UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Postilla Guillermi super Epistolas et Euangelia: per totius anni circu[m]itum: De tempore/ Sanctis/ et pro defunctis

Guilelmus <Parisiensis>

Basel, 1513

VD16 E 4385

Passio domini nostri Jesu christi [...] serie[m] q[ua]ttuor eua[n]gelistaru[m]

urn:nbn:de:hbz:466:1-30573

Visual Library

Paſſio domini noſtri

Jeſu chriſti ſm̄ ſeriẽ q̄ttuoꝛ euãgeliſta
rũ: ꝑ fratrẽ Danielẽ agricolã oꝛdis mi-
noꝛũ de obſeruãtia: accuratiſſima oꝑa
deuotiſſimaqꝫ expoſitõe illuſtrata: ma
gnoꝛũqꝫ viroꝝ ſẽtẽtijs cõptẽ adoꝛnata

Treno

Apoc.

Heb.

Joã.

Chryſo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Paſſio domini no-
ſtri Jeſu chriſti ſm̄ quattuor euan-
geliſtas: a quodam ſimplici fratre minorū: pro ſimplicibus ſacerdotibus/ ob amorē dei breuiter collecta: atq; deuotiſſimis ſanctorum/ autenticorūq; doctorū auctoritatibus munita ⁊ circumſepta.

Treno. 1. b O Vos omnes
qui tranſitis per viā: attēdite et videte: ſi ē
dolor ſicͭ dolor meus.
Acerbiſſimos dolores
hodierna die deuotiſſimi populi paſſio-
nis dn̄i noſtri Jeſu chriſti recolētes: a la-
chrymis ſeſe ꝯtinere nemini fas erit: im-
mo nefas cenſet̃ hodie nō cōpaſſiōis gla
dio pfodi: ⁊ hāc indicibilē charitatē qua
dei filius innocēs dn̄s ꝓ deſpicabilibus
vermiculis ſeruiſq; paſſus eſt/ nō ad me-
moriā reuocare: ſine cuius memoria om
nis noſtra redēptio/ per Chriſti mortem
facta: nobis penit⁹ inutilis eſſet ad ſalutē
dicento Philoſo. in li. de ꝓprietati. rerū.
Ubi deſunt ſubſtātie: deſunt ⁊ eaꝝ ꝓprie
tates. Si em̄ ſubſtātia ignis deeſt vel ar
boris: deerūt ꝓprietates/ ſcꝫ calor ⁊ fru-
ctus. Similiter ſi aliq̄s caret medicina:
q̄ eſt cauſatiua alicuius ſanitatis/ carebit
⁊ eius ꝓprietate/ ſcꝫ ſanitate. Sic erit de
ſubſtantia ſacratiſſime paſſionis: q̄ tripli
cem habet effectus ꝓprietatē. Culpā em̄
abluit/ gratiā tribuit: ⁊ gloriā conſtruit.
¶ Dico paſſio Chriſti culparū maculas
Apoc. 1. a. abluit. Unde dicit̃: Dilexit nos/ ſcꝫ chri-
ſtus: ⁊ lauit nos a peccatꝫ noſtris in ſan-
Heb. 9. a. guine ſuo. Ratio: quia ſine ſanguinis ef
fuſiōe nō fit remiſſio peccatoꝝ. ¶ Dico
Joā. 1. b. ſecundo: gratiam tribuit. Unde: De ple
nitudine gratie eius omnes accipimus.
Chryſoſt. Confirmat̃ de ꝯſecra. diſt. iiii. c. nō pōt.
Et ſunt verba Chryſoſto. Nō poteſt q̄s
gratiā celeſtis vite accipere: niſi purgat⁹
ob omni ſorde peccati fuerit per penitē-
tie cōfeſſionē: per donū baptiſmi ſaluta-
ris: et ꝑ mortē ſaluatoris dn̄i noſtri Jeſu
chriſti: qui eſt benedictus in ſecula ſeculo
rū amen. hec ibi. ¶ Dico tertio ꝙ do
nat eternā gl'iam: ꝯſtruxitq; illā ꝑ ablati
onē peccati originalis: q̄ impediebamur
a gloria dei/ ⁊ patrie remeatu. Sꝫ illud
impedimentū eſt ablatū paſſione chriſti
ſaluatoris. vnde dicit̃. Decebat em̄ eum Heb. 2. c.
ꝓpter quē oia: ⁊ per quē oia facta ſunt: vt
multos filios in gloriā duceret ꝑ paſſio-
nem auctoris ſalutis eorū. Ratio ponit̃
per magiſtꝝ in. iii. diſ. xviii. circa finē. Et
ſunt verba Ambroſii. Tantū fuit pecca Ambro.
tū noſtrū: vt ſaluari nō poſſem⁹/ niſi vni-
genitus dei fili⁹ moreret̃ ꝓ nobis debito
rib⁹. Sꝫ ſic dignos nos fecit teſtamēti ⁊
ꝓmiſſe hereditatꝫ: non tamē eſt intelligē
dū/ ꝙ alius mod⁹ ſaluādi impoſſibil' ſim
pliciter eſſet deo: qꝛ per purā creaturam
poteſtate abſoluta humanū gen⁹ potu-
iſſet ſaluū feciſſe: de quo vide Sco. in. iii Scotus
diſtin. xx. q. vnica. Sed tantā dilectionē
erga nos nō oſtēdiſſet: ſicut dicit doctor
ſubtilis. His ergo ꝓprietatū effectibus
⁊ fructibus notatis: cōcludo/ cū quis nō
cōuertit cor ſuuꝫ ad memoriā paſſionis
chriſti: ⁊ chriſti paſſiōis ſubſtantiam (ita
dicendo) approximare/ non percipit eius
fruct⁹: q̄ ſunt culpe remiſſio/ gratie largi-
tio/ glorieq; donatio. Ideo ait Paſcaſi⁹: Paſcaſius
⁊ verba ſua habent̃ de ꝯſecra. di. ii. c. ite
rat̃ quotidie. Licet chriſt⁹ ſemel paſſus
in carne ꝑ vnā eandēq; mortꝫ paſſionē ſe
mel ſaluauerit totū mundū: ex qua mor-
te reſurgēs ad vitā: mors ei vltra nō do-
minabit̃: tamē hoc ideo fecit: vt memo-
riam de ipſo haberemus. Quapropter
ſemꝑ mors chriſti eſt per ſeculi vitā po-
ſteris nunciāda ⁊ memorāda: vt diſcant
q̄ charitate dilexit ſuos: qui ꝓ eis mori
dignatus eſt: cui om̄es vicem debemus
repēdere charitatis: quia adhoc nos pri
or dilexit cum eſſemus gehēne filii: vt di
ligeremus euꝫ a morte iam liberati: hec
ibi. Quamobrem quiuis hodie totis vi
rib⁹ laboret: vt Chriſti paſſionis habeat
memoriam iuxta admonitionē ſpiritus-
ſancti per prophetam. Recordare pau- Tren. 3. c.
pertatis ⁊ tranſgreſſionis mee/ abſinthii
⁊ fellis. Nota paupertatis: quia nudus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

crucifixus fuis. Trāſgreſſionis: quia in/
nocens: neq dolus in ore eius inuentus
eſt: ſed noſtros dolores ipſe portauit.
Eſa. 53.b. vnde dicit: Abſinthiū ꝛ fellis: qꝛ in arti/
Refocillatiuus culo mortis potus refocillatiuus dene/
gatus: ſed amaritudine potatus eſt. Et
Treñ.3.c. reſpōdet propheta. Memoria memor
ero: ꝛ tabeſcet in me aĩa mea. Memo
ria preteritorum memor ero/ ac ſi eſſent
de preſenti. Dolendū eſt ergo/ ac ſi ho/
die Chriſtꝰ crucifixus eſſet. Ideo clamat
Bernardus. Fletum educite oculi: lique
ſce anima igne compaſſionis ſuper con/
tritionem viri iſtius: quē tanta manſue/
tudine mētis vides afflictū doloribus.
Excitat inſup nos hodie ad plangendū/
compatiēdum et dolendū mater ſancta
eccleſia triſtibus induta: quia hodie con
triſtata eſt ſuper omnē modum/ vſq ad
mortē anima ſaluatoris. Altaria denu/
dantur: cū rex ꝛ ſponſus ſuus hodie ter
crudeliter veſtibus ſpoliatur. Campane
inconſuetum et diſſonum ſonum dant:
mat. 27.a quaſi duodecim campane hodie obticu
De pe.diſt. erunt a confeſſione: quarum vna totali/
6.ca.1. ter fracta: nā iudas abijt/ laqueo ſe ſuſpē
dit. Petrus terribilē dedit tonū per tri/
nam negationē. Cetere oēs relicto eo
fugierunt. Illa maxima cāpana que om/
ne iſrael vocabat: hodie ſuſpēſa in cruce
multipliciter perforata/ raucā dedit vo/
Ps. 68.a. cem: quoniā fauces eius rauce facte ſūt.
Alia campana dulciſſima: que ante tem
pora tam dulciter ſonabat. Ecce ancilla
Luce.1.d. domini fiat mihi ſm verbū tuum. Ut fi
liū dei de ſinu patris alliceret hodie gla
dio doloris perfoſſa: iuxta Symeōis ꝑ
Luce.2.e. phetiā. Tuā ipſius aiam doloris gladiꝰ
ptranſibit. Flebilē cōcentū emiſit dicēs:
O fili mi ieſu/ fili mi: fili lumē oculorum
meoꝝ/ ſpes ꝛ ſolatium vite mee: gaudiū
ꝛ iocunditas anime mee: quomodo con
uerſus es in amaritudinē ꝛ in tantū do/
lorem: quomodo deflexus in acutiſſimū

gladiū anime mee? vulnerata deficio pre
doloribꝰ cordis mei. Fili mi Jeſu/ fili mi:
omnes proximi mei dereliquerūt me: et
dilecti fratres mei fugierunt a me: electi
apoſtoli nō vidētur apud te o fili chariſ/
ſime. Tertio pariter hodie eccleſia om/
nes leticie depoſuit cantus/ ac lugubria
recipit modos: ꝛ abſq initio fineq diui
num facit officium: quia hodie per mor/
tē a nobis receſſit/ qui eſt alpha ꝛ o/ prin
cipium ꝛ finis. O ergo homo cogita (di
cit Auguſtinꝰ li. contra quinq hereſes)
qualia ꝛ quāta ꝑ te paſſus ſum: cū eſſes
inimicus patris mei recōciliaui te: cū tā
q perdita ouis oberrares queſiui te: ꝛ i
humeris meis portaui te: ꝛ prī meo red
didi te. Caput meū ſpinis appoſui: ma/
nus meas ꝛ pedes clauis obieci: pro te
ſanguinē meū fudi: animam meam pro
te poſui: vt iūgerem te mihi: hec ibi. Ut
autem fructuoſe ſacram paſſionez poſſi
mus explanare ac meditari: opus eſt no
bis auxilium ſupernum acquirere. Non
enī ſumus ſufficientes aliquid cogitare
a nobis quaſi ex nobis. Paulo teſtante.
Recurrendū eſt nobis vnde illud auxi/
lium ſupernū imploramus. Et licet om
nes predicatores omnibus ſermonibus
recurrāt ad dei genitricem/ per angelicā
ſalutationez dulciſſimam. Sed quia ho
die cythara huius dulcedinis ꝯuerſa eſt
in luctum/ merorem ꝛ triſticiam: humili
ter cōuertemus nos ad crucem ſaluato/
ris: que hodie oībus fidelibus cauſa ex
titit lamentationis ꝛ lachrymarum: vt ꝛ
nobis ꝑpter eum qui in eo pependit la/
chrymarum ꝛ compaſſionis ſit occaſio:
et dicemus. O crux aue ſpes vnica hoc
paſſiōis tēpore: auge pijs iuſticiā: reis
dona veniam. Reſpice queſumus domi
ne ſuper hanc familiā tuam: pro qua do
minus noſter Jeſus chriſtus nō dubita/
uit manibus tradi nocentū/ ꝛ crucis ſub
ire mortem. Pater noſter.

A **O** Vos omnes qui tranſitis per viã: attendite et videre/ ſi eſt dolor ſicut dolor me⁹ ⁊c. In iſtis vbis adnemur nos viatores: qui per viã noſtre peregrinationis ambulam⁹: vt attente intus meditemur chriſti paſſiõem: ⁊ foris (quantũ poſſibile eſt) ſigna oſtẽdamus cõpaſſionis: ſi ſit dolor ſicut chriſti dolor. Ut aũt ſciam⁹: oportet nos ꝯſiderare paſſionẽ ei⁹ ꝑ oẽs vias quas ꝑfecit a ꝑncipio vſq͡ ad finẽ: ⁊ aduertere dolores eius in q̃libet via: ⁊ reperiemus in lachrymis ſolatiũ: in attẽtione deuotionẽ: ⁊ chriſti oꝑatione dilectionẽ. Hãc autẽ paſſionẽ diſtinguo in ſex vias: ⁊ in qualibet via ꝓprias cõſiderationes: vt ſequẽti patebit figura.

Trenoꝝ. I. D

O vos oẽs q̃ trãſit⁹ ꝑ viã paſſiõis mee: attẽdite et videte oĩa q̃ paſſus ſũ i ſextuplici via: ſcilicet in

- Via plana: que fuit añ captionem: Et videbimus
  - Jeſum in cenaculo lauantẽ et paſcentẽ ſuauiſſime.
  - Jeſum in horto orantẽ ⁊ agonizantẽ deuotiſſime.
- Via lapidoſa: que fuit in captione: Et videbimus
  - Jeſum a iudeis captum et ligatum duriſſime.
  - Jeſum Anne adductũ et interrogatũ nequiſſime.
  - Jeſum ad Caiphã miſſum ⁊ adiuratũ aſtutiſſime.
  - Jeſum velatũ/ cõſputũ ⁊ alapizatũ ĩhumaniſſime.
- Via ſenticoſa: que punxit in multiplici accuſatione: Et videbimus
  - Jeſum Pilato traditũ ⁊ accuſatum mẽdaciſſime.
  - Jeſũ ab Herode veſtitũ ⁊ vituꝑatũ ĩhoneſtiſſime.
  - Jeſũ ad Pilatũ reductũ ⁊ excuſatũ diligentiſſime.
  - Jeſũ columne aſtrictũ et flagellatũ doloroſiſſime.
  - Jeſũ i capite ꝑcuſſũ/ ⁊ ſpinis corõatũ crudeliſſime.
  - Jeſum a pretorio eductũ ⁊ monſtratũ patẽtiſſime.
- Via tortuoſa: q̃ in iniuſta cõdẽnatione: Et videbimus
  - Jeſum ad tribunal ſtantẽ ⁊ cõdẽnatũ iniuſtiſſime.
  - Jeſum ſub cruce onuſtũ et fatigatũ laborioſiſſime.
  - Jeſum deficientem ⁊ ſpoliatum cruentatiſſime.
- Via anguſta: q̃ fuit in crucifixione: Et videbimus
  - Jeſum cruci affixum ⁊ eleuatũ deſpicaciſſime.
  - Jeſum in cruce loquentẽ et examinatũ feliciſſime.
  - Jeſum lancea tranſfoſſum ⁊ vulneratũ ſeuiſſime.
- Via glorioſa: que fuit in quietione: Et videbimus
  - Jeſũ de cruce depoſitũ et deploratũ ſingultiſſime.
  - Jeſum ſyndone inuolutũ ⁊ humatũ glorioſiſſime.

B D

† Prima via plana habet duas conſiderationes.
- Jeſus paſcẽs.
- Jeſus orans.

Jeſus paſcẽs. M. id ẽ Matthei XXVI. R. hoc eſt Marci. XIIII. L. h̃ eſt Luce. XXII. J. hoc ẽ Joãnis. XIII

M. R. **P**Rima a ſ hec ẽ dies iouis in cui⁹ veſpera fi diẽ azymoꝝ quan-

† Prima via ⁊c. Hec ẽ ꝓma via: et dicitur plana: eo φ fuit añ paſſionem domini noſtri: quia adhuc corꝑalis paſſio et afflictio exterior nõ affligebat carnẽ.

PRima die azymoꝝ ⁊c. Lyra ſup Mattheum. Iſta diẽs fuit feria quinta: que erat vigilia Paſche: in qua immolabatur agnus paſchalis ad veſperam illius diei: que erat dies quartadecima primi mẽſis: ⁊ tunc tenebãtur veſci panib⁹ azymis vſq͡ ad veſperã vigeſimeprime diei eiuſdem menſis. Hec ille.

Lyra ſup Mattheũ

A Chryſoſt. ſup Mat. a ¶Quo vis eam⁹ ⁊c. Chryſ. ſup Mat. homel. lxxxij. dic. Hinc pz nullā ſibi domū/nullū diuerſoriū fuiſſe: puto aūt neq3 diſcipulis ei⁹. Nā pfecto ipm ad eos diuertere rogaſſent: ſed nihil erat etiaz iſtis: oibus iā antea pꝑter chriſtū neglectis atq3 cōtēptis. Hec ille.

†Exo. 12. Joānes capiſtranus. b ¶Petrū et ioan. Capiſtran⁹ Licet iudas pcurator taliū fuerat tn̄ ioannē ⁊ petrū miſit: ne fortaſſis nūcians pncipib⁹ tēpus pditionis puenīſſet: ⁊ iſtitutiōi ſacramēti impedimentū fuiſſet. Hec ille.

Chriſoſt. c ¶Ad quendā. Chryſ. vb. ſ. Cur ad ignotū eos hoiem ire iuſſit? Oſtdere q3 voluit potuiſſe ipſum paſſionis tormēta euitare: nā q mentē illi⁹ vbis solū indixit: vt ipm cū diſciplis vellet ſuſcipe: qd feciſſet crucifigēdus cū noluiſſet?

Chriſoſt. d ¶Dicit tibi ma. Chry. vbi. ſ. dicit: Ego non ſolū id admiror: qz ignot⁹ erat: ſz illud multomagl ſtupeo: qz bellū acerrimū ⁊ inimicitias principū hac ex re incūbere ſibi videns: oibus his neglectis libenter obtemperauit. Hec tibi.

B

Orige. ſup Mattheū. e ¶Et ipſe oſtdet. Origeñ. ſup Matth. hanc admiratione paucl vbis tēperat di. Qui futura dicebat ptingētia: etiā hoīs ignoti potuit ſubijcere mētē: vt nō ſolū pre: vt pſper ait/ſz etiā totū ſolariū diſcipulis libere donaret. Vñ capiſtran⁹ in ſuo paſſioali/ait. O felix dom⁹ q tātis fuit pſecrata myſterijs: hic chriſt⁹ legalia cōſummauit: hic corpis ⁊ ſanguinis ſui inſtituit ſacrm̄: hic docuit diſcipulos: hic poſt reſurrectionē pluries apparuit: hic ſup aplos ſpūſſctūs deſcendit: hic vſq3 hodie fratres minores iugiter deo famulant.

Mgr in hiſto. ſchola. Legalia Comeſtio e ¶Veſpe ⁊c. Mgr i hiſto. dic. Qñ dñs vēit parū recubuit añ comeſtionē: qz nec erāt ppparata oia. Et cū oia eſſent pparata iuxta legē comedebāt agnū paſchalē ſtātes.

ebat eſus agni: ⁊ hec vocat prima dies azimoz.

do paſcha imolabat: i q. L. neceſſe erat

a ſ. i. agnū paſchalē: qui debebat occidi illo veſpere.

paſcha occidi. Acceſſert. M. diſcipli

a ſ ſcz de mane illius diei quando chriſtus adhuc fuit in bethania. b ſ vbi placet vt

a ad ieſū/ ⁊ dicūt ei. M. R. Quo vis ea

a ſ occidēdo agnū iuxta legē. b ſ agnū paſchalē.

† m⁹ ⁊ parem⁹ tibi vt māduces paſcha:

a ſ. i. ſecretiores diſaplos: qz valde ſecreta erat tractatur⁹.

b Et mittit ex diſcipulis ſuis. L. petrū et

a ſ ire debetis. b ſ paſcha

ioannē dicēs: Euntes parate nobis vt

a ſ iuxta pceptum domini. b ſ quoad nō ſpecificaſti locū ⁊ hoſpitē: cum nō habeas pꝓpriam domum.

māducemus. At illi dixerunt: Ubi vis

parem⁹? Et dixit ad eos: Jte. M. in ci

a ſ hierl'm. b ſ. ſ. quō diſponā vobis. c ſ qñ intrabitis.

b uitatē. R. ad qndā. M. Ecce. L. itroe

a ſ. i. in introitu hieruſalem.

untib⁹ vob in ciuitatez: occurret vobis

a ſ qdā miniſter. b ſ potatoriū. c ſ famulū.

homo amphorā aq portās: ſeqmini eū

a ſ iſtam. b ſ ex noie meo. c ſ dño domus.

in domū i quā itrat: vt dicētis patrifa

ſ. i. impat vel dicēdo pcipit. a ſ vniuerſoz.

d milias dom⁹: Dic tibi magr. M. Tps

a ſ. i. mee paſſionis. b ſ craſtina die. c ſ i. apud te volo parari que ad eſum agni paſchalis requiruntur.

meū ppe ē: apud te facio paſcha. R.

vbi eſt refectio mea. L. vbi eſt diuerſo

a ſ agnū paſchalē b ſ comedā.

rium vbi paſcha cū diſcipulis mandu

a ſ eſtiuariū vel refectoriū.

c cem? Et ipſe oſtendet vobis cenaculū

a ſ tapetib⁹ ⁊ mappis paratū. b ſ nobis paſcha.

magnū ſtratum. Et ibi parate. R. Et

a ſ iuxta mandatum domini. b ſ feris quarta tempeſtiue.

abierūt diſcipuli eius: ⁊ venerūt in ci

a ſ. i. dum irent. b ſ omnia. c ſ. i. pdixit.

uitatē. L. Euntes aūt inuenerūt ſicut di

a ſ in diuerſorio.

f xit illis: ⁊ parauerūt paſcha. R. Veſpe

a ſ. i. qñ erat tepus comedendi paſchalē agnū.

aūt facto venit cū duodeci. Et cū facta

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A eſſet hora diſcubuit/et duodeci apl̄i cū a
eo. M. Diſcūbētibus eis ꝛc. R. mādu
a ſ id eſt ex maximo affectu deſideraui.
cātib⁹ ait ieſus. Deſiderio deſideraui b
a ſ in q̄ finiꝫ lex timoris: ꝛ icipiet teſtamētū charitatis.
paſcha mādu care vobiſcū anteq̄ꝫ pati/
a ſ .i. ab illo tp̄e. b ſ apl̄i⁹ paſcha vel aliū cibū corporalem
ar. Dico em̄ vob: q꞉ ex hoc nō māducā
a ſ .i. illō qd̄ paſcha figurat i v̄itate ꝛ veraciter cōpletū ſit: ꝛ celebraꝫ in regno dei .i. eccl̄ia. b ſ corꝑalis eius agni.
bo illud: donec ipleāꝫ in regno dei. Cē b
a ſ id eſt ſpūalē nequitiā ſuggeſſiſſet.
na aūt facta cū diabol⁹ iā miſiſſet i cor
a ſ cognomen. b ſ locus
vt traderet eū iudās ſimōis ſcariothis.
a ſ q̄ ſunt: vitā ꝛ mortē. b ſ ꝑtātē poſſe mori ꝛ non mori.
Sciēs q꞉ oīā dedit ei pr̄ in mān⁹. Et q꞉
a ſ ſcꝫ quē nunq̄ꝫ dereliq̄t. b ſ nos nō relinquēdo.
a deo exiuit ꝛ ad deūꝫ vadit. Surgit a
a ſ q̄ nondū erat finita: ſed adhuc panis ꝛ vinū remanſit.
b ſ ſupiorē veſtē palliū forſan: vt expeditı⁹ eēt ad lauandū.
B cenā ꝛ ponit veſtimētā ſua/ ꝛ cū accepiſ
a ſ lintheo. b ſ ꝓpriis manib⁹ nō miniſterio alicui⁹
ſet lintheū ꝑcinxit ſe. Deide miſit aquā c
ſ in. a ſ a iuda ꝓditore. b ſ lutoſos ex eo q̄
in pelui: ꝛ cepit lauāre pedes diſcipulo
diſcalciati incedebāt. a ſ circūligatus.
rū ſuoꝝ: ꝛ extergere lintheo q̄ erāt ꝑcin
a ſ poſtea. b ſ ꝓpriū. c ſ a chriſto ipoſitū erat illud nomē
ctus. Venit ḡ ad ſimōnē petꝝ. Et dicit
a ſ ex vehemētı ſtupore. b ſ o celi ꝛ tr̄e. c ſ ꝓctōꝝ. d ſ diſ
ei petrus: Dn̄e tū mihi lauās pedes:
ponis lauare. a ſ ad q̄d finiā hanc humiliationem.
Rn̄dit ieſus et dixit ei: Qd̄ ego faciō/
a ſ q̄ꝫ exponā vobis dicendo: Exemplū dedi ꝛc.
tu neſcis modo: ſciēs aūt poſtea. Dicit
a ſ q꞉ indecēs teſimū videꝫ ꝛ intolerabile.
ei petr⁹: Nō lāuabis mihi pedes i etēr/
a ſ in q̄ rn̄ſiōe docet ad q̄d lauat pedes corꝑales: ad deſignā dū ſpūalē lotionē. b ſ lotiōe interiore vel obediēs voluta
nū: Rn̄dit ei ieſus: Si non lāuero te:
ti mee fueris: cui nō eſt reſiſtēda. a ſ in regno celeſti. b ſ priuſq̄ꝫ ſeparer a te ꝑmitterē vt totum
nō habebis ꝑtē mecū. Dicit ei ſimō petr⁹: Nō tm̄ pedes ſꝫ ꝛ manus
corpus lauareꝫ. a ſ nō eſt ſibi opus.
ꝛ caput. Dicit ei ieſus: Qui lotus eſt nō indigēt niſi vt pedes lauet:

a ❡ Diſcubuit. Deuotus quidā. Cōſidera hic aīa fidelis quō pius ieſus calceos pedibus aptat: lumbos ꝑcingit: baculū manibus tenet: ꝛ ſtans iuxta legem feſtinātēr comedit: et aliis comedendū tribuit/ cū lactucis agreſtib⁹ amaris valde: Et quō ſaluator mūdi ſentiens amaritudinē: ꝯtēplans comeſtionis myſteria gemit⁹ replicat: ꝛ ſignoꝝ ſignata iamiā in ſe veritatē monſtrare ſollicite cogitat: ꝛ q̄ vſq̄ꝫ altera die nihil remaneat: qd̄ ſcꝫ ꝓpriā plagā nō ſentiat. — *Quidā devotus*

b ❡ Cena autē facta. Aug. ſup Joan. tracta. lv. Nō ita debem⁹ intelligere cenā factā veluti iā cōſumptā atq̄ꝫ trāſactā. Adhuc em̄ cenabaꝫ dū dn̄s ſurrexit: ꝛ pedes lauit diſcipulis ſuis. Nam poſtea recubuit: et buccellam poſtea ſuo traditori dedit: vtiq̄ꝫ cena nondū finita: hoc eſt/ dum adhuc panis eſſet in menſa. Hec ille. — *Aug⁹ ſup Joannem* — Buccella

c ❡ Deinde miſit aquā. Bonauētu. lib. meditationū. c. lxxiiij. Cōſidera bn̄ ꝑ ſingulos act⁹: ꝛ cū admiratiōe ꝯſpice q̄ aguntꝫ. Inclinat ſe ſūma maieſtas/ ꝛ hūilitatis magr̄ vſq̄ꝫ ad piſcatores pedes ſtat incuruat⁹: ꝛ genib⁹ flexis corā ipſis ſedētibus lauat ꝓpriis manibus: abſtergit ꝛ deoſculaꝫ oīm illoꝝ pedes. Sed ꝛ illud ſuperexaltat hūilitatē: q̄ ipſi ꝓditori eadē obſeq̄a ipe ꝑbet. Sꝫ ꝛ cor nequā ꝛ oī duricia duri⁹: ſi ſic ad tātā humilitatē non emolliris: ſi ſic dn̄m maieſtatē nō vereris: ſi ſic vſq̄ꝫ ad ipſi⁹ ſꝑ tibi bn̄fici ſemꝑq̄ꝫ innocētis ſeuis iteritū. Sꝫ ve tibi miſer: tu q̄dē obdurat⁹ qd̄ ꝯcepiſti ꝑturies: nō tm̄ ipe/ ſꝫ tu ꝑibis. Hec ille. — *Bonauē.* — humiliatio

E a ¶ Exēplū eñ dedi ꝛc. Augꝰ Auguſti. ſup hūc paſſū tractatu. lviij Hoc eſt. Btē petre: qđ neſciebaſ qñ fieri nō ſinebas (ſuple pedes lauare: quando vt ſineres) terruit te mgr̄ tuꝰ ꝛ dñs tuꝰ/ lauās pedes tuos. Didicimꝰ fratres hūilitatē ab excelſo: faciamꝰ inuicē humiles qđ humiliter fecit excelſus quia exemplum dedi vobis.

Chryſo. ſuper matth. b ¶ Cenātibꝰ aūt ꝛc. Chryſ. ſup Mat. omel. lxxxiij. dic: Paſſionis tp̄e hoc myſteriū tradidit: vt vndiꝗ diſcamus ip̄m veterē etiā legem ſanxiſſe: et oīa q̄ in illa ſunt ꝓp̄ē nouā hęc adumbrata fuiſſe. Hac igit̄ de cauſa veritatē figurę adiūxit. Veſpera v̄o illa ad impletionis tempoꝝ ſignū erat.

Chryſoſt c ¶ Gratias egit. Chriſoſtomꝰ vbi ſupra paulopoſt. Grās porro agit: vt nos inſtrueret quō myſteriū hoc facere debeamus: ꝛ ſimul vt oſtenderet ſpōte ſe ad paſſionē proficiſci. Pręterea vt nos doceret omnia q̄ patimur cū actione gratiarū eſſe ferenda: ac bonā nobis ſpem inde imitteret atꝗ foueret. Hęc ibi.

F

a § in quo manifeſte declarat: ꝙ illa lotio ſignificat interiorē. Qñ eñi aliqs lotꝰ ē aq̄ baptiſmi: tūc mūdꝰ ē totꝰ: ſʒ ſi ſupuixerit: dato etiā ꝙ ſancte viueret: adhuc indiget lotione pedū. ſ. ſpūaliū. i. affectionū mētis. b § . i. ſine pctīs mortalibꝰ ſed nō venialibus. c § ſcʒ eſtis abſꝗ mortalibus.

ſed ē mūdꝰ totꝰ: ꝛ vos mūdi eſtis: ſʒ nō

a § exponit hoc euāgeliſta. b § id eſt traditurus eſſet.

oēs. Sciēbat nāꝗ qs eēt q̄ trāderet eū ꝓpť ea dixit: nō eſtis mūdi oēs. Poſt

a § diſcipuloꝝ. b § reinduit.

ꝗ̄ aūt lauit pedes eoꝝ: accepit veſtimē

a § iteꝝ ad menſam ſediſſet.

ta ſua: ꝛ cū recubuiſſet iterum dixit eis:

a § ſcire debetis: ꝙ ſi nō ſatis diſcite modo

Scitis q̄d fecerim vobis: vos vocatis

a § quia decet vos ꝛ congruit mihi.

me magiſter et domine/ et bene dicitis:

a § magiſter ꝛ dñs. b § id eſt ꝑfecto. c § tantū me humiliaui in exhibendo vobis exemplum.

Sūm ētem. Si ergo laui pedes v̄ros

a § . i. vnꝰ alteri miſteriū humilitatis ꝛ charitatis exhibere.

dñs ꝛ magiſter: ꝛ vos debetis alter al- G

a terius lauare pedes. Exēpluʒ eñ dedi

a § . ſ. ſi ſū mgr̄ veſter: diſcite a me: q꞉ humilis ꝛ mitis ſuꝫ. H

vobis vt quēadmodum ēgo feci: ita et

a § veraciter verum.

vos faciatis: Amē āmē dico vobis nō

a § qđ ſignificat ſubiectionē. b § p̄ſtātioꝛ. c § nuncius.

eſt ſeruus maioꝛ dño ſuo: neꝗ ap̄ſus

a § dignioꝛ. b § quia ab eo habet ꝙ ſit nūcius. c § maioritatē ꝛ ſubiectionē. d § id eſt ſubiecti eritis mandatis meis qui ſupioꝛ veſter ſum.

b maioꝛ eo qui miſit illuʒ: ſi hoc ſcitis beati ēritis ſi feceritis. M. Ce

a § cum adhuc eſſent ſic in cena. b § ſcʒ azymū. c § ex deſiderio ꝛ leticia cordis: vt ſinē poneret legi veteri: ꝛ inchoaret nouum teſtamentum. d § id eſt conſecrauit ſacramentum.

c nātibꝰs aūt illis. Accepit ieſus pāně. L. grās egit. M. ēt bñdixit

a § diuiſit ac ſi quis cultello ſecaſſet. b § omnibus etiam inde: quia peccatum eius erat occultum ideo ſibi non erat denegandum: quod hodie ſeruatur in eccleſia.

ꝛ frēgit/ deditꝗ diſcipulis ſuis ꝛ ait: Accipite ꝛ comedite: hoc eſt

a § veꝝ ꝛ reale: ꝛ qđ hic videtis oculis veſtris latet ſub ſpecie panis. b § cras in ara crucis. c § hic inſtituit ſacerdotes. d § qñ ſumitis recordamini huius traditiōis ꝛ paſſionis mee.

corpꝰ meū. L. qđ ꝓ vob tradet̄: hoc facite in meā cōmemoratiōně.

a § licet menſa nō eſſet leuata: cenam tñ cibi corporalis finiuerunt. b § vt ꝛ ſupra: q꞉ ſemꝑ ante ꝛ poſt comeſtionem gratias dicere debemus.

Similiter ꝛ calicem: poſtꝗ̄ cenauit. M. accipiens grātias egit et

a § hic nō ꝯſecrauit vt videt̄: ſed in fine cene vltimū valete diſcipulis in potu charitatis dedit: ad ſignificandū terminū veteris teſtamēti: ideo forſan ipſe bibit ꝛ dedit petro: ꝛ ſic ꝑ ordinē biberūt. b § Hic ſcđo iuſſit implere vino puro calicē: ꝛ ꝯſecrauit dicēs: bibite ex hoc oēs: ꝛ ipſe ꝓpriis manibus hūc miniſtrauit cuilibet ſeorſum: non autem primum.

dedit ill̄ dicēs. L. Accipitē ꝛ diuidite int̄ vos. M. ꝛ bibite ēx hoc

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A omnes: hic eſt ſanguis meus noui te/ a
a ſ id eſt oibus fidelibus.
ſtamenti. L. qui pro vobis. M. et pro
a ſ cras in cruce: ꝛ quotidie in ſacramento altaris quando celebratur.
multis effundet in remiſſionem pctoꝝ.
Dico aũt vobis: qꝛ nõ bibã amodo de
a ſ genere. i. de vino. b ſ corꝑalis. c ſ ſcꝫ notabilẽ reſurre
hoc genimine vitꝭ vſqꝫ i diẽꝫ illũ cũ illõ
ctionis. a ſ iterum vobiſcum nouo modo.
b ſ quando ſum iam corpore ꝛ anima beatus: ꝛ iam in termino nulluſqꝫ viator: hoc factum fuit in die reſurrectionis.
bibam nouũ vobiſcũ in regno pr̃is mei
R. dei. Et biberũt ex eo oẽs. M. Tũc
a ſ id eſt peccatũ facietis quod eſt ſcandalum.
dixit illꝭ ieſus. Oẽs ſcãdalũ patiemi in b
a ſ contra me: quia recedetis cũ ſcandalo ꝛ peccato. b ſ ꝓbat per ſcripturam.
me i iſta nocte: qꝛ ſcriptũꝫ ẽ. † Percutiã
a ſ chriſtũ. b ſ in fugã. c ſ apl̃i. d ſ fidelium.
B paſtorẽ ꝛ diſpergent oues gregis: Sꝫ
a ſ iterꝫ ꝯſolaturos. b ſ a mortuis. c ſ iterum accerſiam vos: ideo nõ debetis deſperare.
poſtqꝫ reſurrexero precedã vos in gali
a ſ nimis ꝑſumptuoſus ꝛ ꝯfiſus ꝓpria virtute.
leã. Rñdens aũt petrꝰ ait illi: Et ſi oẽs c
a ſ peccauerint per fugam. b ſ id eſt nõ ꝯfundar per illã puſillanimitatem.
ſcãdalizati fuerĩt in te: ego nũqꝫ ſcãda
lizabor. Et ait illi ieſus: Priuſqꝫ. R. d
a ſ cantauerit.
gallꝰ bis vocẽ dederit/ ter es me negatu
a ſ ſcꝫ bis.
rꝰ. M. Amẽ dico tibi añqꝫ gallꝰ cãtet:
a ſ cõtra verbũ dñi ꝛ ꝓphetiã zacharie.
ter es me negaturꝰ. R. At ille apl̃iꝰ loq̃
bat. M. ꝛ ſi oportuerit me mori tecũ non
a ſ oẽs crediderunt ſe fore ꝯſtantes.
negabo te. Silr̃ ẽt oẽs diſcipuli dixerũt
a ſ ad vitã eternã: ad quã iudas nõ fuit electus: ſed tm̃ ad
J. Ego ſcio q̃s elegeri: ſed vt adimpleat
apl̃atũ. a ſ nõ vt impletio ſcripture iudam neceſſitauerit ad traditionẽ chriſti: ſed ex malicia iude ꝯſequitꝭ eius impletio: maliciam fore in iuda deus ab eterno ꝑſciuit.
ſcriptura † q̃ mãducat panẽ meũ leuabit

a ¶ Hic eſt ſanguis ꝛc. Ly. ſu C Lyra ſup matheũ
per Math. Sanguis chriſti di/
citꝭ ſanguis noui teſtamẽti: quia ſi
cut vetus teſtamentũ cõfirmatũꝫ
eſt in ſanguine animaliũ imolato exo. 24. b
rũ: ita nouũ teſtamentũ ſanguine
chriſti cõfirmatũ eſt: in q̃ apparet
excellẽtia noui teſtamẽti reſpectu
veteris: vt arguit apl̃s. Et hic ſan
guis effuſus dr̃ ꝓ multis: intelli/
gẽdũ eſt quantũ ad ſufficientiaꝫ:
quantũ autem ad efficaciam non
fuit effuſus pro omnibus.
b ¶ Scãdalũ patie. Scãdalũ paſſio ſcandali
pati i chriſto/ ẽ cadere ab eiꝰ fide in chriſto
atqꝫ ſequela. Diſcipuli aũt in illa
nocte ceciderũt a chriſti ſequela:
nã eo relicto fugierũt aliq̃ mõ ab
eiꝰ fide: quia facti ſunt in fide va/
cillãtes: ꝛ dubij atqꝫ cõſternati. † Zach. 13.
c ¶ Rñdẽs aũt pe. Hiero. ſu/ Hiero.
per illud petri dicit. Hoc nõ fuit
dictũ temeritatis nec mẽdaciũ: ſꝫ
extitit ardẽs fides erga chriſtum.
Augꝰ tñ ſupponit/ ꝙ fuerit ꝑſum/
ptiõis aliq̃d: ſed ſcti doctores plu D.
res Hieronymo aſſentiũt: vt eſt
ſctũs Bernardinus ꝛ Vincẽtius
c ¶ Priuſqꝫ gallus. Augꝰ lib. Augꝰ
de cõcordia euãgeliſtaꝝ. li. iij. di/ ꝑſtari [illegible]
cit: ꝙ ẽtia negatio petri fuit icho/ [illegible]
ata etiã ante ꝑmũ cãtũ galli. Añ/
qꝫ tñ eſſet cõſũmata gallꝰ cãtauit:
qꝛ negatio ſm̃ totalitatẽ ſuã ſcce totalitas
pta/ hꝫ aliquẽ tractatũ tp̃is. In h
eñ includitꝭ v̾bũ illoꝝ: q̃ dicebãt
petro: Tu ex illis es: ꝛ argumẽtũ
qd̃ adducebãt ex loquela eiꝰ ꝛ ne/
gatio petri ſequẽs: ꝛ ſic ptꝫ ꝙ bñ
potuit inchoari illa negatio añqꝫ
gallus ꝑmo cantaret: ꝛ poſt can/
tũ terminari. Mattheus ergo/ lu/
cas ꝛ ioãnes q̃ dicũt petꝝ negaſ/
ſe chr̃ꝫ añ ꝑmũ gallicãtũ: loquũtꝭ
habẽdo reſpectũ ad negatiõis in/
choationẽ. Marcꝰ aũt q̃ dicꝭ ter/
tiã negationẽ petri eſſe poſt ꝑmũ
gallicãtũ ꝛ añ ſcdm: hꝫ reſpectuꝫ
ad negatõis ꝯſũmatiõeꝫ. Cõcor/ † Dñ. 40. c

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E dāt. Ly. ꝛ gerſon i monateſ. c. cxl.

Ludolph⁹ a ¶ Jeſus tur. Ludol. Cartuſ. li. de vita chriſti. parte ſcđa. ca. lv. Spūalis turbatio ad pietatem ꝛ miſcđiam ſpectat: ſed carnalis fu/ rorē ꝛ irā excitat. Spū igiť turba/ tur ieſus ꝛ miſericordiť: ſiue cōpa tiēdo diſcipl'o q̄ eū tradit: ꝛ tradē do perit: ſiue vt nos doceret quid agere debeam⁹ qñ i magnū facin⁹ aliquē ruere videm⁹: ſic ꝛ ſcti miſe ricorditer ex charitate turbanť: cū vrget eos iam ʒiʒania a tritico an/ te meſſem ſeparare. Hec ille.

Hiero. b ¶ Amē amē di. vo. Hieroñ. In hoc mira apparet dñi patiētia q: p̄mū dixerat: vn⁹ ex vobis me tradet: pſeuerat ꝓditor in malo. Manifeſtius arguit/ ſcʒ: qui intin git mecū in parapſide: ꝛ tamē no mine ꝓprio nō deſignat.

Parapſis c ¶ Mecū in parapſide. Pa/ rapſis eſt vas q̄dratū habens pa/ res apſides. i. lata: ide parapſis. Catin⁹ ꝟo vas fictile ſeu luteū ad

F immitendū liquorē/ vel alia plura aptū. Aſpice nūc bñ diſcipl'os/ ait ludolph⁹: ꝛ cōpatere tā dño q̄ꝫ di ſcipulis: q: in magno dolore ſunt poſiti: Ille aūt ꝓditor ne ꝟba hec ad eū ptinere viderenť: comedere nō ceſſauit. Ceteris aūt ꝯtriſtatis ac retrahētib⁹ man⁹: ꝛ interdicēti/ bus cibos ori ſuo: iudas temerita te ꝛ ipudētia q̄ ꝓditur⁹ erat mgr̄m manū cū eo mittit i parapſide: vt audacia bonā ꝯſcientiā mentireť.

Beda d ¶ Ve aūt hoi. Beda. Sed et hodie quoqꝫ ꝛ i ſempiternū ve ho mini illi q̄ ad mēſam dñi malign⁹ accedit: q̄ inſidijs mēte ꝯditis: qui p̄cordijs aliquo ſcelere pollutus: myſterioꝝ chriſti ſecreť ꝑticipare nō metuit. Et ille eñ in exēplū Iu de filiū hois tradit: nō quidē iude/ is peccatoribus: ſed tñ pctōribus mēbris/ videlʒ ſuis: q̄bus illud in/ eſtimabile et inuiolabile domini corpus violare p̄ſumit.

a ſ. i. laborat quomodo poteſt me opprimere: et conſola tionē meā ꝓcurare. b ſ. i. iam. c ſ. ꝓphetiʒādo.

cōtra me calcāneū ſuū. Amōdo dicō

a ſ preſentialiter illud malū proditionis: negationis vel fu ge. b ſ ſcandalū iſtud.

vob̄ p̄uſq̄ꝫ fiat vt cū fuerit fāctū creda/

a ſ. ſ. verus meſſias: ꝛ ꝑ conſequēs deus ꝛ homo

tis q: egō ſum. Amē amē dico vobis:

a ſ aliquē in charitate ꝛ in hoſpitio ꝛ patientia. b ſ in membris meis.

Qui accipit ſi quē miſero/ mē accipit:

a ſ ſcʒ eſt mihi honorē ꝛ obſequiū exhibendo. b ſ. i. fa/ cit deo patri ꝛ ſpiritui ſancto.

quī autē me accipit: accipit ēū qui miſit

a ſ exterritus ꝓpter cōſiderationē vehēmētiſſime paſſio/ nis que imminebat. ſ. i. cōtriſtat⁹ eſt ex impio rōnis.

a me. Cū hoc dixiſſet ieſus tūrbat⁹ ē ſpiri

a ſ iuramēto q̄ō ſequiť. b ſ certitudinaliter veꝝ q̄ō ſeqť.

b tu: ꝛ ꝓtēſtat⁹ ē ꝛ dixit. Amē amē dicō

a ſ apoſtolis.

vobis: quia vnus ex vōbis me tradet:

a ſ iam in menſa comedit.

q̄. R. mādūcat mecū. I. Aſpiciētes ſe b

a ſ ex magno ſtupore: cū ſe ſciebāt innocentes rei hui⁹ pᵒt iudā: timebātqꝫ ne eis aliquid inopinatum accideret: ideo

ādinuicē diſcipuli heſitātes de q̄ dice/

ſequitur. a ſ de tam horrendo facinore.

ret. M. Et ꝯtriſtāti. R. valde: cepert

a ſ quia plus credebāt verbo dñi q̄ꝫ ꝓprie cōſcientie: quā nouerāt eſſe inſontē: ſed de futuro timebāt: quod ꝓprium eſt iuſtoꝝ: vt timeant ne cadant.

ſingūli dicere: nūq̄d ego ſū dñe? At ille

a ſ eſt traditor ſ cibū capit.

rñdēs ait: Vn⁹ ex duodēci q̄. M. intīgit

a ſ ex eodē cathino vel vaſe: vt ſic iudas videret ſe eſſe cō/ prehenſum ꝛ deſiſteret. b ſ iudas.

c R: mecū i pārapſide: h̄ me tradēt. Fi/

a ſ ad mortē ꝛ paſſionē ſ̄m ordinationē diuinā ꝛ enuncia

li⁹ q̄dē hois vādit ſicut ſcriptū eſt de il

tionē ſcripturaꝝ. a ſ eťne dānatiōis p̄dicit ſibi: nō optat.

d lo. Ve aūt hōmini ꝑ quē fili⁹ hois tra/

a ſ imo ſ̄m glo. multo meli⁹ eēt oino nō eſſe q̄ꝫ male eſſe: q: tali nullū bonū ad bonū oino aderit: q̄ñ damnatur.

deť. Bōnū erat ei ſi nat⁹ nō fuiſſet hō

a ſ poſt interrogationē oīm dicētiū: Nunq̄d ego ſum: ſ̄ꝫ ne confunderet rñdit: Nunquid ego ſum rabbi.

ille. M. Reſpōdēs aūt iudas qui tra/ didit eū/ dixit: Nunq̄d ego ſum rabbi:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A a ſ.i.teipm pdidiſti nō ego: i q̄ delictū iude aliis nō publicauit: ſz ꝯſcīe ſue illud ſcire ſignificauit. b ſ in menſa ſedēs iuxta ieſum dilectiōe ſingularis qui erat ioannes.

Ait illi: Tū dixiſti. J. Erat ergo recū/
bēs vn⁹ ex diſcipulis eius in ſinu ieſu/
a ſ.i.p ſignū oñdit. b ſ.ſ. diſcipſo dilecto ⁊ familiari ioāni
quē diligebat ieſus. Innūit ergo huic
a ſ.ſ.p ſignū vt interrogaret. b ſ domi/
ſimon petr⁹/ ⁊ dixit ei: Quis ē de quo
nus ꝙ vnus traditur⁹ ſit eū. a ſ.i.inclinaſſe ad interro/
dicit? Itaqꝫ cum recubuiſſet ille ſuper
gandum. a ſ ſcꝫ mi. b ſ ſcꝫ dic mihi.
pectus ieſu: dicit ei: Domine quis eſt?
a ſ Joanni in ſecreto: qꝛ ſi petrus nouiſſet/ dentib⁹ decer/
piſſet pditorē. b ſ.i. panē vino madefactū: vel alio liq̄re.
Reſpondit ieſus: Jlle ē cui intinctum b
panem porrexero. Et cum intinxiſſet
a ſ qui panis non erat corpus chriſti quod ante acceperat in pane azimo non intincto.
panē dedit iude ſimoni ſcariothis. Et
a ſ qꝛ adhuc ſaluatoris benignitatē non mēte percepit
poſt buccellam tunc introiuit in eum ſa
a ſ qui pus erat in eo plen⁹ obſedit ⁊ obdurauit. b ſ qꝛ nulla exhortatio pfuit. c ſ qd facere mēte obſtinata ſtatui
B thanas. Et dicit ei ieſus: Quod facis/ c
ſti quātocius fiat: eo accepti⁹ erit. a ſ qꝛ erāt vba obſcura.
fac citius; hoc aūt nemo ſciuit diſcum/
a ſ pp̄ter quid.
bentiū ad quid dixerit ei. Quidā enim
a ſ.ſ.ꝙ hoc dixiſſet. b ſ vnde pcurator erat.
putabant quia loculos habebat iudas
a ſ in verbo predicto.
quia dixiſſet ei ieſus: Eme ea que op⁹
a ſ quia p egenis pncipaliter habuit loculos.
ſunt nobis ad diem feſtū. Aut egenis
a ſ buccellā
vt aliquid daret. Cum ergo accepiſſet d

a ¶ Erat ergo recū. Anſelm⁹. [C] [Anſelmus]
Quis nāz ille eſt rogo te ꝙ ſupra pect⁹ eius recubuit: ⁊ in ſinu eius caput reclinat? felix quicūqꝫ es. O certe ecce iā video: Joānes eſt nomē ei⁹. O ioānes qd tibi dulcedinis: qd grē ⁊ ſuauitatꝭ: qd luminis ⁊ deuotiōis hauriebas ab illo fōte? ibi certe oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſciētie dei abſcōditi ſunt: ibi fons miſcdie: ibi domiciliū pietatis: ibi fauus eterne ſuauitatis. Hec ille.

b ¶ Jlle eſt cui intin. panem. [Joānes capiſtranus.]
Joānes Capiſtran⁹: ꝙ chriſt⁹ triplici via Judā volebat reuocare a via ſua pūerſa. Primo p viā humilitatis. Scdo p viā benignitatꝭ cū pauerit eū corpe ⁊ ſanguie ſuo p̄cioſo. Vn̄ ait in pſona marie virginis: Cur tam p̄cioſa guſtata corporis ⁊ ſanguis tuā nō molleſcūt cordiſ duriciā? O neq̄ſſime iudas cur ab impio tuo pposito nō deſtitis: vidēs benignitatē tui magri: q̄ vltimā refectionē tecum ſumere voluit: cū me miſerā matrē ad cū accedere nollet? Tertio reuocare voluit eū rigore: ⁊ hoc tripliciter. [D] Primo terrorē immittēdo ⁊ ſtuporē: ducēdo in palā maliciā ꝯceptā: nō pdēdo pſonā: ſed dixit: manus tradētis mecū i mēſa eſt. q.d. hoc dico: qꝛ q̄ et q̄ de me tractant meā n̄ lateāt noticiā: ⁊ ꝙ ad talia patiēda voluntarie me diſpono. Scdo ruborē ingerēdo: ⁊ hoc qn̄ dixit: q̄ intingit mecū in parapſide: vt ſic iudas cognoſceret ſe eſſe cōprehēſum in ſuo malo facto: et erubeſceret atqꝫ deſiſteret de malo pposito. Tertio timorē inferēdo. Vnde vidēs ieſus/ ꝙ nec ſic primo aut ſecūdo modo potuit reuocare a malo pposito: voluit incutere timorē dānatiōis dicēs: Fili⁹ qdē vadit ⁊c. Ve aūt/ ſcꝫ eterne dānatiōis homini ⁊c. c ¶ Qd facis/ fac citi⁹. Aug⁹. ſup [Aug⁹ ſup Joanne,] Joā. trac. lxii. dicit: Nō p̄cipit facin⁹: ſed p̄dixit iude malū/ nobis bonū. Quid em̄ Jude pei⁹: ⁊ qd nobis meli⁹ qꝫ tradit⁹ chriſt⁹ ab illo: vtilis aduerſus illū: p nobis p̄ter illū. Qd facis/ fac citi⁹. O vbū: liberi⁹ pati ad paſſionē qꝫ irati ad vindictā. O vbū nō tā penā exprimēs pditoris qꝫ morē ſignificās redēptorꝭ. Dixit em̄: Qd facis/ fac citi⁹: nō tā in pniciē puidi ſuiēdo/ qꝫ ad ſalutē fideliū feſtinādo: qꝛ tradit⁹ ē pp̄ delicta nr̄a [Gal. 2. d.] ⁊ dilexit eccleſiā: ⁊ ſemetipm tradidit p ea: hec ex Augꝭ. d ¶ Cū g acce. Anſelm⁹. [Anſelm⁹.]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E in meditatiõib⁹. Hoc quoq; erat
manſuetudinis tue dñe Jeſu: ꝙ ꝑ-
fidū illū in cetu fratrū palā dete-
gere ⁊ confundere noluiſti: ſed le-
niter admonitū accelerare iuſſiſti
quod parabat: in omibus his nõ
eſt auerſus furor eius malign⁹ a
te: ſʒ egreſſus foras ſatagebat cir
ca frequens maleficium.
a ¶ Dicit ei Simon petrus:
Chry. ſup Joannē dñe quo vadis ⁊c. Chryſ. ſup
Joannē. lxxij. i pncipio. Magnā
quādā dilectio ē dilectiſſimi ⁊ igne
ſpō vehemēti⁹ ipm celū petit: cui⁹
vim nihil retardare põt: q̄re eius
feruore acceſſus petr⁹ audito ieſu:
Quo ego vado nõ poteſtis venire
inq̄t: dñe q̄ vadis. Hoc autē dice
bat nõ diſcedi tm̄ q̄ ſeq̄ndi eū de-
ſiderio: nõdū em̄ ſecutur ſe dicere
audebat: ſed quo iret rogauit.
b ¶ Aiam meā ꝓ te pono ⁊c.
Aug⁹ Aug⁹ tractatu. lxvj. ſup Joā. ait.
Quid in aīo ei⁹ eēt cupiditatis vi
F debat: q̄d viriū nõ videbat. Vo-
luntatē ſuā iactabat infirm⁹: ſʒ in-
ſpiciebat valitudinē medic⁹. Iſte
pmittebat: iſte pnoſcebat. Qui
neſciebat audebat: q̄ pſciebat do-
cebat: q̄tū ſibi aſſūpſerat petr⁹ in
tuēdo q̄d vellet: ignorādo q̄d poſ
ſet. Quantū ſibi aſſūpſerat: vt cū
veniſſet dñs aiā ſuā ponere pro
amicis ſuis: ac ꝑ hoc ⁊ ꝓ ipō ille h̄
dño offerre ꝯſideret. Et nondū ꝓ
ſe poſita aia chriſti aiam ſuā pol-
liceretur poſituram eſſe pro chri-
ſto. Hec ibi.
c ¶ Simon: ecce ſathan expe
Albertus magnus tiuit ⁊c. Albert⁹ magnus dicit.
Hoc ſic intelligit. Diabolus ten
tandi poteſtatē iam in vos a deo
obtinuit/ vt cribraret: id eſt purga
ret ſicut triticū: a quo per cribrū
ſordes ⁊ palee ſeparant: et ita ſe-
paratus fuit ꝓditor ab alijs: quia
vt Lyra ait. Judas remanſit dia-
bolo ad penā eternā: alij aūt apli
tranſierunt ad gloriā:

a ſ ex cõſortio ſanctorū. b ſ .i. ſtatim. c ſ .i. int⁹ ⁊ extra. G
exiuit cõtinuo. Erāt aūt nox. Cū er
a ſ ad tradēdū chriſtū. b ſ ad alios diſcipl'os. c ſ .i. clari
tas nois mei iā incipit que eſt ꝑ paſſionē.
go exiſſet/ dicit ieſus: Nūc clarificatus
a ſ ꝓpter tantā miſericordiā quā habuit ad hoies: vt filiū
daret: ꝑ miſericordiā ⁊ iuſticiā nõ relinqueret.
eſt fili⁹ hois: ⁊ de⁹ clarificatus eſt in eo:
a ſ .i. chriſtū i reſurrectiõe: ⁊ ꝑ totū mundū eū ſibi ſubijci
et deus clarificabit eū in ſemetipſo: et
endo. a ſ .ſ. hoc fit ſtatim. b ſ verbū blandientis.
cõtinuo clarificabit eū. Filioli adhuc
a ſ q̄r hac nocte tollar a vobis. b ſ .ſ. ꝑ deſideriū cupi-
modicū vobiſcū ſum: q̄retis me: ⁊ ſi-
tis mecū eſſe. a ſ .ſ. q̄d ſequit̄. b ſ iā ꝑ paſſionē
cut dixi iudeis: quo ego vado: vos nõ
a ſ q̄r nimis eſtis adhuc timidi: eo ꝙ ſpm̄ſanctū nõ habe-
tis ad ſufficientiā huiuſrei. b ſ quaſi vltimū teſtamētū mi-
poteſtis venire. Et vobis dico modo.
do vobis. a ſ quia mandata veteris teſtamenti erant ti
moris: illud charitatis.
Mādatū nouū do vobis: vt diligatis in
a ſ alterutrū. b ſ id eſt dilexi vos in his que ſunt ad ſa- b
lutē: ſic etiā diligere debetis.
uicē: ſicut dilexi vos: vt ⁊ vos diligatis
a inuicem. Dicit ei ſimon petrus: domi-
a ſ .i. ad quod periculū vel ſolatium.
ne quo vadis? Reſpondit ieſus: Quo
a ſ ꝓpter impfectionē tuā adhuc.
ego vado nõ potes me ſequi modo: ſe-
a ſ Poſt miſſionem ſpiritusſancti ſequeris me in paſſione
crucis.
queris autē poſtea. Dic ei petr⁹: Quare
a ſ immo poſſū: et b ſ .i. vitā meā.
b nõ poſſum te ſeq̄ mõ? Aiam meā pro te
pono. Rñdit ieſus: Aiam tuā ꝓ me po
a ſ impoſterum. b ſ in veritate iuro ⁊ dico ꝙ modo nõ
faces: ſed pfecto
nes. Amē amē dico tibi: nõ cātabit gal
a ſ .i. incipies anteq̄ gallus cātet negare me: ⁊ ꝯtinuabis
illā negationē vſq; ad ſecundū cantū galli.
lus donec ter me neges. L. Ait āt dñs
a ſ bñ aduerte. b ſ .i. diabolus. c ſ diligēter queſiuit.
c ſimoni: Simon: ecce ſathan expetiuit
a ſ ſcilicet per varias cogitationes/ puſillanimitates ⁊ ten-
tationes. b ſ remaneres i ſua poteſtate vt palea igni de-
putata ſicut iudas.
vos vt cribraret ſic triticū. Ego aūt ro-

A a ſ vt poſt caſum iterum reſurgas ad penitentiã ne deſpe
res: ſed fidelis ꝑmaneas finaliter.
gaui ꝓ te/ vt nõ deficiat fides tua: Et tu
a ſ ad penitentiã: recordare ⁊ b ſ .i. facias animatos eſſe fi
deles quos tibi cõmendabo vt non deſperent.
aliqñ ↄuerſus cõfirma frẽs tuos. Qui
a ſ cõfidit nimiũ in ſuã conſtantiã
dixit: Dñe: tecũ ſum parat⁹ et in carce/
rẽ ⁊ in mortẽ ire. Et ille dixit: Dico tibi
a ſ ad reprimendũ preſumptionem ⁊ querendum diuinũ
auxilium.
petre: non cantabit hodie gallus donec a
a ſ conſequẽter inſtruẽdo
ter abneges noſſe me: et dixit eis: Quã b
a ſ ad portandũ neceſſaria. b ſ ad portandũ pecunias.
c ſ licet ſandalijs eſſent induti
do miſi vos ſine ſacculo et pera ⁊ calci/
a ſ deficit in via
amentis: nũquid aliquid defuit vobis?
a ſ vnq̃ʒ defecit. b ſ inſtruẽdo quõ debe
rent ſe in tpe tribulatiõis ⁊ perſecutionis tenere.
At illi dixerũt: Nihil. Dixit ergo eis
a ſ ad portandũ aliquid. b ſ .i. portet.
B Sed nũc q̃ habet ſacculũ: tollat ſimili/
a ſ ꝓ pecunia. b ſ ſcʒ gladiũ. c ſ admittit gladiũ tempore ꝑ
ſecutiõis ad duo: ſcʒ ad terroris incuſſionem: ⁊ ad corpo/
ris defenſionem.
ter ⁊ perã: ſed q̃ nõ habet: vẽdat tunicã
ſuam et emat gladiũ. Dico eñ vobis c
a ſ ꝑ ꝓphetas ⁊ pã. ⁊ maxime ꝑ eſaiã.
qm̃ adhuc b qð ſcptũ eſt oꝑtet ipleri in
a ſ ſic dicẽs deus ꝑ eſaiã b ſ ꝑfecto.
me. † Et cũ iniuſt. deputat⁹ ẽ. Et eñ ea

a C Nõ cantabit ho. ⁊c. Chry C
ſoſto. Permittit eũ cadere: erudi Chryſoſt.
ens in oib⁹ credere chriſto: plus
etiã q̃ʒ ꝓprię cõſcientię. Sequit.
Non ſufficit deſideriũ hois niſi
nutu ſuperioris potiatur.
b C Qñ miſi vos ſine ſaccu.
⁊c. Glo. Nõ eadẽ regula viuẽdi Gloſ.
ꝑſecutiõis tpe q̃ pacis/ diſcipulos
informat. Miſſis ſiqdẽ diſcipul.
ad ꝑdicandũ: ne qd tollerẽt in via
ꝑcipit: ordinãs/ ſcʒ vt q̃ euãgeliũ
nũciat/ de euãgelio viuat. Inſtãte
vo mort. articlo: ⁊ tota illa gẽte/
⁊ paſtorẽ ⁊ gregẽ ꝑſequẽte: ↄgru
am tpi regulã decernit: ꝑmittens
necria victui: donec ſopita ꝑſecu/
toꝝ iſania tps euãgeliçãdi redijt:
hec ibi. vñ ſeqt inſtãte neceſſitate
⁊ cã pregnãti plura omitti põt: q̃
aĺs nõ liceãt de rigore obſeruãtię.
c C Gladiũ. Ambro. ſuꝑ Lucã Ambroſ.
dic: Cur gladiũ emere iubes q̃ fe/ ſuꝑ Lucã.
rire ꝓhibes? cur hře precipis quẽ
vetas ꝓmi .i. extrahi: niſi forte vt D
ſit ꝑata defẽſio: ñ neceſſarie vltio
vt videar potuiſſe vindicare/ ſʒ no
luiſſe: lex tñ referire nõ vetat: ⁊ iõ
fortaſſe petro offerẽti duos gladi
os ſat. ẽ/ dicit: q̃ſi licuerit vſq̃ʒ ad
euãge. equitat. ꝑfectio. Hec. ibi.
d C Et hymno dicto. Bernar/ Bernardi/
dinꝰ li. de chriſtiana religiõe. ſermõ. nus
† Eſa. 53. d

a ſ .ſ. ſcpta i lege. b ſ i ꝓrio habebũt: nã qð paꝝ diſtat ꝓ nihilo repu/
quę ſunt de me finẽ habet. At illi dixerũt. Ec
tat. a ſ videte diſcipuloꝝ dilectionẽ: q̃ nec de corpore nec de cibo nec
de pecunia curauert: ſʒ tm̃ vt mgr̃m defenderẽt quẽ ſũme dilexert.
ce duo gladij hic. At ille dixit eis: Satis eſt.
C Jeſus orans. M. i. Matth. XXVI. R. i.
Mar. XIIII. L. i. Lucę. XXII. J. i. Joã. XVIII.
ſ ſupra notata.
Hec cũ dixiſſʒ ieſus. J
a ſ gratiarũ actiones poſt cenã vel poſt orationẽ
chriſti quã ꝓ diſcipulis ſuis fecit flexis genibus et
oculis eleuatis.
M. et hymnõ. R. dicto exierũt d

E lv.ar.i.ca.i. Ex hoc loco apertius pꝫ: ꝙ in pncipio ⁊ in fine comeſtionis ſolitus erat chriſt⁹ laudes et gratias reddere deo patri. Qđ ⁊ docuit obſeruare diſcipl'os ſuos.
Chryſo. Ideo dicit Chryſt. Audiant qui velut porci ſimpliciter māducantes/cū ebrietate ſurgunt/cum deceret gratias agere/ ⁊ hymno mēſam deſerere. Audiāt quinꝗ vltimā orationem in ſacrꝭ myſterijs: id eſt in miſſa nō expectant ⁊c.

Aug⁹. ſup Joan. a ¶ Sciebat ⁊ iudas ⁊c. Auguſtin⁹ ſuper Joannnē tractatu. cxij. dicit. Ibi ergo lupus ouina pelle contectus: ⁊ inter oues alto patriſfamilias conſilio toleratus didicit: vbi ad tēpus exiguum diſpergeret gregem/ inſidijs appetendo paſtorem.

Scotus. b ¶ Cepit contriſtari. Doctor ſubtil'. in. iij. li. ſniaꝝ. di. xv. q. vnica ſentētialiter: ꝙ chriſt⁹ triſtat⁹ ē
F ⁊ paſſus: nō tm̄ ſm appetitū ſenſitiuum: id eſt ſm ſenſualitatē: in quo maximus dolor et meror fuit ratione optime complexionis: vnde ſenſus tactus maxime erat perceptiuus obiecti diſconuenientis: Sed etiam quantum ad appetitū intellectiuū. id eſt ſm rationabilitatē. Licet em̄ volūtas eius vt libera: id eſt quantū ad ſe abſoluta nō pateretur: eo ꝙ ſic immediate ferebatur in deum/ ⁊ deo fruebatur. Nec etiam inquantū volebat pati pro ſalute generis humani ipſius paſſionem libere acceptādo. Patiebatur tamen et triſtabatur inquantum ipſa paſſio erat conditionaliter nolita: id eſt noluit pati ex conditione: videlicet ſi aliter diuinum beneplacitum poſſet adimpleri. Vel noluit homines eſſe in tali ſtatu: a quo per eius mortem eripiendi eſſent. Et ponit exemplum. Sicut fortis politicus: id eſt ciuis nollet ciuitatem ſuam talē neceſſitatem incurriſſe: a qua eam liberari oporteret per mortem eius. Triſtabatur etiam de dubietate diſcipulorum/ ⁊ peccato crucifigentium: eo ꝙ eſſet offenſiuū diuine maieſtatis. Et ſic erat paſſio in voluntate vt libera: etiam quantum ad ſuperiorē portionem: id eſt ſm illam partē anime: que eſt ad ſuperiora: et hoc large ſumptam. Voluntas etiam vt natura: id eſt inquantū naturaliter diligit proprium ſuppoſitum: id eſt ſeipſum hominem: patiebatur ſm vtranꝗ portionē/ ſcilicet tam ratione inclinationis naturalis ad appetitum ſenſitiuum/ ꝗ ratione inclinationis ad vite confirmationem: qua per paſſionem ille homo priuabatur: Et ſic veraciter poterat chriſt⁹ dicere illud pſalmiſte: Anxiatus eſt in me ſpiritus meus: in me turbatū eſt cor meū. Nota ſpiritus meus anxiatus: id eſt cōtriſtatus: quia anima chriſti quantum ad voluntatem anxiata ſeu cōtriſtata fuit quantum ad vtranꝗ portionem. Similiter quantum ad intellectum ſm vtranꝗ portionem apprehendebat obiectum diſconueniens naturaliter ⁊ conditionaliter voluntati.

Ps. 142. a

in mōtē oliueti. L. Et egreſſus ibat ſm G
a ſ vbi erat orat⁹ ſm ioā. in quē introiuit ipſe cū diſcipul' ſuis
ꝯſuetudinē in mōtē oliuarū trās torren
a ſ ſic dictū ꝓpter pluralitatē arboꝝ cedrinarū. b ſ pdium eſt ſitum ꝓpe montē oliueti in pede montis.
tē. J. cedron i villā. M. cui nomē geth
a ſ Vallis ioſaphat eſt inter montē oliueti ⁊ hieruſalem: ⁊ per illius vallis medium tranſit torrens cedron: quē trāſierunt ieſus ⁊ diſcipuli eius.
ſemani. Secuti ſunt autē eū ⁊ diſcipu
a ſ ordo verboꝝ eſt. Sciebat locū iudas qui tradebat eū.
a li eius. J. Sciebat ⁊ iudas ꝗ tradebat
a ſ Ly. ex quo patet aptitudo loci ad capiendum chriſtum ex tribus. Primo: quia erat a ciuitate remotus: et ipſi querebant eū ſine ſtrepitu turbarū. Secundo: quia erat clauſus. Tertio: quia proditori cognitus.
eum locum: qꝛ frequēter cōuenerat Jeſus illuc cū diſcipul' ſuis. M. et dixit:
a ſ .i. nec loco nec mente moueamini: et hoc dixit octo diſcipulis: tres em̄ ſecum aſſumpſerat.
Sedete hic donec vadā illuc ⁊ orem.
a ſ ioanne ⁊ iacobo: quia illos tres diſcipulos admittebat frequēter ad ſecretiora.
Et aſſūpto petro ⁊ duob⁹ filijs zebedei H
a ſ .i. vehemēter merore intēſiue ⁊ extēſiue pꝛodi: nō paſſione ducto: ſed volūtate vocato. b ſ ſubito terrore concuti.
b cepit cōtriſtari et meſt⁹ eſſe. M. pauere

A a ſ adeo pauor increuit vt generaret tediū. b ſ .i. adeo tri
ſticia ꝛ tedio aīa mea repleta ē: ꝙ ſi maior eſſet/occideret
ꝛ tedere. M. Tūc ait illꝰ: Triſtis ē aīa a
me. a ſ .i. expectate. b ſ ſicut amici ſpeciales: qui debēt
in anguſtijs amicos aſſiſtere: ſicut dicit Lyra.
mea vſqꝫ ad mortē: ſuſtinēte hic ꝛ vigi-
a ſ .i. ſeparatꝰ eſt: qꝛ ſolitarie volebat orare vt cōſueuerat.
b ſ quantū aliquis lapidē poteſt proijcere.
late mecū. Ipſe auulſus eſt ab eis quā
tū eſt iactus lapidis. M. Et pgreſſus b
a ſ modicū: aliquantulū. b ſ pronus cecidit propter re-
uerentiā dei. c ſ propter excellentē humilitatē.
puſillū procidit in faciē ſuā. R. ſup ter
a ſ patrē celeſtē. b ſ .i. ſi alia via placeret deo. c ſ auferret
rā: ꝛ orabat: vt ſi fieri poſſet/trāſiret ab
a ſ paſſionis. b ſ idem ſunt: ſed ad maiorē deuotionē du-
plicat. c ſ q̄cunqꝫ placet.
eo hora/et dixit: Abba pater: oīa poſſi c
a ſ accipe de me hanc paſſionē amarā ꝛ crudelem.
bilia ſunt tibi: tranſfer hūc calicē a me.
a ſ ꝛ nullꝰ alterius p deitatē: pater ꝛ oīm: ſed mei plꝰ q̄
oīm. b ſ .i. ſi vis potes: nā poſſe ꝛ velle idem in deo eſt.
M. Mi pāt ſi poſſibile ē trāſeat a me d
a ſ iuſta petitio qua aliquid humano affectu a deo petit:
B ꝛ dei volūtatē nō poſtponit: ſed ſuā orōnē eidē ſubijcit.
calix iſte: verūtn̄ nō ſic ego volo/ſed ſic
a ſ ab orōne. b ſ ſuos: pmo ad tres qui dormierūt venit.
tu. Et venit ad diſcipulos ꝛ inuenit eos

a ¶ Tunc ait illis. Bernardinꝰ (C — Bernardinus)
in libro de chriſtiana religiōe ait:
O pium verbum/ o flebile verbū
o amabilis vox: Triſtis eſt anima
mea vſqꝫ ad mortē: hic modus lo-
quendi magnitudinē triſticie ſigni
ficare poteſt eo modo quo multū
turbati dicere ſolēt: Turbatꝰ ſum
vſqꝫ ad mortem: id eſt tanta turba
tione ꝙ eſt mihi q̄ſi mors. Et ſeq-
tur. Sed queſo: vnde triſtatꝰ/atqꝫ
quō ille inuiſibilis ſol eclypſim tri
ſticie patitur: qui omnē animā co-
herentē ſibi facit coruſcare ſplēdo
ribus ꝛ leticijs ineffabilibꝰ replet:
niſi qꝛ aduocata ab ipſo erat triſti
cia illa: atqꝫ iuſſa nō importuna ve
nit: id eſt inſperata: hec ille.
b ¶ Et pgreſ. puſil. Nicolaꝰ (Lyra ſup Matth.)
de Lyra ſup mattheū dicit: Chri-
ſtus per orationē offerebat ſpiri-
tum deo patri p nobis: que quidē
oratio oſtendit pfecta: qꝛ ſolitaria (D)
cū dicit: et pgreſſus puſillū: quia
oratio eſt eleuatio mentis in deū:
quod melꝰ fit quādo homo eſt ſe-
queſtratꝰ ab alijs. Secūdo: qꝛ hu-
milis: nā pcidit in faciē. Tertio:
qꝛ deuota/cum dicit: Mi pater.
Quarto qꝛ recta: qꝛ volūtatē ſuā
ſupponit voluntati diuine/dicēs: Verūtamē nō ſicut ego volo ꝛc. Quinto qꝛ chari-
tatiua: qꝛ in agonia mortis poſitꝰ dulciter ſuos diſciplos viſitabat. vn̄ ſeqꝛ: Et venit.
c ¶ Abba pater. Nicolaus de orbellis in cōpendio ſuo ſuper tertiū diſt. xvij. q. ij. (Nicolaꝰ de orbellis Joā. xi. c.)
in fine dicit: ꝙ licet chriſtus exauditus fuerit in om̄i petitione ſua: qua petiuit aliquid
voluntate rationis ſeu voluntate abſoluta: iuxta illud: Ego autē ſciebam quoniā ſem
per me audis: nō tamē fuit auditus in omni eo quod petijt volūtate ſenſualitatis: qꝛ
non petebat vt exaudiretur/ſed vt erudiremur.
d ¶ Mi pater ſi poſſibile eſt. Bonauētu. ſup magiſtrū in. iij. diſ. xvij. q. vj. ꝙ hec (Bonauen. ſup mgrm)
oratio quā chriſtus orauit nō erat oīno ſenſualitatis nec oīno rōnis: ſed vtriuſqꝫ fuit:
ſenſualitatis vt mouētis: rōnis vt pponentis p ſenſualitate: cuiꝰ ſenſualitatis rō fuit
aduocatꝰ eiꝰ deſideriū pponēdo: ſeruata tn̄ forma iuris. Dictat em̄ ius diuinū: ꝙ oīs
appetitꝰ deo debet eſſe ſubiectꝰ. Sed ibi eſt q̄ſtiuncula: cū ratio ſciret ſenſualitatē nō
exaudiendā/quō hanc ppoſuit petitionē? Rn̄det idē ꝙ huiꝰ ratio fuit triplex. Prima
ad manifeſtationē humane nature aſſumpte: que nataraliter refutabat paſſionem: et
in hoc erudiuit noſtram fidem. Secūdo ad confirmandam noſtram imbecillitatem:
vt nō diffidamus ſi paſſionis pericula exhorremus: et in hoc erexit ſpem. Tertio/vt
oſtēderet volūtatē noſtrā diuine voluntati eſſe per oīa ſubijciendā: qđ oſtēdit in con-
ditione appoſita. Nō ſicut ego volo/ſed ſicut tu: ꝛ in hoc ordinauit i nobis charitatē:
qua affectū noſtrū diuine volūtati cōformare debemus. Unde magis in iſta orōne

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E oꝛauit pro nobis ꝗ͞ꝫ pro ſe.
Vincētius de valētia. a ¶ Apparuit aūt illi. Vincē/
tius de valentia in ſuo paſſionali.
Angelꝰ venit ad cōfoꝛtādū eū: nō
ꝙ ipſe indigeret eo: qꝛ foꝛtioꝛ ē an/
gelis. Sꝫ angelꝰ fecit obſequium
quod debuit facere erga dominū
ſuū: ſicut facit ſcutifer. i. armiger
cōfoꝛtans dñm ſuū multū foꝛtē ꝓ/
liū intrātē: ꝗ dixit chꝛiſto ſm mē/
tē deuotoꝝ ⁊ ſctōꝝ doctoꝝ: dñe
hec paſſio nō eſt ꝯtra volūtatē ve
ſtrā: voſmet ipſam oꝛdinaſtis cuꝫ
pr̄e ⁊ ſpūſctō ꝓ ſaluatiōe creden/
tiū ⁊ obedientiū: iō ſcti pr̄es leti ex
pectāt vos in lymbo: ⁊ ex iſta paſ
ſiōe magna glīa eſt vob̄ parata:
qꝛ ꝓpē ipſam eritis iudex vniuer/
ſalis ſup oēs creaturas. Et dicit
Bernardinus ſctūs Bernardinꝰ: ꝙ angelꝰ con/
foꝛtauit chꝛiſtū in foꝛma coꝛpea:
velut hoīem in agonibꝰ fatiſcētē:
vt huiꝰ apparitio ⁊ ꝯfoꝛtatio to/
ta referat̄ ad foꝛmā ſerui penitꝰ/
ꝫ ⁊ non dei. Quid vō angelus iſte
chꝛiſto dixerit/ꝑ euāgeliū nō cla/
ret: ſed abſqꝫ cōtradictiōe fidei re
linquit̄ pie mēti: vt deuote creda/
mus hūc angelū cōfoꝛtatiōis ver
ba decētia ꝓtuliſſe: ſicut decebat
dicere angelū a deo celitꝰ miſſum
⁊ ſuſcipe hominē ieſum cū demo
niis ⁊ diabolicis hoībꝰ certatuꝝ
quia vt homo/nō vt dei filiꝰ hanc
confoꝛtationem accipiebat.
Quidā deuotꝰ. b ¶ Factꝰ eſt ſudoꝛ ⁊c. Qui/
dā deuotꝰ. Cauſā ſanguinei ſudo
ris poſſumꝰ ꝓbabilit̄ demonſtra
Auicēna re. Nā Auicēna. vj. naturaliū ait
ꝙ vehemens imaginatio de facili
mutat coꝛdꝰ. Sꝫ chꝛiſtꝰ vehemē/
ter imaginabat̄ de ſua paſſiōe: ita
ꝙ ſm Frāciſcū maronis vidit to/
tū ꝓceſſū: nō ſolū ſue paſſiōis/ve/
rūetiā oīm martyꝝ ꝗ paſſuri eſſēt
vſqꝫ ad nouiſſimuꝫ diē: ꝓpter qð
⁊ totus hoꝛroꝛ inuaſit euꝫ: vt oīs
oſſium medulla moueret̄: ⁊ oīa
membꝛa tremoꝛe cōquaſſarentur

a ſpecialiter: qꝛ plus ceteris obligatioꝛ ex ꝓmiſſione.
doꝛmiētes: ⁊ dixit petro: Sic: Simon G
a .ſ. qui pͥ ꝓmiſiſti mecū in carcerē ire ⁊ cōmori.
doꝛmis: nō potuiſti vnā hoꝛa vigilare
a exhoꝛtatus eſt omnes tres. b .i. ne tētatio ſuper vos: non enim dicat: vt non tentemini: quia poſſibile ē ſm Hieronymum.
mecū: vigilate ⁊ oꝛate vt nō intrētis itē
a veſter paratus eſt. b ſcꝫ in tantum vt ſpiritus prom/ptitudinē per imbecillitatē deprimit: et reuocat a vigilan/tia/conſtantia ⁊ fidei ꝓfeſſione.
tationē. Spūs qdēꝫ ꝓmptꝰ ē/ caro aūt
a ad locum ſolitarium.
infirma. Iterum ſecūdo abijt/ ⁊ oꝛauit
a quia oratio ieſu inuariabilis eſt: nos ad eandem inua/riabilitatē per hoc allicit.
eūdē ſermonē dicēs: Pat̄ mi ſi nō po
a totū offert patri ⁊ petitionē ⁊ voluntatē ⁊ coꝛpus et vi/tā: neqꝫ rñſum accipit: nō ꝓpterea ceſſat ab actione bona.
tēſt h calix tranſire niſi bibā illū: fiat vo
a oꝛat pius ieſus: et non reſpondet̄ ei: nō animo conſter/natur: ſed ad piam et vtilē reuertit̄ exhoꝛtationem.
lūtas tua. Et. R. vēit itēꝝ ⁊ iuenit eos
a pꝛe nimia triſticia et ſomnolentia.
doꝛmiētes: erāt eīn ocli eoꝝ grauati: et b
a pꝛe confuſione et verecundia. b cū multa ꝓmiſerūt et magna: attamē in partio inuenti ſunt deſides.
ignoꝛabāt qd rñderēt ei. Et. M. relictꝭ
a cōpatiebatur filiꝰ pius pater: ⁊ ipſe ſuſtinebat doloris pondus: vnde hac vice nihil dixit. b non pro remouēda pertinacter paſſione ſm Bernardinū: ſed ꝓ confoꝛmi vo/luntate cū patre pandenda.
illis iterū abijt/ et oꝛauit eundē ſermo/
nē: et. L. poſitis genibꝰ oꝛabat/ dicens:
a .i. pat̄ ſi ſic eſt volūtas tua: vt pro humano genere mo/riendo et patiēdo ſatiſfaciā: ecce me ꝓmptiſſimū et paratū
fiat nō qð ego volo: volūtate nature et ſenſualitatis: ſed qð tu: qꝛ ego idē volo libera voluntate.
pater ſi vis transfer calicē iſtū a me: ve/
a rūtñ nō mea ſꝫ tua volūtas fiat. Appuit
a i ſpecie hūana et loqns voce articulata. b a pre ꝯfor/tādo chꝛiſti hūanitatē ꝯtra triſticiā inſurgētē in eo vō hoīe.
āt illi āgelꝰ de celo ꝯfoꝛtās eū: ⁊ factꝰ i
a pugna exoꝛta in chꝛiſto ſancte volūtatis cū natura ſen/ſuali: hec ex charitate pati voluit: illa naturaliter refugit.
b timoꝛe interim et charitate vehemētius pugnantibus.
c tanta fuit chꝛiſti luctatio in mente: vt caro ſuā innocen/tiam allegaret: ratio charitatē pꝛeponeret: et ita ꝙ ſudoꝛ ex chꝛiſti coꝛpoꝛe emanaret.
b agōiā plixiꝰ oꝛabāt. Et factꝰ ē ſudoꝛ eiꝰ

A ¶ erat tā horribil' ſenſual' imago ī mēte chriſti repñtās
oēm paſſiōis ordinē: vt hūores ꝑ ſudorē exirēt: et uliqd ꝺ
ſanguine ſudorē tangente vt in terrā decurreret.
ſic gutte ſanguinis decurrēt' ī trā. Et
a ¶ terſit faciē ſuam ne videret diſcipulis ꝙ ſanguineū ſu
dorem ſudaſſet.
cum ſurrexiſſet ab orōne ⁊ veniſſet ad
¶ que grauat animū ⁊ deprimit
diſcipl'os: īuenit eos dormiētes prētri
a ¶ q̄re non inuocatis diuinū auxilium vt adiuuet ſpm̄ ⁊
ſticia: ⁊ ait illis: Quid dormitis: M.
carnē. a ¶ cōpatiēdo eis ipſe orat ⁊ gemit ī expectādo ſuā
paſſionē cuſtodit diſcipulos vt reqeſcāt. b ¶ poſtq̄ requi
euerunt dixit.
dormite iā ⁊ reqeſcite. R. Sufficit. L.
a ¶ q: tēpus ē: appropinquabit em̄ vehemētiſſima tenta/
tio: ideo orate vt non comp̄hendat vos ⁊ vincat.
Surgite ⁊ orate ne intretis in tētationē
a ¶ illa verba. b ¶ paſſionis ꝓdiffinita infallibiliter qua
caperet: ligaret ⁊ traderet manibꝰ cruentatis.
M. Ecce appropīqbit hora. R. ⁊ filꝰ
a ¶ in ptātes iudeoꝝ inuidoꝝ vt faciāt ī me volūtatē coꝝ
b ¶ ſ. ad eos q̄ veniūt me cape: q: volūtaria ē mea paſſio.
B hoīs trādetur in manus pctōꝝ: ſurgite
a ¶ in ꝓpinquo: q: iā forſan viderat chriſtꝰ lucernas ful/
gere: vel forſan in ſpiritu vidit iudā diſcurrentē in ciuita
tē: ⁊ ꝯgregantē armigeros ad capiendū piuꝫ dn̄m.
eamus: Ecce qui me tradet prope eſt.

† Scōa via lapidoſa hꝫ q̄ttuor cōſideratiōes.
- Jeſus a iudeis captus.
- Jeſus Anne adductus.
- Jeſus cayphe miſſus.
- Jeſus vultu velatus.

C et aīa et oīa interiora nature he/
rentia: et carni frigide cōcurreren/
tur timore: vn̄ ex tali motu et mē/
brorū conquaſſione ſudor ſangui
neus cauſabat: qui per duas tuni
cas vehemēter ſtillabat velut gut
te aque decurrēt' in terrā. Sic ꝙ
tunice ita humide facte ſint: ac ſi
per aquā tracte fuiſſent: Tātuſq̄
vapor exiuit ꝺ corpore eius/ ſicut
apparet fumꝰ tēpore matutino ex
ſilua humida aſcēdens. Dicit au/
tē Lucanꝰ: ꝙ in chriſti corde con/ Lucanus
currerūt ad inuicē timor ⁊ amor/
timor pene quā paſſurā intellige/
bat: qui timor fecit concurrere to/
tū ſanguinē ad cor. Et amor gene
ris humani, ꝑ quo paſſurꝰ erat/ pa
riter cor adiūt: ⁊ extunc cor valide
īpletū/ ⁊ exurgens agonia. Amor
dicebat: volo ꝙ moriat christus
ꝑ populo et fratribus. Noluit ti/
mor vt pateret tā horrēdā paſſio D
nē: et amor īpetu facto ꝯſtringen/
do cor chriſti in timorē: vnde ve/
hemēs pugna in corde chriſti: ita
oīes pori corporis chriſti aper/
ti ſunt: et cum ſudore ſanguis exi/
uit per oīes poros fluens abun/
de ſuper terram. Et licet aliqui di
cant ſanguinē ſudaſſe ſolum pro/
pter bonitatē complexionis que
nihil ſuperfluum habuerit: ſed ſa/
cre ſcripture non habetur auctori
tas: ideo videtur magis dicendum ꝙ ſudorem ſanguine tinctum ſudauerit. Dicit enim textus: et factus eſt ſudor eius ſicut gutte ſanguinis: non dicit/ ſudor eius eſt ſanguis: ſed ſicut gutte ſanguinis: quia gutte fuerunt tincte ſanguine.

† ¶ Secunda via lapidoſa. Iſta via dicitur lapidoſa: quia nimis corda iude et iudeoꝝ fuerūt indurata: nō attendit em̄ iudas ad oīa que dixit ſibi chriſtus: nō etiā quia ore eū allocutus eſt dicens: O iuda oſculo filiū hominis tradis: ideo iude erat lapidoſa. Fuit inſuper iudeis dura ⁊ lapidoſa: quia chriſtū quē totiens audierunt et viderunt non agnouerunt: proſtratiōq̄ ſuam imbecillitatem nō cognouerunt: chriſti voluntarium acceſſum non attenderunt: inhibitionem ne diſcipulos caperent non intellexerunt: neq̄ etiam pietatem quam in impio Malcho oſtendit aduerterunt: Ideo valde indurata et lapidoſa. Fuit demum diſcipulis lapidoſa: quibus predi/xit fugam ⁊ ſcandalum: ⁊ maxime Petro: nihilominus tamē impleuerūt ſcandalū et fugam. O q̄ indurata via fuit apoſtolis: qui etiam volebant chriſtum dei filium gladio defendere: quos omnes verbo proſtrauit: vt manifeſte habetur in euangelio Joannis ⁊c.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E a ℂ Judas ergo cū acce. Leo papa i ſermōe. Uidete fratres et diligenter inſpicite: que germina et quales fructus de auaricie ſtirpe naſcunt. Quā merito apl's radicē eſſe maloꝝ omniū diffiniuit: q2 nullū petm̄ ſine cupiditate cōmittit: ⁊ ois illicitus appetit⁹ illius auiditatis eſt morb⁹: amori pecunie vilis eſt ois affectio: ⁊ omia lucri cupida etiā ꝑ exiguo perire nō metuit. Nullūq; eſt iuſticie in illo corde veſtigiū/ i quo ſibi auaricia fecit habitaculū. Hoc pſid⁹ iudas inebriatus veneno: dū ſitit lucrum/ peruenit ad laqueū: ⁊ tã ſtulte impius fuit: vt triginta argēteis dominū venderet ⁊ magiſtrum. hec ibi.

Leo papa

b ℂ Quēcūq; oſculatus fue. Bernard⁹ doctor melliflu⁹. O iuda mercator peſſime: o proditor auariſſime: cur non petiuiſti a matre triginta illos argēteos? Et q2 paupercula erat/ aut mēdicaſſet/ aut potius ſeipſam vēdidiſſet: dediſſetq; tibi preciū/ ne dilectū filiū ſuū ꝑderes innocentem.

Bernard⁹

F

c ℂ Ut oſcularetur eum ⁊c. Nicola⁹ de lyra. Hoc ideo fecit: ne pro ieſu caperent iacobum alphei: qui erat valde ſimilis chriſto in facie: ꝓpter quod dicebatur ſpecialiter frater domini.

Nicolaus de lyra

d ℂ Et oſculatus eſt eum ⁊c. Origenes dicit. Omnes proditores veritatis ſe fingūt amicos: et libenter oſculi ſigno vtuntur.

Origenes

ℂ Jeſus a iudeis capit. M. i. Mathei. XXVI. R. i. Marci. XVI. L. id eſt Luce. XXII. J. i. Joannis. XVIII. 6

I a ſ qui fuit indurat⁹ in malicia ordinauit aſtutiſſime chriſti captionem.

Udas ergo cū accepiſſ; a ſ ſc; a pōtio pilato: vt haberet auctoritatē ceſaris: ne quis ſibi obſiſteret.

cōhortē: ⁊ a pōtiſi a ſ vt ſic eſſet munitus auctoritate magnatoꝝ: religioſoꝝ: ꝑncipū ⁊ ſacerdotū: vt haberet curiā pontificis ⁊ imperatoris.

J a

cib⁹ ⁊ phariſeis miniſtros: vēit illuc cū a ſ vt chriſtus non poſſet latere in tenebris. b ſ ne poſſent

laternis ⁊ facibus ⁊ armis. M. Et ad eū defendere diſcipuli. a ſ cū ſuis diſcipulis de aductu iude ꝑditoris. b ſ vt fuit impletū dictū vulgare.

huc Jeſu loquente: ecce iudas ſcario/ b a ſ Melius ſibi fuiſſet vt fuiſſet vn⁹ in. xii. b ſ vt ſic chriſtū circūarca ſtarent: ne illabi poſſet de manibus ipſoꝝ

this vnus ex duodecim: ⁊ cum eo turba multa cū gladijs ⁊ fuſtibus miſſi a a ſ vt ꝑ hoc cōminari poſſet ſynagoge electionē atq; ꝯtradicētib⁹ punitionē. b ſ vt ꝑ hoc allegaret iuſticiā ⁊ chriſti falſā doctrinā: eo q; doctores leg; ꝯtra eū ſtarēt. c ſ vt ꝑ hoc diceret oia fuiſſe ſapiētia maturo conſilio tractata.

ꝑncipibus ſacerdotū et. R. ſcribis et ſenioribus populi. Dederat autē tradi/ a ſ iudas. b ſ quia oia iſta ſuperius narrata non ſufficiebāt iude: ſ; inſuper dedit eis ſignum. Signū dico quo pius ieſus diſcipulos in teneritudine amoris ⁊ oſculo pacis ſuſcipere conſueuerat.

b tor eis ſignū dicens. Quēcūq; oſculatus fuero: ipſe ē: tenete eū/ ⁊ ducite caute. L. Et ācedebat eos:

a ſ Quaſi di. perſonā eius vobis do ad manus. J i hoc patet iude malicia qui ꝑmus. b ſ ſicut dux ⁊ capitaneus diaboli: qui chriſto inſidias per iudā ⁊ iudeos poſuit.

a ſ paulo ꝑpius: ceteris pedes retro trahentibus: quaſi veniret de ciuitate, nullius mali conſcius. b ſ appropinquaſſet. c ſ impudēs traditor.

c et appropinquit ieſu vt oſcularet eū. R. Et cū veniſſet: ſtatim ac a ſ ieſū. b ſ ſalutat mgr̄m ꝟbo amico: quē tradet ore ꝑuerſo: in lingua portat ſalutē: in corde venenū mortis. c ſ ſicut cōiter faciūt ꝑditores: qui ſe amicos ſigno oſtendūt: ⁊ opere negant.

d cedēs ad eū ait: Aue rabbi. Et oſculat⁹ eſt eū. M. Dixit ei ieſus:

A a ſ nō motus iniuria ſed allect⁹ charitate amicū vocat: ſi reuerti ad penitētiā anhelet. b ſ iā totū deſperatū ⁊ indu/ ratū ꝓditorē noīat: non tñ magiſtri ſed miſere aīe ſue.
Amice/ad qd veniſti. L. Jūda/oſculo a b
filiū hoīs tradis. J. Jeſus itaqȝ ſciens
a ſ ſcȝ cogitatiōes ⁊ machinatiōes iudeoꝝ: quō conſiliati ſunt in aīam eius. b ſ nō tamē motus: licet ſciret ad hoc eos veniſſe: ſed ſponte ſe tradidit.
oīa q̄ vētura erāt ſup eū: prōceſſit et di/ b
a ſ ad qd ita armati veniſtis ad me capiēdū: q̄re nō iā ma/ nus iniicitis: q2 nō placet mihi adhuc: chriſt⁹ eni in medio
xit eis: Quē quęritis: Reſpōderūt ei:
eoꝝ excecauit eos. a ſ ſcȝ q̄ꝛim⁹: ſi tu ſcis vbi ſit demōſtra nobis: q2 capiēdus eſt. b ſ q. d. mira res ſi tantū vos diſ/ ponitis ad capiendū: ⁊ iā ſignū vidiſtis: ⁊ ego quē oēs ſe/ pius vidiſtis in medio veſtrū ſum: ⁊ nō audetis manus i me extendere: q2 nondū licentiaui vos.
Jeſum nāçarenū. Dixit ēis ieſus: Ego
a ſ .i. immobilis ſicut ⁊ iudei impij: cū quib⁹ iā impius fact⁹ eſt: vt nō poſſent ꝓgredi vt chriſtū caperent.
ſum. Stabat autē ⁊ iudas qui trādidit
a ſ .i. poſtq̄. b ſ ſcȝ ex virtute hui⁹ verbi diuini.
eum cum ipis. Ut ērgo dixit ieſus/egō d
a ſ .i. retrocedētes ceciderūt reſupini veluti nulli⁹ momē ti. Ideo dicit Ly. Si vno verbo oēs ꝓſtrauit: de facili ab
B eis euadere potuit: ſȝ oīa facta ſūt vt pateret diuinitas.
ſum: abierūt rētrorſum ⁊ ceciderunt in
a ſ vt manifeſte oñdat eis oīa ſufficiētia ad reuocādū eos a ꝓpoſito ꝑuerſo: ſȝ q2 ꝑmanebāt i malicia nullā habēt ex/
terram. Iterum ērgo eos interrogauit:
cuſationē. a ſ ad hoc ꝑſiſtentes in malo ꝓpoſito capiendi innocentem ⁊ interficiendi.
Quem quęritis: Illi aūt dixerunt: Jē
a ſ .i. ſatis iā admonui vos doctrina in ciuitate: verbo hic in cāpo: inſuꝑ notabili miraculo ⁊ ope: in quib⁹ oībus de claraui vobis q2 ego ſum chriſtus meſſias quē vos expecta tis: ſed q2 indurati: meipſum trado.
ſum naçarenū. Rñdit ieſus: Dixi vo/ e
bis q2 ego ſuȝ. Si ergo me q̄ritis/ſinite

a ¶ Amice ad qd veniſti. Lu/ dolphus Cartuſ. in .ij. ꝑte caplo. lix. dicit. Vocat euȝ amicū ſm ſta tum priſtinū: amicabiliter eñ ele/ ctus a dño in aplm. Ac ſi diceret: ad qd ſcelus dilapſus es vt diſci/ pul⁹ traderes magiſtrū: ⁊ dū eſſes aplus fact⁹ es traditor. Uide qd feceris: et cōſidera finem tuū ma/ lū. Uel amice q2 diligo te: ſed ini/ mice qui me tradis: vel vocat euȝ amicū ironice improperans ſimu lationes tanq̄ ſm Aug. diceret: Oſcularis ⁊ inſidiaris: noui qua/ re veneris: amicū fingis cum ꝓdi tor ſis: oſtendis amicitiā ſigno: et agis ꝓditionē de facto: amicitię ſi gnis ꝓditores vtuntur: vt eorum dolus latentius peragatur.
E Ludol. cartuſ.

b ¶ Oſculo filiū hoīs tradis. Amb. li. x. Juda oſculo filiū hoīs tradis. hoc ē amoris pignore vul/ nus infligis: et charitatis officio ſanguinē fundis: et pacis inſtru/ mēto mortē irrogas. Seru⁹ dñm diſcipul⁹ ꝓdis magiſtrū: electus auctorē: hoc eſt illud: Utiliora vul nera amici q̄ voluntaria oſcula ini/ mici. Proditori hoc: Oſculet me oſculo oris ſui: hęc ille.
Ambroſ. D Pro. 27. a Cañ. 1. a.

c ¶ Proceſſit et dixit eis. Eſai as diu prophetauit de voluntaria chriſti morte cum ait: Oblat⁹ eſt quoniā ipſe voluit.
Eſa. 53. c.

d ¶ Dixit ieſus/ego ſum. Au/ guſ. ſuꝑ illū paſſum ioānis tracta. cxij. ait: Ubi nūc militū cohors et miniſtri principū ⁊ phariſęoꝝ: vbi terror ⁊ munimē armatorū? nem/ pe vna vox dicētis: ego ſum: tantā turbā odijs ferocē/ armiſq̄ȝ terribilē: ſine telo vllo ꝑcuſſit/repulit/ſtrauit. Deus eñ latebat in carne: ⁊ ſempitern⁹ dies ita mēbris occul/ tabat humanis: vt laternis ⁊ facibus quęreret̄ occidēdus a tenebris. Ego ſum dicit: ⁊ impios deiecit: quid iudicaturus faciet qui iudicandus hoc fecit: quid regnaturus poterit qui moriturus hoc potuit? hęc ibi.
Aug⁹

e ¶ Dixi vobis q2 ego ſum. Alexāder de ales in .iij. parte. q. xviij. mēbro. iiij. arti/ culo. ij. Rñdit cōmuniter q̄rentib⁹ circa hūc paſſum: q̄ eſt de traditiōe ⁊ captiōe occi ſioneq̄ȝ chriſti: ⁊ dicūt. Ex quo chriſt⁹ ſciebat iudā eū tradēdū: ⁊ iudęos i ei⁹ mortē ma chinādos: ideo fuit neceſſe vt fierēt illa: nā ſi nō feciſſent iudęi: ⁊ iudas min⁹ q̄ petrus: quō redempti fuiſſemus? Dicit doctor: q2 fuiſſem⁹ redēpti per ſuā volūtatē ꝓmptam
Alex. de ales

E ad paſſionē. Vñ nota ſi iudei per
territi hoc miraculo proſtratiõis
credidiſſent chriſto: ſuffeciſſet vo/
lũtas chriſti. Sed dices: quõ pro
phetie fuiſſent adimplete? Si eſt
Ionas impleuit ſuã ꝓphetiã vel
Ione.3.b. legationē: Adhuc quadragita di/
es ⁊ niniue ſubuertetur. Et ſicut
ſcriptura facta ad regem ezechiã:
Eſa.38.a Diſpone domui tue: quia morie/
ris: ⁊ tamē vixit ꝑ quindecim an/
nos. Deus eñ quãq̄ ꝓuidit cõditi
onaliter: ⁊ iõ dicere ꝙ neceſſario
ſint machinati ē blaſphemia. vñ:
Lu.20.b. Forſitan ferebunt filiũ meũ. No
ta forſitan: ibi tangit liberũ arbi/
triũ ſm Hieronymũ.

a ¶ Et abſcidit eius auriculã.
Bonauē. Bonauētura in li. qui intitulatur
lignũ vite ſup clauſula: ieſus tur/
ba circũdatus. Sane q̄ ꝓmptus ad
paſſionem fuerit ſpũs in ieſu: ex h
euidēter innotuit ꝙ venientibus vna
cũ ꝓditore viris ſanguinũ: ⁊ que/
F rētibus aĩam ſuã: cũ facibus/laternis
⁊ armis per noctē: vltro occurrit
⁊ ſeipm obtulit: ⁊ vt cognoſceret
hũana ꝓſumptio nihil ſe poſſe ad
uerſus ipm: niſi q̄tum ipe ꝑmitte
ret: oĩpotētis virtutis ſue vbo im
probos ſatellites terre alliſit. Sʒ
†Ps.17.s nec tũc miſcdiam ſuã in ira conti/
nuit: nec pietatis ſue dulcedinem
fauus ille diſtillare ceſſauit. Naʒ
⁊ mutilatã a diſcipulo aurē ſerui
ꝓterui manus ſue cõtactu: et de/
fenſoris ſui zelũ ab inuadentiũ le/
Geñ.49.a ſione cõpeſcuit. Maledictus fu/
ror eorũ: qꝛ ꝑtinax: dum nec maie/
ſtatis miraculo: nec pietatis bene
ficio potuit refrenari.

b ¶ Oēs eñ q̄ acceperint gla.
Simon de Simon de caſſia lib. xiij. de geſtis
Caſſia ſaluatoris. Nullius auctoritatis
ſua gladiũ iuſticie ſumat: q̄cq̄t ac/
ceperũt/gladio diuine iuſticie pie
rũt. A quo nemroth recepit gla/
diũ: a nullo p̄terq̄ a ſeipſo: ⁊ dã
natus eſt: a quo Pharao et dam/

a ſ .i. licet meipm tradiderim: tñ nolo vt hi iuxta verbum meũ qð ꝓxima cena dixi eis: aliquid iniurie patiantur a vobis. Ideo ait Aug. Inimicos videt: ⁊ hoc facit quod iubet: ſinite hos abire/quos non vult perire. G

hos abire. Vt impleretur ſermo quem di

a ſ ſcʒ ꝑ ſpũalem amicitia cõiunxiſti mihi.

xit: qꝛ quos dediſti mihi: nõ perdidi ex

a ſ ex omni carne: ſed niſi filius ꝑditionis. b ſ cũ valido impetu poſtq̄ permiſit: ⁊ hora determinata venerat. c ſ .i. cũ crudeli violentia irruerunt in eum.

eis quēq̄. M. Tũc acceſſerũt et manus

a ſ manibus ſceleſtis ⁊ funebris.

iniecerũt i ieſũ: ⁊ tenuerũt eũ. Videntes

ſ diſcipuli. a ſ chriſto. b ſ ſcʒ vt magiſtrũ capent.

autē hi q̄ cũ ipo erãt qð futurũ erat: di/

a ſ ieſu. b ſ .i. ſi placet vt iã vlciſcamur te de hac iniuria.

xerũt ei: Dñe ſi ꝑcutim⁹ i gladio. Rñ/

a ſ q. d. ſinite vos vlciſci me: qꝛ iã tēpus eſt patiētie ⁊ nõ vindicte: ⁊ expectate vſq̄ huc. i. adhuc expectate aliud tps vindicãdi hãc iniuriã: qð fiet poſt paſſionē meã ꝑ titũ ⁊ veſpaſianum.

dēs autē ieſus ait: Sinite vſq̄ huc. I.

a ſ qui nõ expectauit ſaluatoris reſponſum audacia te defenſionis magiſtri.

Simõ ergõ petrus habēs gladiũ edu/

a ſ Petrus eñ deſperatus de vita volebat vnũ interficere q̄ magis domino fuit moleſtus ſicut credi poteſt: quia ſeruus erat pontificis/qui chriſto maxime inſidiabatur: ⁊ ſeruus fecit voluntate dñi: volebat complacere ex hoc. b

xit eũ: ⁊ ꝑcuſſit pontificis. R. ſũmi ſa/

a ſ amputauit. b ſ qð factũ eſt ex diſpoſitione diuina. Nã merito pontifex eccl'ie petrus abſcidit aurē obediēdi a iudeorum ſynagoga: cui non erat amplius obediendũ/ſed eccl'ie dei: ad aurem eñ pertinet obedientia: ſicut ps. ait† In auditu auris obediuit mihi.

a cerdotis ſeruũ. I. et abſcidit eius auri/

a ſ hoc exꝑmit euãgeliſta ꝓpter certitudinē rei geſte.

culã dexterã. Erat aũt ſeruo nomē mal

a ſ Nota ſcõm Bernardinũ: locus ꝓprius gladij eſt vagina ⁊ nõ caro humana: niſi ꝓ corporali aut ſpirituali modo gladio opus ſit.

chus. Dixit ergo ieſus Petro: Mitte

gladiũ tuũ in vaginã. M. locũ ſuũ. I.

a ſ .i. paſſionē ad ſalutē totius mũdi mihi traditã ſuſtinere patienter a patre. b ſ .i. volũtatē patri meo cõtrariã oſtēdis illo facto quo me vis defendere.

calicē quē dedit mihi pat non bis vt bi

a ſ .i. oēs qui ſibi poteſtatē aliquã ꝓpria auctoritate vſurpant: ⁊ iuſticiã ferendi ſibi arrogant: verbo ſaluatoris condemnantur. ſ notanter dicit acceperint.

b bã illũ. M. Omnēs eñ qui acceperit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A a § ſcʒ ſi certandū eſſet ⁊ renitendū: vel ſi pater me pat nō decreuiſſet ⁊ calicē bibendū dediſſet: rogarē euʒ vt auxiliū non indigerē hominū: cui ſeruiūt exercitus angeloꝝ.
gladiū: gladio peribunt. An pūtas qꝛ
a § .i. aſtare faciet.
non poſſum rogare patrē: et ẽxhibebit
b § .i. valde magnū exercitū
a § .i. in inſtanti. angelorum.
mihi mŏdo plꝰ q̄ȝ dŭodeci legiŏes ăge
a § non aliter q̄ȝ per huiuſmodi opprobriū: non ꝙ ſcriptura chriſto neceſſitatē intorſerit patiendi: quia ſcripture dicerent: ſed ſicut pati ab eterno diſpoſuit/ ſic ꝓphetare docuit: vt potius paſſio cauſa fuerit prophetie/ q̄ȝ ſcriptura cauſa paſſionis.
loꝝ. Quŏ ĕrgo implebunť ſcŏpture: qꝛ
a § .i. ſic oportet impleri ꝓut fuit añ ꝓuiſum. Sic ꝟo proui ſum: vt erat oīno futurū .ſ. manu ꝓpria.
ſic ŏportet fieri. Et cū tetigiſſet auricu/
a § in q̄ apparet excellēs mititas. b § ad turbam
lă eiꝰ ſanăuit eū. Dixit autē ieſus. M.
a § qua poteſtatē acceperāt eū capiendi. b § exprobrat ꝓncipibus ſacerdotū: vt tanto odio ſint affecti ꝙ officiū ſatellitum .i. miniſtroꝝ ſcelerum ⁊ crudelitatis aſſumerēt: ⁊ hominē pacificum: quē quotidie habuerūt in templo: nocte ad perdendum quererent.
B in illă hora ad eos qŭi venerant ad ſe
a § id eſt tēpli ꝓuiſores.
principes ſacerdotum / et măgiſtratus
a § populi. b § ſcʒ qŏ vobis cedat in magnū dedecus: cū vobis ſalubria dixerim.
templi ⁊ ſeniorĕs. Quaſi ad latrŏnem c
a § in quo apparet impotētia veſtra: ideo ſubdiť.
exiſtis cū glădijs et fuſtibꝰ. M. comp/
a § .i. frequēter
hēdere me. L. cū q̄tidiĕ. M. apud vos
a § ſine armis. b § qꝛ nolebam tūc: nec modo faceretis niſi ꝑmitterē: dicit. Lyra
ſedĕbā i tēplo docēs. L. ñ extēdiſtⁱ mă
a § a deo ꝑordinata: ⁊ vobis poteſtas me comprehendendi ꝑmiſſa ꝓpter veſtrā maliciā. a § id eſt opus a diabolo excitatū in vobis. b § .i. opus captionis ſicut latronis.
nꝰ i me. R. ⁊ nō me tenuiſtⁱ. L. ſʒ hĕc hŏ
ra vrā ⁊ ptăs tĕnebraꝝ. M. Hŏc autē.
a § Sicut ouis ad occiſionē ductꝰ eſt. Cū ſceleratis reputatus eſt: ⁊ alie plures ſcripture prophetaꝝ.
totū factū ē: vt iplerēť ſcŏpture ꝓpheta/
a § videntes chriſtum nullam defenſionem velle: ſed ſe vltro tradere.
b § generaliter nullus exceptus.
c § id eſt chriſto magiſtro ⁊ dño ſuo.
rū. Tūc diſcipŭli oēs rĕlicto ĕo fugiēť d

natus: a q̄ Ninus ⁊ dānatus: a q̄ C
reges perſarū et romanorū ante
chriſti ſuſceptā fidē: q̄ etſi eis po/
puli cōſenſerūt: eterna dānatione
a deo ꝓſcripti ſunt. nā nō ē gladiꝰ
iuſticie niſi a deo: q̄ euʒ nemini ni/
ſi cū lege ſua irreprehēſibili ⁊ ve/
ra cōceſſit. Non eñ niſi ſm legeʒ
⁊ ꝑ legē eſt gladiꝰ iuſticie produ/
cēdus: multominꝰ ſicca vel vltor.
Qui vero acceperint/ eterno gla/
dio ſubiacebant.
a ¶ Et exhibebit mihi. Hie/ Hierony.
ronymus ſuꝑ illū locū Matthei
exhibebit: quaſi dicat: nō indigeo
duodecim apłoꝝ auxilio: etiam ſi
oēs me deſerērēt: qui poſſum ha
bere .xij. legiōes angelici exercitꝰ legio
Unde legio apud veteres ſex mi
libus ſexcētis ſexagintaſex homi/
nū cōplebať: vnus aūt angelꝰ vna 4.re.19.g.
nocte interfecit de exercitu Sen/
nacherib. clxxxv. milia.
b ¶ Et cū tetigiſſet. Chryſ. ſu/ Chryſo. ſuꝑ Matth.
ꝑ Mattheū omel. lxxxv. ait. Re/ D
cēſe quot modis eos exuſcitet: ſu/
pinos eos ꝓiecit: aurē ſeruo reſti
tuit: interitū eis cōminatus eſt: vt
gladio morerenť q̄ gladiū accipi/
unt: qŏ futurū pñti miraculo ꝯfir
mauit. Sic vndiq̄ȝ ⁊ a p̄ſentibꝰ et
a futuris potentiā ſuam oñdit: vt
nulla vi detentꝰ eſſe videať: iō ſub
iecit: q̄tidie vobiſcū erā: ⁊ ſedebā
docens/ ⁊ nō me tenuiſtis.
c ¶ Quaſi ad latronē. Gloſa Glo. ordi.
ordina. Stultū ē cū gladijs ⁊ fu/
ſtibus q̄rere: q̄ vltro ſe eoꝝ offert
manibꝰ: ⁊ in nocte q̄ſi latitantē et
vrōs ocl'os declinātē inueſtigare
per proditorē: q̄ q̄tidie in templo
docet. Sed iō aduerſum me in te
nebris cōgregami: qꝛ ptās veſtra
q̄ ꝯtra lucē armami in tenebris ē.
d ¶ Tūc diſcipuli. Remigius Remigius
ſuꝑ hūc paſſū: Relicto eo fugierť
ait: In hoc facto demōſtrať fragi
litas diſcipuloꝝ. Qui eñ de ar/
dore fidei ꝓmiſerāt ſe mori cū eo

E timore fugiūt immemores ſue paſſionis. Quod etiā videm⁹ impleri in his q̄ ꝓ amore dei magna ꝓmittunt ſe facturos: ⁊ poſtmodū nō implēt: nō tamē deſperare debent: ſed cū ap̄lis reſurgere: ⁊ per penitentiā reſipiſcere. In illa aūt fuga adimpletū ē ſicut dicit Hieronym⁹ illud. Ps̄.87.b. Elōgaſti a me amicum ⁊ proximū: ⁊ notos meos a miſeria.

a ¶ Adoleſcēs autē q̄dā ⁊c. Beda cuius ſententiā gloſa ordinaria allegat dicēs: Quis iſte fuerit euangeliſta nō dicit: quia vero plus ceteris dn̄m amauerit: res ip̄a indicauit. Alijs fugiētib⁹ ipſe donec ab hoſte cōprehenderetur charitatꝭ vinculo aſtrict⁹ dn̄m ſequi nō omiſit: nō dum tamē perfectam charitatē habuit: que foras mittit timorē. Poſſumus tn̄ hūc Joannē fuiſſe intelligere pre ceteris dilectū a magiſtro: quē eo ipſe fuiſſe adoleſcentē longa poſt vita ei⁹ acta indicio eſt. F Potuit autē ꝟ fieri vt ad horā elapſus: mox ſū pto veſtimēto redierit: et ſub dubia noctis luce ſe turbis ducentiū ieſum quaſi vnus ex ipſis immiſcuerit: quoad perueniret ad atriū pōtificis cui erat notus.

b ¶ Jeſus anne adductus. Quidā deuotus in perſona chriſti: O vos omnes qui tranſitis ꝑ viam: videte dolores meos: quomō viliter trahor: crudeliter percutior: ⁊ patienter ſuſtineo. Videte canes rabidos/ homicidas violentos/ et agnū māſuetiſſimū. Videte faciē meā alapis iā multiplicibus percuſſam: ſanguineo ſudore ⁊ ſputis iudeorū fedatā: lachrymis inceſſanter manātibus humectatam: pedes et poplices ſcopulis cōcuſſos ⁊ laceratos. Videte manus meas poſt tergum ligatas/ nimis coartatas/ ſemimortuas: ⁊ vngues ex ligatura cruentatos. Videte intˀ lupos mordaces ouiculā inocentē. O deuota aīa cogita q̄lē tumultū ⁊ qualē inſultū fecerūt in ieſum dn̄m tuū ⁊ ſaluatorē: tot viri armati ⁊ inimiciſſimi trahētes ⁊ ꝑcutiētes: vnus huc/ alius illuc: vn⁹ trudit/ ali⁹ retrudit: vn⁹ percutit/ alius impellit. Jā currētes de mōtis decliuo captū trahētes: ali⁹ ante/ alter retro/ et p̄cipitem ſternūt: capillis leuāt/ repercutiūt/ blaſphemāt/ ⁊ cōtumelijs afficiūt. Tranſi tranſi deceptor aiūt ⁊ malefice: iamiā tuis imponiꝰ nequitijs finis maledicte ſamaritane ⁊ diabolice. O quotiens putas de naribus/ ore/ pedibus ⁊ manibus ſanguis emanauerat: vide ergo eū anhelare vix poſſe: laborare ſup vires: diſcooperto

a ſ Joā. euā. b ſ .ſ. dilectū dn̄m ſuū ꝑ ceterꝭ magis feruēs

a R. Adoleſcens autē quidā ſequebāt G

nihil indumēti habēs niſi ſolā ſyndonē. a ſ .i. veſtitus. b ſ .i. veſte linea. c ſ corpe. d ſ apprehenderūt ꝑ ſyndonē.

eū: amicus ſyndone ſup nudo: ⁊ tenuerunt eū. At ille relicta ſyndone nudus

a ſ .i. dimiſſa veſte.

a ſ procul fugit. b ſ qui tenuerūt eū.

profugit ab eis.

¶ Jeſus Anne adductus. Matthei XXVI. Marci. XIIII. Luce. XXII. Joannis. XVIII.

O Cohors

a ſ .i. agens vel trecenta viri.

a ſ .i. capitaneus eorum armatorꝫ.

autē et tribunus ⁊ H

a ſ ſcꝫ qui non erant ſub iſto tribuno.

miniſtri iudeorum

a ſ .i. pariter oēs in eū irruētes ceperūt. b ſ fortiter velut leo vel aquila vngulis tenet predam. c ſ ita crudeliter q̄ inter carnem ⁊ vngues ſanguis efflueret.

cōphēderūt ieſū ⁊. M. tenētes. J. ligaue

a ſ ꝑ mōtis oliueti decliuū cū magno impetu: ita q̄ ſepius in p̄ceps caderet: ⁊ veſtigia pedum ſuorꝫ ſanguine reſperſa apparerēt. b ſ ratio: q̄ erat ſocer caiphe: q̄ dom⁹ eꝰ ſtabat in via vt eū honorarēt: vel vt plures i chriſti mortē cōſentirent: ⁊ ꝑ multos condemnaretꝰ in cōfuſionem chriſti.

rūt eū: ⁊ adduxerunt eū ad annā ꝑmū.

A a ſ qui fuit maximꝰ inimicus chriſti. b ſ qꝛ pōtificatus ſingulis annis vendebat: ⁊ ſic per ſimonia illi duo viciꝰ alternatis emebant: ſic quiuis habebat ꝓ pontifice
Erat em̄ ſocer caiphe q̄ erat pōtifex an
a ſ ſpūſſctūs em̄ mouerat liguā caiphe: ſed diabolus cor: qꝛ ipſe ex inuidia fecit quia habuit contra chriſtū.
ni illius. Erat autē caiphas q̄ cōſiliū a
ſ a ſicut habet alibi. † vos neſcitis quicq̄ ⁊c. Chriſtꝰ em̄ mortuus eſt pro populo.
dederat iudeis: quia expedit vnū ho/
a ſ ex deuotione in amaritudine cordis fideles diſcipuli volentes videre finē pijſſimi magiſtri ſui
minem mori ꝓ populo. Sequebatur
a ſ pmo hi duo pariter cum alijs fugierūt: ſed tamē po/ ſtea reuerſi propter feruentē zelum: licet adhuc non per/ fectum.
autem Jeſum Simon petrus et alius
a ſ .i. ioānes qui tacet nomē ſuum ꝓpter humilitatē iam em̄ reaſſumpſerat aliā veſtem. ſ ioannes
diſcipulus. Diſcipulus autē ille erat b
a ſ quia portauerat ſibi encenia piſcium que pater ioānis mittebat ſibi per ioannē: quia tanq̄ malus iudex libēter recipiat illa ꝓ ſeruitio: ſicut dicit Uincentius
b ſ corpore ⁊ mēte
B notus pontifici: ⁊ introiuit cum ieſu in
a ſ quia galileus ⁊ incognitus in curia principis
atrium pontificis: Petrus autem ſta/
a ſ .i. extra portā curie expectauit ioannem qui ſibi ꝓmi/ ſerat ꝙ vellet eū introducere
bat ad oſtium foris. Exiuit ergo diſci/
a ſ ioannes. b ſ anne ⁊ familie ſue
pulus qui erat notus pontifici: et dixit
a ſ .i. rogauit vt intromitteret petrum. b ſ et tunc ancil/ la nihil dixit petro: quia tenebre erant. Sed quando ſede/ bat ad lumen.
oſtiarię: ⁊ introduxit Petrū. Stabant
a ſ id ē gentiles ſerui pilati vl' herodis. b ſ ſacerdotum
c ſ .i. ad ignem quē accenderāt
autē ſerui et miniſtri ad prunas: qꝛ fri/
gus erat: ⁊ calefaciebāt ſe. Erat aūt cū c

capite: et nudis pedibꝰ q̄ſi defici/ C
ens incuruatꝰ / debilitatus et fati/
gatus incedere. Conſpice peram
plius cū quāto tumulto ⁊ quanta
acceleratione in deſceſum vallis
ioſaphat currūt: ſecum trahentes
vix ſpirātē dn̄m quouſq̄ ꝑuenirūt
ad torrentē Cedron: ꝑ cuiꝰ pontē † Jo. 11. b.
impij ſatellites trāſierūt: dn̄m ꝟo
glorię per aquas eius fune traxe/
runt: vt illud pſalmigraphi dictū
impleret: De torrēte in via bibit. Ps. 106. g
Et licet illa in euāgelio per om̄ia
nō ſcribant: tamē ꝓter fidem non
ſunt: ꝗ obrē piūs mētibꝰ tradi pn̄t
deuote meditāda. Ea nēpe q̄ ſola
ꝑncipalia ſunt euāgeliſtę recitāt:
alia ſequentibꝰ ampliāda relique
rūt. Et ſic trāſgreſſiōi primoꝝ pa
rentū corrn̄det chriſti ſatiſfactio.
Sicut em̄ primus Adā liberalita
te ſua abuſus fuit cōtra ꝓceptum
dei: velut fur ⁊ latro totius poſte/
ritatis lignū prohibitū guſtauit: a D
diabolo captus ⁊ ligatus cū tota
poſteritate: ita chriſtus innocēter
voluit ligari et capi ſicut fur ⁊ la/
tro: vt ipſe exolueret quę nō rapu Ps. 68. g.
it: q̄ꝫ magnę ergo gratiarū actiōes
deo ſunt referendę: et chriſto eius
domino noſtro.
a ¶ Caiphas q̄ cōſi. Chryſto. Chryſ. ſup Joan.
ſup Joannē omel. lxxxij. ait. Cur
itez huiꝰ ꝓphetię nos admoneret
vt ꝓ ſalute hoc factum demōſtra
ret: ⁊ tantā eſſe veritatis excellen/
tiā: vt ⁊ inimici eā ꝓdixerunt: ne q̄
vinculoꝝ mētiōe auditor ꝑturba/
retur / id meminit: q̄m ſalus orbis
terraꝝ eius mors eſſet.
b ¶ Diſcipulꝰ aūt ille. Hugo Hugo cardinal'
Cardinal' ſup ioā. exponit ꝟba Joannis hic: ꝙ dixerit illa ꝓpē ſui hūiliationē ⁊ petri excuſationē dicētis: Diſcipulꝰ aūt ille erat notꝰ pontifici: ⁊ introiuit ⁊c. q. d. nullꝰ mi/ ret me: nec extollat ſi alijs recedētibus ⁊ petro nō intrante ſecutus ſum chriſtū: non fuit hoc ex virilitate vel virtute mea: ſed qꝛ notus pontifici. Sed q̄m ⁊ petrus intraſ ſet vtiq̄ ſi licuiſſet: ꝑ ea q̄ deinceps dicit indicauit: qꝛ ab oſtiaria introductus eſt.
c ¶ Erat autem cum eis. Gregorius moralium. iij. Ideo intus ⁊ charitatis ca/ lore Petrus torpuerat: ⁊ ad amorem preſentis vitę quaſi ad perſecutorum prunas infirmitate eſtuante recalebat. Grego. in mora.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E a ¶ Petrus ſtãs et calefaci. Notandũ ꝙ Marcus ponit primũ gallicantu: añ quẽ fuit inchoata trina negatio: oẽs aũt alij euangeliſte ponũt tm̃ ſecundũ gallicãtũ: añ quẽ fuit cõſũmata. Et nota ꝙ ſicut ſancti diſſentiũt de tpe negationis Petri: licet ſi bñ intelligat ſicut poſui ſupra: qm̃ dñs negationẽ prędixit: ita etiã diſſentiunt de loco negationis: an oẽs tres ſint in domo Anne facte: ſicut Auguſtinus velle videtur: an p̄ma in domo Annę/ et alię duę in domo Caiphe ſint facte: ſic Hieronymus et Beda volunt: quod etiã mihi placet: quia plures ſunt conſentiẽtes: ideo poſui hic p̄mã negationẽ Petri/ alias negationes ꝓcraſtinãdo ad ſequentẽ cõſiderationẽ: nam videt ꝙ poteſt ex textu elici iſte ordo. Credo tamẽ Auguſtinũ oẽs ſimul poſuiſſe: nõ
F ꝙ ita facte ſint: ſed ne in textu ſequenti iterũ incidat: et ordinẽ proceſſus paſſionis ꝑturbet.

Vincẽtius de valẽtia b ¶ Negauit eũ. Vincenti⁹ de valẽtia ait: O petre vbi ſunt ṽba tua ꝓmiſſa: q̇ dicebas: Ego tecũ paratus ſum in carcerẽ et in mortem ire. Et ſi oportuerit me mori tecũ/ nõ te negabo. Et ſi oẽs ſcandaliçati fuerint/ ego nõ ſcãdaliçabor. O male ſeruaſti ꝓmiſſũ. Vñ

Leo papa Leo papa. Ob hoc Petrus heſitare pmiſſus: vt ipſo eccleſię p̄ncipe conderet remediũ pęnitentię. Et nemo de ſua ṽtute auderet p̄ſumere: qm̃ mutabilitatis periculũ nec ille tãtus potuit euadere.

Chryſ. Ideo ait Chryſ. ꝙ euãgeliſtę ſcripſerunt nos erudire volẽtes: quãtũ malũ ſit non deo totum concedere/ ſed in ſeipſo confidere.

a ſ et põt meditari qm̃ petr⁹ audiuit vel vidit alapã dari chriſto ꝛ ſuã humilẽ rñſionẽ: non potuit ſe a lachrymis naturaliter ꝯtinere: qđ cũ aduertiſſet ancilla: dixit petro.

a eis: et Petrus ſtãs ꝛ calefaciẽs ſe. Dixit ergo petro ancilla oſtiaria. R. cum

a ſ portaria

a ſ ſcʒ et ſic contriſtatum ꝛ trementẽ. b ſ .i. magis ꝛ magis videbat eum.

vidiſſet petrũ calefacientẽ ſe: aſpiciẽs

a ſ .i. ad ignẽ: qui erat illuminatiuus. b ſ .i. vidit eũ in facie lachrymas tergentẽ.

illũ ſedentẽ ad lumẽ/ ꝛ eũ fuiſſet intuita/

a ſ q. d. hoc apparet in moribus tuis ꝛ timore: quia et tu galileus es. b ſ qꝛ chriſtus in nazareth nutritus

ait: tu cũ ieſu naçareo galileo eras. J.

a ſ quod apparet eo ꝙ magiſtro cõpateris.

nunq̇d ꝛ tu ex diſcipul' es hoĩs iſtius?

ſ et dixiſſet ad aſſiſtẽtes. a ſ nazareno.

b L. Et hic cum illo erat. At ille nega

a ſ ieſum

uit eum. M. coram omnibus dicens:

a ſ hoc eſt contra hoc quod dixit: Tu es chriſt⁹ filius dei viui. b ſ hoc eſt contra illud qđ dixit: te non negabo.

L. Mulier nõn noui illũ. L. nõn ſum. G

a ſ hoc eſt contra illud qđ dixit: Et ſi omnes ſcandaliçabunt: ſed non ego

R. neq̄ ſciõ/ neq̄ noui quid dicas.

a ſ Ille eſt p̄mus gallicãt⁹: añ quẽ trina negatio fuit inchoata.

Et exijt foras ante atrium: et gallus

a ſ Annas. b ſ qꝛ p̄ſentatus ei fuit tanq̄ ſeductor plebis: ꝛ magiſter doctrine falſe

c cantauit. Pontifex ergo interrogauit

a ſ .ſ. q̄ auctoritate ꝯgregauerat: cũ null⁹ ſb nouo doctrina diſcipulos ꝯgregare debeat ṗter pontificis auctoritatẽ: an ſint nobiles: docti vel potẽtes: vt ſic ex diſcipulorũ conditione ſeruat in magiſtrũ: quaſi diceret: ex quo ſunt pauperes: indocti: idiote ꝛ plebei ꝯditionis: ideo faciliter decepiſti eos: ſʒ in hoc nulla apparet veritas: licet maior ps fuerit indocta: tñ habuit etiã doctos: vt nicodemũ ꝛ ſtephanũ ꝛc̃. Diuites: vt mattheũ. Potentes: vt bartholomeũ. Nobiles: vt Joannẽ/ iacobũ/ iudã/ ſymonẽ: qui oẽs erãt de tribu dauid eius ſemine. b ſ i. eã eſſe contra legẽ moſaicã ꝛ traditionẽ patrum.

b Jeſum de diſcipulis ꝛ doctrina eius.

Ludolph⁹ c ¶ Interrogauit ieſum de diſcipulis. Ludolphus capi. lx. ſecundę partis de vita chriſti dicit. Duo imponebant chriſto a iudęis: ſcʒ falſa doctrina nouaq̄/ et ſeductio ac attractio hoĩm ad ſe: ꝛ iõ pontifex examinat eũ de vtroq̄: videlicet ſi eſſet ſeductor hoĩm ꝛ doctor falſę doctrinę. Primo de diſcipulis eius quos videbat ſibi eſſe ſeductos. Secũdo de doctrina eius/ quaſi notans eam eſſe falſam.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A a ſ de doctrina et nõ de diſcipulis: q₂ vnꝰ tradidit eũ: aliꝰ fons matrio negat eũ: ceteri relicto eo fugierũt: ideo tacet de eis quos diffamare nõ vult.
b ſ .i. manifeſte omnibus audiẽtibus doctis in lege et indoctis: diuitibus ⁊ pauperibus: ⁊ cõſequenter omnibus.

Reſpõndit ei ieſus: Ego pãlam lo-
a ſ Illa duo loca erãt publica et famoſiſſima: quaſi vellet dicere. Si doctrina mea ſuſpecta ⁊ falſa fuiſſet ſicut conecturas: in publico nõ docuiſſem.
cutus ſum mundo: egõ ſemper docui
in ſynagoga et in templo quo omnes
a ſ ſicut faciunt falſa ꝑferentes: oẽm quidẽ excludit errorẽ ⁊ alios audiẽtiũ abſoluit manifeſta ⁊ examinata doctrina.
iudei conueniũt: et in õcculto locutus
a ſ q.d. ſi queris de doctrina mea: ergo teſtimoniũ expẽ ris: a me petas cũ mihi in ꝓpria cauſa nõ credis.
ſum nihil: quĩd me interrogas? interro-
a ſ interroga inimicos meos: qui mihi etiam vſ₃ ad mortem inſidiantur: illi dicent tibi que dixerim: an falſa vera ue propalaueram.
ga eos qũi audierũt que locutus ſum
ipſis. Ecce hi ſciunt quid dixerim ego.
a ſ rationabilia ⁊ vera: ipſe autem impius ſeruus verba
B ſua accepit ſm Lyrã: acſi de ſtulta interrogatiõe põtificẽ notaſſet: ideo₃ ad vindicãdũ ſtulticiã pontificis percuſſit magiſtrũ veritatis. b ſ Impletum eſt illud † Dabat ꝑ-
Hec cũm dixiſſet: vnꝰ aſſiſtẽs miniſtrõ- b
cutienti ſe maxillam. a ſ qua proſtrauit eum in terrã: ſicut dicit ſanctus Uincentius: ita ꝙ ore ſpueret ſanguinẽ.
rum dedit alãpam Jeſu dicens: Sic
a ſ Jeſus tamen paratus fuit ſuſtinere etiã in alia maxilla alapam: ſed arguit ſeruũ nequã eius conuerſionẽ et penitentiã deſiderans: docens nos per hoc iniuriãtibus pie reſpondere: iuxta illud † Reſponſio mollis frangit irã: ſermo durus excitat furorem.
reſpõndes pontifici. Reſpondit ei ie- c
a ſ .i. correctionem rationabilẽ verbis meis. q.d. ſi potes exprobra eis quaſi ſint irrationabiliter dicta.
ſus: Si male locutus ſum tẽſtimoniũ

a ¶ Rñdit ei ieſus. Petrꝰ criſtãni ſolẽnis ꝑdicator ordis minoꝝ d obſeruãtia i ſuo ſermologo ſermone de paſſiõe chriſti ait. Chriſtus pius magr̃ nihil boni de diſcipulis tũc dicere poterat laudiſ bone: cũ iudã ſciebat eũ tradidiſſe/ et Petrũ negaſſe: alios ꝟo fugiſſe. Dãs ꝑ hoc nobis doctrinã: vt cũ neſcimꝰ/ vel ſaltẽ dicere velle bona de proximo: de malis pariter taceamus. — C Petrus criſtanni

b ¶ Hec cũ dixiſſet. Cyprianꝰ. — Cyprianꝰ.
Cuiꝰ ꝟba habent diſ. xciij. c. Dñs noſter ⁊c. dicit eñ. Dñs noſter ieſus chriſtꝰ rex ⁊ iudex et deus noſter: vſ₃ ad paſſiõis diẽ ſeruauit honorẽ põtificibꝰ et ſacerdotibꝰ: ꝗuis illi nec timorẽ dei/ nec agnitionẽ chriſti ſeruaſſent. Nã cũ leproſum mundaſſet: dixit illi: Uade ⁊ oſtẽde te ſacerdotibꝰ: ⁊ offer donũ. Hũilitatẽ nos chriſtꝰ humilis docuit: ſacerdotẽ adhuc appellãs/ quẽ ſciebat eſſe ſacrilegũ. Itẽ ſubditꝰ paſſioni cũ alapã accepiſſet/ ⁊ ei diceretᷣ: ſic rñdes põtifici: nihil ille cõtumelioſe locutus eſt ei in ꝑſona pontificis: ſed ſic magis innocẽtiã ſuã tutatꝰ ẽ/ dicẽs: ſi male locutꝰ ſũ/ exprobra de malo: ſi autẽ bñ/ ꝗd me cedis? Que oĩa facta ſunt humiliter at₃ patiẽter vt nos hũilitatis ⁊ patiẽtie haberemꝰ exẽplũ. Docuit eñ ſacerdotes veros legitime ⁊ plene honorari: dum circa falſos ſacerdotes ipſe talis extitit. hec ibi. — D † Lrc. 3.d — † Prouer. 15.a

c ¶ Reſpondit eĩ ieſus: Si male locutus ſum ⁊c. Bernardinus de ſenis ſermone. lv. O benignitas et humilitas ſaluatoris: iudicium vult ſubire cum ſeruo qui omniũ dominus eſt et iudex: totum ponit in iudicio. Chriſtus omnia inimicorũ examinatiõi remittit corpus/ mores ⁊ verba: et ſi qua humana ſunt eius in iuſticia: vult appendi/ approbari aut improbari teſtimoniis ſatagit cum miniſtro. ¶ Nec tamen parat dominus maxillaʒ aliam ſicut al's docuerat obſeruare. Sed altius chriſtus exemplo ſuo nunc nos trahit: opus eſſe perfectum oſtendens/ cum ad bonum trahitur male agens: quando charitas ſeruatur in animo: et ſuaui proximus compungitᷣ verbo. Perfectum nempe in virtutibus eſt ei: qui te percutit inferre ſalutis verba: ⁊ qui cum odio te feriat: tu charitate eum conſtringis: vt quem pateris percuſſoreʒ/ poſſis tandem habere conſortem. — Bernardinus. — Mat. 5.f

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E a ❡ Ieſus Cayphe miſſ. Qui-
Quidā deuot⁹ dā deuot⁹. O homo cōſidera hic
quō innocēs dei fili⁹ iterū fortiſſi-
mis vinculis velut latro ligatꝰ / ac
ſi reus mortis ab impio Anna eſ-
ſet inuētus: iterū collo ſuo immit-
tunt groſſum funē: ꝯtrahūt / percu-
tiunt ⁊ blaſphemāt ⁊ obſannāt in
firmū / ac nimiū fatigatum dn̄m.
Tandē in domo caiphe ꝯueniunt.
vbi oēs inuidioſiſſimi chriſti ini-
mici fuerūt cōgregati: gratulantꝰ
hi qꝛ capt⁹ eſt is quē dentibus de-
cerpere ac viuū deglutire plurimū
ſpirātes: introducitꝰ in conſpectu
impiorū rex maieſtatis: nimis hu-
miliatus ⁊ ꝯtritus: facies eius iam
pre alapis tumefacta et ſanguine
ex ꝑcuſſione valida iniqui ſerui de
fluente in barbā et genas inculta:
capilli ſparſi ⁊ euulſi. Stat crea-
tor corā peccatoribus: qui in eum
velut phrenetici fremūt: capite in-
F clinato alta trahēs ſuſpiria: gemit
miſerorū cōdēnationē / diſcipulorū
diſperſionē / petri negationē / ⁊ ma
tris deſolationē. O q̄s oculis mē
talib⁹ cōſpiciēs regē glīe tam vili
ter tractari ſe cohibebit a lachry-
mis? Sedent inuidi iudei inflati:
oculos in eū iaciētes toruos / irā
ſignificātes: iniurijs plurimis affi
ciunt. Teſtificātes cōtra eum fal-
ſa ⁊ mendoſa. Aliqui eum magū
veraciter fuiſſe atteſtantꝰ: nam ſe
aiunt inuiſibilē exhibuit. Alij: le-
Jo.9.c gem dei ⁊ Moyſi trāſgreſſus eſt:
qꝛ ſabbatū non cuſtodiuit: Quobrē
non eſt homo a deo: ideo lapidib⁹
Nu.15.d obrui debet. Alij: adulter ⁊ forni-
carius: nam mulieres aſſuete ſunt
Jo.8.e eum ſequi: ideo debet mori. Alij:
ſamaritanus eſt et a diabolo ob-
Ibidē.f. ſeſſus. Alij: Seductor ⁊ falſus do
Ibidē.g ctor ē: nam dixit: Anteq̄ȝ abraā fi-
eret ego ſum: et multa falſa teſti-
monia contra pium dominū exco
gitauerunt. In his omnibus ve-
lut ouis nō aperuit os ſuum que

a ſ ſcȝ ſint dicta ⁊ rationabiliter. b ſ ad

perhibe de malo: ſi autē bene quid me G
a ſ .i. tam crudeliter ꝑ innocentia percutis. b ſ q.d. ego
inueni eū dignū morte: ſed qꝛ ſolus nolo me intromittere
tibi caipha gener mi incumbit talia tractare: cū populus
tibi hoc anno ſit cōmiſſus vt regas illū.

cēdis? Et miſit eum Annas ligātū ad
caipham pontificem.

a ❡ Ieſus caiphe miſſus. Hec ē tertia
conſideratio hui⁹ ſecunde vie lapido-
ſe: quā cōſiderationē euangeliſte ꝓſe-
quuntꝰ. M.i. Mat. XXVI. R.i. Mar
ci. XIIII. L.i. Lu. XXII. J.i. Joā. XVIII

m T

A a ſ in vinculis fortiter ligatū.
illi tē
nentes ieſum du- H
a ſ valde crudeliter ⁊ in humane.
xērunt illum ad
a ſ qui habebat regimen.
Caiphā principē
ſacerdotū vbi oēs
a ſ id eſt legiſperiti. b ſ dicitꝰ ꝙ fuerunt in illo ꝯcilio ſex
centi vndecim ſacerdotes et principes.

ſacerdotes ſcribē ⁊ ſeniōres ꝯuenerāt.
a ſ ex domo Anne in qua iam primo negauerat eū: tamē
ipſe petrus non aduertit negationē aut plurimū curauit
ſed anxius erat de dn̄o dicit Ambroſius ſup Lucā: bene a
longe iam proximus negaturus: neq̄ȝ eū negare potuiſ-
ſet ſi chriſto proximus adheſiſſet

Petrus aūt ſequebatur eū a lōge vſq̄ȝ
in atrium principis ſacerdotum. Et in-
a ſ ſcȝ in atriū principis: quomō autē ſit ingreſſus hic non
habetur: ſed credendū eſt ꝙ curia permāſerit aperta pro-
pter frequentē introitū ⁊ exitū ſeniorū ⁊ ſacerdotum mini-
ſtrorūq̄ȝ: illud tamen in curia anne nō erat: cū huc nō fue-
rant conuocati. b ſ ſicut eſſet vnus ex eis.

grēſſus intro ſedebat cūm miniſtris vt
a ſ Sperabat eū ꝙ chriſtus tandem liberaret ſe ſicut ſe-
pius fecit. et licet chriſtus dixerit eis ſepius de morte: ſed
ipſe nō aduertit ſicut nec negationem.

vidēret finem. Accenſo autem igne in

A a ſ id eſt platea foris ſub diuo muro: tamē iuncta domui. b ſ ſcʒ miniſtris ignem

mēdio atrio: et circūmſedentibus illis a

a ſ ſcʒ ſedens. b ſ quia frigus erat: vt ſolet eſſe in marcio poſt mediā noctē.

erat petrus in mēdio eorum et cālefaci-

a ſ foris corporalē: qꝛ iā deficere ceperat intus ignis ſpiritualis ⁊ charitatis. b ſ iā in principis atrio ſedentē ⁊ pauentē vel gementem.

ebat ſe ād ignem. Quem cum vidiſſēt b

a ſ a priore loco ⁊ perſona: ſed non conditiōe. b ſ hoc apponitur ad differentiā ancillaꝝ anne: qꝛ licʒ illa fuerit alia ſed tñ nō de ancillis anne: ſed ſūmi ſacerdotis.

R. vnā alia ancilla. R. ex āncillis ſū- c

a ſ miniſtris: nam ex compaſſione petro ſicut alia q̄ fuit in domo anne.

mi ſacerdotis: cępit dicere circūſtānti-

a ſ .i. ex diſcipulis hominis iſtius.

bus: quia hic ēx illis eſt. M. et hic erat

a ſ vt mihi videt̃ ex apparatu. b ſ illa dixit ad miſtros: ex quo verbo miniſtri magis aduerterunt eum: precipue hi quibus damnum intulit.

cum ieſu naçareno. J. Dicit vnūs ex

a ſ conſanguineus eius: quia Malchus nō affuit ſed intus intentus circa cuſtodiam ieſu: in qua ſollicitior erat ceteris et magis atrocior: quia dicitur a doctoribus ꝙ eum percuſſerit alapa.

B ſeruis pōtificis cōgnatꝰ eiꝰ cuiꝰ abſcidit

ſ ille ergo ſeruus acceſſit ad petrū volens ſibi rependere: ideo ait. a ſ ſcʒ imo ſic eſt: tu es ille quem vidi.

petrꝰ auriculā: nōnē ego te vidi ī horto

ducitur ad occidendum.

a ¶ Et circūſedentibus. Ambroſius ſuper Lucā. In hoc maxima nobis eſt admiratione reuerendus: ꝙ dominū non reliquit/ etiam cum timeret: metus naturę eſt cura pietatis: alienuʒ eſt quod timet: ſuum quod nō fugit: quod ſequit̃ deuotionis: quod nō negat obreptionis: cōmune quod labit̃: fidei quod penitet. hęc ille. — C Ambro. ſuper Lucā.

b ¶ Quem cum vidiſſet. Bonauentura in opuſculo de ligno vitę ſuper verbo: ieſus notis incognitus ait: Petrꝰ tanq̄ fidelior ſecutus eſt a longe vſq̄ ad atrium principis ſacerdotum: vbi ad vocem ancillę ſe chriſtum non noſſe cum iuramento firmauit: tertioq̄ repetiit: donec gallo cantante reſpexit benignus magiſter predilectum diſcipulum reſpectu miſerationis et gratię: quo commonitus petrꝰ et foras egreſſus fleuit amare. O quiſquis es qui ad vocem impetentis ancillę carnis videlicet tuę: chriſtum pro te paſſum negaſti procaciter/ vel voluntate vel actu: rememorans paſſionem dulciſſimi magiſtri: foras cum petro egredere: vt teipſum amariſſime defleas: ſi quādo te reſpiciat/ qui petrum lachrymantem reſpexit: geminę quoq̄ amaricationis: compunctionis/ ſcilicet pro te: et compaſſionis ad chriſtum/ inebriaberis abſinthio: vt expiatus cum petro a reatu ſceleris: replearis cum petro ſpiritu ſanctitatis. Hęc ille. — Bonauē. — D

c ¶ Una alia ancilla et ancillis ſummi ſacerdotis. Quidam deuotus. Nota in negatione petri per procacitatem ancillarum ſumitur ſenſus moralis. Prima ancilla quę peccatorem facit negare chriſtum eſt auaricia: illa eſt oſtiaria in domibus principum ⁊ ſacerdotū atq̄ diuitum ⁊ iudicum: quaſi omnes intrare facit: Sed nunc amiſit nomen ancillę: et facta eſt domina prelatorum et magnatorum: et legitimam vxorem expulit charitatem et ſapientiam: nunc mendicat in plateis: nemo hoſpitio accipit: quia auaricia oſtiaria eſt domus et vxor lecti: id eſt cordis dominorum: et intoxicatur charitas veneno cupiditatis. Secunda ancilla eſt voluptas carnalis habitans in portis principum et ſacerdotum: multos etiam conſtantes facit chriſtum negare: hęc vagatur vbiq̄: nulli eſt legittime aſtricta: ſed iam apud ſacerdotes: iam apud populares: iam in domibus diuitum: tunc in domibus pauperum. Tertio hi qui ſtant circa ignem miniſtri ſunt demonis: qui non cito deiiciunt homines in templo aut conſortio ſanctorum/ ſeu cum ieſu: ſed ſtant apud ignem luxurię et cupiditatis in conſortio malorum.

E a ¶ Iterū ergo negauit. Au/
Aug° ſup Joannē. guſti. ſuper Joannē. Ecce colūna
firmiſſima ad vni° aure impulſum
tota cōtremuit: vbi eſt illa ꝑmittē
tis audacia: et de ſe plurimū pre/
ſumētis? vbi ſunt ꝟba illa quādo
ait: quare nō poſſum te ſequi mo/
do? Animā meā ꝓ te ponā. Hoc/
cine eſt ſeq̄ magiſtrū ſe negare di/
ſcipulū. Siccine pro dño aīa po/
nitur/ vt hoc ne fiat vox ancillule
formidat. Sed q̄d mirū ſi de° ve
ra ꝓdixit: homo falſa preſumpſit?
b ¶ Ille autē cepit anathe.
Ambro. ſup luc. Ambroſius ſuper Lucā ait: Ubi
negat petrus? non in monte: non
in templo: nō in ſua domo/ ſed in
pretorio iudeorum: in domo prin
cipis ſacerdotū: ibi negat vbi ve/
ritas nō eſt: ibi negat vbi chriſtus
captus: vbi ieſus ligat° eſt. Quo/
modo enim non erraret quem in/
tromiſit oſtiaria: et interrogauit
oſtiaria iudeorum? Male eua in/
F troduxit adam: male petrum in/
troduxit femiña. Sed ille in para/
diſo labitur vbi non venialis cul/
pa: hic in pretorio vbi difficilis in
nocentia. hec ille.
c ¶ Neſcio hominē iſtū. Au/
Aug° ſup Joannē. guſtinus ſuper Joannē tractatu.
cxiij. Ecce medici cōpleta eſt pre/
dictio: egroti cōuicta preſumptio.
Nō enim factū eſt quod iſte dixe/
rat: Animā meam pro te ponam.
Sed factum eſt quod ille predixe
rat: ter me negabis.
d ¶ Et conuerſus dñs. Deuo/
Quidā deuot° tus q̄dā. Cogita: quāta eſt dei pie
tas qui miſert° eſt in om̄i preſſura
petri: cōuerſus a iuſticia ad miſe/
ricordiā reſpexit diuinitus petrū
diſcipulū dilectū reſpectu miſera/
tionis ⁊ gratie: quia miſericordia
ꝓuocat ad penitētiā: ⁊ neceſſaria
eſt ad eū: Cōuerſio quidē iſta ⁊ re/
ſpect° fuit interior/ nō exterior: ſpi
ritualis nō corporalis: quia domi
nus erat intus ⁊ ſuperius: petrus

a ſ dedignatur ieſum nominare.
b ſ hec ſecūda negatio: adhuc em̄ gallus ſecunda vice non
cantauit: quia ſtatim poſt q̄ intrauerunt in atrium facta ē
iſta negatio. c ſ p̄ma eni negatio petri fuit ſimplici ver
bo: ſcȝ Mulier ego nō noui illum: ſed hic apponit iuramē
tū: vt per deū q̄ nō ſit diſcipulus eius: et crediderunt ſibi:
eo q̄ fuit in horto tāte conſtantie/ q̄ volebat mori: ⁊ inter
tot armatos nō timuit educere gladiū amore magiſtri ra
tionabiliter arguebāt: q̄ ſi eſſet iſte nō negaret verbo: quē
etiā volebat defendere facto ⁊ mortis periculo.
a cū illō. J. Iterū g̃ negauit petr°. M. cū
iuramēto ait. L. O hō nō ſū: neſcio q̄d
a ſ .i. facto ſpacio. b ſ in quo ſpacio ſepius intuiti ſunt
petrū: et attendebāt eū forſan gementē ⁊ trementē propter
neceſſitatē dñi: vnde eſtimabāt adhuc q̄ eſſet de diſcipulis
dicis. Et interuallo facto q̄ſi hore vni°
a ſ ad conſocios. b ſ p deū. c ſ ſcȝ qui ꝑus negauit.
ali° q̄dā affirmabat dicēs: vere et hic
a ſ galileo. b ſ ſcȝ in horto. c ſ ſcȝ ipſe
cum illō erāt: nam et galileus eſt. M.
a ſ affirmāte illo. b ſ miniſtri oēs. c ſ ſcȝ ad ignem.
d ſ ſcȝ circūſtantes eū.
Et acceſſerūt qui ſtabāt et dixerunt pe/
a ſ ſcȝ ſicut dicit ſocius noſter ſic nos affirmamus quia
b ſ ſcȝ diſcipulis. c ſ ſcȝ q̄d poſſum° ꝓbare. i. ſermo tu° di
ſtinctus a noſtro: licet lingua hebrea ſm̄ Nicolaū de lyra H
ſit vna: tamē aliquo modo variebatur ſcd̄m diuerſitatē p
uinciarū: ideo illi de galilea aliter loquebantur.
tro: Uere ⁊ tu ex illis es: Nā ⁊ loquela
a ſ ſcȝ patet ex loquela tua: et per conſequēs huius galilei
diſcipulus.
tua manifeſtū te facit. R. Nā et galile
a ſ .i. ſibi malū pene imprecari ⁊ maledictionis ſi ita ſit q̄d
imponitur ſibi. Anathematizatio ſignificat iurationē que
eſt p execrationē. ſ. q̄ndo aliquis imprecat̄ ſibimetipſi ma/
lū pene ſi ita ſit ſicut imponit̄ ei: hec Lyra.
b us es: Ille autē cepit anathematiȝare/
a ſ id eſt valde teſtari per deum: per legē: per ſalutem ⁊c.
b ſ perualide ſiquidem/ vt Bernardinus ait: agebat vir/
ga timoris qui ſe excōmunicabat: ſi cognouiſſet etiam chri
ſtum: et iuramento falſo firmabat q̄ non cognouerat ve/
ritatem:
c deteſtari et iurari. R. q̄ꝛ neſcio hoīem
ſ poſt illam tertiam negationem gallus cantabat ſecūda
vice poſt mediam noctem.
iſtum quē dicitis. L. Et ꝯtinuo adhuc
a ſ .i. ſecunda vice.
eo loquēte. R. Iterū gallus cantauit.
a ſ aliqui dicunt q̄ oculis corporalibus de alto reſpexit: ſ
hoc magis credendum q̄ pius dominus ei recordationes
verbi ſui immiſerit: ⁊ oculis miſericordie reſpexit: et hoc eſt
quod ſequitur.
d L. Et conuerſus dñs reſpexit petrum.

A a ſ.i.in memoriã venit petro verbũ dñi.
Et recordatus eſt petrus verbi dñi ſi- a
a ſ in cena. b ſ qñ potius cõfidebat de ſua conſciẽtia: licet dñs contrariũ dixiſſet: ꝛ ꝓphetiã zacharie allegaſſet
cut dixerat: quia priuſq̃ gallus cantet
a ſ ab atrio poſt recordationẽ verbi domini: ꝛ poſtq̃ deus eũ gratia preueniente viſitauit.
ter me negabis. Et egreſſus foras petrus
a ſ quia dñs iam cor eius tetigerat ſalubri penitẽtia: q̃ viles ꝛ amaras emittit lachrymas. ſ.i.caiphas.
fleuit amare. M. Princeps aũt ſacer-
a ſ.i.generalis congregatio omniũ ſacerdotũ phariſeorũ ꝛ ſcribarũ. a ſ quia verum nõ habere poterãt: ideo ſubordinauerunt quoſdam pecunijs et ꝓmiſſionibus: qui dicerent falſum teſtimoniũ.
dotũ ꝛ omne cõciliũ querebãt falſum
cõtrã ieſum teſtimoniũ vt eũ morti tra-
a ſ vt ſic haberẽt apparentẽ iuſticiã ꝛ cauſã fucatã. b ſ in q̃ ſupra modũ patet laus dulciſſimi ſaluatoris ꝙ inimici ſui puerſi nõ poterãt ex oĩ aſtutia ſua iuenire: quo poſſent eũ
dẽrent: et non inueniebãt: cũ multi falſi b
accuſare. a ſ vt varia dicerẽt: ꝙ eſſet videlicet magnus ſamaritanus: vorator: ſeductor ꝛc. b ſ nõ dicit falſũ quaſi nõ vellent magis verũ habere ſi poſſent.
B teſtes acceſſiſſent. R. Multi eñ falſũ
a ſ Dato ꝙ multi fuiſſent: adhuc tñ opera chriſti de quibus accuſabãt eũ: erãt ita cognita vt manifeſte paterent mẽdacia: neq̃ haberent apparentiã veri: ideo ſequitur.
teſtimoniũ dicebant aduerſus eum: et
a ſ ſ.ad propalãdã i iudicio imperatoris: q2 in iſtis iudex ꝛ populus manifeſte notaſſent inuidiam.
conueniẽntia teſtimonia non erãt. M.

autẽ foris ꝛ inferius in atrio cum C
miniſtris. Vñ Aug⁹. Petri reſpectio nihil aliud fuit niſi traditio in mente eius quotiẽs iam dñm negaſſet: et ꝙ dñs hoc añ ꝓdixiſſet: ita miſericorditer eũ dño reſpiciẽte peniteret ꝛ fleret. Hec autẽ recordatio fuit initiũ penitẽtie eius: petrus autẽ cognoſcẽs ꝙ dñs eum audierat ꝛ reſpexerat: ꝓuocat⁹ eſt in amaras lachrimas: exiuit foras ſtatim de medio malorum iter quos peccauit: ꝛ fugiẽs in foueam: que mõ gallicãtus appellat: fleuit amariſſime: ꝛ cõtriuit vſq̃ ad reſurrectionis dñi diẽ: vbi in eius memoria edificata eccl'ia inter mõtẽ ſion et hierl'm. Exinde petrus traxit in cõſuetudinẽ: vt ſingulis noctibus ſurgens a primo gallicãtu vſq̃ ad horam matutinã: ſtaret in oratione flens pro iſta negatiõe: ita ꝙ facies eius videbat adusta ex fluxu lachrymarũ: vnde ſemp habuit in ſinu ſudariũ / quo crebro fluentes lachrymas tergebat: ꝛ quãdocũq̃ gallum cantare audiebat: de negatione chriſti recolebat: amariſſime fleuit: tam pro peccato negationis q̃ pro dulci chriſti conuerſatione inter eos. D

a ¶ Et recordat⁹ eſt petrus. Ambroſi⁹ ſup Lucã: ꝛ habet de pe. di. j. c. petr⁹. Petr⁹ doluit et fleuit: q2 errauit vt homo: nõ inuenio quid dixerit: ſcio ꝙ fleuit: lachrymas eius lego: ſatiſfactionẽ nõ lego. Et ſequit in Ambroſio ſup Lucã quod nõ cõtinet in canone. Sed quod defendi nõ poteſt ablui poteſt. Lauãt lachryme delictũ qd voce pudor eſt ↄfiteri. Licet iſta verba Chryſoſtomo aſcribant in canone de pe. diſt. j. c. lachryme: tamẽ in eo non legi. Sed in Ambroſio eadẽ ſcribunt ſuper Lucã. Sequitur in eodẽ Ambroſio: ꝛ venie fletus conſuluit ꝛ verecũdie: lachryme ſine horrore culpã loquant: lachryme crimen ſine offenſione verecundie confitẽtur: lachryme veniã nõ poſtulant ſed merẽtur. Inueni cur tacuit petrus: ne tam cito venie petitio plus offenderet. Ante flendum eſt / ꝛ ſic predicandũ: bone lachryme que lauant culpam. Ambroſi⁹ ſup. Lucã

b ¶ Cum multi falſi teſtes acceſſiſſent ꝛc. Iſidorus de ſummo bono. li. iij. ca. lix. ait. Teſtis falſidicus tribus eſt perſonis obnoxius. Primo deo quem periurando contemnit. Et conſequenter iudici quẽ mentiendo fallit. Poſtremo innocẽti / quẽ teſtimonio ledit. Iniquus teſtis q̃uis ſua falſitate corpori rebuſq̃ officiat: anime tamen nihil oberit: immo maximũ lucrũ confert ſi impetitus equanimiter tulerit. Erit autem ille apud deum condemnatus qui aduerſus innocentẽ falſum teſtimoniũ vel dicit vel dicentibus credit. Hec ille. Iſidorus de ſummo bono.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E a ¶ Nouiſſime autē venerūt.
Hiero. ſup Mattheū. Hierony. ſup Mattheū. Falſus
teſtis eſt qui non codē ſenſu dicta
intelligit quo dicunt: dñs eñi dixe
rat de tēplo corporis ſui: ſed in ver
bis calumniant (id eſt oppreſſionē
iuſti querūt per iudiciū) et paucis
additis vel mutatis quaſi iuſtam
calumniā faciunt. Saluator dixe
†Ioā.2.c. rat: ſoluite hoc templū: illi cōmu
tant et aiunt: poſſum deſtruere tē
plum dei. Vos inquit ſoluite: nō
ego: quia illicitū eſt vt ipſi nobis
manus inferam⁹. Deinde illi euer
tunt: et poſt triduum edificabo il
lud: vt proprie de templo iudaico
dixiſſe videat. Dominus autē vt
oſtenderet animale ⁊ ſpirans tem
plum dixerat: ego in triduo ſuſci
tabo illud: aliud ē ſuſcitare: aliud
eſt edificare. hec ille.
Rabanus b ¶ Exurgēs autē. Rabanus.
Cōuenit nomē pontificis actiōis
F ſue ſtrenuitati. Interpretat enim
Caiphas fuit pra caiphas inueſtigator vel ſagax ſi
ue vomens ore. Sagax eñi fuit. i.
aſtutus ⁊ velox ad pſequendū vel
explendū doli ſui nequitiā: ſed im
pudens ad pferendū mendaciū: ⁊
appetendū homicidiū. Ira ergo
pceps ⁊ impatiens: nō inueniens
calūnie locū: excutit de ſolio pon
tificē vt inſaniā mentis motu cor
poris demonſtraret.
c ¶ Jeſus autē tacebat. Hic
Eſa.53.c. implet ſcripture. vñ: Quaſi agn⁹
corā tondēte ſe obmutuit: et nō
Ps.37.c. aperuit os ſuū. Et alibi: Fact⁹ ſuz
ſicut hō nō audiēs: et nō habēs in
ore ſuo redargutiones.
Bernardinus de ſenis d ¶ Adiuro te. Bernardin⁹ de
ſenis ſermone. lv. de chriſtiana re
ligione ait. Adiuratio eſt inqui
ſitum alicuius ſciende veritatis
ſub reſpectu ſuperioris poteſta
tis: forte caiphas aliorum relatio
ne perceperat chriſtum ſe dixiſſe
filium dei: et hoc in iudicio repeti
ſatagebat: vt eius condemnatio

a ſ. i. poſt multā inquiſitionē falſorū teſtimoniorū q̄ adeo G
ficta patebant: vt nulla tergiuerſione celari poterant.
a Nouiſſime aūt venerūt duo falſi teſtes
a ſ. i. falſa ſub quodā colore tegebant veritatis dicēdo ali
qua dicta que pferebat q̄ chriſtus ptulit.
R. Surgētes falſū teſtimoniū ferebāt
a ſ ſcʒ quod ſequitur. b ſ ſcʒ verum eſt q̄
c ſ pprijs aurib⁹.
aduerſus eū dicentēs: Mā nos audi
a ſ ſcʒ vbi dixit. † Soluite tēplū hoc: ⁊ in tribus diebus ex
citabo illud. b ſ hic incipiunt verba chriſti imutare qui
dixit ſoluite vos/non ego.
uim⁹ eū dicentē. M. poſſum deſtruerē
a ſ hoc appoſuerūt falſi teſtes: q̄r dixit hoc de tēplo corpis.
tēplū dei. R. h manufactū. M. ⁊ poſt
a ſ iterū imutant verba: nam dixit: et ego ſuſcitabo illud:
ipſi teſtantur de tēplo ſalomonis et materiali: ipſe autē de
templo corporis ſui ⁊ ſpirituali.
triduū reedificare. R. aliud nō manu
a ſ in hoc magis apparet chriſti innocentia q̄ etiam in le
ui verbo chriſtū nō poterant capere: ⁊ iudeorū aſtuta dili
gentia ⁊ malicioſa q̄ ipſi verba abijcerent cum facta peni
tus non haberent.
factū: ⁊ nō erat conueniens teſtimoniū
a ſ de cathedra ſua cum impetu ⁊ furore: eo q̄ nō poterat H
ſufficiēs teſtimonium reperire aduerſus ieſum: querebat
an eum proprio ſermone poſſet capere.
b eorum. Exurgens autē ſummus ſacer
dos. M. pnceps ſacerdotū in mediuʒ
a ſ non querit vt innocenti ieſu credat et abſoluat: ſed vt
ex verbis eius calumniā paret ⁊ cōdemnet ⁊ accuſet.
R. interrogauit ieſū dicēs: nōn rñdes
a ſ. i. pponuntur
quicq̄ʒ ad ea que tibi obijciuntur ab
ſ teſtibus
his. M. et aduerſum te teſtificantur.
a ſ magna prudentia eſt tacere vbi ex omni parte calum
nia pparat. b ſ quia aperta mēdacia nō ſunt reſponſione
digna vt ait Auguſtinus: etiam tacebat ne amplius pecca
rent: vt etiā patientiā oſtenderet.
c Jeſus aūt tacebat. R. ⁊ nihil rēſpōdit
a ſ ex veſania ⁊ impatientia agitatus: irato vultu ⁊ incom
poſitis membris cordis diſpoſitionem demonſtrans.
Rurſū ſum⁹ ſacerdos. M. pnceps ſa
a ſ que forſan habuit ex delatione paraſitorū ⁊ teſtiū falſo
rū quibus faciliter iudex falſus credit.
d cerdotū interrogauit eū ⁊ dixit ei. Ad
a ſ. i. inquiro a te p potentiā dei oīpotentis/ vt dicas mihi
veritatē in re p qua te interrogo: interrogo ergo te.
iuro te p deū viuū vt dicas nobis: ſi tu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A a ſ in lege ⁊ prophetis promiſſus.
b ſ an etiam ſis.
es chriſtus filius dei. R. benedicti.
a ſ ſcʒ ne impij ſibi nouã culpã imponerent: dicẽdũ ꝙ deũ non timeret neqʒ diligeret. b ſ caiphe. c ſ veritatem: ſed hec erit contra te.
Jeſus autem dixit illi. M. Tu dixiſti:
a ſ ſcʒ quẽ nominaſti: ideo fateor: vt inexcuſabiles ſitis.
R. ego ſum. M. Ueruntamen dico
a ſ .i. deinceps poſt illũ aduentũ videbitis aliũ in maieſtate: licet iam viliter me tractetis.
vobis: amodo videbitis filium homi- a
a ſ ſicut zacharias dixit † et aſpicient ad me quẽ confixerunt.
b ſ .i. vnũ ⁊ equalem cũ patre credatis filiũ cõregnantem: ⁊ hominẽ infallibiliter factum deum.
nis ſedentem a dextris virtutis dei: et
a ſ ſcʒ ad iudicium iudicare omnes hoĩes: ſicut daniel dixit: † Ecce cũ nubibus celi quaſi filius hominis veniebat.
venientem in nubibus celi. Tunc prin b
a ſ caiphas: q̃ fuit pontifex ⁊ ſummꝰ ſacerdos anni illius.
ceps ſacerdotum. R. ſummꝰ ſacerdos
a ſ quẽ de ſolio ſacerdotali furor excuſſerat: eundẽ rabies ad ſcindendũ veſtes ꝓuocat: dicente Hieronymo.
M. ſcidit veſtimenta ſua dicens: blaſ-
B a ſ .i. ſibi aſſumendo diuinũ honorẽ: deo iniuriam fecit.
b ſ qꝛ ex lege meruit mortẽ. vñ: † Qui blaſphemauerit nomen dñi / morte moriat̃. c ſ ſcʒ ad eius damnationẽ.
phemauit: quid adhuc egemus teſti-
a ſ dicendo ſe filiũ dei. Et impletũ eſt illud Job † Suſcitatur falſiloquus contra faciẽ meã contradicens mihi.
bus? Ecce nunc audiſtis blaſphemi- c
a ſ Attende ſtulticiam caiphe: ipſe ſentẽtiam ꝓnunciauit: ⁊ poſtea querit conſilium.
am. Quid vobis videtur? At illi re-
a ſ ſicut tu pronuncias ipſum blaſphemum: ſic moriatur vt blaſphemus. ſ omnes ſecuti ſunt arbitrium ſummi ſacerdotis: ſicut hodie multotiens fit in iudicijs: vbi reſpõdetur ad vota capitum.
ſpondentes dixerunt: Reus eſt mor-
a ſ Et impleta eſt ꝓphetia dicẽs: † Ego redemi eos .i. redimere veni: ⁊ i͂ſi locuti ſunt contra me mendacia.
tis. R. qui omnes cõdemnauerunt eũ eſſe reum mortis.

¶ De conſpuitione domini et vultus velatione.

morti: per legem aptior et apparentior eſſet. C

a ¶ Amodo vide. filiũ homi. Hugo Cardina. ſup Marcũ ait: Sacerdos interrogat de filio dei: ⁊ rñdet dñs de filio hois. Quare hoc eſt triplici ratiõe. Primo ad oſtendẽdũ identitatẽ: vt intelligamus eundẽ eſſe filiũ homis ⁊ filiũ dei. Secũdo ad informandũ nos in humilitate: vt nõ erubeſcamus inferiores nr̃i generis. Tertio ad oſtẽdendũ humane nature dignitatẽ que talis eſt: vt ab eo filiꝰ dei filius hominis nominet̃. — Hugo cardinalis — † zach. 12. c

b ¶ Tunc pnceps ſacerdotũ. Leo papa in ſermone qui incipit. Sponſionis noſtre ait: Caiphas ad aggerandũ auditi ſermonis inuidiã ſcidit veſtimẽta ſua: et neſciens q̃d hoc ſignificaret: inſania ſacerdotali honore ſe ꝓuauit. Ubi eſt caipha rationale pectoris tui: vbi continentie cingulum: vbi ſuperhumerale virtutum myſtico illo ſacramẽto amictus? ipſe te ſpolias: et proprijs manibus pontificalia membra decerpis: oblitus precepti illius qd̃ legeras de principe ſacerdotũ: de capite ſuo cidarim (id eſt mitram in qua ſcriptũ erat nomẽ dei) nõ deponat: et veſtimenta ſua nõ dirumpat. Tu vero a quo iam alienabat̃ hec dignitas: ipſe tui executor es opprobrij: ad manifeſtandũ finem veteris inſtituti: eadem dirutio ſacerdotalẽ auferret ornatũ qui mox ⁊ templi diſcidit velum. hec ibi. — Leo papa — † Dan. 7. d — D — † Leui. 24. c. — † Job. 16. b — † Oſee. 7. d

c ¶ Audiſtis blaſphemiam. Quid vobis videt̃. Blaſphemia fit dupliciter. Uel quando id quod dei eſt / creature attribuitur: ⁊ hunc modũ chriſto attribuit caiphas. Uel quãdo quod eſt creature tm̃ deo attribuitur. — Blaſphemia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Jeſus vultu velatus. Mat. XXVI Marci. XIII. Luce. XXII.

Tunc a ſ Aliqui con ſpuerunt: quia credendum eſt ꝙ p̄mo oēs quotquot pote rant conſpuerunt: hoc eſt ſi mul: ⁊ expuerūt: qḋ execra/ bilius ē: quia ab intra ſpu ta excreauerunt.

M. expuerūt in fa a ſ ꝑcuſſiones in collo. Tūc implet̄ur ꝓpheta. † faciē meam: non auerti ab incre pantibus et conſpuentibus in me: caput meū dedi per cutientibus: ⁊ genas trahentibus barbam meam. b ſ percuſſerunt.

ciem eius: et colaphis eum cęderunt.

E a ¶ Tūc expuerūt in faciem eius. Quidā deuot⁹. O aīa chri ſti ſanguine redēpta: impr̄ſentiarū totā i cubiculo pectoris tui te re/ cipias: ⁊ meditare circa iſtā quar tā cōſideratione: quātū et qualia in iſta noctis vmbra dn̄s tu⁹ et re dēptor ſuſtinuit. Aduerte bn̄ euā geliſtarū ỽba: licet ſint pauca: plu rimū autē dolorē chriſto exhibitū ſignificātia. Dicūt em̄: illudebāt/ ꝯſpuebāt/ cędebāt/ colaphiçabāt alapiçabāt: palmas dederūt in fa ciē: oculos velabāt: et multa alia blaſphemātes dicebāt i eū. No/ ta. ¶ Illudebāt. Quę fuerit illa illuſio nō exp̄mit̄: ſed fuerūt aliq̄ ſibi illata irreuerētialit̄: trahebāt em̄ eū vnus dicēs ad alterū: trahe trahe: ⁊ tūc dimiſerūt eū cadere i terrā: ex tūc ridentes et dixerunt: Chriſte quō nō p̄uidiſti caſum cum ſis ꝓpheta. Et fecerunt eum ſedere furtim aufe rendo ſedem: tunc cadens ſic illudebāt: ⁊ genuflexerunt corā eo/ linguas ꝓtendentes iuxta illud. Cetus p̄uaricatorū extēderūt linguā ſuā quaſi arcū. vn̄ dicit̄. Sup quē lu/ ſiſtis: ſup quē dilataſtis os/ ⁊ eieciſtis linguā? Nūquid nō vos filij ſceleſti ſemē men/ dax? Cōſpuebāt inſup p̄mo oēs vnanimiter: poſtea i nocte q̄dā ſingulariter. O q̄lis irreuerētia conſpuere regē angelorū. O q̄ⁿ inexpiabile nefas q̄n aperuerūt etiam os eius ſanctiſſimū: ⁊ inſpuerūt fetida ſputa/ ſm̄ Barthunū de Caſoli. ¶ Cędebāt p̄e terea indifferēter: q: nō ſufficiebat facies: ſed vnus ſup caput. vnde dicit̄. Caput me/ um dedi ꝑcutiētib⁹. Alij in faciē palmas. i. man⁹ explicatas dederūt. Alij man⁹ dede rūt cōploſas. i. pugnis cędebāt. Alij ſup dorſū dederūt verbera et ꝯculcatiōes q̄n ia cebat in terra. Vn̄. Supra dorſū meū fabricauerūt pctōres. ¶ Velabant. Ratio nē glo. dicit: q: tā amabilis ⁊ gratioſa fuit illa facies bn̄dicta: ꝙ tanta opprobria ſibi nō potuiſſent facere niſi velaſſent. ¶ Colaphiçabāt. i. collū ſuū ꝯtra ꝑcutiebāt ꝙ q̄ſi emortuū fuit. ¶ Alapiçabāt. i. faciē ſuā cęderūt tot vicib⁹ ꝙ multotiēs ſemimortu⁹ cadebat in terrā/ ⁊ clamabāt: Dic nobis ꝓpheta q̄s te ꝑcuſſit. tūc p̄ ſacrā ſuā barbam receperūt: q̄ ſatis lōga erat ⁊ venerabilis: ſicut dicit beat⁹ Oliuerius. Poſt mediā ỽo noctē maiores iudęorū ſe poſuerūt dormitū/ forſan ad horā vel duas: interī dn̄m infirmatū/ opprobrijs plurimū ſauciatū: dimiſerūt ſub cuſtodia plurimorū hominū: quos ſub p̄cio cōduxerūt: ne ceſſarēt tribulare eū vſq₃ mane: qḋ ei fecerūt intātū: ꝙ ti muerunt dn̄m relinqui mortuū i manibus eorū. Cū illa ita agerent̄: feſtino curſu Jo annes adijt beatā ỽginē q̄ fuit in bethania dicēs. O venerāda mater/ feſtina feſtina: ſi ſaltē filiū tuū viuū vid ere deſideras: q: capt⁹/ ⁊ ita deturpat⁹/ ne dicā mortu⁹: ꝙ ip̄m vix agnoſces. Qḋ cū audiſſet: ait altū trahēdo gemitū. Heu me miſerā matrē: o do/ lorū dolor: o fili mi/ fili mi: ſpes mea ⁊ fortitudo: o nate tenerrime q̄ⁿ delicate te nutri/ ui: o fruct⁹ vētris mei a ſpū ſctō datus: mors mors q̄ⁿ felix ſi p̄uenires: ne hunc diē in dulciſſimo nato meo aſpicerē: ⁊ cadēs ſemimortua i terrā. Accurrētes aūt magdale na ⁊ martha/ ⁊ clamātes: plus iā matris dolorē lugēt q̄ⁿ chriſti paſſionē. Tandē re/ focillata: quātū potuit ibat ỽſus hieruſalē triſtis mater vt aſtaret: et ſi nō liberatiōē

Quidā de/ uotus.

† Eſa. 50. c

Hiere. 9. a

Eſa. 57. a

F

Eſa. 50. c

Pſ. 128. a

h

A a ſ manus explicatas. b ſ † Exprobrãtes percuſſerũt ma
xillã meã: ⁊ ſaturati ſunt penis meis.
Alij autẽ palmas in faciem eius de/ a
a ſ propter nimiã gratioſitatem: vel forſan qm̃ radij ter/
rentes eos exierunt a facie eius
derunt. R. Et ceperunt quidã velare
a ſ adhuc ligatum: in quo maxima crudelitas apparet
ſ ꝙ adhuc erat ligatus
faciem eius. L. Et viri qui tenebant
a ſ .i. deridebãt eum verbis ⁊ ſignis genuflectendo: ⁊ cũ
hoc dederunt colaphas
illum illudebant ei cedentes: et percu/
a ſ irriſorie
tiebãt faciẽ eius. M. dicentes: Pro/ b
a ſ q̃ſi diceret: tu dicis te eſſe ꝓphetã. b ſ et chriſtũ meſſiã.
c ſ dato ꝙ dixiſſet ſubito: eũ hoc ex diabolo habere incul/
paſſent: ſed reſeruauit vbi aptius dicet in iudicio
phetiça nobis chriſtẽ: quis eſt qui te p
a ſ intantũ erat grauior percuſſio perſone chriſti nobiliſſi
me quantũ ꝑſone cedentes erant viliores.
cuſſit: R. et miniſtri eum alapis cede
a ſ quaſi di. non poſſunt omnes iniurie ⁊ conuitia ſcribi
que falſo imponebãt ſaluatori.
B bant. L. et alia multa blaſphemantes
a ſ .ſ. mane ꝯfeſtim ſicut dicit marcus
dicebant in eum. Et vt factus eſt dies c
a ſ iterũ: quia ibãt dormitum: in quo patet inuidia iude/
orum ⁊ ſitis ſanguinis innocẽtis: ꝙ tam ſolliciti fuerant
vt etiam corpori ꝓprio neceſſaria comedendo ⁊ dormien/
do negauerunt.
conuenerunt ſeniores plebis ⁊ princi/
a ſ illi em̃ erãt principaliores in populo quẽ etiã regebãt
b ſ valde ignominioſe manibus poſt ter/
ga ligatis.
pes ſacerdotum et ſcribe: et duxerunt
a ſ .i. congregationem totius cõgregationis principaliũ
tam ſenatorꝫ q̃ȝ populi.
illum in conſilium ſuum dicentes: Si
a ſ deſiderant enim vt ſe dicat chriſtum regem: vt conue/
nientius eum accuſent coram pilato: qui nihil curauit de
blaſphemia: ſȝ de dominio: ſicut hodie faciũt iudices mul
ti: in alio em̃ concilio interrogauerunt eum an eſſet filius
dei: ⁊ de illo non poterant eum accuſare.
tu es chriſt⁹ dic nobis. Et ait illis: Si
a ſ .ſ. ſicut pluries feci non creditis: nec iam dictis meis
credetis: quia non ꝓpterea interrogatis vt diſcatis: ſed vt
mortem paretis.
vobis dixero non creditis mihi. Si
a ſ † ſicut ipſe interrogauit eos de chriſto cui⁹ filius ſit.
autem interrogauero non reſponde/

ſaltem lachrymis benedicto filio C
comitantibus eam Joanne et pia † Job. 16. b
magdalena cũ ſorore martha. Ad
huc plura ſunt hic ꝯtemplanda q̃
deuotis relinquo mẽtibus.
a ¶ Alij autẽ palmas in faci/ Bonauentura
em eius dede. Bonauẽtura in li
bro d̃ ſtimulo amoris ait. Uenio
ad alapas ⁊ ſputa. Quid em̃ deo
dignius: quid peiore indignius?
Deu qui es deus qui a peccatori
bus conſpui voluiſti in illã ange/
lis ſummam deſideratã faciẽ. O
peccatores/adeo fuit illitus ⁊ per
cuſſus: vt facies eius tanq̃ȝ lepro/
ſi videretur.
b ¶ Faciẽ ei⁹. Beda. Qui tunc Beda
ceſus eſt colaphis iudeorum: nũc
cedit blaſphemũs falſorꝫ chriſtia/
norꝫ. Et qui conſputus eſt ſaliuis
infideliũ: nũc veſanis opprobrijs
exhonorat impiorꝫ filiorꝫ.
c ¶ Et vt factus eſt dies. Bo Bonauentura
nauẽtura in ſuis meditationibus D
capitulo. lxxvj. ꝙ recedẽtibus ma
ioribus miſerũt ieſum in quendã
carcerem: ibi ſubtus ſalariuȝ: qui
adhuc videri poteſt/vel eius veſti
gium: ⁊ ligauerunt eum ad quan/
dam columnam lapideam: cuius
pars poſtea comminuta eſt et ad
huc apparet: vt habeo ex fratre no
ſtro qui vidit: dimiſerũt nihilomi
nus aliquos armatos ad tutiorȝ
cuſtodiam qui eum per totam no
ctem reſiduam vexauerunt deriſi
onibus ⁊ maledictis vacantes di
centes: Credebas tu melior ⁊ ſa/
pientior eſſe principibus noſtris?
que ſtulticia erat tua? nõ debebas
os aperire contra eos: quomodo
fuiſti auſus ſic facere? Sed nunc
apparet ſapientia tua/vt ſtes mo
do ſicut tuis conuenit paribus: di
gnus proculdubio es morte: et
eam cito habebis: ⁊ ſic per totaȝ
noctem: modo vnus/modo alius
inſultabat verbis ⁊ factis contra † Lu. 20. f.
eum. hec ille.

E a ¶ Qui ait: vos dicitis. Ni
Nico. de colaus de Lyra mouet dubium:
Lyra et ſoluit in longũ ſuper mattheũ.
xxj. ca. cuius declarationem pro/
pter prolixitatem omitto: et acci/
1. Co. 2. b. pio illud qd̃ dicit ſup paulũ: an iu
dei noticiã habuerunt ꝙ chriſtus
Jeſus vere fuerit meſſias in lege
et ꝓphetis ꝓmiſſus/ait: ꝙ periti
iudeorum cognouerũt chriſtũ eſſe
meſſiam in lege ꝛ ꝓphetis ꝓmiſ/
ſum: qꝛ videbãt ꝓphetias de ipſo
impletas quãtũ ad tẽpꝰ ꝛ locũ et
alias circũſtantias: ſꝫ qꝛ cepit pre/
dicare cõtra vitia eoꝝ publice: co
gnitio illa per odiũ et inuidiã con
tra chriſtum inſurgentem: fuit in
eis obſcurata: ꝛ ceperũt prophe/
tias aliter interpretari: et ideo tẽ/
pore crucifixionis nõ cognouerũt
quia ratio erat depreſſa rancore:
ſed añ bene cognouerunt. Et ideo
Act. 5. c. qñ dicit: Scio fratres ꝙ per igno
F rantiã feciſtis ſicut principes ve/
Lu. 23. c. ſtri. Et illud: Pater dimitte illis:

a ſ. ſ. me qui ſum innoxius: ſciebãt enim ꝙ eſſent inuidia obdurati. b ſ. ſ. primo meo aduẽtu humili in quo me deſpicitis ꝛ viliter tractatis. G

bitis: nihi neqꝫ dimittetis. Ex hoc aũt
a ſ. ſ. in ſcd̃o aduentu: ꝛ eſſet mihi gloria ꝛ remuneratio: eo ꝙ hec patienter ſuſtineo a vobis iniuſtis iudicibꝰ: quorũ ego ero iudex iuſtiſſimꝰ et inflexibilis: ꝛ nõ ſolũ veſtri ſed oim. b ſ. i. eq̃lis patri in ptãte ꝛ maieſtate.
erit filius hois ſedẽs a dextris virtutis
a ſ quia ꝯcilium illud erat generale: vnde oẽs dixerũt: in alio ſolus caiphas: in illo querunt de regia dignitate qd̃ erat contra imperatorem: in alia de blaſphemia que fuit contra deum.
dei. Dixerũt autẽ omnes: Tu ergo es
a ſ. i. licet inuidia excecauit vos iam vt ſcripturas falſe interpretamini: tamẽ conſcientia veſtra dicat vos vt ſentiatis ꝙ ego ſum chriſtus. Glo. ſua ſententia damnãtur: id eſt per id quod ſentiebant. b ſ. i. ꝙ
a filiꝰ dei. Qui ait: vos dicitis: quia ego
ſum. At illi dixerũt: Quid adhuc de/
a ſ quia ſe dicit chriſtum ꝛ filiũ dei. b ſ Hugo expoſitor biblie dicit: ꝙ ipſi reuera non audierant: ſed violenter de verbis eius traxerunt.
ſideramus teſtimoniũ: ipſi enim audi/ b
uimus de ore eius.

qꝛ neſciũt quid faciũt. Et ſi ſũt ſiles auctoritates: intelligẽde ſũt ꝙ licet primo cogno/
uerũt periti: ſed tpe crucifixiõis nõ: ꝛ ſic loquũt ille auctoritates: ſꝫ alie auctoritates
q̃ loquunt in ꝯtrariũ: ſicut ẽ illa: Nũc aũt viderũt ꝛ occiderũt me. Et illud. Agricole
Jo. 15. d. vidẽtes filiũ dixerũt intra ſe. Hic eſt heres: venite ꝛ occidamꝰ ꝛc. Hec ꝛ cõſiles refe
mat. 21. d. rende ſũt ad primã noticiã. Et ſic patet ꝙ iudei habuerũt noticiã habitualẽ ꝛ nõ actu
alem: in tpe puta crucifixionis: qꝛ tunc actualis fuit deſtructa ꝑ paſſionẽ vehemẽtis
1. Co. 2. b. odij: q̃ tñ in principio viguit. Sed ad illud qd̃ dicit: Si cognouiſſent nunq̃ dñm glo/
rie crucifixiſſent. Dicit Scotꝰ in. iij. diſ. xx. in reſpõ. ad vlti. argu. ꝙ apoſtolus non lo
quit de iudeis ſed principibus mũdi/ſcꝫ de demonibꝰ: qui ſi ſciuiſſent eum fuiſſe verũ
deũ: nõ inſtigaſſent hoies ad eius mortẽ: ꝛ hoc ꝓpter bonũ cõſecuturũ ex eius mor/
te/ſcꝫ redẽptionẽ hoïs: qd̃ bonũ nolebãt accidere: vñ primo qñ ignorabant hoc: inſti/
gabant ad eius mortẽ iudeos: poſtq̃ꝫ aũt ſciuerũt eum eſſe verũ deum: perſuaſerunt
mat. 27. b cõtrariũ per vxorẽ pilati dicentẽ: Nihil tibi ꝛ iuſto huic. Bene tñ voluiſſent ipſum
mori ſine redemptione humani generis ſi fieri potuiſſet. Hec Scotus.

¶ Hec eſt via tertia ꝑ quam
trãſire debemꝰ ꝛ attẽdere affectu
oſiſſime: ꝛ videre oculꝭ interioribꝰ
et cõpaſſiõis dolorẽ ſaluatoris ſi
eſt dolor ſicut dolor ſuus: et dicit
merito via ſpinoſa vel ſenticoſa/
qd̃ idẽ ẽ. Senticoſa ꝑfecto qꝛ ſpi
na inuidie ꝛ falſe accuſationis/at
teſtatiõis/cõpunctiõis/ſpretiõis/

Via ſpinoſa q̃ pũxit ieſuꝫ in mltiplici accu/ſatione ꝛ ꝑcuſ/ſione ac tribu/latione.
- Jeſus pilato accuſatus.
- Jeſꝰ ab herode vitupatꝰ.
- Jeſus a pilato excuſatꝰ.
- Jeſus dure flagellatus.
- Jeſus ſpinis coronatus.
- Jeſus pplo mõſtratus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A ¶ Jeſus pilato accuſat⁹. Mat. XXVII.
Marci. XV. Luce. XXIII. Joan. XVIII.

Mane a
a ſ q2 differ/
rẽ mortẽ do
mini noſtri
ieſu chriſti periculum fore
eſtimantes: ne forſan tur/
ba eũ liberaret: vel al's eua
deret manus eorum.
M. autem facto.
a ſ .i. ſtatim.
confeſtim cõciliũ
a ſ hoc conciliũ habuerunt
poſtq̃ ex verbis chriſti vio
lẽter traxerũt q̧ ſe regẽ di/
ceret: in quo concluſerunt
in quibus accuſare vellent eum.
inierunt omnes principes ſacerdotum
a ſ q2 ibi complet̃ ſcriptura. † Dixerũt impij apud ſe cogi/
tantes non recte: circũueniamus iuſtũ .ſ. chriſtũ: qui pecca/
tũ nõ fecit: qm̃ contrarius eſt operibus noſtris: imprope/
rat nobis peccata noſtra: ꝓmittit ſe ſcientiã dei habere: fili
um ſe nominat dei. Grauis eſt nobis ad vidẽdum: qm̃ diſ
B ſimilis eſt alijs vita illius: ⁊ gloriat̃ ſe deum patrẽ habere
videamus igitur ſi ſermones illius veri ſunt: contumelia
et tormento interrogemus illum: morte turpiſſima condẽ
nemus eum. Et ſi vere filius dei eſt / liberabit eum de ma
nibus noſtris: quod ⁊ factum eſt in reſurrectione: hec co/
gitauerũt ⁊ errauerunt. Excecauit enĩ illos malicia eorũ:
et neſcierunt ſacramenta dei: † quoniã oportebat pati chri/
ſtum: ⁊ ita intrare in gloriam ſuam.
et ſeniores populi. R. cũ ſcribis ⁊ vni
uerſo concilio. M. aduerſus ieſum: vt
eum morti traderent. L. Et ſurgẽs ois
a ſ a nouo ligantes: vt penã innouarent. Et dicunt aliqui
q̧ trahebãt eũ cathena ferrea circa collũ: vt ſic iam damna
tũ videret pilatus: que cathena vt d̃r pegrinis multotiens
eſt oſtẽſa: quã ⁊ ipſi collo imponentes chriſti ob amorem.
multitudo eoꝝ. R. viciẽtes ieſũ. M. et
a ſ duris nexibus vinctũ: colaphis ⁊ alapis pluries ceſum
vinctũ adduxerunt eum: et tradiderunt
ſputis illitũ. a ſ nomẽ ꝓpriũ: nõ ꝑmo ponit̃. b ſ erat co
gnomẽ. Et fuit lugdunẽſis ex burgundia. c ſ nomẽ offi/
cij: eo q̧ preſidebat in loco imperatoris.
eũ pontio pilato preſidi. J. Adducũt
a ſ id eſt a domo in qua habitauit caiphas. b ſ in quo
tractabatur iudicium pertinẽs ad imperatorẽ: ſicut erat iu/
dicium ſanguinis.
ergo ieſum a caipha in pretorium. Et b
ipſi non introierunt in pretorium: vt

flagellationis / etiã ad lr̃am ſentes C
vel ſpine coronationis: ipſum ſup
modũ ꝯfixerũt vel punxerũt: ideo
ſequere eũ per hanc viã: ⁊ ſingula
diligenter aduerte ⁊ cõſidera: hec
autẽ via habet ſex cõſiderationes
Vna dicit̃ accuſatiõis: ſcd̃a vitu/
peratiõis: tertia excuſatiõis: quar
ta flagellatiõis: quinta coronatio/
nis: ſexta oſtẽſionis: de q̃bus par/
ticulariter infra dicetur.
a ¶ Mane autẽ facto. Quidã Quidã
deuotus. Attendite fratres circa deuot⁹.
hanc cõſideratione: ⁊ videte dolo
res chriſti filij dei: quõ tam viliter
trahitur catena ferrea in collo: ha/
bẽs manus poſt terga ligatas: fa/
ciem alapis et ſputis totũ imuta/
tam: colaphis collũ et ſcapule cõ/
torſa: vide quõ greſſus format et
pedibus vacillat ꝓpter nimiã de/ † Sap. 2. b
bilitatẽ et fatigationẽ / quã per to/
tam ſuſtinuit noctẽ. vñ Bonauẽ. Bonauẽ.
in libro qui vocatur lignũ vite: ſup D
verbo ieſus pilato traditus / ait:
O horrẽda ꝓfuſio iudeorũ impie/
tas / q̃ tãtis iniurijs ſatiari nõ po/
tuit: q̃n poti⁹ ferali rabie fremens
impio iudici tanq̃ rabido cani ani † Luce
mã iuſti deglutiẽdã expoſuit. Vi/ 24. b
ctũ enĩ ieſum ante pilatũ pontifi/
ces perduxerũt: poſtulãtes interi
mi ſupplicio crucis eũ qui nõ no/
uerat oĩno peccatũ. hec ille. De/
mẽto nihilominus quõ meſta ma/
ter ſũmo mane hodie lachrymabi
li apparatu venit hieroſolymis: ⁊
iam ad ꝑſidẽ vidit vnicũ filiũ tã mi/
ſerabili vultu gementẽ ⁊ contriſta
tũ / laniatũ ⁊ afflictũ: ⁊ tã innocen/
ter accuſari: iſta enĩ ſũt meditãda
⁊ ruminãda: q2 plurimũ mẽtẽ ele/
uãt: ⁊ affectũ accẽdũt: ac intellectũ
illuſtrãt: pctã vitãt: virtutes infe/
rũt: hominẽq̃ deo gratũ reddũt.
b ¶ In pretoriũ. Beda. Pre/ Beda
torium dicit̃ ſedes ꝑtoris. Preto/
res autẽ dicunt̃ ꝑfecti ſiue ꝑcepto
res: eo q̧ ciuibus precepta donẽt:

E tradiderunt poteſtati romanę vt
eo modo alienos ſe oſtēderent ab
ei⁹ interfectiōe: in quo nō eoꝝ ino-
cētia ſed magꝭ demōſtrāt inſania.
a ¶ Tunc videns iudas. Hoc
factū iudę incidētaliter ibi inſerit:
licꝫ factū ſit poſt ſentētiā latā: vel
forſan poſt chriſti crucifixionē.
b ¶ Penitētia ductus. Canō
Leo papa de pę. diſ. iij. iudas: ⁊ ſunt ꝟba leo-
nis papę in ſermōe qui incipit in-
ter oīa: Sceleratior oib⁹ o iuda ⁊
infęlicior oibus extitiſti: quē nō pę-
nitētia reuocauit ad deum: ſed de-
ſperatio traxit ad laqueū: q̄ eſt ra-
tio iſtius deſperatiōis: poteſt aſſi-
gnari rō ex alio canone de pęnitē.
diſ. vj. c. j. dicēte. Judas qui pęni-
tens iuit ad phariſęos / relinquēs
apl'os: nihil inuenit auxilij niſi au-
gmētū deſperatiōis. Dixerūt eñ:
q̄d ad nos? tu videris ſi peccaſti:
tibi ſit: nō tibi ſuccurrim⁹: nō pctā
F tua charitatiue ſuſcipimus: nō cō-
portāda ꝓmittemus: nec qualiter
deponas onus docem⁹: q̄d eñ no-
bis et miſericordię qui nec opera
ſeq̄mur iuſticię? Jſſet ad frēs: iſſet
ad illos qui orauerāt ꝓ ſocru pe-
tri febricitante: qui chananęā im-
probā miſericordię obtulerāt. Jn-
terrogaſſet petrū pro ſe effunden-
tem lachrymas nō fugiſſet. Ma-
riā ⁊ marthā quę vitā laçaro impe-
trauerāt: nō turbā plorantē q̄ vni-
†Mat. I. c cū filiū acq̄ſierat viduę: Juit ad di-
uiſos / ⁊ diuiſus perijt.
c ¶ Laqueo ſe ſuſpēdit. Hec
eñ fuit iuſta mors Judę: Eo ꝙ fu-
erat fur ſuſpēſus eſt: eo ꝙ fuit tra-
ditor partitus eſt: qꝛ medius cre-
puit: eo ꝙ fuit ſimoniacus / ſepul-
tus eſt extra cęmiterium: eo ꝙ de-
ſperauit / ęternaliter eſt damnat⁹:
eo ꝙ erat adulator hypocrita mel-
liflua verba ꝓferens / et corde ve-
nenū latitans: guttur fune conſtri-
ctum eſt: eo ꝙ fraudulēter ſaluatorē ore nequā oſculat⁹ eſt: aīa nō illuc ęgredi meruit.
Lyra ſup mattheū. d ¶ Jn corbonā. Ly. ſup mattheū. Corbō hebraicę idē ē quod oblatio. Corbonan

a ſ O impia cecitas ait Aug⁹ ſup Joānē: habitaculo ſcꝫ cō-
taminari alieno ⁊ nō contaminari ſcelere proprio. Alieni-
gene iudicis pretorio contaminari timēbāt: et fratris inno-
centis fundere ſanguinē nō timebāt: ſed hoc fecerūt vt ha-
berent ſancti ⁊ legis zelatores: que tñ non ꝓhibet.
nōn cōtaminarentur: ſed vt manduca-
a ſ id eſt ad ſe reuerſus cogitauit quātum malum fecerit /
tradendo eū iuſtū ⁊ amabilē magiſtrū: in quo nihil vnq̄
rep̄henſibile vidit: qui eū nunq̄ in aliquo contriſtauit.
a rēt paſcha. M. Tunc vidēſ iudas q̄ eū
a ſ .i. eū ſicut malefactorē poteſtati romane traditū: vnde
facile non eſſe liberandū. b ſ ſcilicet ex horrore peccati /
cui deberetur maxima pena: quā timuit ſibi infligi a iuſto
iudice: forſan venerat ſibi in mēte illa cōminatio ſibi facta.
Ve homini per quē filius hominis tradet: ⁊ penitētia du-
ctus: infructuoſa tamē: qꝛ carebat ſpe venie.
b tradidit ꝙ dānātus eſſet: pęnitētiā du-
a ſ reportauit. b ſ quibus vendidit chriſtū.
ctus: retulit triginta argenteos prin-
a ſ qui tunc redierunt ad templum: quia ſententia lata cō-
tra chriſtū illi q̄ fuerunt auctores criminis ⁊ p̄ncipales po-
puli vel magiſtri tēpli abierūt dimiſſis nōnullis ibidem.
cipibus ſacerdotum et ſenioribus di-
a ſ Peccauit iudas elemoſynā apoſtolorum furtum aufe-
rendo. Proditionem magiſtri ſui et domini nequiter com-
mittendo. Simoniam ⁊ vſurā ſpūalem cōmiſit / chriſtum
vendendo. Homicidium perpetrauit innocentis ſangui- b
nem conſilio fundendo. Et grauiſſime tandem deſperās /
ſeipſum occidendo.
cens: Peccaui tradens ſanguinem iu-
a ſ impij iudei quos nec confeſſio peccati nec reſtitutio pre-
cij iniuſti / nec mors ſuſpendij emolliuit. b ſ ſcꝫ peccatū
tuū venditionis iniuſte: nihil ad nos qui iniuſte emimus:
tu videris non nos: tu peccaſti non nos.
ſtum. At illi dixerūt: Quid ad nos?
a ſ poſt q̄ iudas vidit inutilē laborē ſe perferre: ⁊ ſup hoc
ſibi peccatū exprobrari: ac a ſacerdotibus augmentari: nec
conſolationē recipi deſperauit.
Tu videris. Et proiectis argenteis in
a ſ ſcꝫ ex deſperatione ſe et crepuit medius: et dirupta ſunt
vel diffuſa viſcera eius. Jn hoc facto plus peccauit Judas
ſcilicet in ſuipſius ſuſpenſione ⁊ deſperatione / q̄ in filij dei
traditione ſcḋm Hieronymum.
c templo receſſit: et abiens laqueo ſe
ſuſpendit. Principes autem ſacerdo-
a ſ id eſt iterum collectis. b ſ adinuicem.
tum acceptis argenteis dixerunt: Non
a ſ .i. ponere. b ſ .i. in gazophilaciū ⁊ inter donatiōes dei.
d licet eos mittere in corbonan: quia

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A a ſ precium datum p ſanguine effundēdo: vt dicit Gorra.
b ſ .i. queſiuerūt inter ſeipſos cōſiliū quid de iſta pecunia facerent: ⁊ tandem concluſerunt ⁊ emerūt ⁊c.

prēcium ſanguinis eſt. Cōncilio autez

a ſ .i. terrā aptā p vaſis fictilib⁹: vel erat hoīs illis artis.

inito emerūt ex illis ǎgrū figuli in ſepul a

a ſ fecerūt ex eo cemiteriū pro peregrinis: quod adhuc rome eſt: nā in aliquibus machinis portatū eſt de terra iſta a hieruſalē ad romā. b ſ factum. c ſ quem emerūt precio dato in mortem innocentis.

tūrā peregrinorū: ppter hǒc vǒcat⁹ eſt

a ſ lingua hebraica. b ſ ſcz interpretatū latine.

ager ille ǎcheldemach: hǒc eſt ager ſan

a ſ myſtice datur intelligi q chriſtus per ſuuz ſanguinem emit nobis peregrinis quietē eternā: hoc eſt factum a deo agente in pditoris deteſtationē ⁊ chriſti paſſionis memoriam: ſed iudeorū inuidia faciente factū eſt in ſaluatoris infamiā ⁊ ſuſpſorū oſtentationē.

gūinis vſq₃ in hodiernum diem. Tunc

a ſ quomodo auctoritas illa ad ppoſitū ſit applicanda ſatis daret ex Nicolao de lyra: cū autē nō multū materie noſtre proſit duxi omittendam eſſe.

implētum eſt quod dictū eſt per hieremiam prophetā dicentem. Et ǎccepe

a ſ ſcz principes ſacerdotū.

a ſ quos prius dederunt iude vt traderet chriſtum.
B b ſ ſcz ipſius chriſti empti p hoc precio triginta denariorū.

rūt triginta ǎrgēteos prēciū appreciati

a ſ chriſtum. b ſ ſcz iſti triginta argentei appciauerūt i. p cū ſunt facti vel cōſtituti iude p chriſto a filijs iſrael .i. ſacerdotibus/ſcribis ⁊ phariſeis qui fuerūt de filijs iſrael: qr ſacerdotes de tribu leui: ⁊ phariſei de tribu ſymeon.

quem ǎppreciauerunt a filijs iſrael: et

a ſ id eſt emerunt pro illis. b ſ ſic reuelauit mihi dominus illud factū eſſe ſic prophetizatum: aut † a zacharia aut a hieremia in quodam libello quem nos non habemus: ſed Hieronymus dicit ſe legiſſe.

dēderunt in agrū figuli: ſicut cōnſtituit

a ſ ſicut agnus coram tondente nō aperiens os/nec leuās oculos: ſed ligatus et cōſputus miſerabiliter q̄ tractatus.
b ſ ante pretoriū. c ſ poſt q̄ cognouit adeſſe maiores totius ciuitatis: venit ad eos ſtans altius in gradibus pretorij vel in deambulatorio.

autē erat locus ad ponēdā oblationes factas in tēplo pro reparatione templi ⁊ alijs neceſſarijs: magna igitur apparet ſacerdotū excecatio qui occiſionē chriſti reputabāt ſibi licitam: immo tanq̄ ſacrificium deo facerent: et tamen precium venditiōis eius reputabant nefarium et indignū applicari ad vſus templi. C

b ¶ Emerunt ex illis agrum Chryſoſtomus ſup Mattheum homelia .lxxxvij. ait. Audiat[ur] quicunq₃ anime hominis preciū capientes beneficium poſtea ex cede confertis. Judaica huiuſmodi elemoſyna ē/omnino vero diabolica. Sunt enim/ſunt inquam etiam nunc qui alienis direptis excuſatos ſe a toto crimine putant/ ſi aliquam partem paupibus dederint: de q̄bus ait propheta: Altare meum lachrymis velaſtis. Hec ibi. — *Chry. ſup Mattheu.*

D

b ¶ Quā accuſationē affer. Chryſ. ſuper Joā. omelia .xviij. O dementia iudeorū ad quid nō adducitis in mediū quid fecerit: ſed obtegitis? Quid non arguitis eum? ecce q vbiq₃ iuſtam predicantes accuſationem/nihil tandez afferunt. Annas de doctrina percōtatus eſt: quo audito miſit ad Caiphā: ⁊ ipſe deinde ad Pilatū. Pilatus ait: quā accuſationē affertis contra hunc? neq₃ habent quid reſpondeant: ſed coniectura quadam vtuntur. — *Chryſ. ſup Joannē.* — *† Zach. II.*

mihi dominus. Jēſus autem ſtetit antē prēſidem. Exiuit ergo pi

a ſ ad iudeos. b ſ quem ducitis ligatum velut eſſe morte dignus dicetis quid fecit: vt ſanguinis iudicium ferri in eum debeat: romani enim nullum iudicabant morte dignum niſi cauſa prius ſcita.

latus ad eos foras ět dixit: Qūam accuſatiōem affertis aduerſus b

a ſ preſidi. b ſ ex quadam iactantia ſuperba: nolebāt enim reputari inuidi ⁊ iniuſti/qui tamen refertiſſimi erāt omni nequitia: precipue ex conſpiratione pauperum ⁊ inuidia iuſtorum.

hominē hunc. Rēſponderunt et dixerunt ei: Si nōn eſſet hic ma

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E

Aug° ſup Joannē

a ❡ Dixerūt ergo ei iu. Aug° ſup Joan. tracta. cxiiij. Quid eſt qđ loquit̃ inſana crudelitas: an nō interficiebāt quē interficiēdū offerebāt: an forte crux nō interficit? Sic deſipiūt qui nō ſectant̃/ſed inſectant̃ (id eſt pſequunt̃) ſapiētiā. Quid eſt aūt: Nobis nō licz interficere quēq̃? Si malefactor ē cur nō licet? Nōne lex eis precipit ne malefactorib° (pſertim qualē iſtū putabāt) a ſuo deo ſeductoribus parcāt? Sed intelligendū eſt eos dixiſſe: nō ſibi licere iterficere quēq̃ ppter feſti diei ſctitatē: quē diē celebrare iam ceperāt: ppter quē de ingreſſu ptorij etiā cōtaminari metuebāt. Ita ne obduruiſtis (id

† Matth. 20. c. Mar. 10. e

eſt facti eſtis indurati) falſi iſraelite: ita ne omnē ſenſum nimia malicia pdidiſtis: vt ideo vos a ſanguine innocētis impollutos eſſe credatis: qꝛ eū fundendū alteri tradidiſtis? Nunqđ et pilatus illū qui

F

poteſtati eius ingerit̃ a vobis occidēdus: ſuis eſt manib° occiſur°? Si nō eū voluiſtis occidi: ſi nō inſidiati eſtis: ſi nō vobis tradendū

Mat. 5. b.

pecunia cōparaſtis: ſi nō cōprehēdiſtis/vinxiſtiſ/adduxiſtis/odiſtiſ: ſi nō occidēdū manib° abſtuliſtis: vocib° popoſcitis: nō eū a vobis interfectū eſſe iactate. Hec ille.

† Mar. 12. b mat. 22. c. mat. 17. d.

b ❡ Significās qua mor. eēt mori. Nota hic ſignificās q̄ morte eēt moritur°. Qua morte nō refert ad mortē cruc: qꝛ ſi iudeis nō licebat quēq̃ mort' ſuppliciū infligere: pilat° nō potuit illis chriſtū

† Joā. 6. b.

ad iudicādū tradere: cū romani illud ſibi reſeruauerūt: iō q̄ morte eēt moritur°. i. a qb° moritur° eēt ſignificabat. Noluit eñ a iudeis pati ſolū: cū nō tm̄ p iudeis moriturus eēt: ſꝫ a gētib° voluit pati/ ꝛ a iudeis tradi: qꝛ pvtriſq̃ venit mori. Ideo iudei nō poterant eū recipere ad mortē: quia ſermo ieſu nō fuiſſet impletus. Iudei etiā cupie/

a q.d. tante ſum° reputatiōis nos principes ſacerdotū ppter excellētiā dignitatis: ꝛ ſeniores populi ppter excellētiam etatis: ꝛ nos ſcribe ppter excellentiam ſcripture legalis: ꝛ nos pharisei ppter excellentiā vite ꝛ religionis: vt nō opus ſit amplius interrogare aut examinare. G

lefactor: nōn tibi tradidiſſemus eum.

a quodāmodo indignans eis ſeruitutem improbans.
b q.d. ſufficit veſtra examinatio: ſufficere debet ꝛ veſtra ſententiatio: occidite ergo eum ſi cauſam habetis ſm legem veſtram.

Dicit ergo eis pilatus: Accipite eum

a iudicate eum in his q̄ cōceſſa ꝛ dimiſſa ſunt a romanis

vos et ſm legem veſtrā iudicate eum.

a Dixerunt ergo ei iudei. Nobis non li/

a quia iminebat ſabbatū magnū quo comedebāt panes azymos: in quo feſto non licebat vnūquēq̃ interficere: ſic nec mortē innocentis precipue procurare ſabbato aut aliis temporibus.

cet interficere quenq̃: vt ſermo ieſu im/

a † qn̄ dixit q̄ eſſet tradēdus principib°: qui traderent eū gentibus ad illudendū: flagellandum et crucifigendum.
b id eſt predicans. c q̄ gentes eum crucifigerent.

b plerēt quē dixit: ſignificans quā morte

a quādo ergo audierūt indignationē pilati vt voti compotes forēt: excogitauerūt accuſandi modū quē habuerunt ex coniectura ꝛ nulla veritate. H

eſſet moriturus. L. Ceperunt autē illū

a Prima accuſatio. i. falſum pphetam qui legem cōtemnit: et aliis ſuadet ab ea recedere: ꝛ vertitur in contumelias dei: quā ſufferri nullatenus poſſumus: et lex noſtra iubet tales tolli. Sed hec prima accuſatio eſt falſa: † quia ieſus venit adimplere/non ſoluere legem: ideo fuit circūciſus et in templo preſentatus.

accuſare dicentes: Hūnc inuenim° ſub

a Secundo accuſauerūt eum ſicut impedientem cōmune bonū ꝛ rempublicā: qꝛ phiberet tributa dari ceſari: qđ ſi fieret/reſpublica regi nō poſſet: q̄ ꝛ tales tollēdi ſunt tales. Et ſimiliter fuit falſum: quia dixit: † Reddite ceſari q̄ ſunt ceſaris. † ꝛ didrachma ſoluit pro ſe ꝛ petro.

uertentē gentem noſtram: ꝛ phibentem

a Tertio accuſauerūt eū ſicut molientē in perſonā ceſaris ſibi regium honorē vſurpando cōtra phibitionē romanorum: quod fuit valde graue: ꝛ in hoc pariter mentiti ſunt: † quia talem honorem fugit quādo populus regem eū volebant inſtituere.

tributa dari ceſari: et dicentē ſe chriſtū

a .ſ. pilatus his auditis intrauit iterum: et vocauit ieſum ad ſe. Et de primo nihil dixit: quia non curauit de honore ſummi dei: eo q̄ erat paganus. Secundum ſciebat falſum ex relatione. Tertium autem ſpecialius recepit ne negligens videretur in his que pertinent ad honorem ceſaris Tiberij.

regem eſſe. J. Introiuit ergo iterū pretorium: et vocauit ieſum et dixit ei: Tu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A a ſ.ſ.dic mihi ſi verū eſt iſte tertius articulus ꝓpoſitus contra te: ꝙ vſurpaueris tibi regnum iudeoꝝ contra voluntatē romanorum.

ēs rex iudeorū? Reſpondit ieſus: a te

a ſ.i.pilate excogitaſti illa de me: vel habes ꝟ alias quouis modo: vel dixit tibi aliquis ꝙ vnq̄ꝫ huiuſmodi iactauerim vel attentauerim.

metipſo hoc dicis: an alij tibi dixerūt

a ſ q̄ſi dicēdo: quō potui hāc opinionē ex me habere: cū legem iudeoꝝ et ꝓmiſſionē neſciā: quō regnū ipſoꝝ diſponeretur: vel quis futurus rex ipſoꝝ fiat.

de me? Reſpondit pilatus. Nunquid

a ſ ſ.dixerūt mihi ꝙ illa voluiſſes vſurpare: ideo ſup hoc grauiter te velut morte dignū accuſarūt: q̄bus etiā attendendū eſt: regiū honorē non vſurpas: quid feciſti.

ego iudeus ſum? Gens tua ꝛ pontifices tradiderunt te mihi. Quid feciſti?

a ſ ſup tertio articulo vt ſatiſfaceret pilato in illo de quo iuſte querebat. b ſ.ſ.noli metuere pilate ꝙ venerim querere regnum in hoc mūdo vt ſim dñs terren⁹: venit em̄ filius hoīs miniſtrare ꝛ non miniſtrari.

Reſpondit ieſus: Regnū meū nō eſt

†Dañ.7.b a ſ non eſt terrenū ſꝫ celeſte ꝛ incorruptibile † Poteſtas eius poteſtas eterna: que non auferetur: ꝛ regnū eius qđ non corrūpetur. b ſ.i.et ſi eſſem rex terrenus: de quo

B regno tamen me non intromitto: licet in veritate ipē erat rex in humana natura mundi: et iure debebatur regia dignitas: tamen in primo aduentu ſicut dixi: non venit dominari: ſed ſeruire ꝛ pati.

de hoc mundo. Si ex hoc mundo eſſet

bāt eū grauiſſimo ꝑenaꝝ genere interimi: ideo ꝛ chriſtus predixit eoꝝ malam voluntatem. C

a ¶ Miniſtri me ꝛc̄. Chryſo. ſup Joānē vbi ſup̄. Chriſtus oſtēdit in hoc loco regni nr̄i imbecillitatē/ꝙ in ſeruis habebat ptātem. Supernū aūt regnū ſibiipſi ſufficiēs eſt/ꝛ nulli⁹ indiget. Et ſequitur. Sic ꝛ regnū ſuū dicit hinc nō eſſe: nō ꝙ mūdū ꝓuidētia ac ꝓtectione ſua (ſicut q̄dā dixerūt heretici) priuet: ſed (vt dixi) neq̄ꝫ hūanū neq̄ꝫ caducū eſſe demōſtret. Chryſt.ſuper Joan.

b ¶ Nō eſt hinc. Theophilus. Nō dicit/nō eſt hic: ſed/nō ē hinc. Nā regnat in mūdo: ꝛ vtit̄ illi⁹ ꝓuiſione: ꝛ iuxta votū cūcta diſpoſuit. Nō eſt autē ab infimis cōſtitutū regnū eius/ſed celit⁹ ꝛ añ ſecula: Vñ Aug⁹ ſup Joan. Nō dicit/nō eſt hic. Hic eſt em̄ regnum eius vſq̄ꝫ in ſeculū ſeculi/habens in ſe cōmixta zizania vſq̄ꝫ ad meſſem: ſed tamen non eſt hinc: quia peregrinatur in hoc mundo. Theophil⁹ Aug⁹. ſup Joan. D

a ſ.i.armigeri ſubditi. b ſ ꝑfecto. c ſ pugnarent: quia om̄e regnū tꝑale firmitatem habet nō ſolū ab ipſo rege cū ſit vnus ſolus homo: ſed etiā a miniſtris ꝯtra aduerſarios ꝓ eo decertātibus: ſed nihil tale q̄rebat ieſus: verūtñ q2 rex erat ꝯcludit. d ſ vt iudicarer iuxta eoꝝ petitionē.

regnum meum: miniſtri mei utiq̄ꝫ decertarent vt non traderer iu- a

a ſ.i.ex hoc patet tibi pilate ꝙ nullū quero regnum in hoc mūdo: nihilomin⁹ nō nego me habere regnū: ſed ſm̄ aliā formā ꝛ figurā q̄ꝫ mūdo monſtrat̄: que vel ꝑterit vel tranſit. b ſ.i.nō eſt trāſitoriū ꝛ tꝑale: qđ intelligit̄ in aduerbio hinc: qđ ſignificat trāſitionē: vt dicēdo: vade hinc vt nō ſis hic. c ſ.ſ.reputādo ꝟba chriſti aliq̄u⁹ vigoris ꝛ virtutis: adiecit ꝯcluſionē ex ꝟbis chriſti dicēs.

deis. Nunc autem regnū meū non eſt hinc. Dixit itaq̄ꝫ ei pilatus. b

a ſ.ſ.licet regnū tuū ſit alibi: vbi romani ſe nō intromittūt: oro iudica vbi ꝟ regnū ſit: admiror em̄ de iſto regno. b ſ.ſ.concedēdo ꝯcluſionē pilati ex ꝟbis ieſu ꝙ ſcꝫ rex eſſet. c ſ.ſ.veritatē: ꝛ rationabiliter ꝯcluſiſti. d ſ ſed quō ſum rex audi declarationē quā petiſti.

Ergo rex es tu. Reſpondit ieſus: Tu dicis: Quia rex ſum ego.

a ſ mundo ꝛ regno terreno. b ſ per aſſumptionem carnis humane ex maria virgine. c ſ id eſt propter illud quod ſequitur. d ſ incarnatus. e ſ id eſt vt dicam ꝛ doceam veritatē primā: id ē deum colere: ſubīa: eum imitari: ꝛ illa que dicam probē moribus: potentia: tribulatione: ꝛ vite ſanctitate. Et inſuper ꝙ teſtimoniū meū veritati predicate vel dicte perhibitū credatur eſſe verū: miraculis teſtificoꝛ ꝛ confirmem.

Ego in hoc natus ſum: ꝛ ad hoc veni in mundum vt teſtimonium

a ſ.i.qui diligit veritatē: iuſticiā ꝛ deū vite q̄ꝫ ſanctimoniā. b ſ.i.obedit ꝟbo veritatis: qđ per me ꝑdicat̄ ꝛ docet̄ verbo ꝛ exēplo: ꝛ hoꝝ obedientiū ꝛ iuſtoꝝ ego rex ſum: ꝛ regnabo in eis ꝑ grām ꝛ directionē ſicut alibi dixi. † Si quis diligit me ſermonē meū ſeruabit: ꝛ pater meus diliget eum: ad eū veniemus: ꝛ māſionem apud eum faciemus. †Jo.14.c.

perhibeam veritati. Omnis qui eſt ex veritate audit vocē meam.

E a ¶Quid ē veritas. Bernardinus de ſenis de chriſtiana religione: ſer. lv. ait. Nec vnq̄ pilatus talē audierat orationē: ⁊ forte permodicū tangebat cor eius a librata ꝓlatiōe verboꝝ eius. Quocirca interrogat: Quid ē veritas? Cuiꝰ diſertionē ſi audiſſet ab eo q̄ corā eo velut homo reus aſtabat: forſitan ei ſuperna claritas illuxiſſet. Cui ſi crediſſet: nō ſolū chriſtum liberaſſet: verumetiā deſcendiſſet de ſede/ factus de iudice iudicatus de ꝑſide reus/ de tyrāno collega/ anio ⁊ corpore chriſti pedes fuiſſet amplexus: ⁊ euz tanq̄ dei filium adoraſſet.

Bernardinus

b ¶Docēs ꝑ vni. iudeā. Rudolphus cartuſienſis de vita chriſti: pte. ij. ca. lxj. ait. Hic accuſantiū ſermo magꝭ ⁊ eū q̄ accuſat docet innoxiū: ⁊ eos qui accuſant docet eſſe ꝑuerſos. Docuiſſe em̄ populū/ nō criminis ſꝫ virtutis conſtat eſſe iudiciū: nec cōmouit xp̄m qui pacis condidit teſtamentū.

Rudolphꝰ cartuſieñ.

F

c ¶Et vt cognouit ⁊c. Quidā deuotus. Conſpice in hac cōſideratione: ⁊ attēde ſi eſt dolor ſicut dolor meus: ⁊ deriſio ſicut hec ē. Stat pius ſaluator iuxta quartū iā iudicē: dire ligatꝰ/ oculis in terrā ſubmiſſus: totus iaz fatigatus/ deturpatus/ atq̄ debilitatus: interrogat ſuperbo ore ab iceſtuoſo rege ſedēs in ſolio. Tu ne is es quem pater meus ab infantia voluit occidere: quem magi queſierūt: qui lazarum reſuſcitauit? oro facias mihi ſignū. Et multis alijs ſermonibus interrogauit eum. Ieſus autem tacebat propter ſuam indignitatem: Quāobrē iratus herodes habuit eum pro fatuo. Tunc vnus adulatorum albam apportauit togam qua communiter fatui veſtiuntur. Dicunt etiā nōnulli ꝙ raſerit ſibi crucem in capite: et ꝙ alba veſtis albam

Quidā deuotꝰ

a ſ nā pilato veritatis verbū non diſplicuit: qꝺ oēs deſiderāt etiā improbi: licet nō imitant opē qꝺ delectat audire corporali aure. ſ .i. qꝛ veritate ⁊ virtute peruenit ad regnū: in quo tu regis: nō em̄ longe erat pilatꝰ a veritate ⁊ potuiſſet ad eā ꝑueniſſe ſi ꝓſecutꝰ fuiſſet inceptā q̄ſtionē

a Dicit ei pilatus: Quid eſt veritas? Et

a ſ qꝛ pauloante exierat vt audiret cauſam accuſationis: iā iterū exijt vt defendat quē reperit innocentē.

cum hoc dixiſſet iterū exiuit ad eos. L.

a ſ .ſ. qui foris ꝑtoriū erāt valde inquieti ⁊ tumultuātes non expectauit reſponſionem chriſti: qꝛ forſan non erat dignus: ⁊ vt ſecularis non curabat de ſpūalibus.

Ait aūt pilatus ad principes ſacerdo

a ſ qui ſum ſecularis ⁊ gētilis a vobis deſpectus quo ad cultū diuinū: tamē non inuenio in illo cām aliquā ꝓpter quā vt occideres tradidiſtis vos qui vultus eſſe religioſi ⁊ populꝰ electus ac iuſticiarij.

tum ⁊ turbas. Ego nullā inuenio cām

a ſ .i. clamoribꝰ valētibꝰ incipiebāt clamare vt vocibus eoꝝ vox pilati ſupprimeret: ne innocētia chriſti pateret: ⁊ iniuſticia iudeoꝝ ac odiū in chriſtū clareſceret.

L. in hoc homine. At illi inualeſcebāt

a ſ .i. turbauit pacē cōem ſm lyram: ⁊ peruertit populū nō in vno loco: ſed incipiens a galilea vſq̄ huc. b ſ Ecce modus ꝑturbatiōis. Docuit em̄ xp̄m. En demētia noui generis in iudeis poteſt argui: dn̄m arguūt vnde laudādus eſſet: dicit hugo cardi.

G

H

b dicētes: Cōmouit populū docēs per

a ſ in his verbis iterū notat malicia ⁊ odiū iudeoꝝ: quia pilatū incitare volebāt ꝑ h̄ vt chriſtū occideret: ac ſi ſiſtis eſſet cuidā galileo iude q̄ xp̄m ceſari rebellē viſus eſt facere: quē pilatus interfecit: ſꝫ pilatus non fuit motus: quia in hac re chriſtū innocentē ſciebat.

vniuerſam iudeam incipiēs a galilea

a ſ .i. facere mentionē de galilea q̄ ſub herodis poteſtate fuit: reſumpſit ſp̄m vt chriſtū liberaret.

vſq̄ huc. Pilatus aūt audiēs galileā interrogauit ſi homo galileus eſſet.

¶Ieſus ab herode vituperatꝰ.

Lu. XXIII

c Et vt cognouit ꝙ ꝺ hero-

a ſ .ſ. pilatus ꝙ Ieſus eſſet galileꝰ: et ꝯſequens ſub iuriſdictione herodis: voluit ſibi interato herodem placare quē offendit: vel qꝛ tetrarcha fuit galilee vt eū abſolueret ſicut ſuū ſubditū inſontē

A a ſ vt a iudicio chriſti manus teneret innoxias/ voluit euȝ
alieno iudicio ſubdere.
dis poteſtatē eēt: rēmiſit eū ad herodē:
a ſ ꝓpter feſtiuitatē paſchalē ex quo ipſe iudeus erat: non
genere: ſed natus in iudea: q͞z dicit Lyra: ꝙ pater ſuꝰ trāſijt
ad iudaiſmū: ⁊ fuit arcūciſus: et ad iudaiſmuȝ conuerſus
amore vxoris ſue.
q̊ui ⁊ ipe hieroſolymis erat illis diebꝰ.
a ſ nō ex deuotione: ſed ꝓpter curioſitatem.
Herōdes aūt viſo ieſu gauiſus eſt val
a ſ ſcȝ a tpe quo ieſus incepit publice p̄dicare contra vitia.
de. Erāt eim̄ cupiēs ex multo tempore
a ſ non ſicut zacheus qui querebat ieſum videre quis eēt:
hoc eſt/ querebat ieſum/ propter ſe: ſed herodes querebat
ieſum quid faceret. b ſ quomodo ſcȝ multa mi
racula faceret: ⁊ ꝙ contra ipſum tam conſtanter p̄dicaſſet
dicendo. † Ite, dicite vulpi illi ſcȝ inſidioſo homicide/ feti/
do herodi: q͞z querebat ieſum interficere.
vidēre eum: eo ꝙ āudierat ml̄ta de eo:
a ſ vide q͞z nō querebat ieſum quis eſſet: ſed quid faceret.
et ſperābat ſignū aliquod videre ab eo
a ſ quia volebat ex curioſitate audire de chriſto aliqua in
ſolita ⁊ occulta: vel aliq̄ futura de ſtatu ſuo ⁊ alijs multis
ſermonibus preteritis ⁊c. interrogauit eum.
fieri. Interrōgabat autē eū multis ſer/ a
B a ſ quia nō interrogauit humiliter ſicut diſcipulus inge/
nioſus: ſed deſiderabat inſolita ſicut indagator curioſus:
nō ſicut veritatis amator ⁊ diligens ꝑſcrutator: ſȝ ſicut cal
lidus tentator ⁊ crudelis inſidiator.
mōibꝰ. At ipſē nihil illi rn̄debat. Sta/
a ſ p̄ncipes cōſtanter accuſabāt eū: dictio illa cōſtāter eſt in
telligenda ꝙ ſignificat ibi obſtinate: quia timebāt ne hero/
des eū dimitteret: ſicut pilatus iam fecit: tunc omne iudi/
ciū ꝑdidiſſent in hieruſalē: tn̄ ita erāt obſtinati ꝙ aut lapi/
dibus obruiſſent eum: aut ad ceſarem appellaſſent.
bānt autē principes ſacerdotū ⁊ ſcribę
a ſ ſcȝ de his tribꝰs quibꝰ eū apud pilatū accuſabant: que
aggrauātes q̄ntū poterāt b ſ ſicut fatuū ⁊ idiotā abiecit.
cōſtanter accūſantes eū. Sprēuit autē b
a ſ .i. cū miniſtris ⁊ nobilibꝰ qui cū ipſo erāt: q͞z talis fami
lia qualis dominus. b ſ deriſit preter illā deſpectionem.
illum herodes cū ēxercitu ſuo: ⁊ illūſit
a ſ .i. veſtiuit eum aliqua toga lacerata: vel petia lōga de
alio linteamine vbi ſupiꝰ fecerūt foramē: ⁊ ſic induerūt eū
b ſ dicūt aliqui ꝙ duos aſſeres ante ⁊ retro ligauerūt ad
illam veſtē: in cuius ſignū alba ſancta ſic hodie deſignat:
⁊ ſic miſit ad pilatū tradendo eum voluntati ſue.
indūtū veſte alba: et rēmiſit ad pilatū.

ſignificat ſacerdotalē: et hęc raſu/ C
ra chriſti raſurā. Jam g̊ cōſidera/
te quō humillimꝰ et māſuetiſſimꝰ Prima di/
dn̄s per ciuitatis plateas ducitur ligentia di/
in modumq̨ corone gradit̄: vt ab mittēdi ie/
oibꝰ poſſit ſic illuſus videri: ⁊ cla/ ſum.
mantibus: Ecce ꝓpheta: ecce rex
iſrael. O aia fidelis conſidera hic
matris marię anguſtiā: quę ſecuta
eſt chriſtū inter populū: cum vidit
tam ignominioſe ducere filiū per
ciuitatē. Jam em̄ erat dies plena
⁊ oēs vndiq̨ accurrūt: deridēt:
pulueribus impetiunt: vide nunc
dominū velut ſurdum ⁊ mutū om
nes clamores ⁊ dolores c̄trū po/ † Lu. 13. 8.
tuit pertranſire: quouſq̨ peruen/
tum eſt ad pilatum.
a ❡ Interrogabat autē eum.
Albertus ponit rōnes quare chri Albertus.
ſtus Herodi nō reſpōdit. Prima
elatio ſua ⁊ curioſitas nō mereba
tur vnde: Nolite ſanctū .i. ſecreta Mat. 7. a
fidei: dare canibus: neq̨ mittatis
margaritas ante porcos: ne forte D
conculcēt eas pedibus ſuis: et ca/
nes cōuerſi dirumpāt vos. Scd̄a
ratio: q͞z verbū formari nō poteſt
ſine voce ne ꝓferri. Sed ioannes
erat vox dn̄i: quē precedenti anno
occiderat: et eius verbū dei: ideo
chriſtum verbum dei cuius vocē
ſcȝ ioannē contempſit audire non
fuit dignus. Tertia loquacitas: ⁊
vt daret exemplum accuſationes
friuolas melius tacendo q̄ loquē
do vincere.
b ❡ Spreuit aūt illum. Beda Beda
ſup Luc. ait. Videns aūt herodes
ꝙ chriſtus nullū ſignū faceret: nec
verbū aliquod ad interrogata re/
ſpōderet: nec ſe cōtra accuſatores
defenderet: reputauit eum idiotā
et fatuū: Et ideo ſpreuit illum he/
rodes cū exercitu ſuo: ⁊ exercitus
herodis eum ſpreuit: vt oēs in ea
dem culpa pares eſſe monſtrarentur: non autē ſolum ſpreuit/ ſed illuſit indutum ve/
ſte alba: vt tali ſigno ab omnibus fatuus putaretur. Erat enim veſtis ludicra/ qua fa/
tui ab alijs hominibus diſcernuntur.

E a ¶ Et facti ſunt amici. Beda ſuper Luc. Hoc nefandiſſimū herodis et pilati fedus: quod in occidendo chriſto pepigerunt: hactenus eorū velut hereditario iure ſucceſſoris cuſtodiunt: quando gentiles et iudei ſicut genere ⁊ religione: ita etiam mente diſſidentes: in chriſtianis tamē perſequendis chriſtiq̃ʒ in eis fide perimenda conſentiunt.

Beda ſup Lucam

b ¶ Pilatus autē ↄuocatis. Quidā deuot⁹. Attēdite dilectiſſimi et videte dolores: quō hodie ꝓ vobis ingratis fatigat⁹ / impellor / trahor / ducor / ꝑcutior / ꝓſternor / duris vinculis onuſtus / opprobriis ſatiatus: nihilominus tamē irriſus: tota nocte ab impiis circū ducor: et die fatigor: nulla requies datur. Conſidera ergo quomodo crudeliter ducit̃ ab horto: ſanguineo ſudore madidus ad Annam ligatus: ⁊ graui alapa percuſſus: trahit̃ ad Caipham vbi tota nocte / alapis / colaphis / ſputis / cōuiciis / ⁊ contumeliis innumerabilibus tribulatus: mane facto feſtināter ad iudeoꝝ inuidū cōſiliū a quo pilato pręſentat̃: iniuſte accuſatur / herodi mittit̃ / ſpernit̃ / irridetur / veſte fatua illudit̃. Et ſic illuſus cum cōtumelioſo populo pilato remittitur: innocētia ſua allegatur per pilatū: qui nullā cauſaʒ inuenit: per iudā qui peccauit tradens ſanguinē iuſtū: Per herodē alba veſte ⁊ typica: q2 nihil dignū morte inuenit in eo: vxor pilati q̄ viro ſuo ait: nihil tibi et iuſto illi: adhuc inſaniſſimus ⁊ vere diabolicus populus ſitibundo ore clamat: Crucifige crucifige eū: ⁊ latronē inſignē homicidā ⁊ virum mortis ſaluatori tuo / hominū amatori ⁊ redēptori: vitę ⁊ gratię datori: mortis deſtructori anteponit. Hec ruminādā ſunt ⁊ ſepius maſticāda: q2 corda tangūt ⁊ mentē leuant: peccata vitant / gratiā cōſeruant / deo reconciliant / chriſtū aſſociant / et vitam ęternā donant.

Quidā deuot⁹

F

Glo. ordi. c ¶ Sed neq̃ʒ herodes. Gloſa ordi. Ad exprobandā duriciā iudeoꝝ vel gentilium fatetur pilatus: nec ſe nec herodē aliq̄d in occidēdo chriſto / ⁊ illudendo innoxio inueniſſe: ſed alienę crudelitatis clamoribus. i. pilatus nō occidit chriſtū ꝓpria crudelitate: ſed obediuit clamoribus crudelibus iudeoꝝ. Unde Beda ſuper Lucā. Hoc dicēs

Beda ſup Lucam

a ſ. ſ. ꝓpter mutuā reuerentiā ſibiinuicē factā: etiam faciliter amici ſunt mali homines in perſecutione iuſti. G

a Et facti ſunt amici herodes ⁊ pilat⁹ in

a ſ Ambroſ. Qui amici ex inimicis facti ſunt ꝑ ieſum chriſtum plebis iſrael ⁊ populi gentilis: figura ſeruat̃ q̃ꝑ domini paſſionē vtriuſq̃ʒ ſit futura concordia.

ipa die: nā antea inimici erāt adinuicē.

¶ Jeſus a pilato excuſatus. Matthei XXVII. Mar. XV. Lu. XXIII. Jo. XVIII

b

Pilat⁹ L. autem

a ſ. i. ꝓpriꝰ accedere iuſſit principes quaſi aliquid ſecretius haberet loqui cū eis ieſu non audiente quem dimiſit cum miniſtris.

cōuocatis principibus ſacerdotū ⁊ magiſtratib⁹ ⁊ plebe: ⁊ dixit ad illos.

a ſ. i. aſſignaſtis ⁊ accuſaſtis

Obtuliſtis mihi hunc hominem quaſi H

a ſ. i. ſeducentē populū a vera lege dei et iuſta obedientia ceſaris ⁊ pace cōmuni. b ſ. i. oēs vos interrogaui quā accuſationē habetis aduerſus hoīem hunc: etiā interrogo vos quid malū fecerit: quare mori debeat: ⁊ in omnibus accuſationibus veſtris legitimā cauſam nō inuenio: verecundamini merito / q̃ ſic ſanguinē ſitiatis innocentis.

ↄuertētē populū. Et ecce ego corā vobis interrogans nullā cauſam inuenio in homine iſto ex his in quib⁹ eū accu

a ſ inuenit cauſam mortis: licet accuſauerintis eū q̃ cōmouerit populū ſue ditioni ſubiectū: et conſtāter ſteteritis corā eo. b ſ. ſ. non neceſſitate: ſed vt cognoſceretis ſuā innocētiā corā alio iudice: ⁊ ſuſpicio tollerēt de meo iudicio.

c ſatis. Sed neq̃ʒ herodes. Nam remiſi

A a ſ. i. nullam cauſam potuiſtis coram herode proponere
ſufficientem ad mortem.
vos ad illũ: et ecce nihil dignum morte
a ſ ex his ſuadeo vobis vt fidel' pfect⁹ et iudex ꝙ deſiſtatis
ab iniuſticia. ſed qꝛ pdicauit ꝯtra vos/ vel aliud ſi qd fece/
rit vobis duris: ego eũ alloquar: inhibeo ſub cõminatione
ne de cetero faciat: et ſic emendatũ verbis meis dimittã.
actum eſt ei. Emendatum ergo illuz di
a ſ audiẽtes ꝙ volebat eũ dimittere: accuſationes nouas
excogitauerũt: et ppoſitas aggrauauerunt dicẽtes: quomo
do tu es iudex pro cõmuni bono poſitus qui ſinis viuere
eiuſdem perturbatores.
mittam. R. Accuſabant eum ſummi
a ſ predictis et ſimilibus verbis mendoſis et ficticijs.
ſacerdotes in multis. M. Et cum ac/
cuſaretur a principibus ſacerdotum
a ſ tanꝙ ad indignã reſponſionẽ: vt probaretur eius pati
entia: et quia non fuit opus.
et ſenioribus: nihil reſpondit. R. Pi/ a
a ſ qꝛ ipſe pilatus vir ſagax: p ſe nouerat iniuſta eſſe alla/
ta/ friuola et nulli⁹ roboris verba. b ſ qꝛ pri⁹ interroga
uerat eũ an vſurpaſſet ſibi regiã dignitatẽ: nũc interrogat
eũ an illa ſic ſe habeãt ſicut pponunt iudei dicẽs.
latus autem rurſum interrogauit eũ di
B a ſ. i. q̃ grauia et magna: et credo ꝙ Pilatus potius irri/
dẽdo iudeos dixerit: quãta vel in quãtis te accuſant vel fa
ciunt manifeſta mendacia et accuſationes nullius momen
ti: quas chriſtus faciliter refutaſſet: ſed ꝙ irridendo dixe/
rit patet: qꝛ poſtea chriſtũ liberare nititur: licet nõ reſpon
diſſet ad ppoſita: quod nõ feciſſet ſi digna fuiſſent.
cens. M. Nõ audis quãta aduerſũ te
a ſ Libenter vidiſſet Pilatus ꝙ Chriſtus confutaſſet iu/
deos: quia ſciebat chriſtum virum ſapientem: et faciliter il
la potuiſſe: et ſeipſum excuſare rationabiliter: vt ſic ſatiſfacientem abſolniſſet.

do/ pilatus abſoluit quidẽ ieſum C
quẽ probauit inſontem: ſed quem
abſoluit iudicio/ crucifigit miſte/
rio. hec Beda. Nõ intellige: dato
ꝙ Pilatus nõ habeat cauſã dan/
di iuſtã ſentẽtiã cõtra chriſtũ: quẽ
innocentẽ pdicat: tamẽ ſeruitute
timida et appetitu fauorabili cõ/
ſentit: licet nõ aĩo/ tamen miniſte/
rio oris vt crucifigatur.
a ¶ Nihil reſpondit. Hugo Hugo car dinalis
Cardi. Triplici ratiõe noluit eis
reſpõdere. Prima: qꝛ ea i quibus
accuſabant eũ erant manifeſte fal
ſa. Secũda: qꝛ volebat adimple/
re ſcripturã. Sicut agn⁹ corã ton/ Eſa. 53. a.
dẽte etc. Tertia: qꝛ noluit impedi
re paſſionẽ ſuã.
b ¶ Ita vt miraret̃ pilatus. Chry. ſup Mattheũ.
Chryſoſtomus ſuper Mattheũ/
homelia. xxvij. Mirabat̃ aũt his
de reb⁹ pilat⁹ valde: erat q̃ppe ad
miratione digniſſimũ tanta cum
humilitate ac taciturnitate vide/ D
re aſtantẽ illũ qui mille permani/
feſtiſſimaꝙ haberet argumenta:
cũ ſane nec ipſi accuſatores nulli⁹
ei criminis conſcij fuerint: ſed in/
uidia ſola mouerentur. hec ibi.

dicunt teſtimonia: R. non reſpondes quicꝙ: Uide in quantis te
a ſ. ſ. ne impediret paſſionẽ: et qꝛ pilato liquidiſſime patuit falſitas iudeorũ: vnde ſciebat chriſtũ in
nocentẽ: et ꝙ p inuidiã tradidiſſent eũ: innocens autẽ vndiꝙ a iudice abſoluendus eſt abſꝙ q̃cunꝙ
informatione/ ꝓteſtatione/ reſponſione vel dilatione: pcipue quãdo de eius innocẽtia conſtat: ſicut
pilato conſtiterat de chriſti innocentia: ſicut ſepius patet in euangelio. Falſi autẽ delatores grauiter
puniendi ſunt et ad reſtitutionẽ compellendi.
accuſant. Ieſus autem amplius. M. non reſpondit ei ad vllum
a ſ de tãta patientia chriſti ꝙ ſuſtinuit tot iniq̃s accuſationes q̃s falſas eſſe omnino conſtaret.
verbum: ita vt miraretur. R. pilatus. M. preſes vehemẽter. Per
a ſ que erat paſchalis feſtum: in quo feſto prefectus in ſignum et memoriã eductionis ſue de egypto
et perductionis per mare rubrum.
diem autem ſolennem cõſueuerat preſes dimittere populo vnum
a ſ. i. captiuũ ex captiuis: quorum ſemp habebat multitudinem: poterant enim accipere quem vo
lebant. b ſ. ſ. ex ordinatione et cõceſſione romanoꝝ quoꝝ officialis fuit: nõ ꝙ fuiſſet lex ſic ſancita: ſꝫ
conſuetudo ſine perturbatione nõ auellenda.
vinctum. R. ex vinctis quemcunꝙ petijſſent: neceſſe habebat di/
a ſ illud nomẽ accipit̃ in bono et malo: ſicut pfectũ: de quo. v. metaphyſice. i. notabilẽ et famoſum.
mittere eis. M. habebat autem tũc vinctum inſignem qui diceba/

E a ¶ Eſt conſuetudo vobis.
Nico. de Lyra — Nicolaus de Ly. ſup Mattheū xxvij. d cit. Aduertendū q̄ i fauorē iudeorū cōceſſum erat a romanis: vt in ſolennitate paſchali dimitteretur vnus incarceratus ſcḋm voluntatē eorū: in memoriā liberationis eorū de egypto: q2 in ſolennitate paſchali fiebat memoria illius beneficij. Pilatus autē ſciebat eos cupidos de obſeruanda illa ꝯſuetudine. Ex altera parte volebat chriſtū liberare: ideo ꝓpoſuit eis optionem dicens: q̄ liberaret eis Jeſum vel barrabā/ et nullū aliū: per hoc ſubtilitē credēs liberare chriſtū de ꝯſenſu eorum: q2 nō credebat aliquo mō q̄
Luce. 23. c — peterent liberationē Barrabe: q2 erat homicida ⁊ ſeditioſus ⁊ peſſimus ſcḋm Lucā: ⁊ ideo credebat q̄ ꝑeligerēt liberationē ieſu. hec ibi.

b ¶ Principes aūt ſacerdo.
F Beda (de quo et gloſa ordinaria in parte) ait. Meret aūt iudeis vſq̄ hodie ſua petitio: quā toto laborꝫ impetrauerunt. Quia enim data ſibi optione ꝓ Jeſu latronē/ ꝓ ſaluatore interemptorem: pro datore vite elegērūt peremptorē merito ſalutē vitaq̄ꝫ perdiderūt: et latrocinijs ſe ac ſeditionibꝰ intantū ſubmerſerūt. vt et patriam regnūq̄ꝫ ſuū (qḋ plus chriſto amauere) perdiderunt: ⁊ hactenus eā quā vendidere: vel anime vel corporis libertatē recipere nō meruerint. Atq̄ꝫ ideo iudei pacē habere nō pn̄t: quia ſeditioſum principem. i. diabolū: qui vſq̄ꝫ hodie regnat in eis magis q̄ dominū eligere maluerunt. hec ibi.

Seditioſus princeps

a ſ ex ꝓprio noie. b ſ barrabas. c ſ qui pridie fecerunt tumultū et ſeditionē in ciuitate hieruſalē vt ciues cōfugerēt ad arma: quod eſt maxima ꝑturbatio/ quādo fiunt ille ſeditiones: q2 inde oriuntur bella inteſtina que ſunt peſſima: et ille barrabas fuit capitaneus in iſta ſeditione/ iudeis inimiciſſimus.

tur barrabas. R. qui cū ſeditioſis vinctus erat. L. propter ſeditionē quandā

a ſ .i. populi concurſu et tumultuoſitate.

factam in ciuitate (qui in ſeditione fecerat homicidiū) L. miſſus i carcerē. M.

a ſ inꝑfecit vnū de ciuibꝰ. b ſ vn̄ iuſtiſſima fuit ſua captio.

a ſ venientibus ab herode et congregatis vnanimiter in malicia ꝑſiſtētes ⁊ vnanimes. b ſ .i. iā ſ. do locutꝰ eſt ꝑ Jeſu q̄. ſ. eſſet innocēs: ⁊ nulla cauſa mortis in eo eſſet.

Cōgregātis ergo ill' iterū pilātꝰ locutus

a ſ Semp eñ paratus fuit pilatus dimittere Jeſum: ſed timore amiſſionis poteſtatis ⁊ dignitatis ſecularis voluntas eius fuit peruerſa.

a eſt ad illos volēs dimittere ieſū. J. Eū

a ſ Hec recordatio cōſuetudinis ſic fuit ordinata a deo: vt magis ipſoꝝ iudeorū ingratitudo pateret: q̄ fuerūt captiui egypto: ⁊ deus liberauit eos: qui fuerūnt anguſtiati circa mare: ⁊ deꝰ eos trāſuexit: qui erant periculis in deſerto expoſiti: ⁊ in omnibus eos liberauit.

ꝯſuetūdo vobis/ vt vnū dimittā vobis — b

a ſ Id eſt qn̄ pilatus allegauit ꝯſuetudinē: tūc aſcēdit turba vt peterent iuxta conſuetudinē.

i paſcha. R. Et cū aſcēdiſſet turba: cepit rogare/ ſic ſemp faciebāt ill'. Pilatꝰ

a ſ pilatū. b ſ .i. ſicut conſueuerat ſingulis annis: nā illaꝫ gratiā pilatus eis a romanis impetrauit: eo q̄ paꝰ q̄ ſubiecti erant romanis habuerint.

a ſ poſtq̄ rogabant eum populi.

aūt rn̄dit eis et dixit. M. Quē vultis

a ſ Primo dat eis optionē iter barrabā ⁊ ieſū: ſtatuit eñ illos duos ad inuicē: q̄lis cōpatio lucis ad tenebras: regis glorie ad ſeruū impij: datoris vite ad peſſimū homicidā.

dimittā vob: barrabā an ieſū. R. regē

a ſ .i. rex ⁊ ſacerdos vnctꝰ. b ſ tū ex rōne ꝓpria: tū ex allegatione chriſti conſentanea: tū ex relatione alioꝝ ſibi facta.

iudeorū. M. qui dr̄ chriſtus. Sciebāt enī q̄ ꝑ inuidiā tradidiſſent eū. R. ſū

a ſ qm̄ fuerunt cauſa mortis chriſti ex mera inuidia quā habebant erga Jeſū: vt etiā impleret ſcriptura di. † Hereditas facta eſt mihi. Hiere. 12. ... ꝑditus factus eſt populus meus: paſtores eorum ſeduxerunt eos.

b mi ſacerdotes. M. Principes autē ſacerdotū et ſeniores perſua-

a ſ illū latronē ⁊ ſeditioſū. b ſ .i. ſaluatorē ⁊ reconciliatorē. c ſ ſed d ſ .i. ad perditionē peterent e ſ ſcꝫ quando ſic iudei morā facerent deliberādi ſe quē vellent: ⁊ principibus hincinde diſcurrentibus ⁊ ſuadentibus: iterum ait.

ſerūt ꝑplis/ vt peterēt barrabā: ieſū vō ꝑderēt. Reſpōdēs autem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A preſes/ ait illis: Quem vultis vobis
a § .ſ. ieſū auctorē vite: vel barrabā hoīem mortis.
de duobus dimitti: R. Pōtifices au/
a § q2 viderūt ꝙ populus iam inclinaret ſe ad petendū ie/
ſum: nā nulla ratione potuerūt ꝑſuadi de tā inſigni latro
ne: ſed principes cōcitauerūt minis/ muneribꝰ/ terroribus:
falſis machinationibus: vt peterent latronem.
tem cōcitauerūt turbā vt magis barra/
a § Primo eñ̄ principes ſubordinauerūt ſuos miniſtros
ꝙ inciperent clamare: ⁊ ſic turba ſequuta.
ban dimitteret eis. At illi dixerūt: bar/
a § Pilatꝰ q̄ſi nō itellexiſſet ꝙ barrabā petiſſēt: iō rurſū ait
raban. Dicit eis: Vultis dimittam vo
bis regē iudeoꝝ: Clamauerūt rurſum
a § tūc vnanimiter clamauerūt. b § ſcʒ ieſum: quē nolebāt
noīare q̄ſi nō noſcerēt. c § bn̄ nouerūt: q2 eis ſimilis.
oēs dicētes: Nō hunc ſed barraban. a
a § ecce ſtatꝰ cōditio ꝓpinaq3 i paſcha iudeis facta ⁊ petita.
Erat aūt barrabas latro. M. Dicit il
a § ſcʒ obſtinatis iudeis in ſua pertinacia.
lis pilatꝰ. R. iterū reſpondens: Quid
B a § ſcʒ ex hoc ꝙ prepoſuiſtis latronē regi: quid vultis vel
quid plus placet: vt dimittā peſſimū ⁊ viliſſimū latronē:
et crucifigam generoſiſſimum regem ⁊ innocentiſſimum:
quod nulla perſuadere poteſt ratio.
ḡ vultis faciā regi iudeorū. M. ieſu q̄
a § ſicut phreneſi aut inſania eſſet ꝑcuſſa ſucclamabat con
tra chriſtū innocentē genus a p̄mo mortis dictando ⁊ pe/
tendo: ⁊ nō ſimplex ſed ignominioſiſſimū.
dicit chriſtꝰ L. Exclamauit aūt vniuer b
a § Donit multiplicatio crucifige: q2 ex deſiderio vehemē/
ti mortis chriſti geminabāt: quidā triplicabāt. Clamabat
eñ̄ turba: pontifices: phariſei: ſcribe ⁊ ſacerdotes cum mi
niſtris: qui quanto plus fauorē dominoꝝ petierūt: tanto
horribilius clamabant crucifige.
ſa turba: Tolle: crucifige crucifige eū:
a § .ſ. cognito etiā genere tā horribili: ꝑus eñ̄ nouerat ꝙ
eū mori vellēt: ſʒ nō illo genere. Jō ait eū tale nō cōmiſiſſe
facīꝰ: vt q̄cū q3 morte puniret: multo minꝰ tā īhoneſta ⁊ crudeli latronibꝰ ꝯueniēti interiri debeat
crucifige eū. Pilatꝰ vo dicebat illis: Quid eñ̄ mali fecit: At illi
a § q2 nō habebāt aliquas allegationes rationabiles: recurrerūt ad inſaniā ⁊ clamorē: tumultū q3
peſtiferū. b § id eſt patibulo extendat ⁊ apprendat ſicut indignus vt viuat ſuper terram.
magis clamabant. M. dicentes: Crucifigatur crucifigat. L. Jlle
a § ſcʒ poſt q̄3 fuit reductus ab herode: iam tertia vice niſi eſt eripere ieſum: p̄mo per allegationem
ſue innocētie: ſecūdo per conſuetudinē: ⁊ tertio per correptionē: que conſecuta eſt in flagellatione: ⁊
licet alie interuenerint: ille tamē erāt principaliores. b § ſcʒ quē tanta inuidia perſequimini.
c § in nullo culpabilis oīno reperit facto: pro quo debeat mori etiā facili morte: taceo morte crucis.
aūtē tertio dixit ad illos. Quid eñ̄ mali fecit iſte: Nullam cauſam
a § licet diligēter examinauerim eū. b § non ꝓpter meritum: ſed vt vobis canibus ſitibundis ⁊
inuidis ſatiſfaciā: vt ſic ſaturati ſanguine eius nō appetatis mortem eius.
mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illum et dimittam. At illi c

a ¶ Non hunc ſed barrabā. C
Aug°. O cecitas ⁊ furia phreneti Aug°
corū noli dimittere hunc ſed bar/
raban: q̄d fuit aliud dicere/ q̄3 occi
detur ille qui ſuſcitauit mortuos:
et dimittat latro/ vt iterū occidat
viuos: hec Aug°. Qd̄ poſtea im/
properauit beatus petrus dicēs.
Vos ſanctū ⁊ iuſtū negaſtis. Act. 3. c
b ¶ Exclamauit vniuer. tur.
Bernardinus de ſenis de chriſtia
na religione ſermone. lv. ait hic.
Primo ſynagoga ceca/ et oīs iu/
deorum turba chriſtū petiuerunt
morte puniri per crucē: ante autē
hanc terrā ⁊ horrendā vocē: q̄uis
expeterēt chriſti mortē: nō tamen
genus mortis edixerant: nunc v̄o
morituro mortis genus inclamāt
vt nec cōtenti penis/ niſi turpiſſi/
mā moriēdi formā inducāt. Tunc
quidē crucifigi in ligno erat inho/ D
neſtiſſimū genus mortis: vt veri/
ficaret q̄d ſcriptū eſt in ꝑſona coꝝ
dicentiū: Morte turpiſſima con/ Sap. 2. d.
demnemus eum. Hec ille.
c ¶ Corripiā ergo illū. Aug° Aug° ſup
ſup ioannē tracta. cxvj. Hoc pila Joannē
tus nō ob aliud feciſſe credendus
eſt: niſi vt eius iniurijs iudei ſatia/
ti ſufficere ſibi exiſtimarēt: et vſq3
ad eius mortem ſeuire deſiſterēt.
Ad hoc ꝑtinet ꝙ idē ꝑſes cohor/
tem ſuā etiā ꝑmiſit facere que ſe/
quunt: aut fortaſſis et iuſſit: q̄uis
hoc euāgeliſta tacuerit. hec ibidē.

ſ Judei em̄ quanto plus videbant ꝙ pilatus vellet eū li- 6
berare: tanto fortius vt crucifigeret eū clamabāt.
a ſ .i. diligenter laborabant ⁊ nitebantur.
inſtābant vocibus magnis poſtulan-
a ſ .i. poſtulatio eoꝝ fugabat pilati excuſationē: ⁊ clamor
phreneticoꝝ opprimebat vitā inocentis medici: ita ꝙ inocēs
ſaluator dānaref: flagellaref: crucifigeref: et barrabas im-
pius latro liberaretur: donaretur: ſeruaretur.
tes vt crucifigeretur: et inualeſcebant
voces eorum.

¶ Jeſus flagellatus. Matth. XXVII. Joannis. XIX.

a

T- Unc
a ſ .i. ſtipendiarij et apparito-
res pilati viri valde crude-
les.
M. militēs pre-
a ſ ex iuſſu pilati qui vole-
bat ſatiſfacere per hoc cani-
bus famelicis iudeis.
ſidis ſuſcipiētes b
a ſ .i. de populo q̄ foris ſta-
bat introduxerunt im̄ ad
locū vbi malefactores pu-
niuntur ⁊ examinantur.
ieſum in pretōrio:
a ſ vt magis verecundaref coram tanta multitudine: ⁊ vt
plures eoꝝ ipm̄ illuderent ad cōplacentiam iudeoꝝ.
ꝯgregāuerūt ad eū vniuerſum cohortē

E a ¶ Tunc milites preſidis.
Quidā deuot⁹. Quidā deuotus. Conſiderāte me
chriſti domini crudeliſſimā flagel-
lationem: nō potui nō ingemiſce-
re: q̄s em̄ nō compatif quādo mā-
ſuetiſſimū et fideliſſimū dei filium
videt per deuotā cōtēplationē ſe-
ipſum veſtibus expoliare: iuuenē
virgineū totū nudū coram tanta
multitudine aſtare / derideri / huc
illucꝗ agitari / in terrā ꝓſterni: et
ſponte manus tortoribus ad ligā-
dum porrigere: nexib⁹ duriſſimis
membra attrahi. Et dehinc crude-
liſſimos carnifices / viros belial et
ferociſſimos: abſꝗ vlla miſericor-
dia illam tenerā et virgineā carnē
truculētis manib⁹ flagellari. Aſpi-
ce iam deuotiſſima anīa ⁊ vide ad
primos ictus: ſurgūt liuores: erū-
pit cruor: defluunt ſanguinis riui-
li: rubēt ſacra terga: cruentat faci-
es: tinctū cruoris vnda candet fi-
deliſſimū pect⁹. O bone ieſu quo-
modo vultus tui decor factus eſt
F aſpect⁹ leproſi? Bene de te ꝓphe-
Eſa. 53. a. tauit ꝓpheta dicens: Non eſt ſpe-
cies ei necꝗ decor: et vidim⁹ eum:
⁊ non erat aſpectus: ⁊ deſideraui-
mus eum deſpectū ⁊ nouiſſimum
virorum: virum dolorum / et ſcien-
tem infirmitatē: et quaſi abſcondi-
tus vultus eius et deſpectus vn-
de nec reputauimus eum. Uere languores noſtros ipſe tulit: ⁊ dolores noſtros ipſe
portauit. Et nos putauimus eum quaſi leproſum / ⁊ percuſſum adeo et humiliatum.
Ipſe autē vulneratus eſt propter iniquitates noſtras: attritus eſt propter ſcelera no-
ſtra. O deſideratiſſime ieſu quātus labor: ſtas horribiliter ligatus ab intimis alta tra-
hens ſuſpiria: gemis tacendo: ſummos dolores nō recalcitras: nō contradicis: nō ma-
Eſa. 50. c. ledicis: ſed vere in perſona tua dixit euangelicus ꝓpheta: Dorſum meū poſui ad fla-
Pſ. 21. b. gella: ⁊ genas meas ad alapas. Et alibi. Ego ſum vermis ⁊ nō homo: opprobriū ho-
minum et abiecto plebis. En pes / caput / leua / dextra dolens paſſim intus / extra / gira
hinc / illic regira: nil videbis niſi dirā: nihil niſi cruor conſpicif. En plaga ſuper plagā:
vulnus vulneri continuaf: et liuori non cedit liuor: vndiꝗ caro patet: nobilis ſanguis
ſpargitur. Heu me ſi ingratus fuero tanto amatori. Quis dat ſanguinē pro ſangui-
ne: pellem pro pelle: dentem pro dente? Timeo ne reus tanti ſceleris et ingratitudi-
nis arguar: cum ſacer tuus cruor ſpecioſa defluat per latera: ego vero delicioſe carnē
meam nutriam. Tu innocens agne dei mactaris crudeliter: et ego voluptatibus im-
pius peccator vtor. Sed tu domine adiuua nos: ne ſpecioſus et rubicundus ſanguis
tuus pereat pro nobis tam prodigaliter effuſus.

A a ſ veſte alba qua fuit indutus per herodē: et etiā ſuis veſtimētis fuit ſpoliat⁹ totuſq; denudatus. b ſ .i. duriſſime ligauit manus ſupius ad inuicē fortiter trahēdo: ⁊ inferi⁹ pedes crudeliſſime ſtrinxerūt ad columnā groſſam et amplam ſicut hodie patet.

Et exuentes eū. J. Tunc ergo appre a

a ſ ſcz nō p ſe ſed p fortiſſimos carnifices ⁊ plures. b ſ tā crudeliter ⁊ inhumaniter: q̄ ſacerrimus ille ⁊ roſeus cruor per ſacra ꝓdigaliter deflueret terga: in tanta etiā copia q̄ vſq; ad manus flagellantiū ꝑueniret: terrā circūcirca etiā ſatellitū pedes flagella/ virgas/ cathenas rigaret: et poſt q̄ a tergo flagellatus miſerrime fuiſſet: verterūt ipm̄ et alij ſuccedentes: et facietenus totū chriſti corpus a vertice vſq; deorſum mactauerunt ⁊ vulnerauerunt vſq; ſpectatores fatigati iuberent vincula ſolui.

hendit pilatus ieſum ⁊ flagellauit.

a ¶ Tūc ergo apprehē. pila. Vincētius de valencia in ſuis ſermonibus ſermone de paſſione domini. Pilat⁹ voluit liberare chriſtum ex cōpaſſiōe: cogitauit enī q̄ inuidia ⁊ malicia cordis vincitur ex miſeria illius cōtra quem eſt inuidia: ideo pilatus dixit chriſto: video totū populū cōtra te eſſe motū ex inuidia: ideo flagellabo te vt ſic tranſeat malicia ipſorū ne moriaris. Et apphendit ieſuz: ⁊ fecit eū ligari nudū ad colūnā ſm magiſtrū in hiſtoria: adeo ſpiſſam q̄ manus manū ad ſpaciū duaꝝ pal- — C Vincētius de valētia. — Hiſtoria ſcholaſtica

marū non tangeret: ſed cū corijs trahebant ⁊ ligabant: ⁊ ita miſerabiliter flagellabat q̄ a planta pedis vſq; ad verticē nihil remanebat illeſum in ſuo benedicto corpore niſi lingua qua ꝓ pctōribus ⁊ latrone oraret: ⁊ teſtamentū faceret in cruce. Et impleta fuit ſcriptura quā ꝑdixerat: ſcz/ filius hominis tradet gentibus et flagellabit ⁊ cōſpuetur. Milites autē qui flagellabāt eum ſm aliquos erāt q̄ttuor: quorū primi duo ſm Hierony. in glo. virgas de ſpinis ⁊ vepribus acutiſſimis habuerūt cōfectas/ quibus cutem aperuerūt. Illis v̄o fatigatis alij duo flagella habuerūt: in quorū ſūmitate erāt nodi aculeis acutiſſimis tranſfixi/ carnē ſanctā ſcindētes. Alij autē duo catenas habue- Lu. 18. f.
B runt vncos in ſummitatibus habētes: q̄bus carnē quaſi extraxerūt. Unde Euſebius ⁊ Chryſ. ſup illo verbo: Diſciplina pacis noſtre ſup eum/ dicūt: q̄ iſta diſciplina fuit triplex: ſcz dura: q: virgis ⁊ ſpinis: durior: q: flagellis nodatis: duriſſima: q: catenis ferreis chriſtus fuit ceſus. Unde cū ſm medicos/ in humano corpore ſint ducenta octogintaſex oſſa: ita chriſtus fuit flagellatus q̄ quodlibet os recepit triplicē ictum: vnum de virgis: alium de flagellis: tertiū de catenis. hec Vincētius. — Eſa. 53. b — D

¶ Jeſ⁹ ſpinis coronat⁹. Mat. XXVII. Mar. XV. Joā. XIX.

Ea ſ .i. ſatellites et apparitores pilati. **T mi- b**

a ſ cōponentes

lites plectētes co-

a ſ ad modū pilei de ſpinis acutiſſimis ⁊ marinis que longiores et acutiores habent aculeos ceteris ſentibus vel ſpinis.

rōnam de ſpinis/

a ſ q̄ corona: vt dicit Uincē ti⁹: chriſtū ī capite ī ſeptuagintaduob⁹ locꝭ crudeliter vulnerauit: q: vndiq; caput texit: ita q̄ aculei oſſa penetrarēt/ ſm Iſido. Et Bern. dicit: q̄ vſq; ad teneritudinē ꝑuenerunt: ⁊ ab intra erāt cōtaui recipientes intra ſe ſanguinem chriſti.

impoſuerunt capiti eius. R. ſpineam

b ¶ Et milites plectē. Quidā deuotus. Intra iam aīa in cubiculum mētis tue: ⁊ cōſidera diligenter clauſo oſtio ſup te: et videbis ſpectaculū miſerabile terribile pariter/ ⁊ aīe medullas penetrabile. Vide ſaluatorem tuum et totius terre creatorē: et cōſidera an amica ſua anima tua cor eius vulnerauit: vt vere dicat: Vulneraſti cor meum amica mea. Vide diligenter q̄ ieſus totus ſanguine madidus et rubicundus: ⁊ attende qualis eſt dilectus tuus ex dilecto: nū quid videbis dilectū tuum candidum ⁊ rubicūdū electū ex milib⁹? Dico inquā candidū: reuera candidiſſimū ab intra: qui peccatū nō fecit: ⁊ dolus nō eſt inuētus in ore eius: qui cū malediceret nō male- — Quidā deuotus — Can. 4. c — Can. 5. c — 1. Pe. 2. d.

E dicebat:cū pateret nō cōminaba-
tur. Tot⁹ etiā rubicūdus ab extra
ſanguine tot⁹ lot⁹ et cruentatus:
liuorib⁹ plen⁹: vbiq͡z vulneratus:
a vertice ꝑfecto vſq͡z ad plātā in-
cluſiue nō ē ſanitas: vide qn̄ a co-
lumna ſoluitˀ: qm̄ ꝑ nimia debili-
tate cadit in terrā in ꝓpriū cruorē
quo terra repletˀ. Tandē vix e ter
ra ſeſe quātū potuit leuat. Circū-
ſpicit nudus dn̄s ꝛ perflagellat⁹
heros: iuueniſq͡z verecūdus: quo
pacto veſtes ſuas hincinde diſp-
ſas recolligat: vadit ad tollēdū:
inclinat ſe ad veſtiendum ſe: ſan-
guis nihilominus funditur vndi-
q͡z: veſtimenta ſibi nō permittun-
tur: cū iā pro illo ſe inclinat: alter
prior adeſt vt rapiat: ꝛ in alio lo-
co iaciat: ꝛ ſic ludus et cachinna-
tio hominū peccatoꝝ/ſit rex glo-
rie ꝛ angeloꝝ. Tandem ſub ſcam
F no veterata caducaq͡z reperitˀ pur
pura: quam vnus eoꝝ affert di-
cendo: Ecce rex eſt: hac veſtietur
purpura. Alter ſubiūgit: corone-
mus ꝛ eū. Cōponūt magno labo
re ſpineā coronam de iuncis ma-
rinis: genere acutiſſimaꝝ ſpinaꝝ
penetratiuꝰ ꝛ pūgitiuo: vt etiā
hoies calciati calcātes deſuꝑ: leſi
uā eſt illud genus ſm̄ Lyrā. Hāc
capiti imponūt tenerrimo ꝛ reue
rendiſſimo pro regali diademate

a ſ. ſ. poſuerunt ſicut regi impotēti: cuiꝰ regnū ſtabilitum G
eſſet ſuꝑ firmitatē arundineā atq͡z mobilem.
a coronā. M. Et arūdinē i dextera ei⁹.
a ſ in qua veſte irridebant eū: q͡z fuit forſan vna lacerata
purpura in pretorio pulueribus plena.
R. Et indůunt eum purpurea veſte.
a ſ. i. pallium: tn̄ illud palliū fuit factum ex purpura.
b ſ. i. rubeum. c ſ. i. induerunt eum.
M. Chlāmydē cōccineā circūdēdert
a ſ ad deridendum ꝛ caput percutiendum.
ei. J. Et vēniebant ad eum. M. Et
a ſ. i. poplitibus incuruatis deridebant eū. Et credo q͡ꝫ il-
li fuerunt iudei ꝓ parte: tn̄ iudei ꝓcurauerūt. Ideo eccl'ia
orans ꝓ iudeis nō flectit genua. b ſ. i. deridebant eum in
his tribus regalibus. ſ. corona: ſceptro ꝛ purpura.
gēnuflexo ante eū illůdebātei. R. Et
a ſ deriſorie eū adorauerunt vt filiū dei: ꝛ hac in genuflexi-
one illuſione ꝛ falſe eum ſalutauerunt vt regem: doloroſe
eum alapis percuſſerunt vt fatuū: deſpectiue eum conſpu-
erunt vt inutilem ꝛ vilem.
cęperūt ſalůtare eū dicētes. M. Aue
a ſ quod erat maximus contemptus: quia ſicut ſputum
materia ſuperflua eſt ꝛ abijcienda: ſic reputabāt chriſtum
immo minoris reputationis: quia ſputis eū quaſi oppri-
mebant vti inferiorem.
rex iudęoꝝ. Et expůentes in eū accepe b
b rūt arundinem. R. et percutiebant ca-
a ſ ne tibi leuis videatˀ ictus arundinis: qui ſuper ſpinas
percutientes capiti chriſti infixas: ipſas tali ictu crudelius
profundabat ſcd̄m Ubertinum.
put eius arůndine. Et ponētes genua
a ſ et dum ſic genua inclinarent ſicut fatuo: cedebāt eum
grauiſſimis alapis.
adōrabant eum: et dabant ei alapas.

O qualis dolor/qualis horror/qualis crudelitas bone Jeſu. Inſuper arūdinē ꝓ ſce-
ptro manu iponūt: ꝛ ſubito repetūt eū verbis cōtumelioſis: ac caput percutiunt: illu-
dūt ſalutatione: inclinatione cōtemnūt: cōſputione/alaphicatione/ cachinnatione. Et
ſic inſirmū dn̄m vix ſemiuiuū dimittūt. O quātus dolor tot ſpinis ꝛ aculeis/tā tene-
rū ꝛ ſanctū/tremēdū ꝛ venerandū caput vulnerari: cū vna ſpina parua et debilis: nō
in capite/ſed in digito aut pede vehementi dolore concutiamur.
Ubertin⁹ a ¶ Coronam. Et arundinem. Ubertinus li. iiij. §. ieſus circūrotatus ait. O va-
nitas impioꝝ tā hominū q̄ꝫ mulierū: qui caput ornāt tāta vanitatū multitudine et cu-
rioſitate ornatus. Cura impia nō recordaris animā illius diuini capitis quod eſt an-
gelis tremebundū: qd̄ ꝓ tua vanitate purgāda tāta ꝯfuſione deijcitˀ: ꝛ tā crudeli ſpi-
naꝝ infixione quaſſatˀ. Uere tp̄s veniet/niſi pȩniteas: q̄ a capite chriſti priuata capiti
iūgaris Luciferi i ignominia ꝛ dolore: cui ꝯiūcta es tui i capitis vanitate. hec ille.
Bonauentura b ¶ Et percutiebant. Bonauentura in libro de ligno vite. §. ieſus ſpretus ait. At-
tende nūc humani cordis ſuperbia quę opprobria refugis: ꝛ ad honores aſpiras: q̄s
eſt iſte qui ingreditur: habēs imaginem quaſi regis/ nihilominus ſerui deſpectiſſimi

A ¶ Jeſus iudeis demõſtratus. Mathei. XXVII. Joannis. XIX.

ET poſt
a ſ. ſ. milites pilati intus in pretorio p flagellatione ꝛ coronatione.
ꝙ illuſerũt ei. R. a
a ſ. ſ. ad iudeos vt loqret ꝓ liberatione chriſti.
Exijt iterũ pilatus foras/ et dixit eis:
a ſ poſt diligentẽ examinationẽ et atrocem flagellationem ꝛ caſtigationez ac illuſionem.
Ecce adduco eũ vob foras vt cogno-
a ſ ſcilicet vltra condignum has penas ſuſtinuit ad liniẽdum veſtrum furorem.
ſcatis: quia in eo nullã cauſã inuenio.
a ſ hoc dicit euangeliſta: vt excitet nos ad compaſſionẽ ꝛ mentis eleuationẽ: ac intimã ↄſiderationẽ: quibus greſſibus: qua veſte vel corona: quo ſceptro: qua ↄfuſione: nõ B
clarens imperio exiuit: ſed plenus opprobrio: non gerens purpuram honeſtatis: ſed ↄfuſionis: non inſignit9 corona decoris: ſed vepribus doloris: nõ honorat9 ſceptro glorie: ſed riſu contumelie.
Exiuit ergo ieſus portans ſpineam co-
a ſ veſtem de lacerata purpura ꝛ abiecta. b ſ. ſ. pilatus
ronã ꝛ purpureũ veſtimentum/ et dicit
a ſ iudeis. b ſ. ſ. cane miſerabilius ↄtrectatus. q. d. hic ẽ pauper ꝛ miſerabilis homo: qui ſe regẽ veſtrũ vt aſſeritis dixit: ſufficiat ergo vobis ꝓ illo vbo ꝙ abominabilis ſibi illata ſit ↄtumelia: ꝙ ſi ei inuidetis eo ꝙ tributa ꝓhibuerit: videte impotentiã ꝛ infirmitatẽ: ꝙ ſi populũ cõmouerit: videte laniationẽ corporis ꝛ ſufficientẽ correctionẽ.
eis: Ecce homo. Cũ ergo vidiſſent eũ
a ſ. ſ. quaſi phrenetici ꝛ inſani homines nimia inuidia moti: nulli humanitate ac naturali pietate tracti.
põtifices ꝛ miniſtri clamabãt dicẽtes:

ↄfuſione repler9. Ipſe ẽ rex tu9 et deus tu9: qui q̃ſi vir leproſus ꝛ nouiſſimus virorũ eſtimatus eſt: vt te ab eterna confuſione eriperet: ꝛ a ſupbie peſte ſanaret. Ve igit ſemel bis: ꝛ ve iterũ qui poſt tam clarum humilitatis ſpeculũ ſuperbia tollunt in altum: rurſus oſtentui habẽtes filium dei: quem tanto amplius ab hominibus omni conſtat honorificentia dignũ: quãto magis ꝓ hominibus indigna ſuſtinuit. Hec ille. C
a ¶ Et poſtꝙ illuſeſt ei. Quidã deuotus. Hec cõſideratio quã nũc manibus tractamus mẽtalibus: tota erit flebilis ꝛ doloroſa: ꝙobrẽ o mens deuota egredere de ꝑtorio hui9 mũdi: et ſta cũ ieſu rege ſalomone: ꝛ diligẽter aſpice ipſum in diademate qua ipſuz nouerca impia iudeorum ſynagoga coronare procurauit. Ecce adducitur foras vt cognoſcant ferociſſimi canes nullam talez habuiſſe culpam/ qua tam horrendã promeruiſſet afflictionez. Expergiſce igitur et cõſidera ieſum agnũ dei mitiſſimũ/ atrociſſime flagellatũ/ acutiſſimis ſpinis coronatum/ cõfuſiõe ſuprepletũ/ regali pupura/ veſte illuſoria deſpectũ/ colaphis ſatiatum ꝛ opprobrijs/ contumelijs/ ignominioſiſꝙ verbis fatigatum: ſceptro non inſignitum/ ſed attritum. O lamẽtabile ſpectaculũ inſup ꝛ admirabile: nõ hoibus tm̃/ ſed etiã angelicis ſpiritibus: q̃ in tã ſtupenda chriſti humiliatione ꝛ afflictiõe/ vulneratiõe/ ꝛ ſanguinis effuſione mirarentur ac quererẽt: Quare rubrũ eſt indumentũ tuum: ꝛ veſtimentũ tuũ ſicut calcantiũ in torculari. Dicit gloſa. Videntes angeli ꝛ mirãtes ꝙ chriſti corpus tã preclarũ ex virginali vtero candẽs: ita ſanguine fuit rubricatũ: Reſpõdit eis chriſtus: Torcular calcaui ſolus ꝛc. Si impreſentiarũ dulciſſimũ ieſum conſpexiſtis: videte ꝛ matrẽ miſerã/ contriſtantẽ/ dolentẽ/ ꝛ deficientẽ ꝑ nimia anxietate cordis materni. Nunꝙ eñ ab hora captionis tã apte chriſtũ vidit ſicut iam in gradibus ꝑtorij. Quid potuit facere illa ſuperbenedicta domina/ mater virgo/ quando cernebat vnigenitũ ſui vteri: ꝛ cordis eius maximã partẽ/ ita horribiliter flagellatũ/ crudelit coronatũ/ facie turgidũ/ ore pallidũ/ liuorib9 ꝛ vulnerib9 vbiꝙ ſauciatũ capi

Quidã deuotus

D

Eſa. 63. a.

E te vndiq; perforatũ: leproſis oib⁹ horribiliorẽ/ deteſtabiliorẽ/ ⁊ miſerabiliorẽ. Quid mirũ ſi maternus amor eã impuliſſet vt turmã conſtipatã penetraſſet: ⁊ pro filio iudicẽ appellaſſet/ ni ratio obſtitiſſet: impoſſibilitaſq; ĩhibuiſſet: nõ eſſet preter rationẽ opinari: ꝙ et impij iudei etiã plangentẽ ꝯtumelioſis verbis conueniſſent/ deriſiſſent/ ⁊ exprobraſſent.

Chryſ. ſuper Joan. a ¶ Crucifige crucifige eum. Chryſ. ſup ioã. homel. lxxxiij. ait: Et cur tantopere hãc eius mortẽ (ſcʒ crucis) affectabãt? Quia ignominioſa erat: veriti ẽ ne eius poſt

Pſ. 2. b. modũ memoria ſeruaretur. Hãc mortem elegerũt neſcij: ꝙ cũ impedit magis apparet veritas: Nã ꝙ hoc formidarent: audi quid dicant: Nos audiuim⁹ qꝛ ſeductor

mat. 27. 6 ille dixit: Poſt tres dies reſurgã: idcirco oib⁹ modis comitabant: vt poſterꝭ eſſet abominabilis: Et identidem clamabant: Crucifige.

F Erat turba ĩcõpoſita ⁊ a pncipibus corrupta: nos autem nõ modo hoc legamus: ſed animo recõdamus: hoc eſt coronã ſpineã/ veſtimentũ arundinẽ/ alapas/ ſputa/ irriſiões: que frequẽter mẽte repetita/ ſatꝭ omniũ iram ſedare poterunt: ⁊ ſi ludibrio erimus: ſi quid iniuſte patiemur: freqñt dicam⁹:

Joã. 15. b. Non eſt ſeruus maior dño ſuo: ⁊ allatrantiũ iudeorũ verba nobis

Joã. 8. f. ſubeant cum dixerunt: Demoniũ

Lu. 11. b. habes: ⁊ ſamaritan⁹ es: ⁊ in beelzebub principe demoniorũ eijcis demonia. Et ideo hec oĩa pertulit: vt ei⁹ veſtigia imitemur: ⁊ maledicta proferamus.

Hugo cardinalis b ¶ Dicit ergo ei pilat⁹. Hugo Cardina. ſup ioã. dicit: Pilatus timuit: quia cor cepit ei dictare: ꝙ reuera erat fili⁹ dei: vnde de pilati cõfeſſione habetur in altercatiõe ſimonis magi/ ⁊ petri apoſtoli corã Nerone: qñ petr⁹ dixit

a ſ. i. aufer eũ ab oculis noſtris per inhoneſtiſſimum genus mortis: ſcʒ per affixionem patibuli crucis: ⁊ replicauerunt propter deſiderium ſitibunde mortis chriſti.
b ſ. ſ. ex quadã vehementi indignatione improperat eis: ꝙ ſcʒ ſint priuati iudicio mortis crucis: vt eoꝝ furorẽ ſaltem ꝓhiberet ſi non poſſet mitigare

a Crucifige crucifige eum. Dicit b eis pi-
a ſ quaſi diceret: in hoc vere noſco ꝙ ſit ptãs iudicãdi vobis fuiſſet ꝯmiſſa: ſine cauſa eum dudũ interfeciſſetis: ideo iuſte vobis eſt ablata qui iniuſte multos occidiſtis.

latus. Accipite eũ vos et crucifigite.
ſ a. ſ. et ideo nolo in hoc vobis aſſimilari.

Ego eñ nõ inuenio in eo cauſam. Re-
ſ a †. ſ. in leuitico: vbi iubet blaſphem⁹ extra caſtra duci ⁊ lapidib⁹ obrui: chriſto aũt blaſphemiã impoſuerũt: eo ꝙ nõ negauit ſe filiũ dei eſſe: ideo iã diuerterũt ſe ab illicito iam ſu regie ptãtꝭ affectate: ⁊ ꝯuertũt ſe ad diuini honorꝭ appetiti ſublimitatẽ: ⁊ tñ neutꝝ chriſt⁹ ſibi mẽdacit vſurpauit: qꝛ vnigenit⁹ dei fili⁹ ẽ: † ⁊ ab eo rex inſtitut⁹ ſup mõtẽ ſio.

ſpõderũt ei iudei: Nos legẽ habem⁹: et ſm legẽ debet mori: qꝛ filiũ dei ſe fecit.
a ſ dicit magis timuit. Prius eñ timuerat ſatis occidere hoiem innocentẽ: ſed tñ magis timuit non legẽ iudeoꝝ quã minime curabat: attamẽ ne forſan ſit verũ qđ depoſuiſſent iudei de chriſto: ne forſan chriſt⁹ eſſet fili⁹ dei: cui⁹ regnum nõ erat de mũdo ſed celo: quẽ ipſe flagellaſſet: ne etiã eundẽ filiũ dei crucifigeret: ⁊ de norme committeret peccatum: ideo ſequitur.

Cum ergo audiſſet pilatus hũc ſermo-
a ſ. ſ. cũ ieſu: vt diligenti⁹ interrogaret ⁊ audiret veritatẽ natiuitatis chriſti extra ppl'm incõpoſitũ ⁊ clamoroſum.

nẽ: magis timuit. Et igreſſus ẽ ꝑtoriũ
a ſ non querit natiuitatis locum quem prius ſciebat: ſed originis: diuinitatẽ quã ignorarat.

iterũ: ⁊ dicit ad ieſum. Unde es tu? Je-
a ſ Cum qꝛ nimis erat alta queſtio quã magn⁹ mgr in iſrael nicodem⁹ non capere poterat: multo minus homo gentilis: timidus ⁊ iniuſt⁹. Cum qꝛ paſſionẽ nolebat impedire: ſatis eñ habuit pilatus ꝙ fuerat innocens: ⁊ ꝓp inuidiã tradidiſſent eũ. Cum vt etiã oñderet quãto eſſet potentior: quia rex ⁊ filius dei: tanto eſſet patientior: quia agnus mitiſſim⁹ erat ꝓ nobis immolãdus. Et vt impleretur illud. † Ex ore altiſſimi non egredianť neq; bona neq; mala. Cum ne pilati pctm̃ aggrauareť: ſi eñ poſtea traderet quẽ nouiſſet chriſtũ filiũ dei.

ſus aũtẽ reſponſum nõ dedit ei. Dicit
a ſ in hoc valde miratus eſt pilat⁹: cũ tanta aduerſa chriſtum iudei machinati ſunt: ⁊ chriſt⁹ in puncto mortis erat ꝙ nihil loquebať ꝓ ſua liberatione.

b ergo ei Pilatus: Mihi nõn loqueris?
a ſ Chryſoſto. vides qualiter ipſum ꝯcondẽnauit pilat⁹. Si eñ in re totũ poſitũ eſt: quare nullã cauſã in eo inueniẽs: nõ abſoluis. Qui igiť ⁊ aduerſus ſe ſentẽtiã protulit: de ptãte etiã ſe iactauit: ideo reſpondit chriſt⁹ vt ſequiť.

Neſcis: qꝛ habeo poteſtatẽ crucifige-

A re te: ꝛ ptātem habeo dimittere te? Re
a. § ad comprimendum pilati iactantiam ꝛ ſuperbiam q̄
etiā nobiliſſimas creaturas deiecit a tramite iuſticie: ſicut
luciferum ꝛ protoplaſtum.

ſpondit ieſus: Non haberes poteſtatē
a. § in quibus verbis arguit ieſus/ exquo pilatus habet po
teſtatē a ſuperiore poteſtate ꝛ non a ſeipſo: que poteſtas ſu
perior tradidit pilato facultatē iudicandi ꝛ diſcernendi iu/
ſtos ꝛ innocentes ab impijs ꝛ nocentibus: at defendat in/
ſontes: ꝛ perdat noxios.

aduerſus me vllā: niſi tibi datuȝ fuiſſet
a. § ſcilicet iudas ꝑpter auariciam: et iudeus propter inui
diam: que ſunt peccata ex mera malicia: ꝛ non ex fragilita
te et timore ſicut pilati peccatum.

deſuper. Propterea qui me tradidit ti
a. § ergo et tu habebis peccatum: ſed iudeus maius pecca/
tum habet.

bi/ maius peccatum habet.

ad neronem: Si vis ſcire bone im C
perator q̄ geſta ſunt in iudea de ie
ſu: accipe litteras a pontio Pila/
to miſſas ad Claudiū. Exemplum
autē ep̄le erat: Pontius pila/
tus Claudio ſuo ſalutē. Nuc
accidit qđ ego ꝓbaui/ iudeos per
inuidiā ſe ſuoſq; paſtores crudeli
cōdemnatione puniſſe. Deniq; cū
ꝓmiſſum patris eorū haberēt: ꝙ
illis deꝰ eorū mitteret de celo ſan/
ctum ſuum: qui eorum rex merito
diceret: et hunc ꝓmiſerit per vir/
ginem miſſurū ad terras. Iſtum
itaq; me preſide in iudeā hebreoꝝ
deus cum miſiſſet: ꝛ vidiſſent euȝ
cecos illuminaſſe/ leproſos mun/
daſſe/ paralyticos curaſſe/ demo/
nes ab hominibꝰ fugaſſe/ mortuos
etiā ſuſcitaſſe/ imperaſſe ventis/ ambulaſſe ſiccis pedibus ſup vndas maris: et multa
alia mirabilia feciſſe: cum oīs ppl̄s iudeorū hunc dei filiū diceret: inuidiā contra eum
paſſi ſunt principes ſacerdotū: ꝛ tenuerūt eum: ꝛ tradiderūt eum mihi: ꝛ alia poſt alia
mihi mentiētes de eo: dicētes ipſum magnū/ ꝛ cōtra legē eorū agere: ego autē credi/
di ita eſſe: ꝛ flagellatū tradidi illum arbitrio eorū: illi autē crucifixerūt eum: et ſepulto
B eo cuſtodes adhibuerūt: ille vō militibꝰ meis cuſtodiētibus: tertia die reſurrexit. Iteꝝ D
autē exarſit inuidia eorū: vt darent pecuniā eis dicētes: Dicite: q2 diſcipuli eius corpꝰ mat. 28. c.
ipſius rapuerūt. Sed cū accepiſſent pecuniā: qđ factū erat/ tacere nō potuerūt: nam
ꝛ illū teſtati ſunt ſe vidiſſe: ꝛ a iudeis pecuniā accepiſſe. Hoc ideo ingreſſi/ ne q̄s aliter
mentiat: ꝛ eſtimet credendū eſſe mendaciū iudeorū. Hec ille.

Quarta via que dicitur tortuoſa habet tres conſiderationes.
- Jeſus falſe ſententiatus.
- Jeſus ſub cruce fatigatus.
- Jeſus deficiens potatus.

¶ Jeſus a pilato falſe ſententiatus. Matthei XXVII. Marci. XV. Luce. XXIII. Joannis. XIX.

¶ Iſta eſt quarta via viato/
ribus attēdēda: in q̄ ꝛ chriſti dolo
res ſūt diligēter vidēdi ac meditā
di: ꝛ dr̄ via tortuoſa īdirecta: vl̄ re
curua: eo ꝙ nō ſm lineā ſeu recti/
tudinē iuſticie fuit ꝓgreſſa: iuſticia
enī rectitudo mētꝭ dr̄. Pilatꝰ aūt
deuiauit in hac via iuſticie ꝛ recti/
tudinis: iō dr̄ via tortuoſa: nā iniu
ſte chriſtꝰ adiudicatus eſt cruci/ et
morti turpiſſime: q̄ dr̄ ſctūs ſctōꝝ.
Immo abſolute ſctm̄. vñ: Qđ enī Lu. 1. c.
ex te naſcet/ ſanctū vocabit.

E a ¶ Et exinde querebat pila.
Quidā devot⁹. Quidā deuotus. Cōſiderate iam
chriſti condemnationē deuoti po
puli: ⁊ videte ſi eſt dolor ſicut chri
ſti dolor in ſua cōdēnatione. Aſpi
cite iam quō tuba pulſat: fit maxi/
mus curſus ppl'i ad videndū chri/
ſti crucifixionē: parat ſe pilat⁹ cul/
tu exteriori/ſceptro iudicis/arma/
torū magno apparatu: ſedet in tri
bunali: iubet Jeſum aſſiſtere: q̄ cū
ligatus fortiter per manus crude
liū militū adducit: ſtat piiſſim⁹ Je
ſus coram iudice ſub diuo inclina/
to capite: gemibūdo pectore: ſtāt
ex aduerſo impii pōtifices gaudē/
tes ⁊ tripudiantes: ſaluatorē deri
dentes/improperātes/cōuitia in/
gerentes. Stat et ipſa mater me/
ſtiſſima flens et eiulans / gemitus
emittens graues/ ⁊ ſingultus ma
ternos: neq̧ potuit ꝯſolari: nec cō
patiētes (paucis demptis) ex om
F ni populo inuenit: vide nunc po/
pulū: alios ridētes/nōnullos blaſ/
phemātes/aliquos lapides/ lutū
⁊ puluerē in eum iacientes: alios
(ſed paucos) compatiētes.
b ¶ Si hunc dimittis non es
Aug⁹ ſup Joannē amicus ceſaris. Aug⁹ ſup ioan
nem. Superius legē ſuam ꝓpoſue
runt ſm quā deberet mori: q̄r filiū
dei ſe fecit: ſed q̄r legē gentis alie/
ne nō timet: ſed magis timet occi/
dere filiū dei: terrēt eum a ceſare:
quē non poteſt vt auctorem pote/
ſtatis ſue cōtemnere.
c ¶ Omēs enī qui ſe regē fecit.
Chryſ. ſuper Joan. Chryſ. ſup Joā. home. lxxxiiij. vn/
de hoc poteſt oſtēdi a purpura/a
diademate/ ab ornatu / a ſatelliti/
bus: nōne ſolus ſemꝑ cum duode
cim diſcipulis ambulabat? vilib⁹
vtebat cibis/veſtibus/domo.
d ¶ Erat autē paraſceue. Au
Aug. ſup Joannē. guſti. ſup ioānē tractatu. cxvij. ait
Quid eſt ꝙ qō marcus ait? Erat
hora tertia/ ⁊ c rucifixerūt eū: niſi
ꝙ hora tertia crucifix⁹ eſt domin⁹

a E T exinde quere
a ſ poſt ꝙ audiuit pilat⁹ ꝙ chriſt⁹ eū
non excuſaret a peccato: propter quam
cauſam timuit occidere innocentē. ⁊ ex
eadem cauſa querebat chriſti liberatio
nem: ⁊ plus iam ꝙ prius: quia obſtu/
puit in verbis chriſti.
bat pilatus dimittere eū. Judei aūt cla
a ſ .i. contra crimen ſibi leſe maieſtatis imponēdo: ⁊ pila/
tū de negligētia arguēdo. b ſ .ſ. q̄ fecit ꝯtra regiā maieſtatē
b mābant dicentes. Si hūnc dimittis nō
a ſ ecce malicia iudeorū: quibus allegatio legis ſue nō ſuf/
ficiebat ad condemnandū innocentē: immo illud prohibet
cōuertunt ſe ad forinſecas conſtitutiones romanorū: vt ſic
negent legem propriam ⁊ auctorem.
c ēs amicus ceſaris. Omnis enim qui ſe
a ſ ꝓpria auctoritate. b ſ facit contra ordinatiōes ceſaris.
regem facit/contradicit ceſari. Pilatus
a ſ timuit intempeſtiue: nihilominus volens adhuc eripe
re eum: ex oſtenſione chriſti flagellati adhuc recordaretur
miſericordie ⁊ innocentie.
ergo cū audiſſet hos ſermōēs: adduxit
a ſ ſcꝫ vbi ſententie/iura ⁊ conſtitutiones tribuebātur: hoc
eſt in ſede iudiciaria.
foras ieſum: ⁊ ſedit pro tribunali in lo/
a ſ .i. locus vbi tribunal parabatur ad tribuendum iudi/
cium ſiue ſententiā: ⁊ erat locus lapideus eleuatus.
co qui dicit lithōſtratos: hebraice au/
a ſ .i. collis vel aliqualis eleuatio aut ſublimitas: quia lo/
cus ille altior eminebat ceteris. b ſ dicto de loco: nunc di/
citur de die. i. ſexta feria paſche: vel dierū azymorū: in quo
cibi preparabantur pro futuro feſto.
d tem gabathā. Erat autē paraſceue pa/
a ſ q̄ſi preparatū fuit iudiciū chriſti vel ſentētia a iudeis ꝑ
ſuā clamationē crucifige. b ſ q̄r interim ſepius clamaue/
runt vſq̧ voces eorū inualeſcebant: ⁊ iudicem pterrent: quod
extendebat vſq̧ ad ſextam horam qua fuit crucifixus.
ſche/hōra. R. ftia ⁊. J. q̄uaſi ſexta. Et
a ſ q. d. maledicti ⁊ ſtolidi quid timetis ⁊ accuſatis hūc q̄ſi
ambiētē regiū honorē: videte quō eſt laniat⁹ paup: vn̄ me
rito oīs tollit ſuſpicio: q̄ ſi rex veſter eſt: eo ſubiacetis ſcan
dalo ⁊ opprobrio maiori occidendo ꝓpriū regē. b ſ viden
tes ꝙ adhuc laboraret de eius liberatione.
dic iūdeis: Ecce rex veſter. Jlli aūt cla
a ſ .ſ. p̄ſentiā eius corporalem. b ſ memoriam eius ꝯſū
mā per crucis maledictionē ⁊ abominationem.
mabāt: Tōlle tolle/crūcifige eū. Dicit
a ſ Aug. Adhuc terrorē quē de ceſare ingeſſerāt ſuperare co
nat de ignominia eorū: volēs eos frāgere/dicēdo: Regē ve
ſtrū crucifigā: quos de ignominia chriſti mitigare nō pote
rat: ſed nec ſic vincunt: nec verecūdant canes impudentes
ēis pilatus: Regem veſtrū crucifigabo

A a ſ.ſ.qui repreſentabāt totū populū:ne chriſtus liberaret
ſe perpetue ſubiecerūt ſeruituti: q̄obrē renūciarūt diuinis
pmiſſionibus p pphetas:legi et chriſto dn̄o: vnde merito
puati ſūt rege ⁊ lege/ pphetica ꝯſolatiōe ⁊ eterna libertate.
Reſpōderūt pōtifices:nō habem⁹ re
gē niſi ceſarē. M. Sedente autē illo p
a ſ ſcilicet vt ieſum iniuſte ex timore traderet crucifigendū
b ſ ſcilicet nuncium. c ſ quam diligebat pilatus. d ſ cu
ram habens de viro ſuo.
tribūnali/ miſit ād eū vxōr eius dicēns:
a ſ. nequaq̄ debes te intromittere de homine iſto ſancto
⁊ iuſto. b ſ q2 diabol⁹ apparuerat illi mulieri p aliquā
forte ſubiectā materiā/ terrorē mortis.exilij penecq̄ repſen/
tantē: vt ſic qui humanū genus ceperat per mulierē capti/
uum/ poſſet p mulierem detinere: ⁊ licet diabolus nondū
certitudinaliter/ ſed probabiliter nouit ex patientia chriſti:
quem et ipſe diabolus innocentē ſciebat: et exultationē pa
trum in lymbo quos perdere timebat.
nihil tibi ēt iuſto illi: multā eīn paſſa ſū
a ſ in quo patet infidelis iniq̄tas iudeoꝝ: qui in nullo po/
tuerūt mitigari: clamabat preſes: herodes actibus pandit:
diabolus per viſum inſinuat: mulier pfitet: referēdarius
nūcius pfert chriſti innocentiā: ipſecq̄ iudas nō poteſt tace
re: ſolus tu infelix iudee clamas crucifige.
hodie p viſū ppter eū. Vidēs aūt pilā
a ſ .i.cōmotio populi.
tus q2 nihil pficeret: ſed mag' tūmult⁹
B a ſ fecit iuxta morem veterꝫ: qui lotione manuū a crimini
bus innoxios ſe oſtentabant.
fieret: accepta āq̄ lauit man⁹ corā pplo a
a ſ nō ſatiſfecit iudex ppter accuſationē allegationēcq̄.ſ.de
ficiente pbatione occidere quēpiā: ⁊ pcipue ex certa ſciētia
innocentē occidere. iuxta illud † Libera eū q̄ iniuriā patit.
dicēs. Innōcēs ego ſum a ſanguīe hu/
ius iuſti: vos videritis. Et reſpondens c
vniuerſus popul⁹ dixit: Sanguis eius
a ſ id eſt culpa ⁊ pena effuſionis ſanguinis eius ſuper nos
⁊ filios poſt nos.
ſup nōs ⁊ ſup filios nr̄os. R. Tunc pi
a ſ id eſt non coactus: vnde peccauit maxime: ſed nō intā/
tum quantū iudei: ſed ex quodam fauore: quia populo vo
lens ſatiſfecit: ⁊ aliquo timore ⁊c̄.
lat⁹ vōlēs ſatiſfacere populo: adiudica
a ſ quā fecerūt p liberatiōe barrabe ⁊ crucifixione chriſti.
uit fieri pētitionē eorū. M. Dimiſit il/
lis barrabā. L. eū qui ppter homicidiū
a ſ id eſt cōmotionē in ciuitate.
⁊ ſeditiōnē miſſ⁹ fuit ī carcerē: quē pete/

linguis iudeorū: hora ſexta mani/ C
bus militū: vt intelligamus horā
tertiā iam fuiſſe tranſactā: et aliq̄d
de ſexta ceptū qn̄ ſedit p tribuna/
li pilat⁹: q̄ dicta eſt a ioanne quaſi
ſexta. Et cū duceret: et in ligno cū
duobus latronibus configeret: et
iuxta eius crucē gererent que ge/
ſta narrant: hora ſexta integra cō/
pleret: ex qua hora vſq̄ ad nonā
ſole obſcurato tenebras factas tri
um euangeliſtaꝝ/ matthei/ marci/
⁊ luce conteſtat auctoritas. Sed
quoniā iudei facin⁹ interfecti chri
ſti a ſe in romanos.i.in pilatum ⁊
eius milites trāſferri conati ſunt:
ppterea marcus ſuppreſſa ea ho/
ra qua chriſtus a militibus crucifi
xus eſt: q̄ agi ſexta iam ceperat: ter
tiā potius horā eſſe recordat⁹ ex/
preſſit: qua hora intelligunt apud
pilatum clamare potuiſſe: Crucifi
ge crucifige: vt nō illi tm̄ reperiā/
tur crucifixiſſe ieſum/ milites qui
eum ligno ſexta hora ſuſpēderūt: D
verūetiā iudei qui vt crucifigeret
hora tertia clamauerūt ⁊c̄.
a. C Lauit man⁹ corā popu.
Canon de peni. diſ.j.c. periculoſe. Canon.
Decipiuntur qui eſtimant eos tm̄ † Ecci.4.b
homicidas eſſe: qui manib⁹ homi
nem occidūt: ⁊ nō potius eos per
quaꝝ cōſiliū ⁊ fraudē ⁊ exhortati/
ones hoīes extinguunt: nam iudei
nequaq̄ pprijs manibus chriſtū
occiderūt ſicut ſcriptū eſt. Nobis
nō licet interficere quēq̄: ſed tm̄ il/
lis mors dn̄i imputat: q2 ipſi lin/
gua eum interfecerūt. Hec ibi: et
ſunt verba Auguſtini.
b C Et reſpon. vniuer. popu.
Vincētius de valētia ſermone de Vincētius
paſſione domini ait: O horrendū de valētia.
teſtamentū fecit hic populus ſtul
tus: manet enim hoc teſtamētum
vſq̄ in hodiernū diem: nam in ſi/
gnum huius vindicte quādo ma/

ſculi iudeorum de hoc genere qui ſic clamabant naſcuntur: habent manum dexteram
plenam ſanguine capiti innixam. Hec ille.

E a Vincentius ¶ Tradidit voluntati eoꝝ. Sentētia data a pilato ſm Vincentiū vbi ſupra: hec fuit. Jeſum ſeducentē populū: blaſpheman/te deum / dicentē ſe chriſtū regem eſſe iudeorum: cruci affigēdo con/demno et adiudico.

Quidā deuot⁹. b ¶ Suſceperūt autē ieſum. Quidā deuotus. Hic cōſideran/dus eſt maximus dolor dulciſſimi ſaluatoris: nam data ſententia ac/currūt impiiſſimi ribaldi: rapiunt chriſtum/ignominioſiſſimeq̧ illu/dunt: vulnera flagellationis reno/uāt: crudeliter purpurā carni chri/ſti compactā violenter extrahen/do/coronā capite deponendo: ve/ſtibus ſuis indutus eandē coronā iterū imponēdo: ita ꝙ ſanguis no/uus vbiq̧ erupit: corpuſq̧ ſanctiſ/ſimū ⁊ terra roſeo rigaret cruore ipm latronibus peſſimis aſſociāt: deteriuſq̧ ipſum contrectāt/vt la/tronibus cerneret deterior. Hinc F eſt ꝙ tam vilē reputabant eum/vt null⁹ crucē ſuā (ſicut latronū etiā crucifigēdorū patibulis deferēdo fecerunt) attingere dignaret: ſed infirmi dñi ſcapulis debilib⁹ vul/neratis ⁊ cōtorſis crudeliter rabi/

a ſ principes ⁊ populus. b ſ Aliqui dicūt eū bis fuiſſe flagellatū: ſemel ad ſatiſfactionē populi: alia vice ꝓpter cō/ſtitutionē romanā. Et illi⁹ opinionis fuit Gerſon: paruꝫ refert. Credo ꝙ tm̄ ſemel fuit flagellat⁹: ſed ſepi⁹ illuſus. G

a bānt. Jeſū vo. R. flagell' ceſū. L. tradi

a ſ q̄ voluntas ſequit' in textu. b ſ cōtra legē iuſtiar.

dit volūtati eorū. M. vt crucifigeret.

¶ Jeſus ſub cruce fatigatus. Matth. XXVII. Marci. XV. Luce. XXIII. Joannis. XIX.

SVſce/ſcꝫ milites iam exiſtēte hora ſexta ⁊ incepta. pērunt autē ieſum

a ſ vbi nouā penam ſenſit: quia ꝓpter compactionem purpura vix ſcilicet poterat a carnibus euelli: vnde iterū ſanguis nouus ꝓdigaliter ebulliuit.

M. exuerūt eum

a ſ .i. veſte i modū pallij facta de purpura. b ſ vt magis confuſibilior educeret/quanto a pluribus cognoſceretur. H

chlamyde et. R. purpura: et induerūt

a ſ .i. extra ciuitatē: eo ꝙ paſſio chriſti nō ſolū ad iudeos: ſꝫ ad oēs ſe extēdit: ſic etiā in publico ſtabulo voluit naſci.

illū veſtimētis ſuis. J. ⁊ eduxerunt eū

di canes imponūt grauiſſimū crucis patibulū: qđ nulli latronū antea fuerat factū. Vide iam quō Jeſus humeros humiliter ſupponit: incuruatus ⁊ anhelās incedit/multipliciter ab impijs fatigatus. Multotiēs in terrā pre nimia infirmitate ꝓcidens: cum clamoribus leuat. Sequebat' ⁊ anxia mater ꝓ filio/meſtiſſimaq̧ genitrix dei: nec videre nec alloqui ꝓpter ppl'i multitudinē permiſſa. Erat em̄ in craſtinū magna feſtiuitas: vnde ex omi mūdi parte ꝯuenerāt iudei. Vidit em̄ filio imponere crucē magnā ⁊ ponderoſam: quē ex corde ꝓmpto iuiſſet: ſed nulla ad eūdi facultas patuit: vnde Joanni loquebat' ⁊ magdalene. Ducite chariſſimi precor quo videre ⁊ tangere filiū meū valeam priuſq̧ moriat': ne ⁊ ipſa pre dolore nimio moriar. Peruenientes itaq̧ via cōpendij ante ciuitatis portā: videns a longe filium ſub cruce anhelantē: iam ſub onere deficientē: in medio latronū euntem/facie ſicut leproſum: capillis ⁊ barba iam quaſi ſemipriuatū/oculis lachrymoſis/ore etiā pallido. Quē cū vidiſſet: nō cognouit pre nimia deturpatiōe: vnd ait: O ſorores mee dicatis dilectiſſime/vbi eſt filius meus: o q̄ miſerabilis iſte vir qui hic deducit'. Oſtendite ſubito ⁊ filium ſi ſimilia paſſus ſit. Et appropinquās Jeſus iam ſemimortuus: videſq̧ ſuam meſtiſſimā genitricē: nō potuit ſe amplius cōtinere: ſed cadens ſub cruce ex nimia cōpaſſione. Quod videns mater doloroſa: agnoſcenſq̧ veſtes eius/⁊ filialem dilectionē. Heu heu ipſe eſt: ipſe eſt fili⁹ meus. Et acceſſerunt ſorores eius cū magdalena ⁊ ioanne dicētes: Domina declina pauliſper: vides in quātis anguſtijs verſat' cor eius: vt q̄ſi ſpiritu deficiat ex tui cōpaſſiōe.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A M. vt crucifigerent. R. illum. J. Et a
a ſ Glo. ſuo humero vt cōmēdaret imitaturis. Nota di/
cit ſibi: quia inauditū erat vt ſuſpendendus portaret ꝑ ſe
patibulū: ſed alij deportauerūt ad locū crucifixionis: ſed
chriſtꝰ ſibi portauit: vt impleret ſcriptura: † Dabo clauē da
uid ſuꝑ humerū eiꝰ: qꝛ crux fuit clauis aperiēs portā celi.
bāiulās ſibi crucem exiuit in eum qui
dicit caluarię locū hebraicę aūt golga
a ſ memores tātoꝝ bñficioꝝ: ꝯſolādo: ducēdo ⁊ curādo.
tha. L. Et cū ducerēt eū: ſequēbat illū a
multa turba populi ⁊ mulierū q̄ plan/
a ſ compaſſiōis gr̄a filij ⁊ matris: qꝛ videbat eis ⁊ recte:
ꝙ iniuſte duceret ad mortē: quidā aūt ex eis plangebant
eiꝰ fortunā ſubito ſic mutatā: ex q̄dā hūana pietate moti.
b ſ ſcꝫ velint nolint ꝯuertit ſe ad plāgētes eū: vt ſaltē im/
pij iudei cōpungerent ⁊ peniterēt: in quo facto maxima
chriſti pietas ad humanū genus cernit.
gēbāt ⁊ lamētabant eū. Cōuerſus aūt
a ſ qui ſponte ꝓ vobis omnibus mortē ſuſtineo: † habēs
poteſtatē animā meā ponere ꝑ paſſionē crucis: et iterū re
aſſumere ꝑ reſurrectionē.
ad illas ieſus dixit: Filię hierlm: noli/
a ſ nō illas tm̄ alloquitur: ſꝫ vniuerſas aīas habitātes in
hierlm: ⁊ oēs ꝓfecto quibꝰ paſſio chriſti nō deſeruit ad effi
caciā: iſti fruſtra deflent chriſtū: hoc fruſtra ꝓ his chriſtꝰ
paſſus eſt: qꝛ eius paſſio effectū nō eſt ꝯſecuta.
B te flere ſuꝑ me ſed ſuꝑ voſipſas flete ⁊
a ſ .i. ciues ⁊ iudes qui ꝓcurauerūt hāc mortem: vnde ⁊
ipſi morte digni ſunt. b ſ .i. valde notandū eſt.
ſuꝑ filiōs veſtros. Quoniā eccē veni/
a ſ ſcꝫ obſidionis hierlm ⁊ extremi iudicij. b ſ ſcꝫ die/
bus obſidionis. c ſ qꝛ tpe tribulationis ⁊ anguſtie di/
cit aliquis beatꝰ reſpectiue: qui non hꝫ filiū aut amicū ꝓ
quo dupliciter non affligit: ꝓ ſe ⁊ amico ſcꝫ.
ent diēs in qūibꝰ dicēt: Beatę ſteriles
⁊ ventres q̄ nō genuerūt/ ⁊ vbera q̄ nō
a ſ tpe iudicij qn̄ chriſtꝰ non flebit: nec deſpectui habebit:
quia in forma glorioſa apparebit. b ſ ſcꝫ peccatrices aīe q̄
multa ꝯceperūt ⁊ genuerūt pctā: querēt tutū latibulū a
montibus: qđ tm̄ non inuenient.
lactauerūt. Tūnc incipiēnt dicere mō/
a ſ qꝛ melius erit nobis latitare ſub iſtis collibus: q̄ʒ eter
naliter detrudi in infernū.
tibus cadite ſuꝑ nos: ⁊ collibꝰ/ opērite
a ſ Ratio huius eſt. b ſ .i. in chriſto iuſto: ⁊ eius marty
ribus membris c ſ .i. impij homines facere poſſunt: ⁊
deus iuſtos ita tribulari ꝑmittit penamqꝫ infligi.
nos. Quia ſi ī viridi lignō hęc faciūt:
a ſ heu quid ſuſtinebūt in tormētis impij pctōꝛe exiccati
⁊ derelicti ab omni gratia: virtute ⁊ dilectione.
in aridō q̄d fiet. Ducebant autē et alij

Quibꝰ ait: Sinite me chariſſime/ C
vt hic moriar: Accendā ⁊ āplexa/
boꝛ te fili dulciſſime: vbi iā abſceſ
ſit ſpecioſa forma: vbi decoꝛ vul/
tus tui et ſplendoꝛ oculoꝝ? O †Eſa. 22 f
ſanctiſſime nate flos virginitatis
meę/ nimium depreſſus et ſquali/
dus/ nimium crudeliter tractatus
Et his dictꝭ/ reiecto timoꝛe acceſ/
ſit ⁊ amplexata eſt dn̄m: ⁊ ſic im/
pletū eſt illud. Tuā ipſius/ et ipſi Lu. 2. c.
us tuā aīam pertranſibit doloris
gladius: quia paſſio chriſti cōmu/
nicata fuit aīę virginis: ⁊ ſic eius
anima fuit ſua per compaſſionē:
⁊ compaſſio virginis cōmunicata
fuit chriſto: ⁊ ſic anima ꝟginis fu
it ipſius chriſti: non in ſubſtantia/
ſed in doloris participatiōe. Tūc †Jo. 10. d.
vtriuſqꝫ aīa quaſi deficiebat: vt
exanimes ambo corruerēt. In cu
ius memoria chriſtifideles eccleſi
am poſtea erexerūt: quę nuncupa
ta fuit Maria de ſpaſmo: cuiꝰ ve
ſtigia hodie oſtenduntur.
a ❡ Et baiulans ſibi crucem. D Bernardꝰ
Bernardus doctoꝛ melliſluus in
ſermone de paſſione. O inauditū
ſpectaculum/ nūqꝫ auditū/ viſum
aut factum: vt aliquis fur aut ma
lefactoꝛ adhoc compelleret/ vt ſu
um ꝓpriū portaret patibulū/ pręter
ter ſaluatoꝛē. Et impletū eſt illud
Factus eſt principatus ſuper hu Eſa. 9. b.
merū eius: quia ipſe ꝓpter paſſio
nem crucꝭ ⁊ humiliationē fuit ex/ Phil. 2. a.
altatus. Et impleta eſt figura de Gen̄. 22. b
Iſaac patriarcha.
b ❡ Et cū ducerent eū/ ſeque.
Nota hic ſm̄ doctores. Vincen/ Vincentiꝰ
tiū/ Bernardinū/ Nicolaū de ly/ Bernardinus
ra/ et Hugonē cardinalē: ꝙ Chri/ Nicolaus
ſtus loquit hic de duplici pena. ſ. de lyra
obſidiōe romanoꝝ/ ⁊ extremo iu Hugo car
dicio. Primo dico loquit de ob/ dinalis
ſidione romanorum facta per Ti
tum ⁊ Veſpaſianū: qui poſt aſcē
ſionē chriſti anno quadrageſimo
ſecūdo/ obſederūt hieruſalē/ ⁊ fun/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E dit⁹ deſtruxerũt: vbi facta eſt tan/
†Eſa. 53. d ta ſtrages: vt occiſoꝝ ſanguis q̃ſi
†mat. 9. b. riuulus de oibus partib⁹ ciuitatꝫ
flueret: ⁊ capta fuit ciuitas in die
paſche: vbi maxia ps ⁊ potiores
iudei cõuenerãt: ⁊ incluſi atq̃ oc/
ciſi vẽditi aut fame perditi: ita ꝙ
Egeſippus dicit libro. v. Undeci/
es cẽtena milia fame ⁊ gladio pe
rierũt. Octoginta milia vẽditi et
diſperſi: ⁊ triginta pro vno dena/
rio empti ſunt: quia ipſi chriſtum
pro triginta denarijs emerũt. Et
verificata eſt in pte (adhuc reſtãt
plurima in extremo iudicio vẽdi/
canda) hec poſtulatio. Sanguis
eius ſup nos ⁊ ſup filios ⁊c. Erat
inſup tanta fames tẽpore obſidi/
onis: vt matres comederẽt ꝓprios
pueros ſm ioſephũ de bello iuda
ico. lib. vij. capi. x. Unde idem Jo
ſephus de ſe ait: ꝙ latuerit i ſciſſu
ris petrarũ cum quadraginta co/
mitibus: et captus/ac romanis p̃
F ſentatus. Secũdo loquitur chri/
ſtus de iudicio extremo: ſicut pa/
tebit in expoſitiõe textus.

a † vt ꝓphetia impleret̃ di. Et cũ ſcelerat̄ reputat⁹ eſt: vt oñderet ꝓ q̃bus pateret̃: vnde dicit † Non veni vocare iuſtos ſed pctõres: ideo cũ latronib⁹ fuit educt⁹ extra hie/ruſalẽ: vt eos reduceret ad celeſtẽ hieruſalẽ.

duo alij nequã cũ eo vt interficerentur.

Jeſus deficiens potatus. Matthei XXVII. Marci. XV. Luce. XXIII. Joannis. XIX.

Et a † i. cũ ſepius ſaluator cũ op/probrio educe/
Exeuntes retur: ⁊ iam lento gradu valde incederet: multo/ciẽſq̃ in terra caderet.

M. aũt inuenerũt † i. aliquẽ.
hoiez. R. quẽpiã a † ſcʒ hominẽ volentem domũ reuerti ab agro: q̃ tempus erat prandij.
ptereũtẽ. M. no a † a ciuitate cyrene que eſt in prouincia galilee. † erat gẽtilis ⁊ habitabat hieroſolymis. b
mine ſimonẽ ⁊ cyrenẽſem. L. venientẽ a † quia fuit in agro ⁊ laborauit. b † Nomẽ iſtius ſimo/nis hic exprimit̃ ratione filioꝝ: qui fuerũt chriſti diſcipuli ⁊ poſtea martyrizati ꝓpter fidem.
de villã. R. patrẽ alexandri ⁊ rufi. L.

Exeuntes autem inuene.
Quidã deuot⁹ Quidã deuotus i preſenti textu. Deuotus homo totum ſe recolli/
gat: vt domini ſui recenſeat dolo/
res: ⁊ p̃cipue deductiões ⁊ reductiões: ⁊ inuenit ꝙ chriſtus fuit reductus. A cenacu
lo in hortum ꝓpria voluntate vt caperetur. Ad annam: vt alapa crudeli percutere/
tur. Ad caipham: vt ſputis/plagis ⁊ opprobijs ſaturetur. Ad concilium mane: vt a
iudeis ligaretur ⁊ cõdemnaretur. Ad pilatum: vt a principibus accuſaretur ⁊ exa/
minaretur. Ad herodem: vt tanq̃ fatuus alba veſte illuderetur. Ad pilatum iterũ:
vt latro ſibi p̃ferretur. Intus in atrium: vt flagellis cederetur. Ad aſpectum iudeo/
rum: vt ad crucem peteretur. Ad tribunal: vt ſentẽtia iniuſta daretur. Ad Caluarie
locum: vt cruci affigeretur. Quis poteſt cogitare illuſiones/dolores/triſticias/op/
probria/plagas ⁊ verbera ⁊c. Sʒ p̃ter vias alias illa q̃ fuit educt⁹ ad montẽ caluarie
fuit doloriſſima: ꝓ qua vere dici poteſt: O vos om̃es qui tranſitis per om̃es alias
vias: attendite ⁊ videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus/in hac penultima via/q̃ quaſi
filius ego defeci cũ matre: q̃ eam iudei ab amplexu meo crudeliter auulſerunt: q̃
a mulieribus ſanctis rapta extra turbã quaſi mortua: ⁊ paululũ ſpiritu reſumpto/
calidiſſimas lachrymas effuderit: etiam in tanta quantitate ꝙ dicit̃ lapidem conca/
uaſſe: qui poſtea habitus fuit ꝓ magnis reliquijs in pregrandi illa eccleſia Sophie
in Conſtantinopoli. Cõpatere hic chriſto: q̃ via iſta fuit penalis ⁊ valde cõpaſſibilis
p̃cipue ꝓpter quattuor. Primo ꝓpter ligni maledictionẽ. Secũdo ꝓpter latronũ
aſſociationẽ. Tertio ꝓpter veſtimentoꝝ expoliationẽ ⁊ enudationẽ. Quarto ꝓpter

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A apprehenderũt. M. hũc. L. Et impo/ a
a ſ nõ miſericordia moti: ſed ne chriſtus defi
ceret in via: vt in eo nõ poſſent explere voluntatẽ crucifigẽ
di: q2 chriſtus iã lento gradu ꝓcedebat: timebãt de morte.
ſuerũt illi crucẽ portare poſt ieſũ. M.
a ſ quia abominatio erat tangere crucem. b ſ portãdo
poſt Jeſum.
et angariauerunt vt tolleret crucẽ eius.
a ſ .ſ. iudei duxerũt ieſũ ligatũ: ꝙ ipſius crucẽ non portaret.
R. Et perducũt eũ. M. et ꝑuenerunt
a ſ nomen ſyrum eſt.
in locum qui dicit golgatha. R. Qđ
a ſ quia ibi capita decaluata mortuorum videbantur: vñ
notatur locus deſpicabilis ꝛ fetidus.
eſt interpretatũ caluarie locus. M. Et b
a ſ .i. potũ amariſſimũ ad hoc ſpecialiter preparatum in
contumeliã ꝛ dolorẽ chriſti ab impiis iudeis: vt implere/
tur ſcriptura † Dederunt in eſcam meam fel: et in ſiti mea
potauerunt me aceto.
dederunt ei myrrhatũ vinũ bibere. M
a ſ .ſ. lingua ꝙ eſſet fel ꝛ acetũ. b ſ quia neqꝫ fel iniquita/
tis: neqꝫ acetũ impatientie in eo repertũ eſt.
cũ felle mixtũ. Et cum guſtaſſet / nolu
B a ſ ad interiora non accepit: licet guſtaret: q2 nihil diſtat
ſimpliciter guſtare et non bibere: nam quod parum eſt / ꝓ
nihilo reputatur.
it bibere. R. et non accepit.

loci vilificationẽ. O q̃ties debili/ C
tatus ꝛ fatigat⁹ dñs preceps cor
ruit in faciẽ: et ſuꝑ ipm crucis põ/
dus: qualis dolor in capite: in qđ
crucis pars ſpineã coronã infixit:
ita ꝙ ſi ſacer cruor vndiqꝫ ab illa
parte eruperat: intãtũ debilitat⁹:
ꝙ timebant ne in manib⁹ morere/
tur: e ſic crucis tormẽtũ euaderet
ideo angariauerũt quẽdã vt cru/
cẽ poſt Chriſtũ portaret.
a ❡ Apprehẽderũt hũc. Vin/ Vincẽtius
centi⁹ vbi ſupra. Fili⁹ dei ſaluator
noſter Jeſus patiẽter ſicut agn⁹
innocẽs portauit patibulũ ſancte
crucis ꝓprijs humeris impoſitũ.
Et q2 iudei ipſũ alapis ꝛ verberi/
bus / illuſionib⁹ / flagellatione co/ † Pſ. 68. e
ronatiõeqꝫ fatigauerũt. Jdõ crucẽ
nõ diu nec remote portare pote/
rat: quia totaliter fuit exanimat⁹
ꝛ exhauſtus: ideo dicit ſub cruce
cecidiſſe. Nec mirũ: ex emiſſione
ſanguinis omniũ venarũ qui de/
fluebat ex plagis flagellor / ſpina/ D
rũ ꝛ magnitudine crucis: q̃ in lõ/
gitudine pedes. xv. ꝛ i latitudine
decẽ habebat: ideo cõprehende-
rũt Simonem: ꝛ impoſuerũt illi crucem portare poſt Jeſum. Nec quis eſtimare de
bet illud cõtra perfectionem Chriſti exiſtentis verus deus ꝛ verus hõ. Tradiderat
enim diuinitas Chriſti humanitatẽ ex toto infirmitatib⁹ humanis ad patiendũ: nolẽs
ſibi in aliquo ſuffragari q̃ ad pene alleuiationem: ꝛ ideo infirmitatis humane cõditio
expoſcebat: vt hõ chriſt⁹ ſic tota noctẽ fatigat⁹: ꝛ cruoris effuſione debilitat⁹: ſub tan
to põdere deficeret. hec ille. b ❡ Et dederunt ei myrrhatũ vinum. Bernardin⁹ Bernardinus de ſenis.
de ſenis. O ſeua crudelitas iudeor: qualia pocula apponis homini fatigato: qualem
refectionẽ porrigis homini in carne iã leſo: quales affect⁹ paſſionis oſtendis homini
de hoc mundo in ꝓximo migraturo.

❡ Jſta ẽ via q̃nta in ordine.
ꝛ dicit arta via vl' anguſta. Quã/
tũ ad locũ ẽ arta: eo ꝙ trãſit ꝑ do/
loroſiſſimũ gen⁹ mortis .ſ. crucẽ.
Jnde viatores debent attẽdere ꝛ
videre ſi dolor ſilis ſit chriſti do/
lori. Dicit etiã anguſta q̃tũ ad tẽ
pus: nõ enĩ temp⁹ anguſti⁹ repit
mortis tpe: ꝓpterea videte et at/
tẽdite ſi eſt dolor ſicut doloroſiſſi
ma mors chriſti: q̃ clamãdo expi/
rauit: de nullo vnqꝫ legitur.

Quinta via dicit arta: ꝛ habet tres conſiderationes.
- Jeſus cruci acclauat⁹
- Jeſus fructuoſe affat⁹
- Jeſus lancea ꝑforat⁹

❡ Jeſus cruci acclauatus. Matthei XXVII. Marci. XV. Luce. XXIII. Joannis. XIX.

a

Et poſt
a ſ vbi maleſa
ctores interficie
bant᷑ qui iā ha
bebant capita a carne ⁊ ca
pillis denudata. Erat autē
iſte locus extra ciuitatē pro
malefactorib⁹ occidēdis aſſi
ſignat⁹. Et dicit Hierony
mus: ꝙ in hoc loco †aries
imolatus ſit pro iſaac.
ꝗ venerūt in locū
qui vocat᷑ caluari
a ſ nudū vulneratū: crude
mis aſſictū: ⁊ extendūt ita
tantū ꝙ nulla membrorū iunctura ſuū tenuit locū: ita
etiam vt oia oſſa enumerari poterūt iuxta illud: †Dinu
merauerunt oia oſſa mea. i. dinumerabilia fecerunt.
b rie: ibi crucifixerunt eum. R. Et cū eo
crucifigūt. J. hinc et hinc. R. duos la
a ſ vt particeps reputaretur eoꝝ ſceleribus: et ſic infama
rent nudā famā chriſti: qđ erat valde execrabile: ſed domi
nus pmiſit illud: eo ꝙ ꝓ ſcelere latronis ade voluit mori:
⁊ vt ſic impleret᷑ ſcriptura di. †Attrit⁹ eſt ꝓpter ſcelera nra.
trones. vnū a dextris et aliū a ſiniſtris:
a ſ hoc fecerūt vt nequior videret᷑ latronibus: ⁊ quaſi ca
pitaneus: ſed chriſtus qui eſt mediator inter deū ⁊ homi
nes peccatores in medio voluit pati: nam medium in oībus
bus tenet: in diuinitate ⁊ humanitate.
J. mediū aūt ieſum. R. Et impleta ē

E a ¶ Et poſtꝙ vene. in locum.
Quidā deuot⁹ Quidā deuot⁹. Hic plura habes
deuota mente ptractare oculoſqꝫ
deuotionis attollere: ⁊ attendere
quot dolores chriſto augmētant᷑:
et videbis operarios nequā multū
eſſe occupatos: alios circa crucē
eam pforando: alios quo loco ſit
†Gen. 22.c. immitēda: alios titulū ſcribendo:
alios clauos / funes malleos pre
parando: alios chriſtū deridēdo:
⁊ matri ſingultāti improperādo.
Attolle iam cordis affectū: ⁊ vide
quō qdā improperāt dicētes: Ve
ni ſeductor / aſcende regale ſolium
†Ps̄. 21.d ⁊ thronū maieſtatis tue congruū:
⁊ arripiētes eum furibūdi canes:
veſtes ꝓprias vulnerib⁹ compa
ctas violēter abſtrahūt: ita vt illō
corpus elegāter formatū / nudum
totaliter ⁊ cruentatū: coram oīni
†Eſa. 53.b populo apparuit / liuorib⁹ et vul
Ludolph⁹ nerib⁹ pleniſſimū. Unde ait Lu
F dolphus parte. ij. ca. lxvij. O quā
tus dolor erat tibi ſanctiſſima ma
ter: cū oculis tuis aſpiceres iſta.
Triſtatur eīn ſupra modū: nimio
qꝫ dolore mētis affligit᷑: cum eum
ſic nudatū / vulneratū et diſpoſitū
videt. Accelerat igit᷑ mater: ⁊ filio ſuo approximat: ac velo capitis ſui eum cingit ⁊ ve
lat. O in quāta amaritudine eſt anima ſua: nō credo ꝙ vbū facere potuit. hec ille. Et
ſctō bonauētura in ſuis meditatiōibus a quo recepit: cōcordat ⁊ Bernardin⁹. Tamē
ex ſacra ſcriptura auctoritatē nō habet ſicut alia multa: an ſic factū ſit neſcio: hoc tamē
vnū noſco: ꝙ multa ſecreta bonus ieſus ſuis deuotis reuelat: nō oībus cognita: ſicut
fuit ſctūs bernardus / bonauētura / vincētius / bernardinus / franciſcus et ceteri plures
alij: nō eīn deuotorū feruor ⁊ ſacra meditatio contēnenda eſt. Aſpice ergo diligenter
iam in cruce parata / quō rabidi canes rapiūt ieſum ⁊ ꝓſternunt duriſſime: deponētes
⁊ femoralia: ne aliqd ſolatij haberet: ipſe autē manſuetiſſim⁹ heros vltro brachia ape
ruit: locis quantū poteſt aptat clauorū. Affigit᷑ clauo obtuſo: rumpunt᷑ vene manuū:
caroqꝫ per claui violentiā in medio manuū eripitur: pariter manus leua trahitur: ampliatur
pliatur foramen dextere: ſic extenſus affigitur leua: peruenit᷑ ad pedes: qui ad ſpacīū
palme nō poterant cōtingere foramē inferius: aptant carnifices funes: attrahunt vio
lenter: totū corpus miſere lacerat᷑. O qꝫtus dolor: ſentiri poteſt: dici nō pōt. Affixus
ergo ⁊ extēſus erigit᷑ in altū. Et crux pceps cū totius corpis graui pondere trib⁹ cla
uis ſuſtētato: lapidi ad hoc diſpoſito imittit᷑: ſic ꝙ oia vulnera iterū ⁊ in maiori quāti
tate aperiunt᷑ ⁊ renouant᷑: fluūtqꝫ vndiqꝫ ſacratiſſimi ſanguinis riuuli.
Ambroſ⁹ b ¶ Et cum eo crucifigūt. Amb. lib. x. ſup Lucā ait: Refert igitur cōſiderare qua
lis aſcēdat: nudū video: talis ergo aſcendat qui ſeculū vincere parat: vt ſeculi adiumē
ta nō querat. Victus eſt Adam qui veſtimēta queſiuit: vicit ille qui tegumenta depo

A a ſ in qua ſcriptura innuit euāgeliſta nihil fortuitu in chri
ſto euenīſſe: ſed ſm diuinam preordinationem que etiam
prophetis eſt inſerta.
ſcptura que dicit:† Et cum iniquis de-
putat' eſt. J. Milites ergo. R. crucifi
a ſ τ in cruce leuaſſent.
gentes eū. M. poſtq̃. J. crucifixiſſent
a ſ habuit enī chriſt' plura veſtimēta: ideo receperunt pal
liū qđ chriſtus portauit iuxta morē patrie: τ fecerunt duas
partes: τ laneā camiſiā ſubtus ad carnē ꝑ tertia pte: τ ca-
ligas cū caputio ꝑ quarta parte.
eū accepe-rūt. R. et diuiſerūt veſtimen
a ſ .i. fortuitā fecerūt electionē. b ſ .i. iacētes: c ſ q̃ttuor
partib' de q̃bus dixi: tñ Auguſtinus dicit: q nō miſerunt
ſortē ꝑ illis ptibus: ſed miſerunt ſortem ſup eis: intellige
veſtimentis: quis tolleret tunicā inconſutilē: τ concordat ij-
ra: τ dicit q ſcptura ad hoc dicit: ſup veſtē meā miſerunt
ſortē: ſed poſſumus etiā intelligere q miſerūt ſortē ꝑ talos
iacendo ſup aliquam veſtem chriſti: quid q̃s de omnibus
tollat non eſt magna vis. Accipe quod vis. b ſ ſcʒ ex for
tuna ſortis.
ta ei' ſortē mittētes: ſup eis quid q̃s tol
a ſ ſicut ſupius notatū eſt
leret. J. et fecerūt quattuor partes vni
a ſ quā .ſ. habuerāt adhuc reſiduā que nō eſt computata in
B ter q̃ttuor partes ꝑdictas.
cuiq; militi partē et tunicā: erat autē tu-
a ſ .i. ope reticulato factā nō arte ſutoria aſſutā: ſʒ ope ma
nuū virginis deſupius vſq; ad inferius contextam.
nicā incōſutilis deſup contexta ꝑ totū.
a ſ quia nō erat conueniens ad ſcindendum ꝑpter filoꝝ re
ſolutionem. b ſ 16. q. 7. c. ſicut domino.
Dixerūt ergo ad inuicē: nō ſcindamus
a ſ .i. cōmittamus fortune q̃s totam tunicā accipiat.
eam: ſed ſortiamur de illa cuius ſit: vt
a ſ qꝛ hoc etiā factū eſt ex diſpoſitiōe diuina: ꝓpter myſteriū
qꝛ ſignificat dilectionē dei τ ꝓximi: q̃ ſuper oīa eſt ſeruan-
da: quam ſi q̃s ſciderit peribit: vel vnitatē eccl'ie permanſu
ram in perpetuū ſciderit peribit pariter.
ſcriptura impleret. M. τ quod dictum
a ſ ſcʒ dauid b ſ id eſt diuiſerunt.
eſt ꝑ ꝓphetā dicentē. J. † Partiti ſunt
a ſ .i. palliū tunicellā caligulas cū caputio. b ſ .i. tunicā
incōnſutilē. c ſ .i. iecerūt vel fecerūt caſualē experiētiam.
veſtimēta mea: et in veſtē meā miſerūt
a ſ id eſt in hoc facto ſcʒ diuiſionis veſtimētoꝝ per milites
impleta eſt ſcriptura predicta.
ſortē. Et milites q̃dē hec fecerūt. M.
a ſ ſcʒ iuxta crucē irridētes ieſum τ cuſtodiētes q̃diu viue
ret: ne q̃s ſolueret eum τ raperet
et ſedentes obſeruabāt eū. J. Scripſit a

ſuit. Et talis aſcendit q̃les nos au- C
ctore deo natura formauit. Talis
in paradiſo homo prim' habita- †Eſa. 53. d
uerat. Talis ad paradiſuʒ homo
ſecūdus intrauit. Et vt nō ſibi ſo-
li ſed oībus vinceret: manus extē-
dit, quo oīa traheret ad ſe: vt no-
do mortis exuto, iuga fidei ſuſpē-
ſa, celeſtibus ea q̃ prius erant ter-
rena ſociaret. Hec Ambroſius.
a ¶ Scripſit aūt titulū pila.
Quidā deuot'. O vere deuotus Quidam deuotus
τ ſalutaris titul' innocētis mortꝫ
chriſti ieſu. Hūc fugiunt diaboli:
hūc amplectunt oēs deuoti: ꝑfe-
cto q̃ ſe iſto titulo de nocte ſigna- †Pſ. 21. d
uerit: paſſioniſq; domini recorda-
tus fuerit: dicendo ex corde cōtri-
to: Dn̄e mi propter amaritudinē
paſſionis tue ꝓpici' eſto mihi pec
catori: neq; diabolus, neq; mors
eterna ꝓualebit huic homini iſta
nocte. Vñ legit de quodā deuo-
to: qui ſe ſiue ponēs ſe dormitū ſi D
ue exurgēs: illo ſe titulo fronte cō
ſignauit, cū paſſionis chriſti medi
tatione. Quo mortuo, inuēt' eſt
hic titulus aureis litteris ſcript'
in frōte ei'. Erat aūt titul': Jeſus
naçaren', rex iudeoꝝ. O admira-
bilis: oīpotens τ ineffabilis titul'
glorie: non tu pilate iudex iniuſte
hūc iuſticie titulū dictaſti ex te: vꝫ
ſi tu ex te eū feciſti: deriſorie hunc
feciſti: quē tñ nō ex te ſcriptū reli-
quiſti quē ſcripſiſti: qꝛ ipm̄ tripli-
ci famatiſſimarū linguaꝝ ſtilo cō-
ſcpſit. Judei nēpe habebāt ſacer-
dotiū τ theologiā. Greci induſtri
am τ philoſophiā: latini vero im †Pſ. 21. d
periū et monarchiā. Chriſt' ergo
qui ſūmus ſacerdos erat ſm ordi
nē melchiſedech: iuxta illud: Tu Pſ. 109. a
es ſacerdos in eternū ſm ordinē
melchiſedech: qui pro nobis ob-
tulit in odorē ſuauitatis hoſtiam
placatiōis deo patri, ſummamq;
theologiā ſm rem ipam: q̃ ipſe ē
poſſidet: nā de' verus: ſm autē q

E hõ ſummã theologiã ſpeculatiuã
oia in verbo intuẽs: ſummã theo-
logiã practicã pleniſſime cõtinet:
ideo prima dictio ieſus cõgruẽtiſ-
ſime in titulo triũphali chriſti con
ſcribit: cũ dñs ꝛ ſummus ſit ſacer
dos. Greci inſuper florebãt in ſtu-
dio ſapiẽtie ſup oẽs totius mundi
ꝑtes. Chriſt⁹ aũt ſummi pr̃is ſapi
entia ꝛ ſciẽtia/ imagoq; expreſſa: q̃
ſua ſciẽtia oẽs elenchos ſophiſti-
cãq; artẽ diaboli ꝑpulchre demõ-
†Exo.3.d. ſtrauit cõfutauitq;: vt arte ſic ars
deluderet: vñ fructus ꝓdiret innu
merabilis: q̃obrẽ nõ ab re in titu-
†Mat.1.b lo naçarenus collocat: vt ſicut Je
†Joã.1.a ſus liberationẽ et ſalutationẽ: ſic
†mat.23.a naçarenus fructificationẽ florige-
†Mat.2.a rã importaret. Romani ſiue lati-
†Joã.18.g ni qui imperio et monarchia glo-
†Apo.16.c rioſi fuerãt: nõ poterãt hui⁹ mag-
nifici tituli exꝑtes manere: vñ non
lõge poſt ſub piſcatoꝛis hamo an
nuloq; ſubagẽdi: vt chriſt⁹ dñs do
minãtiũ/ rex regũ: vnus eſſet dñs
vniuerſalis: appoſuit pilatus/ rex.
†Ps.2.b Vñ ait ꝓpha in ꝑſona chriſti: Ego
cõſtitutus ſum rex ab eo ſup ſion
montẽ ſctm̃ eius: ꝑdicans ꝑceptũ
ei⁹. Ne ꝓpter montẽ ſion ſolis iu-
deis cũ regẽ q̃ſi diceret ꝯſtitutũ:
ꝯtinue ſubiecit: Dñs dixit ad me:
fili⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te:
poſtula a me ꝛ dabo tibi gẽtes he
reditatẽ tuã: ꝛ poſſeſſionẽ tuã ter-
minos terre. Quã poſtulationem
poſtea edixit/ dicẽs: Jgnoſce illis
q2 neſciũt quid faciũt. Vñ ſequit
q̄ licet oim rex ꝛ dñs ſit Chriſtus
tamẽ ſpecialiter iudeoꝝ.i. cõfiten
tium per fidẽ verã/ in illis habitat
per gratiam: ꝛ eos gubernat atq;
poſſidet: ideo gẽtes poſſeſſiõis ap-
ponitur in titulo iudeoꝝ.

a § .ſ. Triumphalẽ continentẽ cauſam ꝛ ordinẽ triumphi. Memorialẽ continentẽ memoriã chriſti crucifixi. Preconialem cõtinentẽ laudẽ gloriãq; victorie. b § quia romanis erat mos ſcribere ſuper cruces ꝛ ponere cauſam mortis crucifixi: propter quod pilatus fecit ſcribi titulum ꝛ poni ſuper crucem.

aũtem titulum pilatus: **b** et poſuit ſuper

a § .ſ. in tabula cruci ſup caput chriſti affixa pauliſp amota a capite. b § ieſu crucifixi.

crucẽ. M. ſup caput ei⁹ **a** cauſam ipſius

a § .ſ. mortis.

ſcriptam. J. **Erat autē ſcriptum.** M.

a § Jn hoc oſtendit chriſti diuinitas/ cũ dicit: hic eſt, vnde dicit: †Qui ẽ miſit me ad vos.i. ille q̃ ex ſe habet neceſſitatem eſſendi: qđ ſoli deo cõpetit. b § Jn hoc notat ſummi ſacerdotij dignitas. qui inter populũ ꝛ deũ debet eſſe reconciliator ꝛ mediator: qđ maxime chriſto conuenit in noie ieſus: q2 ſaluũ fecit pplm ſuũ a peccatis eoꝝ. c § Jn hoc notat ſummi magiſterij ſublimitas: q2 ſua ſapiẽtia †illuſtrauit oẽm hominẽ venientẽ in hũc mundũ: ideo nomen magiſterij cõuenit chriſto. †vñ: vn⁹ ẽ magiſter vr̃ chriſtus d § Jn hoc notat regalis maieſtas que eum iam natũ conſecuta eſt. vñ: †Vbi eſt qui nat⁹ eſt rex iudeorum: hũc titulum non potuit relinquere iam moriendo: †q2 rex ego ſũ. Et hic eſt rex iudeoꝝ: vt ioãnis teſtimoniũ impleatur. Et alibi: †habebat in veſtimento ꝛ femore eius ſcriptũ: Rex regum ꝛ dominus dominantium.

Hic **a** **eſt** **b** **ieſus** **c** **naçarenus/ re** **d** **x iudeorũ.** b

a § .i. aliqualiter amote.

Erat autē ſupſcriptio ſcripta ſup eũ

a § nã ex iſtis tribus famoſis linguis multi venerũt ad feſtiuitatẽ paſchalẽ: vt oẽs poſſent hũc legere titulũ: q2 eiũ rex ꝛ dñs ac ſaluator omnibus hic fuit affixus.

litt **a** **eris grecis/ hebraicis/ et latinis.** J.

a § ab hora ſexta vſq; ad veſpertinã: nã tres horas viuus ꝛ tres defunct⁹ pendebat in cruce: a ſexta vſq; ad nonã tres a nona vſq; ad veſpertinã horam tres. Nota q̄ chriſt⁹ poſt meridiẽ expirauit/ que eſt nona: ideo nona fit cõmuniter hora duodecima.

Hunc ergo titulũ legerũt multi iudeo-

a § ideo facilis patuit acceſſus ꝛ receſſus ad crucem ꝛ ciuitatem: vnde iam ſ⁹rma multũ murmurauit contra hunc titulũ: quod murmur peruenit ad aures pontificũ: vel magis credo ꝑncipes inuidia inueterata reaccenſa: mouerũt vt irent ad preſidem: ꝛ iſtud verius cenſetur.

rum: q **a** **uia prope ciuitatem erat locus**

vbi crucifixus eſt ieſus. Dicebant er-

a § rogando ꝛ ꝓmittendo adierunt pilatum multis ꝑſuaſiuis orationibus petierunt: ꝑſuadentes vt titulum deleat aut aliquid ſuperaddat.

go pilato pontifices iudeorum: Noli

a § En in omnibus nituntur maledicti iudei chriſti famã odoriferã opprimere. Credunt em̃ poſſe veritatis oraculũ falſificare: qui non poſſunt pilati ſcriptionẽ mutare. Dicit em̃ ieſus: Rex ſum ego. Er-
†Matth. go iſte titulus non poteſt deleri: †quia celũ ꝛ terra tranſibunt: verba autẽ mea non peribunt.
24.c. **ſcribere Rex iudeorum: ſed quia ipſe dixit: Rex ſum iudeorum:**

A a ſ ex diuina prouidentiā: qui dedit pilato in hoc conſtan/
tiam. Fuit etiam pilatus offenſus contra iudeos: propter
ea ꝙ timore fuit compulſus innocentem cōdemnare: ideo
noluit eis condeſcendere. b ſ q. di. Sicut ſcriptū eſt ſic
ſtabit: acſi aperte ex eo loqueretur ſpūſſanctus illud quod di
cit: † Memoria iuſti cū laudib⁹: ꝛ nomen impioꝝ putre/
ſcet ꝛc. Hic aūt fuit iuſtus: ſicut multotiens dixi: ergo me/
moria eius cum laudibus.

Reſpondit pilatus: Quod ſcripſi ſcri a pſi. Et ſtabat populus expectans. M.

a ſ .i. ingredientes ciuitatem ꝛ egredientes: ſpuerunt cōtra
chriſtū cruci doloroſiſſime affixū: qđ hodierna die faciūt in
dei/ſpuentes contra eccleſiam. b ſ putantes per hoc poſ
ſe eum ad impatientiā irritare.

Pretereūtes aūt blaſphemabāt eū mo

a ſ † Primū gen⁹ illudentiū. Hec irriſio et blaſphematio
facta eſt a populo cōmuni: vt ꝛ impleretur ſcriptura: † Oēs
vidētes me deriſerūt me: locuti ſunt labijs ꝛ mouerunt ca
pita. b ſ interiectio deridētis/inſultantis vel increpantis

uentes capita ſua/ ꝛ dicētes: Vach qui

a ſ .ſ. ſicut dixiſti te poſſe deſtruere/ ꝛ i triduo reedificare.
b ſ illud em̄ fecit chriſtus quo corpus propriū deſtruebat
voluntaria morte.

deſtruis templuz dei/ et in triduo illud

a ſ .ſ. ſi potes templum deſtruere ꝛ reedificare: fac ergo te
liberum vel ſaluum: quod minoris potentie eſt tres cla/
B uos extrahere.

reedificas. R. Saluū facte metipſum

a ſ tu dixiſti fili⁹ dei ſum: nūc ergo filij hominū te crucifi/
xerunt: quia poteris te liberare qui ſuper filios hominū te
iactaſti deſcende: deſcende nunc fili dei.

M. Si fili⁹ dei es/ deſcende de cruce. b

a ſ † Secundū genus illudentiū. Ecce quantam vim ap/
ponit diabolus: qui prius totis viribus moliebatur chriſto
vitā auferre: qꝛ multos liberabat obſeſſos: quoſdā cōuer/
tebat ad penitentiā: iam autem notat ſibi maius damnum
inferri p mortem eius ꝙ p ipſius vitam.

Similiter ꝛ principes ſacerdotū. L. de/

a ſ loquebatur audiente chriſto et populo in contem/
ptum eius.

ridebāt illū. R. illudētes ad alterutrū

a ſ .i. legiſperitis. b ſ ſenatoribus ꝛ iudicibus.

cum ſcribis ꝛ ſeniorib⁹ dicebāt: Alios

a ſ in hoc maxima impatientia ꝛ inuidia notatur principū
quibus nō ſufficiebat ꝙ per totā noctē ꝛ quaſi mediū diē
illuſiſſent chriſto: ſed qđ inhumanū eſt iam in morte ago/
nizanti non pepercerunt.

ſaluos fecit: ſeipſum nō poteſt ſaluū fa

a ſ in hoc magna apparet ſtulticia diaboli cū ſocijs iudeis
qui dicūt: ſi rex ē ꝛc. q. d. ſi rex ē/ relinquat ſoliū maieſtatꝭ:
relinquat ſceptrū imperij: quia † fact⁹ eſt principatus ſup
humerū eius. Si rex eſt/ deſinat certare pro populo ſuo:
tradatq̄ in manus hoſtium populū quē liberare venit.

cere: ſi rex iſrael eſt/ deſcendat nunc de

a ℭ Reſpōdit pilatus. Qđ. C
Bernardinus in ſermo. de titulo Bernardinus
triumphali. li. de chriſtiana religi
one ait: Diuina diſpenſatiōe ſan/
citum eſt: vt hic titulus triumpha † Prouer. .10. b.
lis ſup crucē dñi poneretur: Ieſus
naçarenus rex iudeorū. In quo ti/
tulo tota ſpes noſtre ſalutis inſi/
nuatur: ſm ꝙ triplex eſt ſpes noſtra
Prima venie. Scda gratie. Ter/
tia glorie. Prima ſpes venie indi
catur cū dicitur: rex iudeoꝝ .i. confi/
tentiū. Secunda pars gratie po/
nitur cū dicitur: naçarenus: qui flori † Primum gen⁹ illudētium
dus interpretatur. Flos enim ſpem
fructuū euidēter deſignat. Tertia
vero ſpes glorie demonſtratur in † Pſ. 21. b
hoc ſanctiſſimo nomine ieſus qui
ſaluator interpretatur. Ipſe em̄ ſo/
lus ſaluat in ſe ſperantes.

b ℭ Si fili⁹ dei es. Hugo car. Hugo cardinalis
Nunc eſcam mordere ceperat di/
abolus humane nature in chriſto:
ꝛ iam hamum quo capiebatur ſen/ D
tiebat: ꝛ ideo fauces retrahere vo
lens: mare rubrum (id eſt ſangui/
nem chriſti) ſuperinundans vide/
bat: etiam imminere in primo ſi/
bi ſubmerſionē: ꝛ ideo puocatio/ † Secundū gen⁹ illudētium
nē eius ſuadebat. In certamine il
lo ſe inferiorem conſpiciens: per
blaſphemos de pace tractabat. Eſa. 25. d.
vnde dicitur: Humiliabit gloriā ei⁹
cum alliſione manuū eius. Gloſa
interli. Humiliabit .ſ. dominus:
gloriam diaboli: manuū eius: id
eſt operum potentia. Quia dia/ Bonauentura i. iij. libro ſniaꝝ. diſti. 19. q. 5. ar. 1.
bolus habuit duplicem manum
ante paſſionem chriſti: ſcilicet im/
pellentem et atrahentem: vt dicit
Sanctus Bonauētura. Manus
attrahens erat poteſtas trahendi
ad limbum etiam iuſtos et quan/
tūcunq̄ ſanctos. Manus impel/
lens erat poteſtas precipitandi in
malū vel per fallaciā vel per vio/
lentiam: quia vt draco ꝛ leo tenta † Eſa. 9. b.
bat. Et manus attractiua tāte po/
teſtatis erat: vt nullus poterat ei/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E reſiſtere: hec ei oino amputata eſt
p paſſionē chriſti. Manū aūt im/
pellentē ita fortē habuit: vt cū ma
gna difficultate poterat ei qs reſi/
ſtere: ꝛ ideo in multis regnabat: ꝛ
hec poteſtas debilitata eſt p paſſi/
†Pſ.21.b onem chriſti. hec Bonauētura.
a ¶ Illudebāt autē ei. Nota
Chriſtus fuit illuſus a q̄ttuor ho/
minum generibus/ in quattuor lo
cis/et in quattuor tēporibus. Pri
mo a ſacerdotibus in domo prin/
†Lu.22.ſ cipis ſacerdotum hora matutina:
quādo velata facie/ſputis/alapis
afficiebāt eum dicētes: pphetiça:
†Tertium gen⁹ illudētium Et ſignificat ſacerdotes qui ſuper
omēs ſunt exaltati: et in peccatis
ſacra tangunt et ſumūt/ſic chriſtū
cōſpuentes: oculos velātes/dicen
tes: ſanguis ꝛ caro ſumus ꝛc. Se
cūdo fuit illuſus ab herode et pn/
cipib⁹ ſuis ac exercitu: qn̄ alba ve/
E ſte fuit indutus et ſpret⁹ hora ter/
†Quartū gen⁹ illudētium tia in curia eius: ſignificat princi/
pes ꝛ iudices ac potētes qui pau/
peres ſpernūt eos p fatuis repu/
tant/excoriāt: nō defendūt cū poſ/
ſent: ſed magis opprimēdi ꝛ calū/
niandi occaſionē dant. Tertio a
militibus hic: ſed precipue in pre/
torio pilati quaſi hora ſexta in ſpi
nea corona/flagellis/alapis/ arun
dine/ vbis iniurioſis: Aue rex iu/
deoꝝ: ꝛ ſignificat oēs tyrānos qui
affligunt vltra meritū pplm quez
Eſa.3.b tueri deberent. vnde: pplm meum
exactores ſui ſpoliauerūt. Quar/
to a populo ſub cruce et latroni/
bus in cruce hora nona quaſi mul
tis verbis blaſphemis. Et ſignifi/
cant omnes malos homines deri
dentes iuſtos et dei famulos vel
famulas. Et pp̄ter illas quattuor
illuſiones flectitur genu quater in
hebdomada penoſa/ ſm ꝙ quat/
tuor legūtur paſſiones: vt iterum
honor chriſto exhibeatur/qui vo/
luit p malis contemptui haberi.

a ſ ſpondent mēdaciter quod nō feciſſent: quia ſecretā cor/
dium ipſis ſepius referauit: mortuos ex inferni clauſtris
reuocauit: paralyticos ſolidauit: tertia die poſtea reſurre/
xit: ꝛ non crediderūt: multo minus ſi tres clauos ſoluiſſet.
cruce. R. vt videam⁹ ꝛ credam⁹. M: B
ei. L. ſe ſaluum faciat ſi hic eſt chriſtus
a ſ †Sperauit in dn̄o/eripiet eum: ſaluum faciet eū ꝛc.
in quo patet magna dementia iudeorum: qui quidem al/
legant ſcripturam que omnib⁹ nota eſt: vt illa dicatur de
impijs contra iuſtum machinantibus: et ipſis referentib⁹
complent: deum ꝙ aperte blaſphemant/dicendo: Liberet
eum ſi vult.
dei electus. M. cōfidit in deū: liberet
a ſ quando dixerunt: †Tu ergo es filius dei: dixit: Uos di
citis: quia ego ſum.
eū nunc ſi vult. Dixit enim quia filius
a ſ †Tertium genus illudentium fuit militum: quia prius
illuſerūt chriſto in pretorio purpura induto: iam iterum
illudunt ſibi ſub cruce nudo ꝛ crucifixo. Sacerdotes im/
properant chriſto: quia dixiſſet/filius dei ſum: quod puta/
bant eſſe contra legem: milites autē rex iudeorum impro
perant: qui contra ceſarem.
a dei ſum. L. Illudebant aūt ei ꝛ milites
a ſ.i. libera te per tuos miniſtros ꝛ vaſallos.
dicentes: Si tu es rex iudeorum/ ſal/
a ſ †Quartum genus illudentium.
uum te fac. M. Idipſum autem et la/ b
a ſ quia primo ambo conuitiabantur: quod erat valde cō
triſtabile a tam vilibus ꝛ damnatis conuitiari: ſed poſtea
vnus viſa tanta patientia in omnibus his: ꝛ illuſtrāte gra
tia dei ꝛ viſitante penituit.
trōnes qui crucifixi erant cū eo impro/
a ſ.i. vituperabant. b ſ opprobria inferebant.
perabant ei et cōuitiabantur.

¶ Jeſus fructu/
oſe affat⁹. Mat
thei. XXVII.
Marci. XV.
Luce. XXIII.
Joannis. XIX.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A **I**Eſus autem dice a

a ſ Vidit eñ filius dei et virginis iam ad vindictã tantoꝝ peccatoꝝ patrem ſuũ fore promptiſſimũ: vt vel terra ſe aperiret oẽs deglutiendos: q2 tremuit: ⁊ ſaxa ſciſſa ſunt nã nimia leſio chriſti perſone peior fuit ꝙ oĩm hoĩm pctm̃ ſit malũ: ſicut dicit Anſelm⁹. c.14. cur de⁹ hõ. Voluit eñ pfectiſſime implere facto ⁊ exẽplo qđ docu it ore ⁊ ſermone: q2 dixerat. Orate ꝑ pſequẽtib⁹ ⁊ calumni antibus vos. Ideo mãſuet⁹ Jeſus verbũ miſerationis et grẽ a ſeculo inauditũ emiſit dicens. Pater dimitte illis ⁊c.
b ſ Nõ eni attendũt quantũ iudicis maieſtatẽ cõtemnũt: nõ conſiderãt quantũ altiſſimi dei bonitatẽ et pietatẽ irri tant: non vident quantũ ſibi nefas inexpiabile quaſi procu rãt: non ſẽtiũt quid tormẽti qđ damnationis acquirent: ⁊ quid glorię perdãt: ideo neſciũt qđ faciũt. Dimitte ergo il lis. ſ. qui neſciũt quid faciũt: nõ precoꝛ ꝑ aliis qui vtiq3 ſci re debẽt quid faciãt: ſed inuidia obnubilati ꝑuertẽtes ſcri pturas: ſed ꝑ gẽtilib⁹ inarciaſis idolatris dediti: q̃ neſciũt de ꝑmiſſione diuina / chriſtiq3 i carne aduentu. Etiã ꝓcoꝛ ꝑ iudeis ſimplicibus ignoꝛantibus: ſed ſolũ zelo legis me irridentibus: neſciũt eni quis ſũ. Precoꝛ eñ ꝑ vniuerſis peccatoꝛibus vt peniteant ⁊ ſalui fiant.

bat. L. Pater dimitte illis: quia neſci

a ſ. ſ. Geſmas motus ex impatiẽtia. coꝛpalẽ magis atten dẽs ſalutem ꝙ ſpũalẽ: ſicut multi faciunt q̃ dicũt deũ in iuſtũ imiſericoꝛdẽ / ipotentẽ: eo ꝙ noluerit vota ipſoꝝ im
B plere. Ver. Diſmas et geſmas: medio diuina maieſtas. Geſmas damnatur: diſmas ad aſtra leuatur.

unt qđ faciũt. Unus autẽ de his q̃ pen

a ſ huic latroni chriſtus nõ reſpõdit: volẽs excellentẽ oſtẽ dere patientiã. Quia dicit Chryſo. Mirabilius eſt hoiem conuicia paſſum ⁊ nõ motũ: ꝙ hominẽ vulneratũ et per cuſſum non cadere.

debant latronibus blaſphemabat eũ

a ſ. ſ. liberãdo de cruce ⁊ nos tecũ libera: mot⁹ autẽ fuit ex pia oratione chriſti. q. d. ex quo te non potes ſaluare: ⁊ tibi depcando ſuccurrere: quid depcaris ꝑ aliis: cũ tua oratio ſit inualida ꝑ te ⁊ aliis: quod nõ eſſet ſi chriſtus eſſes.

dicẽs. Si tu es chriſtus ſaluum fac te

a ſ ꝙ ille iã erat conuerſus viſis tot ſignis ⁊ tanta patien tia in chriſto. b ſ in ſiniſtra pendentem pro duricia in qua adhuc ꝑſeuerauit.

metipſum et nos. Reſpõdẽs aũt alter

a ſ. ſ. iã exiſtis i articlo moꝛtis: et ꝑ peccatis tuis peſſimis es damnatus ad patibulũ: vñ deberes querere veniã pec catoꝝ a datoꝛe: ⁊ nõ blaſphemare dantẽ ⁊ iniuſte hic pendẽ tẽ. Nec eni blaſphemia latronis tanto cõtẽptibilioꝛ erat et grauioꝛ / quanto tã vilis ⁊ ſceleratus hõ iã ad moꝛtẽ dam natus: ⁊ moꝛ ꝑ ſuis ſceleribus moꝛiturus.

increpabat illum dicẽs: Neq3 tu times deũ q̃ in eadẽ dãnatiõe es. Et nos qui

a ſ. ſ. patimur. b ſ tormenta moꝛtis: c ſ. ſ. noſtris ma lis ⁊ facinoꝛoſis. d ſ hic in patibulo.

dem iuſtẽ: nã dignã factis recipimus:

a C Pater dimitte illis. Pri mũ verbũ chriſti in cruce ꝓlatum dicitur liberalis remiſſio pro ſuis ſeuiſſimis inimicis verbum mirę benignitatis et immenſę charita tis: q̃ actualiter cruci affigitur: et ꝓ crucifixoꝛibus depꝛecat. Sub ſannat ⁊ irridetur ſanctus ſanctoꝛ rũ: flagellis cęditur: ſputis fędat: ſpinis coꝛonatur: ⁊ clauis affigit. Ipſe aũt tãta abſoꝛptus charita te: vt perfectiſſimũ ab inimicis in choaret opus dicẽs: Pater igno ſce illis ⁊c. In quibus verbis tri plici medio oꝛat pro ipſis inimi cis. Primo offenſã eis donat nul lũ retinẽdo liuoꝛẽ. Secũdo ꝓ ip ſis oꝛat nihil obmittẽdo: nam nõ ſimpliciter ſed exceſſiue cum coꝛ dis medulla totius mẽtis affecti one oꝛauit: i ſup oꝛõne lachꝛymaꝝ imbꝛẽ appoſuit dicẽte apſo. Qui in diebus carnis ſuę preces ſup plicationeſq3 ad eũ qui poſſet ſal uum illũ facere a moꝛte cum cla moꝛe valido ⁊ lachꝛymis offerẽs exauditus eſt ꝓ ſua reuerẽtia ⁊c. Illud eñ erat peccatũ maximũ: ⁊ ideo maxime patris offenſiuũ: qđ maxime auxerunt in chriſti de riſione et blaſphemia: in qua de rogabant ſuę potentię / dicendo: Vach qui deſtruis tẽ. ⁊c. Suę di gnitati regię: ſi rex iſrael ⁊c. Suę diuinitati / ibi: dixit filius dei ⁊c. Suę ſapientię et ſciẽtię / ibi: alios ſaluos fecit ⁊c. de quo pulchꝛe ar guit Alexander de ales in. iii. pte q. xvii. mem. v. ar. ii. in ſolutiõe ad primũ. Tertio q2 non ſolũ oꝛauit et indulſit (ſed qđ ẽ maximũ) eos pariter excuſat: q2 neſciũt ait quid faciũt. Vñ ait ſanct⁹ Bernardin⁹ de religione chriſtiana. Cõſidera anima mea ꝙ ſupfluẽs fuit amoꝛ dulcis domini dei noſtri ſup im pios hoſtes ſuos: quãdo nõ ſolũ pleno coꝛde fuit indultoꝛ / ſed etiã efficaciſſimus interceſſoꝛ et ꝓ ipſis

Margin notes (right):
C Primũ ver bũ chriſti i cruce ꝓla tum
Heb. 5. b
D
Mar. 15. c mat. 27. e
Alexan. de ales. 3. pte

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E mus excuſator: vñ nec allocutus eſt iudicē qui p̄ꝫ te nō flectit̄: ſed paterno noīe ſuo blādiēs genito/ri: ſibi q̄ſi cōcluſit nihil tanto filio denegādū: nec inſup̱ ait examina pater: vide pater: cōſidera pater: ſed dimitte inq̄t pater. q. d. ꝛ ſi iuſticia punitionē req̄rat ex actibus ſuis: miſericordia tñ remittat ge/mitibus meis. hec ille.

a ¶ Dñe memēto mei cū ve.

Scdm verbū chriſti i cruce, pro/latum.

Secūdū verbū chriſti, ꝓlatū ad latronē Diſmaz dicit̄ ſupnaturalis donatio. In quo verbo oſtēditur mira largitas/donatio ac miſeri/cordia ſaluatorꝫ noſtri erga latronē iſtū: cuiꝰ ꝯfeſſionē ꝛ excuſatio/nē nō refutauit. Sed qualꝭ dolor: quantus meror domini viſcera ꝑ/trāſijt: cū in omnibꝰ charis/ſana/tis/ amicis/notis: ac copioſa tur/ba matre ſola dempta (que fecit quicquid licuerat ꝛ poterat) qui ꝓ domino reſpōderet inueniret. Il/le eñ ſanctus latro ꝛ martyr ꝛ cō/feſſor glorioſus: crucis tormentum qd̄ patiebat̄ floccipendit: chriſto magis q̄ ſibi cōpatiebat̄: popu/lū circūſtātē/ blaſphemātē: haud aduertit principes/ cēturiōes/mi/lites: nec quēq̄ timuit: latā ſentē/tiā publice a pilato approbata et allegata (licet falſo) patenti voce refutauit dicēs: hic nihil mali geſ/ſit: ergo iniuſte cōdemnatus et ac/cuſatus eſt. Sed vñ tāta fides/tā/ta cōſtantia: tantaq̄ ſalutaris con/feſſio hoīs a multꝭ annis flagitio/ſiſſimi: quis doctor imbuit: quis p̄dicator inflāmauit: q̄s ve hūc inſpate ſcitoq̄ tātā ꝓfeſſionē edocuit? Quō filiū dei credere poterat: quē nullū miraculū/nullas ꝟtutes ſupnaturales facē viderat? Quō ab eo vitā eternā petierat: quē iā vita tpali ꝓuari ꝯſpexerat vti hoīez vilē/īpotentē ac infirmū? Quō ab eo ſalutē ꝯſequi poſſe: quē iā in ꝓprio ſuppoſito eā finire cernebat? Certe inſolitū ꝛ magnū vidit in eo miraculū: crucifigētibꝰ gētilibꝰ ꝛ inſultātibꝰ iude/is/ſe nō moueri impatientia: nō turbari maledictione: ſed ſalutem et venie elargitio/nem implorare: vnde opere operāte ꝛ gratia illuſtrāte cognouit illud eſſe ſupra ho/minē charitatis ſignū primo oſtēdere inimicis: q̄obrē chriſtus iuxta eū pendēs iſtu/mauit vt cōfidentiā acciperet: ꝛ ſpem de venia ab eo: qui etiam indulgere/ precari et excuſare inimicos poterat. Rationem huius queſtionis ponit Vincentius, dicēs. Q

a § .ſ. quē impie blaſphemas: ideo iniuſte hāc ſuſtinet pe/nā crucis irriſiones ꝛ blaſphemias.

hic vō nihil mali geſſit. Et dicebat ad

a § .ſ. toto mētis affectu/ꝛ totius lingue affatu: ꝓfuſis co/pioſis lachrymis: corde cōtrito: viſceroſa deuotiōe. ꝛ quantum ꝑmiſit ſupplicij acerbitas: ſe humili ꝛ inclinato capite ad diuinā miſericordiā Ieſum chriſtū conuertit, breui for/mata oratione ait. Dñe ꝛc. nō vt iā parcas mihi omnino: ſꝫ poſtq̄ fuero ad tp̄s in purgatorio ꝓ peccatis meis grauiſ/ſimis: tunc memento mei.

a Ieſum. Domine memēto mei cum ve/

a § Ubi pōdera: quid/qualiter/quō/quādo/quis/vbi/cui. Primo quid: qꝛ paradiſū. ibi in paradiſo. Secundo q̄n: qꝛ hodie. Tertio vbi. qꝛ mecū. Quarto qualiter. qꝛ eternaliter eris. Quinto quō. qꝛ ꝑ verū iuramentū: ibi. Amen. Sexto quis: qꝛ ego dico. Septimo cui. qꝛ tibi.

neris in regnū tuum. Et dixit illi ieſus.

a § In iſto verbo notat̄ quātitas doni qd̄ eſt paradiſum: liberalitas datoris: qꝛ rogat ꝓ memoria ſui: ꝛ dat audien/tiā cū effectu: celeritas tpis: qꝛ nō ꝑcraſtinat̄: ſed ſubito do/nat. Firmitas ꝓmiſſi cū iuramento Amē. Societas amici/cie: qꝛ mecū. Et eternitas regni: nā eris. Utilitas ꝑſone cui iſta dantur: nā tibi. ſ. latroni.

Amē dico tibi: hodie mecū eris in pa/

a § Stabat mente ſuſpenſa. fide integra/charitate ꝑfecta: ſtabat corpore preſens: abſconſis diſcipulis: infirmis cu/ratis tacentibus: mortuis reſuſcitatis dubitantibus: cete/riſq̄ inſultantibus: ſtabat profluia lachrymis: amaro cor/de: querulo murmure: ſeruata honeſtate virginali: dolo/rem quātum humana permittebat fragilitas alto conde/bat pectuſculo: gemebat mater deſolata: querulabatur fi/liū dulcis virgo. audit ictus clauorum. vidit ſanguinis ꝓ/fluā vndam indeſinenter manare. O dña mundi quid tā ſollicite ſtando queris. nunquid pauperē et nudū: abiectū et vulneribus plenū: caput inclinantē: et qꝛ iā morientem. Si hunc queris regina celi: ecce affixus ꝛ derelictus in cru/cis patibulo: ſitiens iā moritur. ꝛ hunc querit anima mea. Uado ego miſera mater ꝛ cruci aſtabo: videbo ꝛ audiā eū neq̄ hinc recedā donec mihi loquatur.

radiſo. I. Stabat aūt iuxta crucē ieſu

a § Hec eſt mater iacobi minoris cuiꝰ pater fuit cleophas: a quo dicit̄ filia q̄ fuit ſoror virginis ꝛ filia Anne: que hūc Cleophā habuit maritū: hec feruens aſtitit virgini.

mr̄ eiꝰ/ꝛ ſoror mat̄ris eiꝰ maria cleophe/

A a ſ Sancti mirandā dilectionē chriſti dñi ad matrē ſuā dulciſſimā; ſeruauit eīm tria vſqꝫ ad mortē q̄ eſſent rumpēda: ſcʒ cor ꝑ lanceā; linguā per acetū ⁊ myrrhā: oculos ꝑ mortē quē tria matri exhibuit: oculos eūm videndo: linguā alloquendo: cor diligendo.

et maria magdalenę. Cum vidiſſet ergo ieſus matrem: et diſcipulum ſtan-

a ſ velut humilis diſcipulus humilis magiſtri non quereret gloriam ⁊ iactantiam: alˀs nomen ſuū non obticeret: et rem tante dilectionis manifeſtam exhiberet.

tem/ quem diligebat: dicit matri ſuę:

a ſ Noīe cōmuni eā vocat: ne teneritudine materne dilectionis cor eius frangeret. b ſ O q̄lis eſt iſta ꝯmutatio: piſcatoris filij ꝓ filio dei adoptatio. Sed in hoc dñs dedit nobis exemplū: vt habeamˀ curā parentū: qđ ipſe verbo docuit ⁊ iam exēplo monſtrauit, q. d. Cōfide in eo mea mater tāq̄ꝫ i filio: ipſe vices gerat meas. Tibi eū ꝓcuratorē ⁊ tuū ſeruitorē ac paranymphū relinquā: dilectū dilecte: virginē virgini: ego mgr abibo: tibi cōſolatorē diſcipulū dimitto.

Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit a **diſcipulo: Ecce mater tua. Et ex illa ho-**

a ſ En quāto honore ioānes ꝓuilegiatˀ vt fieret cuſtos genitricis dei: qualis cōſolatio diſcipulo cū matre dei aſſeſſionis accepe mercedē: vnde ioānes accepit eā in ſuā curā: cuſtodiā ⁊ matrē: vt ſibi ꝓuideret quicquid neceſſariū foret: vel in ſua officia vel obſequia. b ſ Hiero. in ſuā ſcʒ matrem. Augˀ. in ſua. ſ. officia.

B **ra accepit eā diſcipulˀ in ſuā. Erat au-**

a ſ Per tres horas fuerunt tenebre ita denſe: ꝙ ſtelle viſe ſunt ſicut i nocte videnẗ: ſm Euſebiū in chronica. Fuit aūt grande miraculū/ cū tunc ſol diſtaret naturaliter ꝑ diametrū celi: q2 luna fuit. xv. vñ ꝓter naturā aſcēdit luna ab oriente vſus meridiē: ac ſe ſoli ſuppoſuit: ſm Dionyſium ariopagitā i ep̄la ad policarpū: ⁊ ibi luna ſtetit immobilis ad tres horas cōtra naturā: abſtulitqꝫ lumen vniuerſo orbi: quia dominus vniuerſe machine patiebatur.

tem fere hora ſexta. M. A ſexta autez

a ſ Totus enī iſte ſenſibilis mundus ſuo priuatˀ eſt ſplendore ex opificis ſui cōpaſſione nimia: ideo in eius morte nigrū lugubre ⁊ funereum aſſumpſit veſtimentū: quaſi virgini matri aſtantiaȝ velit facere: ⁊ comitatum in exequijs vnigeniti: quem miſere flebat exhibere.

hora. R. et facta hora ſexta tenebrę fa-

vmbra brachij crucis dextri eum tetigit: ⁊ ſic ſanatˀ ac ꝯuerſus. Et ꝓbat per locū a minori: ſi vmbra petri: ergo chriſti ſanabat animā latronis. Sed quicquid ſit nullus eum docuit cōfeſſionē: nullˀ dare potuit cōtritionē ſalutarē: nullus illuminare ipſuȝ voluit/ niſi is qui iuxta eum pependit: qui ⁊ magnas ipſi infudit grās et virtutes. Fidē verū deū credendo: quē vidit miſerabiliter morientē. Spem qua faciliter veniā ab eo: quē ceteri maledicebāt cōſecuturā abſqꝫ titubatione ſperauit. Charitatē exceſſiuam qua ſolo chriſti memoria cōtentatus eſt. Prudentiā ęterna caducis ꝓponēdo. Fortitudinē qua abſqꝫ timore ⁊ rubore veritatē ꝓfitetur/ maledicētibus fortiter reſiſtit. Temperātiam qua omnia in ſaluatoris volūtate cōſtituit: ⁊ impij collegę veſana verba cōpeſcuit. Iuſticiā deniqꝫ chriſtus ſibi infudit gratuiteqꝫ donauit: qua omnibus quod ſuum eſt reddit: chriſto innocētiā/ primo trāſgredienti correctionē/ ſibi ipſi cōfuſionē. D

a C Mulier ecce filius tuus. Tertiū verbū dicit materialis cōpaſſio: in quo verbo multū deuota mens incendit ad compatiēdū matri cum filio. Et ſi illud ioanni euangelicus textus aſcribat: nihilominus mens deuota chriſto adducit. Ecce mulier filius tuus quātum ꝓ humani generis liberatione patiatur: ecce me tuū vnigenitum morti iam vicinū/ in ara crucis imolatū: vt tibi per gratiā in ioanne ſignificantē: multos ſanguine meo acquirā filios. Quāobrē vnigenitū ploras: vt in multis milibus gaudio replearis: ⁊ leticia afficiaris: vnus tibi hodie ſubtrahiẗ: ⁊ multa milia tibi reſtituenẗ. Temperet ergo vſura multorū vehementiā tuorū dolorū: me ſane hodie nō ita perdes: qm̄ cōcito ineſtimabili fęnore perditū reperies: illius mortis inter me et te ſeparatio diu nō durabit/ ſed eſſentialis vita quę ego ſum iterū nos adunabit. Parum contriſtaberis: ⁊ poſt hoc in ęternū mecū lętaberis. Mors mea nō te diu ꝯturbabit: vita tñ mea cor tuū maternū perpetuo lętificabit. Mors in te quę vitam genuiſti diu haud deſinet: nec triumphus hoſtium noſtrorum multum illis proficiet: biduum neqꝫ tua permanebit contriſtatio: quod faciet męę reſurrectionis acceleratio. Memento dulciſſima mater dolo-

Tertiū verbuȝ chriſti in cruce ꝓlatum.

E ris tui vehementiã: Et his ꝓ qͥbꝰ
patior nunꝙ̃ tuã neges ꝯſen tiaꝫ.
Memento amoris quo te ſemꝑ
dilexi ſingularis et amarẽ mortis
meẽ: ꝑ qua tantũ ꝯtriſtaris: vt cũ
Ac.17.f. a peccatoribus ꝓ quibꝰ patior in/
uoceris: tunc ne pro eis intercedẽ
do mater mea graueris. Tu enim
conſtituta totius mũdi aduocata
fidelis: ꝙ̃obrẽ viſcera tua eſſe con
cuſſa dolore ⁊ tremore optime ag
noſco. Beata ergo virgo maria
magis cõdoluit filio: qꝛ ipſa vide/
bat ꝙ dolores oĩm in ſe portabat:
immo ſicut ipſe fuit omniũ redẽ/
ptor: ita ipſa fuit omniũ genitrix/
mediatrix/recõciliatrix/excuſatrix/
⁊ aduocata omniũ peccatorũ. Et
ideo cũ ipſa eſſet aduocata mũdi:
tantũ dolorẽ ſpũſſanctus ſuis in/
fudit viſceribus/ꝙ̃tum ſufficiebat
oĩm electoꝝ genitrici ad excuſan/
dum ingratitudinẽ mundi qui ſic
dura morte de mundi fabrica ſuũ
expellebat auctorẽ: q̃ ad ipſos eru
F endos de faucibus mortis de ſinu
patris aduenerat/ſeruilẽ aſſumen
do naturã: vñ ipſa pro ſe ⁊ ꝓ toto
mũdo dignũ deo morienti: ⁊ de ſe
genito exhibebat lamẽtũ. Vñ ait
frater vbertinus de caſili. Quãto
certius ſciebat ſeipſam ꝑ filij mor
tẽ redimi: tanto magis ſibi grata
ſuo coniungebat dolori. Et quãto
ſciebat breuius eſſe tempus: quo
mors ad ſolum triduũ debebat in
mẽbris chriſti includi: tãto magis
ſatagebat toto corde cõmori ⁊ cõ
ſepeliri: ⁊ tãto magis vacabat do
lori: nullo modo volẽs: nec etiam
ꝓ reſurrectione filij dum viueret
in carne paſſibili a dolore mortis
eius participatione fraudari.

a ¶ Eli eli lamma azabtani.

a ſ Legit ꝙ dionyſio athenis tũc ſcholã regente in ariopa/ 6
go/facte ſunt tenebre in toto orbe: vñ requiſitꝰ a diſcipulis qͥd
hoc eſſet: reſpondit. Aut elemẽta mẽtiunt: aut deus natu/
re patit: ⁊ creature eiꝰ cõpatiunt ei. Inde ſol obſcuratꝰ eſt
cõpatiẽs ſuo creatori. Conſtituamꝰ arã ignoto deo: ⁊ imo/
lemꝰ illi geniculatiões: ⁊ pectoꝝ tũſiones: qꝛ ille deꝰ bono/
rũ noſtroꝝ nõ eget: qꝺ ⁊ factũ eſt. Et poſtea paulus hanc
arã reperit athenis: et titulũ eius. ſ. ara ignoti dei: ideo ait.
† Quod ergo ignorantes colitis/hoc ego annũcio vobis.

cte ſũt ꝑ totã terrã vſꝙ̃ i horã nonã. Et

a ſ. ſ. iam ceptã nondũ finitã: voluit autẽ hora nona mo
ri ſcd̃m Hierony. vt oſtenderet ꝑ mortẽ ſuam nouẽ choros
angelorum reparari.

obſcuratꝰ ẽ ſol. M. Et circa horã nonã

a ſ vt verus hõ in doloribꝰ vehemẽtiſſimis cõſtitutus: in
nullo ꝙ ſolatiũ aliqꝺ habẽs. b ſ In q̃ oſtẽdit virtꝰ di/
uinitatis: nã purus hõ in morte clamare nõ poteſt: iõ cla/
mauit fortiter: vt meliꝰ audiret q̃nta paſſus eſſet ꝑ nobis.

R. exclamauit. M. Jeſus voce mã/

a ſ. i. deus meus deus meꝰ: qꝛ el ſignificat deus: ⁊ litterã
iota adiuncta dictioni el: ſignificat meus. b ſ. i. quare:
eſt dictio ſegregata ⁊ vna ꝑ ſe. c ſ dereliquiſti me: et prepo
nitur littera ayn ſcd̃m Lyram.

a gna. Eli eli lammã açabtani. R. qꝺ in/

a ſ Geminat deus meꝰ deus meus: ad ſignificandũ dupli
cem naturã in chriſto. q. d. deus meus cuius ſum filius na
turalis: eiuſdem ſubſtantie et nature: ſcd̃m quã derelinqui
impoſſibile eſt: Deus meus: cuius ſum filius per vniõem
creationis: quomõ me dereliquiſti: ⁊ penis tam acerbis h
expoſuiſti: mortiꝙ amare tradidiſti.

terpretatũ eſt: deus meus deus meꝰ/ vt

a ſ Dereliquit nempe eũ diuinitas: qꝛ ꝓtectionẽ ſubtraxit:
vnitatem ẜo nõ ſoluit. Sepauit ab eo defenſionem: in quo
manſit ꝑ vniõnẽ. Dereliquit eũ in triſticia: dolore et penis
ſine mitigatione: cõſolationis in miſſione: et amaritudinis
impeditione. Qui martyribꝰ in penis aſſiſtebat ⁊ ſeruis: fi
liũ dereliqͥt pati quãtũ poterat: nihil auferẽs de paſſione.

q̃d dereliq̃ſti me. Quidã aũt de circũ/
ſtãtibꝰ. M. illic audiẽtes dicebãt. R.

a ſ Hiero. dicit ꝙ romani milites ipm̃ cuſtodiẽtes gẽti/
les: nõ intelligẽtes hebreũ ad plenũ illa dixerunt. Sed po
tius credendũ eſt/ꝙ ſuerint iudei ipm̃ diffamãtes corã gẽ/
tilibus: ⁊ nõ ad plenũ audientibus ꝙ inuocaret heliã: ac ſi
minor helia fuiſſet cuius auxilium poſtularet.

Ecce heliã vocat. M. iſte. J. Poſtea

a ſ quia iam oĩa quaſi ad paſſionẽ chriſti ꝓphetata fuerũt
completa: tamen illud reſtabat ꝙ moriẽs ſitiret: ⁊ poculo
amariſſimo potaret. ſ. felle ⁊ aceto. Ideo ait euangeliſta:
poſtea. ſ. ea que dicta ſunt.

ſciens ieſus qꝛ oĩa cõſummãta vt con/

Quartum verbũ chriſti in cruce ꝓlatum. Quartũ verbũ a chriſto in cruce
ꝓlatum dicit paternalis derelictio. Qꝺ verbũ plurimũ ad deuotionẽ eſt ſtimulatiuũ
Si eñ cõſideramus chriſtũ innocentiſſimũ tam graues pœnas ſuſtinere in tenerrimo
corꝑe ſuꝑ oẽm creaturã abſꝙ aliqua ꝯſolatione: ſeuiũt in eum crucifixores: fugiũt ab
eo diſcipuli: negant ipſum amici: blaſphemant deniꝙ impij iudei. Aſtat ſola mater

A a ſ.ſ. †in ſiti mea potauerūt me aceto. Ideo ad implēduꝫ reſiduū: noluit mori quouſqꝫ oīa ꝯſūmarenť: vnde ſignificat moriēdi habuiſſe ptātem. b ſ Naturaliter: qꝛ exhauſtus vigore. Sitio. ſpiritualiter: qꝛ fragrās amore. Sitio: mortaliter: quia optans pro vobis mori.

ſummāreť ſcriptura dicit: Sitiō. Vas a

a ſ chriſtus bis fuit potatus amaro potu: primo vino myrrhato/felle mixto: de quo in euāge. Secundo ſolū aceto.

autem pōſitum erat aceto plenum. L.

a ſ quidā de militibus dederūt conſilium vel oēs cōſenſerunt. b ſ eſt materia cauernoſa que faciliter liquores imbibit et attrahit: ſignificat iudeos intꝰ ꝛ extra plenos amaritudine contra chriſtum.

Et militēs accedētes. J. ꝛ ſpōngiā ple

a ſ ligātes ad lignū de iſopo vľ calamo ꝛ arūdine de iſopo.

nā aceto yſopō circūponentes obtule/

a ſ .i. diſpoſuerunt ei porrigere. b ſ ſtatim poſtqꝫ clamauit ex deſiderio ſitis.

rūnt ori eius. M. Et continuō currens

a ſ ſatelles. b ſ militibus. c ſ cū aliꝭ vt dictū eſt.

vnūs ex ēis acceptā ſpongiā implēuit

a ſ vel vnus illud fecit: aliꝭ autē iunxerunt eum.

B aceto. R. ꝛ circūpōnens calamo. M.

a ſ prius dictuꝫ exponit: ſed hoc fecit vt poſſit ei porrigere: qꝛ crux erat .xv. pedum in longitudine. b ſ in quo maxima crudelitas illoꝝ militū ꝛ iudeoꝝ ꝓcurantiū: vt homini innocenti iam morti vicino: tot ꝛ tanto paſſo ꝛ fatigato potū denegare: cū quedā deuote mulieres bonū potū diſpoſuiſſent ꝓ dānatis: ſed ipſi biberunt: ꝛ hoc myrrhatum chriſto cū ꝓpoſito extra portā deportauerunt.

īpōſuit arūdini: ēt dabat ei bibere. R.

a ſ expectate parūper. b ſ quē in ſui liberationē inuocauit: ꝛ hoc dixerunt ad deridendum chriſtum.

dicēſ: Sinitē videamꝰ ſi vēniat helias

a ſ milites circūſtantes. b ſ ad crucifixores.

ad deponēdū eū. M. Ceteri vō dicē

bāt: Sine/ videamus an helias veniat

a ſ deponens a cruce. b ſ id eſt guſtaſſet: nō enī accepit bibendo: ſed guſtando.

liberās eū. J. Cū ergo āccepiſſet ieſus

que nō ſibi ſolatiū adeſt: ſed maximi doloris occaſio. Patiť eñ fortis in oībus mēbris iam tribꝰ clauis infixus elegās et ponderoſum corpus quaſi tribus ſuſtentať horis: augmentať vehemētiſſime dolor: iam deficit virtus: ꝛ nō deficit ſenſus. Iam ſuperabundat dolor ſenſibilis: ſed nō cōfundit rōnē: qꝛ ſm Scotū in .iij. diſ. xv. Dolor vehemēs ſenſibilis natus eſt de cōmuni lege impedire vſum rōnis: lōge magiſqꝫ delectatio vehemēs. Cū aūt abſorpta eſt ps itellectiua a dolore minꝰ ꝑcipiť. Dolor imo oīno in pte intellectiua ꝑcipiť: In chriſto aūt ex ſpeciali diſpoſitione deitatis cōſeruate ſunt potētie/ ratio ꝛ voluntas: quelibet in ꝑfecto vſu ſuo: nec aliqͣtenus a dolore partis ſenſitiue/ aut etiā triſticia interiori fuerūt abſorpte: ideo intellectus oēs dolores clariſſime apprehendit cum omni diſcōueniētia: ꝛ ita volūtati oñdit: ꝛ ita dolor maior quo ꝑceptibilior: nedū ſenſu/ ſed ꝛ intellectu: ſic ḡ ꝯſeruate ſunt potētie naturales ſupnaturaliter/ vt magiſ doleret: vñ chriſti humanitas in tanto dolore cōpulſa fuit implorare lachrymoſa voce et q̄rula a patre auxiliū: qđ nō fuit cōceſſum qͣtū ad mitigationē pene: nā manifeſtū eſt nulliꝰ viatoris pena chriſti paſſiōi poſſe cōparari: q̄ corpus optime habuit diſpoſitū: ꝛ ſenſum optime ꝑceptiuū. ꝛ appetitū ſumme ad cōtrariū ſeu diſconueniens inclinatū: ideo multū ſibi compatiendū et regratiandū eſt.

C †Ps. 68.c

D

a ❡Sitio. Quintū verbū a chriſto in cruce ꝓlatū diciť. Sitis naturalis exclamatio. Cum oēs hoīes morti iam vicini naturaliter ex defectu humidi naturalis: in quo vita ꝯſiſtit humana: ſicut lumē in lampade nō ardet abſqꝫ liquoris nutrimēto: ſic homo iā deficiens naturaliter (ꝑcipue cum multū de ſanguine emiſiſſet: ac penas varias ſuſtinuiſſet) ſitit: vt poſſit ꝯſeruare humidū ꝓ vita. Dulciſſimꝰ aūt dñs a nocte ꝑterita vſqꝫ ad hanc horā tot doloribꝰ cordis anxius: tot vigiliꝭ fatigatꝰ: tot ꝑcipitibus et caſibꝰ colliſus/ alapis/ colaphis/ cōſputitionibuſqꝫ ſaturatus ꝛ tribulatus: periculis innumeris circūitibꝰ: iā ad iſtū/ poſtea illū iudicē: impiorūqꝫ ictibꝰ impulſiuis tam crudelibus verberibꝰ/ opprobriꝭ/ laboribꝰ/ tot fluētibus lachrymis/ ſudoribꝰ ꝛ multiplicibus ſa/

Quintū verbū chriſti i cruce prolatum.

E cerrimi ſanguinis effuſionibꝰ: crucis onere/ clauorũ affixione/ ⁊ aliarũ multarũ ineffabiliũ pęnarũ ita exiccatus/ vt lingua faucibus adhereret: iuxta illud pſalmigraphi.
Ps. 21. d Aruit tanq̃ teſta virtꝰ mea: adheſit lingua mea faucibꝰ meis. Unde ex toto animi deſiderio poſtulauit potũ. Quantũ putas hec deſiderabilis chriſti fontis viuentis poſtulatio virgineę mentis ⁊ materni animi ꝑcordia ꝑſcidit: cũ in tanta deſiderabilẽ natũ chriſti neceſſitate aſpexit conſtitutũ/ iam in mortis agone laborãtẽ: et clamãs ſitio: nõ poterat niſi lachrymarũ fonte ſibi ſuccurrere. O bone ieſu qui pro me miſero ſic a vitali humore ſiccaris: exicca queſo me impium et tibi ingratũ ab omni deſiderio mortifero ois vitioſi amoris cuiuſcũq̃ creati. Illud verbũ põt referri ad deũ patrẽ, q. d. ſitio adhuc ſi ꝓ pctis generꝭ humani nõ ſit ſatiſfactũ. Sitio adhuc maiora pati ſi nõ eſt recõciliatũ. Sitio adhuc clarificare nomẽ tuũ/ ſi nõ ſit ſatis manifeſtatũ. Põt inſuꝑ referri ad pctõres: ac ſi diceret ſm Ubertinũ: ecce ꝙ in actibꝰ corporis nihil põt doloroſius/ opprobrioſius ⁊ pęnalius de cordis mei amore oſtẽdi: qꝛ tali morte vitã ſiniò ꝓ vobis redimẽdis debitoribꝰ mortis. Sed tñ adhuc ſitio (ſi poſſibile foret) millemilibꝰ modis mortis/ vobis induratis ⁊ inſenſibilibꝰ diuinũ veſtrę ſalutis declara-
F re amorẽ: vt vel ſic ſaxea pectora vr̃a cõteranẽ: ⁊ ad reamandũ illũ fortiter attrahant: qui ſic gratuite/ ſic infinite vos omni dignos morte in amore ꝑuenit ⁊c.

E a ꝗ totũ completũ vſq̃ ad aceti potũ quẽ iam guſtaui: iam enim opus ad quod me pater miſit ↄſummatũ eſt: quicq̃d facere debui cõſummatũ eſt: quicquid lex: pſalmi et ꝓphete de me ꝓdixerant cõſummatũ eſt: opus redemptiõis humane: patris voluntas vt biberem calicem: omnia iſta cõſummata ſunt: omnis pena: ois dolor: ois irriſio: ois cruciatus: omnis labor: omne tempus cõſummatũ eſt: lex vetus: hoſtia ſacrificij: vmbra figurarũ, ⁊ quicquid pertinens ad noui teſtamẽti initium: ad eccleſie deſponſationẽ cõſũmatũ eſt. b ꝗ ieſus tradidit ſpiritũ clamando: orando ⁊ lachrymando: et in primis patet diuinitatis potentia: tradẽdo ſcʒ et clamando: tradere enim vel emittere propria virtute ↄuenit deo et nulli alij: ſimiliter et clamando vt ſuperius patet: alia duo oratio et lachrymatio humana ſunt.

a acetũ dixit: Cõſummatũ eſt. Jeſus aũt iterũ clamans voce magna. R. emiſſa

a Cõſummatũ eſt. Sextũ verbũ dicitᷣ finalis cõſummatio: qđ verbũ eſt amoris
Sextũ verbũ chriſti in cruce plãtum ⁊ doloris. Amoris nempe/ quo ita dilexit nos: vt corpus ⁊ ꝓcioſam aiam ꝓ nobis exponeret: iuxta illud: Maiorẽ charitatẽ ⁊ dilectionẽ nemo habet q̃ vt aiam ſuã ponat qs ꝓ amicis ſuis. Pius enĩ ieſus vidẽs ſe iam morte appropinq̃re ab iſto nequãſeculo: paternis manibꝰ leuari: pęnas/ tribulatiões/ anguſtias infinitas iam ſupaſſe: gau-
Joã. 15. b. dio replebatᷣ intrinſece ꝙ iam mortale exuerat corpus: glorioſamq̃ reſurrectionẽ ſibi in ꝓximo imminere gaudebat: etiã ꝙ iam eſſet deſcẽſurus ad inferos: ⁊ diaboli inimiciſſimi ſui poteſtatẽ poſſet auferre: patreſq̃ diu deſideratiſſime eum expectantes inde potẽter liberare. Gaudebat inſuꝑ ꝙ deus eternus iam humanũ genus per eius mortem iterum in gratiã receperat: ⁊ cęleſtis patrię ianua iam reſeraretᷣ. Gaudebat inſuper ꝙ diſcipulos ſuos diſperſos in vnum cõgregaret: ⁊ matrẽ ſuam meſtiſſimã conſolaretᷣ. Fuit ꝓterea verbũ iſtud verbũ doloris: qꝛ cõſummatũ eſt/ ſcʒ corpus meũ pater mi eterne: Cõſummata eſt virtꝰ mea dilectiſſimi populi. Cõſummata ſunt membra o peccatores. Pedes meos cõſummaui in duris greſſibus ⁊ ferreis clauis. Tybias in varijs colliſionibus rupiũ ⁊ ſcapulorũ/ itinerũ ⁊ fatigationũ. Poplices in ꝓcidendo/ flectendo/ orando/ pectus meũ ꝑturbando/ cor cõtriſtando/ dorſum meum flagellando/ ſcapulas ⁊ collum ꝑcutiendo/ oẽs iuncturas membrorũ fatigatione/ extẽſione/ laceratione: barbam meã euellendo: genas meas alapiçando: faciẽ cõſpuendo: ⁊ caput totũ cõtritũ ⁊ cõſummatũ ſpinarũ denſitate: oculos lachrymarũ pluralitate ⁊ totũ vultũ cõſpuendo. Et quicq̃d in me eſt intus ⁊ extra ↄſummatũ. Un̄ Aug. Dñe ieſu chriſti etiã dñe/ ↄſummatũ eſt. Cõſummata enĩ erãt vaticinia ꝓphetarũ/ figurę hiſtoriarũ/ acerbitas ⁊ diuerſitas pęnarũ/ emendacio culparũ. Felix qui poterit dicere cũ ieſu: Cõſummatũ eſt cũ ieſu qui eſt alpha ⁊ o/ ⁊ ſermonũ cõſummatio. Nõ eſt ꝑmiũ in ...

A a ſ Pater: cōmēdo ſpm̄ meū iam exituꝝ ꝑ multas anguſtias. Cōmendo oēs fideles ⁊ electos: in ſpū meo viuificatos vnitos ⁊ redemptos. Cōmendo tibi omniū martyꝝ virꝰ certamina ꝓ meo noīe ⁊ tua gloria. Cōmendo tibi o pater omnes lachrymas: ſudores: omnem cruorem effuſum: vt accipias ꝓ humano genere. Cōmendo tibi ſpiritū matris mee: qui cōpaſſione ē meus ⁊ eius. Cōmendo tibi totum eccleſie corpus ſpū meo ⁊ tuo viuificatū. Cōmēda ⁊ tu omni die ſpiritū tuū in manus dei tui.

L. ait: Pater in manus tuas cōmendo a

a ſ emiſit ſpiritū ꝓpria virtute: ⁊ tradidit eū in manus patris. Ideo diabolus qui aduenit: ſicut dicit in gloſa Thobie: an peccatū aliqđ inueniret: ⁊ hoc ē qđ ait ſaluator. † Venit eni͂ pnceps huiꝰ mūdi: ⁊ in me nō habet quicq̄: dicit magiſter in hiſtoriis: ꝙ diabolus ſtabat ſupra brachiū crucis: donec chriſtus expiraret: ⁊ tunc videns ſe confuſum: receſſit ad tartara vbi chriſti animā inuenit: portas ⁊ ſeras confringentē: ⁊ iuſtoꝝ animas educentē. († Jo. 14. d)

ſpm̄ meū: ⁊ hoc dicēs inclinato capite emiſit ſpiritum. L. et expirauit. M. Et

a ſ ſignās viā eſſe reuelatā ad magnū templū dei locū ſancta ſanctoꝝ: gladium ⁊ flammā a paradiſo remota: ita vt gladius paſſionis ſeuiēs in chriſtū paſſum: ⁊ flammā charitatis excutiēs: diffundens ſe ꝑ eccleſiam ſanguine redemptam precioſo chriſti.

eccē velum templi ſciſſum eſt. L. medi-

B a ſ hac voce velū tēpli qđ erat foris ꝓhibēs aſpectū ſctōꝝ: ⁊ illud velū qđ erat intra inter ſancta ⁊ ſancta ſanctoꝝ: ⁊ ſignificat ꝙ omnium figuraꝝ a principio mūdi victoria ē clarificata ⁊ aperta: quia conſummatū eſt: aliaq; myſteria: vaticinia ⁊ legis ꝓphetarūq; ſecreta.

um. M. in duas partes a ſummo vſq;

a ſ horrens ſuper ſe tale ſupplicium fieri creatorꝭ. b ſ ſcʒ ex compaſſione arguentes obſtinationem ⁊ pertinaciā malignoꝝ cordium.

deorſū: ⁊ terrā mota ē: ⁊ petre ſciſſe ſūt:

a ſ qꝛ chriſti morte ſaluberrima mors humani generis per adā inducta ꝑcul ē depopulata: mortiſq; clauſtra reſerata.
b ſ ex terremotu ipa die paraſceues: ſed nondū ſurrexerūt.
c ſ nō in hora mortis: ſed poſtq; chriſtus ſurrexit, ⁊ ipſi ſurrexerūt cum eo vt teſtes eſſent ſue reſurrectiōis.

ēt monumēta apta ſunt: ⁊ multā corpa

a ſ cū chriſto veraciter non iteꝝ morituri

ſanctoꝝ qui dormierūt ſurrexerunt: et

a ſ poſt chriſti reſurrectionē: ⁊ cū chriſto reſurrexerunt.

exeūntes de monumentis poſt reſurre-

choatione / ſed in cōſummatione. C Nō datur denarius incipientibꝰ / ſed finiētibus. Et corona nō currentibꝰ ſed ꝑuenientibꝰ. Inchoa igitur penitētiā ⁊ cōſumma: vt ad crucē ſicut chriſtus / ſicut latro curras ad penitentiā. Non deſcēdas de cruce: vt ſalutē cōſequaris perſeuerantia.

a C **Pater in manꝰ tuas ⁊c.** Septimū verbū dicit. Corporalis expiratio. Cōſummatis ḡ omnibus myſteriis / doloribꝰ / penis / ⁊c. quādo iam ille bn̄dictus et innocēs agnus ieſus amoroſus ſpacio triū horarū in maxima afflictione: ⁊ cordis corporiſq; doloribꝰ prepōderat clamore valido terrificoq; alta voce exclamauit lachrymis / addēs ſignum miſerationis: D pariterq; potētiā diuinitatis oſtēdens: qui vite et mortis poteſtatē habet: volēs iam vt benedicta anima a corpore ſepararetur: viteq; ſue corruptibili terminū ponere: ac mortis noſtre amaritudinē deguſtare: iam incipiēdo oculos langueſcentes opprimere: facie palleſcere: pectore intumeſcere / et dicere: Pater in manus tuas cōmendo ſpiritū meū. Et inclinato capite matri ſue et toti eccleſie oſculū pacis relinquēs. O doloꝝ dolor / qui cor virginis occupaſti: qui dulcē matrē in terrā ꝓſtraſti: qui eam ſemimortuā reliquiſti: q̄re non occidiſti / niſi vt plus eam affligeres innocentē / tacentē / gementē / deficientē et ꝑanguſtatā: quo iret neſcientem. O impia mors ⁊ nimis crudelis atq; amara / q̄ immitis ⁊ auara: qua ꝑſumptione / qua anxietate / qua deniq; audacia peccꝰ illud adiſti: in quo vitā inueniſti / momordiſti ⁊ interemiſti. Cōfundere ergo humana ſuꝑbia / auaricia ⁊ luxuria: morieris eni͂ ⁊ nō viues: duplici morte interibis: penaſq; grauiſſimas (niſi peniteas cito) ꝓpter ingratitudinē dānationē intrabis. Memēto o homo mortalis: nunq̄ e corde tuo chriſti mors ꝓ te facta elabat: ne cauſam ꝓ qua tā doloroſam ſuſtinuit mortē reputas. i. pctm̄. Vn̄ Bern̄ in ſer. O homo vide que ꝓ te patior: nō eſt dolor ſicut ille quo crucior: ad te clamo q̄ ꝓ te morior: vide penas q̄bus afficior: vide clauos q̄bus ꝯfodior: cū ſit dolor tantus

Septimū verbū chriſti in cruce ꝓlatum

E exterioꝛ: interiꝰ eſt planctus gra/
uioꝛ: cū te ingratū experioꝛ. Nec
ille. Quāobrē valide clamauit ex
nimio doloꝛe: eo ꝙ multos conſi
derauit in ꝗs paſſio (licꝫ eſſet ſuffi
cientiſſima) efficaciā nō haberet:
ipſiſqꝫ melius foret ꝙ chriſtꝰ nun
ꝗ crucifixus fuiſſet. Quāobrē cū
paſſionē ſuam in cruce offerret:
pro ſolis vtiqꝫ electis efficaciter/
ꝛ ꝓ nullis alijs trinitati eam ꝓta
libus tantū acceptanti efficaciter
ſm Sco. in. iij. di. xix. Fuit aūt do
loꝛ ille mortis vehemētiſſimus et
doloroſiſſimꝰ: cū Phus dicat. iij.
Ethi. c. xiiij. Mors inter oia terri
bilia eſt terribiliſſimū: Tū ꝓpter
imenſas penas quas ſuſtinuerat:
Tum ꝓpter maximā inclinationē
aie ad corpus puriſſimū/ nobiliſſi
miū et obedientiſſimū: Tū ꝓpter
vitā excellentiſſimā: Tū ꝓpter vi
uacitatē oim potentiaꝝ aie et ſen
ſuū. Que omnia in ſua ꝑfectione
F remanſerunt in chriſto: quod alte/
ri morienti non fit.

a Centurio autē ꝛc. Quidā
Quidam deuotus. deuotꝰ. Iſta ꝯſideratio mentē tu
am o fidelis homo in chriſti mor/
tē ꝯcutere debet interiore cōpaſ/
ſione: vt reuertaris ad domū con
ſcientie: ꝑcutiaſqꝫ pectus tuū pro
pter tuā ingratitudinē tante mor
tis chriſti dei tui: qui etiā vt plene
intelligeres eius charitatē: lācea
voluit tibi apire coꝛ ſuū/ vt introi
res: ac ipſum dilectū pleno feruo
re amplectereris. Aperuit nem/
pe burſam coꝛdis ſui: vt prodiga/
†Jo. 8. d. liter ſolueret precium redemptio
nis tue. Aperuit inſuper pixidem
precioſi vnguēti: illudqꝫ abundā/
ter effudit in ſacroꝛum effuxione
†. I. Co. 4. b in tui medelam. Fecit iam foꝛa/
men in petra et cauernā in mace/
ria carnis ieſu chriſti. Exurge er/
go virgo beata: que ſola es ꝛ vna
ieſu dilecti tui columba foꝛmo/
ſa: eſto edificans in ſummo oꝛe

a Dicitur in euangelio nazareoꝛum: ꝙ duo qui fuerunt
moꝛtui ante annos quadraginta: boni ꝛ ſancti viri: vene/
rūt in templū poſt reſurrectionē: ꝛ nō loquētes petierunt
pergamenū ꝛ attramentū: ſcripſerūt de exultatione patrū
in limbo in chriſti deſcenſu.

G ctionē eius venerunt in ſanctā ciuitatē/
ꝛ apparuerūt multis. R. Videns autē
a .i. dux cētū ſub ſe hñs milites. b fuit aūt ille cēturio
incircūciſus carne/ ſꝫ nō aure: q2 ſubito credidit.
cēturio qui ex aduerſo ſtabat. L. quod
a hec enī ratio erat ſue credulitatis
factum fuerat. R. quia ſic clamans ex/
a laudem chriſto reddidit.
piraſſet: gloꝛificauit deum dicens. R.
a In quo factus eſt glorioſus confeſſoꝛ iſte centurio: ſed
quidā dicūt nō ſolum confeſſoꝛ: ſed etiam roboratus in fi/
de martyrium ſuſcepit.
Vere hic homo filius dei iuſtus erat.

Jeſus lancea perfoꝛatus. Matthei
XXVII. Marci. XV. Luce. XXIII. Joan
nis. XIX.

C Entu/ h
a ille fuit mi/
ſus cū centū ar/
matis: qui cum
tot ſigna viderunt in moꝛte
chriſti: confeſſi ſunt verita/
tem diuinitatis
riō. M. autē ꝛ qui
cū eo erant cuſto/
dientes ieſum: vi/
a viſis miraculis ꝛ intelli
gentibus timoꝛē incutiūt: ꝛ
ad gloꝛificandū deum com/
pellūt. b ꝓpter tantū ne/
fas ꝑpetratū in occiſione chriſti domini
ſo terremotu: ꝛ his que fiebāt timuerūt
a publice oibus aſtātibꝰ ꝛ audiētibus. b hoc ſignū to/
ne: qđ ꝓmiſerit genimini viperaꝝ de celo. vñ: † Cū exalta/
ueritis filiū hoīs: tūc cognoſcetis quia ego ſum.
valde dicētes: Vere filius dei erat iſte.
a multi enī varijs intētionibꝰ venerūt ad illud ſpectacu/
lū iuſti: ſicū mō iuſti ſpectaculū ſunt oim. vñ: † Spectaculū
facti ſumꝰ mūdo angelis ꝛ hoībus: aliq enī chriſto aſſuerūt
ad ꝯſequendū: aliq ad patiendū: etiā angelus aſſuit ſibi in
oratione ad conſolandum ꝛ confoꝛtandum.
Et oīs turba eoꝝ qui ſimul aderant ad
ſpectaculū iſtud: ꝛ videbāt que fiebāt.

A a ſ aliq̄ eñi volebāt de iniuſta chriſti occiſione: reuerſi ſunt domū penitētes. Aliq̄ volentes ꝑcutiebāt pectora: timebāt ne amplius glorificaret̄ in ſua reſurrectiōe: reuerſi ſunt domū: aliq̄ machinātes ſicut ꝑncipes ſepulchrū ſignātes.

pĕrcutientes pectora ſua reuertebant.

a ſ ſicut dictū erat. † Elōgaſti a me amicū ⁊ ꝓximum. Et illud †† fratres meos longe fecit a me: ⁊ noti mei quaſi alieni receſſerunt a me.

Stabāt āt oēs nŏti eiꝰ a lōge. M. Erāt a aūt ibi mulieres multę: quę ſecutę erant

a ſ Glo. mos erat vt mulieres ꝑceptoribus de ſubſtantia ſua miniſtrarent

a gălilęa miniſtrantes ei. R. hoc aſpicientes a longe: inter quas erat maria b

a ſ ſoror lazari ⁊ marthe. b ſ cleophe filia. c ſ ad differentiā iacobi maioris: q̄ fuit electus inter primos.

măgdalenę: ⁊ măria iacobi minŏris: et

a ſ ille ioſeph dictus ē iuſtus: cū matthia ſtatutꝰ in ſortē: ⁊ eſt frater iacobi minoris. b ſ filia ſalome q̄ fuit maritus anne. c ſ ſcꝫ ioannis euangeliſte ⁊ iacobi maioris: cuius maritus fuit zebedeus.

iŏſeph mater ⁊ ſalŏmę. M. mater filio

B a ſ ſicut fuit martha: ioāna vxor cuſi ꝓcuratoris herodis: marcella: ⁊ alie deuote mulieres q̄ dn̄m diligebant ꝓpter bñficia eis exhibita ⁊ doctrinam ſalutarem.

rū çebedei. R. et alię multę quę ſimul aſcēderāt cū eo hieroſolymā. J. Judęi

a ſ id eſt vigilia magne feſtiuitatis. ſ. paſchatis: ⁊ dicit̄ paraſceue id eſt ꝑparatio: quia neceſſaria ꝓ ſequenti ſabbato ꝑparabant. Paraſceue, ues. grecum eſt: ⁊ interꝑtatur preparatio.

ergo: quoniā părăſceue erat: vt nō re-

a ſ cadauera: ne feſtū illud fedaret̄ ex aſpectu eoꝝ: quia ꝓpe ciuitatem erant.

manerēt in cruce cŏrꝑa ſabbato. Erat c

foraminis aperti cordis ac perforati lateris. Aperi et tu amica eiꝰ formoſa eius cor tuū virgineū: et ſuſcipe dirum (de quo Symeon ꝓphetauit) mucronē: ꝑfodiat maternum pectus lancea in cor ieſu tranſfixa: vt tuā ipſius animā pertranſeat doloris acutiſſimum gladium. Uere tuā ipſiꝰ: vt ait vbertinus: quia tua fuit ipſius benedicti ieſu: multo plus q̄ tui in ipſuꝫ totaliter per amoris incendium tranſportata. Uere etiam ipſius tuam: qꝛ gladius diri ſupplicij ieſu mortis tuam dilectiſſimā animam pertranſiuit: totam ſe in ſuos tranſportando dolores. C ꝑs. 87. d †lob. 19. b

a ¶ Erāt aūt ibi mulieres ⁊c. Nota ꝙ anna habuit tres maritos ſucceſſiue amore ꝓlis habende. Primus fuit ioachim: cū quo vixit viginti annis ſine ꝓle ⁊ ſterilis: tandē miraculoſe fuit fęcundata: ⁊ concepit a viro ſuo illā benedictā mariā maiorē. ſ. genitricem dei virginē glorioſam: ex qua vnigenitus dei filius natus eſt ieſus chriſtus: quē ſalua virginitate peperit / virgo ꝑmanēs ſemꝑ. Huic deſponſatus eſt ioſeph de domo dauid. Poſt obituꝫ ioachim alij nupſit anna: nō libidine mota / ſꝫ amore prolis vt dixi: vel iuſſu diuino cleophe. ſ. ex quo aliam genuit mariā ſecūdam: quā tradidit in matrimoniū alphęo: ex quo habuit q̄ttuor filios. ſ. iacobū minorē / ioſeph iuſtū / iudā çelotē / ⁊ ſimonē apoſtolū. Poſt obitū illius tertio nupſit anna. ſ. Salomę: ex que tertiā genuit filiā etiā dictā mariā: quā iunxit matrimonialiter çebedeo: ex quo concepit ⁊ peperit iacobū maiorē ⁊ ioannē. Uñ ꝟſus: Ex ioachim cleophę ſalomę tres anna marias. Quas iunxerat ioſeph alpheo çebedęo. Hęc vnius mater: hęc q̄ttuor illa duoꝝ. Et licet metra iſta inualida ſint: tñ ſentētiā dictoꝝ breuiter cōpoſitor notauit: quē nolui corrigere: qꝛ maior ⁊ doctior me eſt qui hoc ſcripſi paſſionale. Anna tres maritos ſucceſſiue habuit, D

b ¶ Inter quas erat ma. ⁊c. Chryſ. ſuꝑ Matth. Diſcipuli fugierūt: iſtę affuerūt ⁊ omnia conſiderauerunt: qualiter clamauit: qualiter expirauit: qualiter petrę ſciſſę ſunt. Et de q̄bus dicit̄: Pelli meę: id eſt mulieribus quę exteriora miniſtrabāt. Conſumptis carnibus. i. aplis fugientibus: adhęſit os meū. i. chriſtus ſuſtentamentū eccleſię. Sicut os carnis ⁊ pellis. Uerſus: Os chriſtus: caro diſcipuli: pellis mulieres Os remanet caro diſparet: tu pellis adhęres. Chryſoſt. ſuꝑ Mat. Job. 19. c.

c ¶ Erat eñi dies ⁊c. Bonauētura in ſuis meditatiōibꝰ. c. lxxxi. dicit: Cōmorātibꝰ Bonauē.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E et ſedẽtibus reuerẽda dña noſtra maria/ioanne/magdalena: et ſororibus matris dñi ab vna parte ꝓpe crucẽ: ⁊ aſpiciẽtibus quaſi ſine intermiſſione dñm ieſum ſic pendentẽ nudũ/afflictũ ⁊ mortuũ inter latrones: ecce armati multi veniebãt a ciuitate ꝟſus eos vt crura frangerent: ⁊ corpora deponerent pendentia. Tunc dña et oẽs ſurgunt/neſcientes quid hoc eſſe poſſet. Renouaᷣ dolor et timor ne qđ in mortuũ corp⁹ molirenᷣ dilecti filij. Appropinquãt aũt illi cum furore ⁊ ſtrepitu magno: ⁊ videntes latrones adhuc viuere: frangũt crura eorũ: ⁊ occidunt ac velociter deponũt/ et fouea facta ꝓijciunt in illã: ⁊ dñi crucẽ adeuntes. Qđ cum vidiſſet mater/ante pedes carnificũ manibus cancel/
F latis lachrymoſa voce ꝗtum poterat dixit: Viri frẽs rogo vos ꝓpter deũ altiſſimũ/ ne ampli⁹ me vexare velitis in dilectiſſimo filio meo. Ego eñ ſum meſtiſſima mater eius: et ſcitis fratres ꝙ nunꝗ vos offendi/nec iniuriã aliquã vobis feci: ⁊ ſi filius meus viſus eſt vobis contrarius ipſum peremiſtis: ego vobis remittam omnẽ iniuriam/offenſam ⁊ mortem filij mei. Hanc tamẽ miſericordiã mecum facite ne ipſum cõfringatis: vt ſaltem integrum valeam tradere ſepulturę. Nõ expedit vt eius crura frangant: videtis enim ꝙ iam migrauit: hora eñ eſt poſtꝗ diſceſſit. Vnus aũt longinus noĩe tunc impius et ſupbus: ſed poſt ↄuerſus ⁊ martyr: porrigens lanceã/de longe preces dulciſſimę matris ⁊ rogamina contẽnens: latus dñi ieſu dextrũ vulnere grandi aperuit: et exiuit ſanguis et aqua. Tunc mater ſemimortua cecidit inter brachia magdalenę et ioannis: Hec ſenteñtialiter ex Bonauẽtura. Sed dubitaᷣ/quare nõ depoſuerũt corpus chriſti ⁊ ſepelierunt ſicut aliorũ? Reſpõdeo/quia iam donatũ fuit ioſeph a pilato: ideo habuerũt in cõmiſſione a centurione ne corpus chriſti deponerẽt: ideo reliquerũt. Secũdo: qꝛ ioannes ⁊ magdalena ⁊ cetere cum benedicta matre per ſe voluerunt hoc facere: et hoc nõ curauerũt milites: qꝛ iam certificati de eius morte. Tertio: qꝛ ſic erat ordinatum/ ⁊ per ꝓphetas dictũ: ꝙ eius ſepultura eſſe deberet glorioſa. Quarto: qꝛ iam ioſeph erat in itinere cũ ſocijs/qui fuit vir nominatus: cui etiã deferebãt.

a ſ quia abſꝗ eius imꝑio nulli licebat: ſicut nec hodie licet dãnatos auferri: niſi de licentia ſuꝑioris.

eñ dies magn⁹ ille ſabbati: rogãuerũt

a ſ vt eo citius morerenᷣ: ⁊ ne poſſent euadere.

pilatum: vt frãngerentur eorũ crura: et

a ſ ſcꝫ de cruce ac ſepelirenᷣ. b ſ quattuor milites qui crucifixerũt chriſtum.

tõllerentur. Venẽrunt ergo milites. Et

a ſ duo de ꝗttuor fregerũt crura primi latronis ad quem venerunt: quilibet contorſit vnã ſi tibiam.

primi quĩdẽ fregerũt crura: et alterius

a ſ ⁊ alij duo fregerũt crura alteri⁹: ⁊ poſtea oẽs ſimul venerũt ad chriſtũ in medio pendentem.

qũi crucifixus eſt cũ eo. Ad ieſum aũt

a ſ qꝛ fractio cruriũ ſolũ fuit facta vt citi⁹ morerenᷣ: et ne poſſent euadere: ſic qñ lictores nrĩ latronib⁹ rotãs dãt vltimũ vale: vel ꝑmotoriũ ſocale: vt eo citius moriant.

cum veniſſent: et vt viderunt eum iãm

a ſ In q̃ apparet maxima crudelitas: ꝙ etiã mortuo corpi nõ pepercerũt. Nõ eñ flexus ẽ impi⁹ lõgin⁹ ex maternis humilibus ꝑcibus qñ genua regina celi flectebat corã carnifice: vt mortui corpis miſereret: qꝛ iã defunctus erat: nihilominus ſupbus ⁊ crudelis miles corpus chriſti aperuit: et dulciſſimam matrem in terram ꝓſtrauit ex viſione tanti vulneris ⁊ crudelitatis. Licet aliqui dicant ꝙ fecerit cauſa miſerationis: vnde miſericordiã ↄſecutus eſt: vt martyr ⁊ confeſſor glorioſus poſtea efficeret. b

a mortuũ: nõ fregerũt ei⁹ crura: ſed vnus

Iſidorus a Non fregerãt eius crura. Iſidorus. Longinus lancea latus ſaluatoris aperuit: ⁊ non tñ veniam inuenit: ſed ⁊ epiſcopatus honorẽ/ et martyrũ coronã promeruit. De quo ludolphus. c. lxxiiij. in pte ſecũda de vita chriſti. Qui aũt eum lanceauit

Ludolph⁹ cum vere caligaſſent oculi eius prę ſenectute et caſu: vel potius nutu diuino: ſicut et eodem nutu lanceauit: licet neſciens/ſanguine chriſti per lanceam defluente oculos tangeret: ↄtinuo clare vidit: ⁊ ꝓtinus illuminatus in chriſtũ credidit: vnde ⁊ militię cedens inſtructus ab apoſtolis in cęſaria capadocię monaſticã vitã duxit: et in omni

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A a ʃ In quo iterꝫ manifeſtatꝛ diuinitas. Primo cū corpus il
lud ita emortuū ꝛ exiccatum eſſet: vt parꝫ de ſanguine intꝰ
maneret: ꝛ quia mortuū corpus nō ſolet ſanguinē emitte
re ex vulnere iā defuncto inflicto. Et dico notanter iam de
functo: neqꝫ aqua pura ſicut ex latere chriſti exiuit: ſꝫ in hac
latet magnum myſterium. Fuimus enī venditi magno ty
ranno: ꝛ ideo ſanguinis ꝑcio non auro corruptibili redem
pti ſumus. Eramus deniqꝫ pctō maculati: ideo aqua in
ablutionem effuſa eſt.

militū lācea latꝰ apꝰuit: et cōtinuo exiuit a b
ſanguis ꝛ aqua. Et qui vidit teſtimoni
a ʃ Joānes enī qui ſcripſit hoc euāgeliū: oibꝰ interfuit ꝛ ꝓ
prijs oculis ꝯſpexit: ideo teſtis oculatus non eſt rejiciēdus
nam efficax eius teſtimonium.

ūm ꝑhibuit: ꝛ verum eſt eius teſtimoni
a ʃ quia ab alijs nō audiuit: ſꝫ ꝑſentialiter interfuit factis.
b ʃ ſcꝫ teſtimonio veraci: ꝛ ſic credēdo ſalui efficiamini: ſcꝫ
credendo non videndo.

um: ꝛ ille ſcit/ qꝛ verā dicit: vt ꝛ vōs cre
a ʃ narrat autem illa euangeliſta: non ꝓpter inſolitū mira
culū: ſed ꝓpter crudelitatē impioꝝ: ac horrendū facinus cō
mitti ꝗꝫ: ꝛ vt ꝑ hoc oſtendat illa non fuiſſe facta caſu: ſed fu
iſſe ꝓphetizatum.

datis. Facta ſunt eñ hec vt ſcriptura
a ʃ ſcꝫ q̄ ſcriptura dicit. b ʃ ſcꝫ agno.

B implēretur† Os non cōminuetis ēx eo.
a ʃ de hoc facto quare ita ſit actum.

Et iterꝫ alia ſcriptura dicit† videbūt in
a ʃ videbūt q̄s ſit ille q̄ transfigitꝛ lancea ex mirabili magni
tudine: videbūt pariter in extremo iudicio ex gl'ioſa appa
ritione: ꝛ obſtupeſcūt terrore mirifico ꝛ ineffabili.

quēm tranſfixerunt.

Hec eſt ſexta via et vltima: q̄ dicitꝛ gl'ioſa: ꝛ hꝫ duas conſiderationes.
- Jeſus de cruce poſtulatꝰ
- Jeſus gl'ioſe tumulatus.

Jeſus de cruce poſtulatus. Mathei. XXVII. Marci. XV. Luce. XXIII. Joannis. XIX.

ſanctitate ꝑmanens: verbo et ex C
emplo multos ad chriſtū conuer
tit. Et dicit ſanctus Vincētius/ qꝫ
hoc fecerit ſimplici intentione: vt
eo citius moreretur/ ꝛ ex compaſ
ſione: ideo fuit iam illuminatus
intus et exterius: et cōcordat ma
giſter in hiſtorijs.

a Sed vnus militū. Chryſ. ſuper Joanē/ omel. lxxxiiij. ait. Ve Chryſ. ſuper Joanē
nerunt milites ꝛ alioꝝ fregerunt
crura/ nō chriſti. Sed ad iudeorū
gratiā cōciliandā: latus eius lan
cea aperuerunt/ et mortuo adbuc
inſultāt. O peſſimā voluntatē ac
ſceleſtiſſimā. Noli tamē ꝑturbari
dilectiſſime: que eñ malo illi ani
mo patrati ſunt veritati cōſentie
bant: ꝓphetia hinc impleta eſt in
quiens: Videbūt in quē tranſfixe
rūt. Neqꝫ hoc tm̄/ ſed nō creditu
ris fuit argumētū fidei: vt thome
ꝛ qui cū eo erant. Ad hec vt arca D
num myſteriū ꝯſummatū eſt. Exi
uit autē ſanguis ꝛ aqua: nō caſu ꝛ
ſimpliciter hi fontes ſcaturierūt: † Exo. 12. ƀ.
ſed qm̄ ex ambobus eccleſia cōſti
tuta eſt. Sciāt hoc initiati (id eſt † Zach. 12. c
ad fidem conuerſi ꝛ adiuncti) per
aquā enim regenerati/ ſanguine ꝛ
carne nutriti. Hinc myſteria ortū
habent: vt quotiēs ad admirādū
calicē accedis: tanqꝫ ab ipſo late
re hauriens accedis. Hec ille.

b Latus aperuit ꝛc̄. Nota
hoc vulnus nō fuit chriſto inflixū:
ſicut dicit Alexāder de ales: in ea
parte qua pungi ſolet per oſſa: ſcꝫ
pectoralia: ſed fuit inferius inter
mollicie carneā: ꝛ īter oſſa pecto
ralia ꝛ femoralia: ꝛ ſic ſurſuꝫ aſcē
dit ad cor: qꝛ chriſtꝰ in alto pepen
dit ꝛ inimicos ſtās in terra. Preterea ſi circa pectoralia fuiſſet facta lanceatio: oſſa ꝓpē Exo. 12. d.
lancee magnitudinē fuiſſent rupta: ꝯtra ꝓphetiā dictā. Sed qꝛ pictura eſt laicoꝝ lrā:
pingitꝛ circa pectꝰ: vt intelligāt lanceā trāſiſſe dulciſſimū cor ieſu chriſti dn̄i nr̄i.

Hec eſt ſexta via. Iſta via dicitꝛ via glorioſa: qꝛ ex magna charitate chriſtus ab
optimis amicꝭ de cruce eſt depoſitꝰ atqꝫ glorioſiſſime ſepultꝰ: cū aromatibꝰ/ myrrha
ꝛ vnguēto ꝑcioſo inunctꝰ: ac ſyndone inuolutꝰ/ ꝛ ſepulchro glorioſo ſepultus: iuxta
ꝓphetiā. Quē gentes deprecabuntꝛ. Et erit ſepulchrū eius glorioſum. Eſa. 11. c

E Quidā deuot⁹.

a ¶ Poſt hec autē. Quidā de-
uotus. Hec cōſideratio multū eſt
lachrymoſa ⁊ cum gaudio mixta:
nam cū iam nox appropinquaret:
nec fideles haberēt vnde corpus
deponerēt ac ſepelirēt: nec aucto-
ritatē pilati adepti / multū fuerūt
anxij et lachrymoſis vocibus al-
terutrū conqueſti: ecce aliā turbā
venientē e ciuitate conſpiciūt: vn-
de vehemētiſſime pterriti ne iterū
quid cogitarēt cōtra dn̄m. Tunc
ioānes ſicut dicit bonauētura cir-
cūſpiciēs dixit: Ego cognoſco io-
ſeph et nicodemum: qui alij ſunt/
neſcio. Tunc dn̄a reſumptis viri
bus dicit: Benedictus deus qui
nobis miſit auxilium. Hec Bo-
nauentura. Quali amore iſti bo-
ni viri flagrantes erga pium do-
minū: quibus lachrymis poteſtis
cogitare inuicem conſolati ſunt:
precipue matrem: quod ad longū
ſcribit predictus doctor. Proſe-
quar modum depoſitionis ſm ip-
ſum. Ponuntur due ſcale a lateri
bus crucis appoſite: ioſeph aſcen
dit ſup ſcalā lateris dextri: ſatagit
extrahere clauum ipſius manus.
Sed difficile eſt hoc: quia clauus
groſſus et longus: et in ligno val-
de confixus: ⁊ ſine magna oppreſ-
ſione manus domini non vide-
tur poſſe fieri: ſed non eſt vis:
quia fideliter facit: ⁊ dominus to-
tum acceptat. Euulſo illo ioānes
annuit ioſeph dictum clauum ſi-
bi porrigere: ne ipſum domina vi
deat. Deinde nicodemus alium
extraxit manus ſiniſtre: et clauum
ſimiliter dat ioanni. Deſcēdit ni-
codemus ad clauum pedis. Io-
ſeph vero ſuſtentat corpus domi
ni. Felix quippe ipſe ioſeph: qui
corpus domini meruit ſic ample-
xari. Tunc pendentem manum
dexteram domina ſuſcipit: reue-
renter ponit ad vultum ſuum: in-
tuetur et oſculatur cum lachry-

ti. Re. i. a
F

b

POſt
a ¶ Poſt tam cru-
delem oc-
ciſionem
dei viuen
tis filij ⁊ tot miracula
hec autē. R. cum
a ¶ id eſt hora veſperarum
quando iudei acceſſerunt ad
pilatum vt corpa damnato-
rum deponerent iuxta legē:
acceſſit eadem hora ⁊ ioſeph
petijt ſibi dari corpus chriſti
ſecluſo timore iudeorum et
fauore. b ¶ ideo non licuit
per ſabbatum remanere iſta in patibulis: voluit glorioſe
ſepelire corpus magiſtri ſui.
iam ſerō factum eſſet: quia erat paraſce
ue: quod eſt ante ſabbatum. L. Ec-
a ¶ dictio admirātis: quia ioſeph p hoc factū tradidit ſe pe-
riculo mortis: hoſtilitatē ad oēs ſuſcipiens.
cē. M. venit quidam homo diues ab
a ¶ id eſt ramatha ciuitate helcane patris ſamuelis.
arimāthia. L. ciuitate iudee nomine io-
a ¶ erat enim notabilis perſona: deo valde notus propter
opera miſericordie.
b ¶ id eſt de ordine curie ⁊ nobilitatis habens officium ad
miniſtrandum curie: ideo facilem habuit acceſſum ad pila
tum: dicit etiā decurio: id eſt decanus: habet ſub ſe decem
milites ſicut decanus ſacerdotes.
ſēph. R. nobilis decurio. L. vir bo-
a ¶ ſcʒ vnus ex ſeptuagintaduobus fideliter credēs chriſtū
eſſe meſſiam in lege pmiſſum
nus ⁊ iuſtus. M. qui ⁊ ipſe diſcipulus
a ¶ ⁊ iſte timor fuit ante paſſionē: q2 poſt paſſionē chriſti
nō timuit ↄfiteri ſe chriſti diſcipulū ope ⁊ verbo.
ieſu erat. J. occultus autem ppter me-
a ¶ licet multotiēs interfuiſſet: tn̄ ↄſenſum nunq̄ dedit vt
chriſtus deberet pſequi: q̄obrē credendū eſt q ipſum in hoc vl
timo conſilio non vocauerūt.
tum iudeorum. L. Hic non cōnſenſe-
a ¶ .i. redemptionē iſrl' de captiuitate diabolica in pfectam
vnitatē eccleſiaſticā p regimē chriſti ieſu ⁊ eius fidem.
rat conſilio et actibus eorum: qui expe-
a ¶ quia iā audax fuit factus exēplo chriſti ad pferendum
mala ppter deū: ideo conſtanter acceſſit
ctabat et ipſe regnum dei. R. Et au-
a ¶ vt indulgeret ſibi q poſſet corpus chriſti ſepelire.
dacter acceſſit ad Pilatum: et petijt.
J. vt tolleret corpus Ieſu. R. Pila-

b

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A a ſ in hocquod non fuit mirandum: chriſtus etenim nocte illa ſepius ſemimortuus fuit relictus: ⁊ intantum fatigatus ꝙ ſi non ad maiora patienda fuiſſet reſeruatus: non fuiſſet mirum ſi priusq̃ crucifixus: mortuus fuiſſet.
b ſ id eſt tam breui ſpacio defunctus.

tus autem mirâbatur ſi iam obijſſet.
a ſ vocato. b ſ ne aliq̃ deceptio vel ſuſpitio haberi poſſet: vel diecturari: credo magis factũ ſit pilato inconſideranti.

Et âccerſito centurione: interrogauit
a ſ .ſcʒ ꝙ vere mortuus eſſet.

eum ſi iam mortuus eſſet. Et cũ côgno
a ſ .i. gratis dedit: in hoc melius ẽ multis ſacerdotibus et religioſis vendẽtes ſacramẽta ⁊ miſſis: neqꝫ aliqd ſpũale gratis hoĩbus indigentibus impendũt

uiſſet a Centurione: donâuit corpus.
a ſ ex illo tempore quo rogauit eũ ⁊ cognouiſſet eũ mortuũ.
b ſ id eſt permiſit vt acciperet ꝓpter eius reuerentiam ⁊ propter chriſti innocentiam.

M. Tûnc pilatus iuſſit rêddi. R. io
a ſ id eſt ex donatione pilati.

ſeph. M. et accepto côrpore Joſeph.
a ſ .i. emit. b ſ linũ mũdiſſimũ. c ſ ipſe ⁊ miniſtri ſui.

R. mercâtus ſyndônem. J. vênit. R.
a ſ cum ſcalis ⁊ malleis. b ſ de cruce.

B dêponens eum. J. et tûlit corpus ieſu.
a ſ ſcʒ corpus. b ſ implicuit.

L. et dêpoſitum. M. inuôluit illud in
a ſ panno lineo. b ſ ſcʒ in adiutorium ioſeph etiam iam timore poſtpoſito.

ſyndône munda. J. Vênit autem ⁊ ni
a ſ in principio ſue conuerſionis: vel nocte .i. occulte: ſed iã audacia chriſti exemplo aſſumpta venit ad ſepeliendũ eũ: erat enim via perſecutionis valde grauis: ſed chriſtus fecit eam valde leuẽ: vnde multa milia ſecuti ſunt eum ꝑ martyrij palmam.

codemus qui venerat ad ieſum nocte
a ſ in quo claret ꝙ magnam deuotionem habuit ad chriſtum exhibendo ſibi illã reuerentiã in vnguento ꝓcioſo.
b ſ id eſt vnguentum ꝓparatum ex illis ſpeciebus.

primum: ferens mixturâm myrrhê et
a ſ In quo etiam patet magnificentia nicodemi in muneris quantitate. b ſ Joſeph: nicodemus: ioannes et ſancte mulieres.

aloes: quâſi libras centum. Accêpe
a ſ Nota chriſtus fuit lineis pãnis inuolutus: vñ ſtatutũ eſt in eccleſia ꝙ corpalia ſup que ꝯficit corpus chriſti non fiãt de pãno ſerico/ ſed lineo: de conſe. di. I.

runt ergo corpus ieſu: et ligâuerũt eum
a ſ ſyndone comparata ad hoc: ⁊ lintheis ꝑ nicodemũ allatis. b ſ que apportauerat nicodemus.

lintheis cum aromâtibus ſicut mos eſt

mis varijs et ſuſpirijs doloroſis. E
Euulſo autem clauo pedum paulisper: deſcendit ioſeph: ⁊ omnes accipiunt corpus domini: et ponunt in terram: domina ſuſcepit caput cũ ſcapulis in gremio ſuo. Magdalena vero pedes: apud quos tantam gratiam olim inuenerat. Alij circũſtant: omnes faciunt planctum magnũ ſuper eum. Omnes enim plangũt eum quaſi vnigenitum.

a ❡ Venit autem et nicodemus ⁊c. Scotus di. xxj. q. vnica Scotus.
tertij ſententiarum querit: vtrum corpus chriſti fuiſſet putrefactũ? Ratio huius queſtionis eſt: quia nicodemus portauit vnguẽta cõtra putrefactionem. In quo arguitur a doctoribus veluti nõ habuiſſet plenam fidem de chriſto: Pſ. 15. c
iuxta ſcripturã ꝓphete. Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem. Reſpõdit: ꝙ aliquid eſt futurum quo ad cauſas naturales ſi non prohiberentur/ ſed dimitterentur ſue cauſalitati: quod D
tamen non eſt futurum/ nec eueni re poterit propter cauſam ſuperiorem prohibentem cauſas naturales inferiores ſuam cauſalitatem exhibere. Et nunc iudicandũ eſt illud eſſe futurum/ quod eſt futurum ſm cauſam ſuperiorem et vincentem/ et non ſm cauſas inferiores. Exemplum ponitur in ezechia: cui nũciata eſt mors per Eſaiam. Et mortuus fuiſſe naturaliter Eſa. 38. a.
quãtum ad cauſas inferiores: ſed tamen deus ab eterno vidit orationem et lachrymas ſuas: et ideo prohibuit cauſalitatem cauſarum inferiorum: et addidit ſibi vltra terminũ naturalem quindecim annos. Sic in propoſito dicit Scotus cum Henrico de gandauo. Corpus chriſti in morte fuiſſet putrefactum: quantũ fuit ex parte cauſarũ naturalium: ſi non

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E fuiſſent ꝓhibite: quia habuit cau/
ſam intrinſecam reſolutionis: ſci/
licet calorem et humorem: et ex/
trinſecam: ſcilicet frigus/calorem/
et alia: ſicut habent alia corpora:
deus tamen prohibuit cauſalita/
tes iſtorum: et prohibuiſſet etiam
ſi iſtud corpus nõ fuiſſet viuifica/
tum vſq͡ ad reſurrectionem gene
ralem: et ſic nõ fuiſſet putrefactũ:
Quis eius reſurrectio non fuiſſet
accelerata.

a ¶ Erat autem in loco vbi.
Quidã deuotus. Circa ſepelitio/
nem chriſti domini poſſumus con
ſiderare doloroſas exequias: quã
do illa benedicta mater iam etiã
om̃ino deberet ſeparari a filio ſuo
chariſſimo: cuius adhuc corpora/
lis preſentia ſuum quodammodo
F temperauit dolorem: cum autem a
lapide grandi clauderetur: viſuſq͡
glorioſe matris tam deſiderabili
theſauro priuaretur. Conſideran
dum inſuper eſt qualis concerta/
tio pia inter matrem et aduenien/
tes diſcipulos de ſepulture dila/
tione. Volebant illi vt ſepelire/
tur: quia nox imineret/pariter no/
cturni timoris periculum. Relu/
ctabat iſta: quia ſatiari non pote/
rat filij preſentia maternus affe/
ctus. Unde dicebat/ ſicut ait Ber
nardus in planctu virginis. Mi/
ſeremini mei/miſeremini mei ſal/
tem vos amici mei: illum adhuc
paululum relinquite mihi. Noli/
te eum tamcito tradere ſepulture
date illum miſere matri ſue: vt ha
beam illum mecum vel saltẽ mor/
tuũ: Aut ſi eum ponitis in ſepul/
chrum: me miſeram ſepelite cum
illo: quia poſt illum ſemper male
erit mihi: hec Bernardus. Conſi/
dera iam q̃ reuerenter poſtq̃ do/
mina mundi fuit perſuaſa vt ſineret decenti ſepelire filium honore: ne fedius quic/
q̃ iudei in eum eſſent peracturi. Et clauſo iam oſtio ſepulchri/ attende anima de/
uota/ ait Ubertinus: quante iaculationis aſpectum prebet maternus contuitus:
quando a ſepulchro filij doloroſe auulſa/ facie pallens/ reſperſa ſanguine cum

a ſ Chryſoſtomus: quaſi diceret: non vt condemnatum ſe
pelierunt: ſed ſicut conſuetudo eſt iudeis valde honorifice b
et quendam magnum τ mirabilem.
ſepelire iudeis.

¶ Jeſus glorioſe tumulatus Matthei. XXVII. Marci. XV Luce. XIII. Joannis. XIX.

Erat
a ſ nos.
longe a
monte
caluarie
habuit
ioſeph hortũ: ſicut diuites
habent hortos iuxta ciui/
tates.
aũt i loco vbi cru/
cifixus eſt hortus
a ſ Ly. hoc factũ eſt ꝓpter
certitudinem d̃nice reſur/
rectionis: q2 ſi fuiſſet ſepul/
tus in monumento: vbi &
alij fuiſſent ſepulti: poſſet reſurrectio dominica a iudeis al b
teri imputari.

Et in horto monumentum nouum. R.
a ſ ex vno lapide cõcauatũ. b ſ ne ſi ex multis lapidibus
edificatũ eſſet: ſubfoſſo tumuli fundamẽto ablatus furtim
putaret. Et etiã rõne dignitatis: q2 dicit Aug' ſup Joan/
nẽ. Sicut in marie virginis vtero nemo ante illũ: nemo
poſt illum conceptus eſt: ita in hoc monumento nemo an/
te illum: nemo poſt illum ſepultus eſt.

quod erat exciſum de petra. In quo nõ/
a ſ In illo loco poſuerũt ieſum: q2 nõ poterãt eũ portare
longius ꝓpter ſolennitatẽ iam imminentẽ.

dum quiſq͡ poſitus fuerat. J. Ibi er/
go propter paraſceuen iudeorum:
quia iuxta erat monumentum. M. Et
a ſ nominat ſpecialiter: quia monumentũ erat ſuũ: ideo
dicit ꝙ ipſe poſuerit: licet/ oẽs adiuuarent.

Joſeph poſuit illud in monumento

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

A a iuxta illud: †Excidiſti memoriale in excelſo diligenter
†Eſa. 22 c tibi in petra tabernaculum: quia vſqꝫ hodie eſt illud cele-
bratiſſimū memoriale in hieruſalem: vbi fratres minorum
de obſeruātia die noctuqꝫ deum laudāt: iam illic habitātes
plus ꝙ̄ centū annis multos glorioſo martyrio per ſarace-
nos iſticubi degentes conſtat migraſſe.
ſuo nouo qđ exciderāt in petra. R. Et a
a ne poſſet aperire ſepulchrū ſine auxilio multoꝝ teſtiū.
aduoluit lapidē. M. ſaxum magnum
ad oſtium monumenti et abijt. L. Et b
a ſicut dictum eſt ꝙ omnis feria ſexta dicebatur dies pa-
raſceue: id eſt preparationum: preparabant neceſſaria ad
diem ſabbati.
erat dies paraſceuę et ſabbatum illu-
a id eſt imminebat.
ceſcebāt. M. Erant autem ibi maria
a ſcꝫ mater ioannis ⁊ iacobi maioris. b mater iacobi
minoris.
magdalena ⁊ altera maria. R. ⁊ maria
a alie multe que amore deuotionis quā ad dominum ha-
buerunt/eum ſequebātur vbicūqꝫ predicabat.
ioſeph. L. Subſecutę autem mulieres
quę cum ipſo venerāt de galilęa. M.
a id eſt e regione ⁊ ex oppoſito ſederunt flentes.
ſedentes contra ſepulchrum. R. aſpi-
B ciebant. L. et viderūt monumentū. R.
a in quo loco. b quia meditabātur ꝙ vellent ſibi fa-
cere obſequium charitatis: inunctionis vel viſitationis: qꝛ
maxima deuotione ferebantur ad eum.
vbi poneretur. L. et quemadmodū po- c
a ſcꝫ ad hieruſalem.
ſitum erat corpus eius. Et reuertentes
a adhuc ipſo die fecerunt vnguenta.
parauerunt aromata ⁊ vnguēta: ⁊ ſab-
a permanſerunt domi ſeruantes iuxta legē ſabbatum.
bato quidem ſiluerunt ſm mandatum.
R a .i. ſabbatina que erat paſcha apud iudeos: iā trāſlatus
eſt in dñicam diem. b .i. poſt ſextam feriam.
M. Altera aūt die q̄ ē poſt paraſceuē

anhelosis ſuſpirijs/cū gemitib⁹ in- C
terruptis ⁊ fletib⁹ lachrymoſis in
manib⁹ dilecti ioānis ⁊ illoꝝ fide-
lium deuotoꝝ in ciuitatē reducit.
Certe qui nō ꝑcutit: imo quoꝝ cō-
terit cōpaſſiōis affectu in tali me-
moria virginis mris / degener eſt
filius: ⁊ ſua miſeratiōe indign⁹ ⁊c.
a Qđ exciderat i petra ⁊c.
Nota ꝙ ſepulchrū dñi eſt ex inte-
gro lapide exciſum: ſed ne a pegri-
nis maculaꝛet: eſt alijs lapidibus
marmoreis circūpoſitum: ⁊ lapis
circūpoſit⁹ tribus foraminib⁹ eſt
pforatus: ⁊ per iſta foramina verū
ſepulchrū et verus lapis oſculat.
Et ille lapis circūpoſit⁹ eſt ſubtili-
ter ſepulchro cōiunctus / ꝙ igno-
rantib⁹ vnus lapis eſſe videt. Et
ſepulchrū chriſti habet in diligen-
tiſſima cuſtodia: ne aliqđ deporte-
tur. Nam ſi per grana vel arenā
deportari poſſet: vltra longa tpa
ſi maximus mons eſſet/fuiſſet de- D
portatū: nec vna arena ꝑmāſiſſet.
Et ſtat ibi duplex parua eccleſia:
quę tria tm̄ altaria videt habuiſſe
vbi et de priori capella intrat ad
aliam: in qua et ſepulchrū chriſti
per ianuā tam paruā et dimiſſam
ſemicirculariter factā: ita ꝙ incur-
uato dorſo oportet intrare. Hec
capella in modū ſemicirculi eſt te-
ſtudinata/nullā habēs feneſtrā: et
in eo eſt ſepulchrū: hęc capella cū
ſepulchro habet in lōgitudine no-
uem palmas/ in latitudine ſeptē.
Clauem ſepulchri habent fratres
minores de obſeruantia ex cōuen-
tu de monte ſion.

b Ad oſtiū monumēti ⁊c. Epitaphiū ſepulchri ſacri i tabula monumēti. Mor- Epitaphiū ſepulchri dñi.
tuus hic iacuit mortē dum morte peremit. Hic leo dormiuit: qui peruigil oia triuit.
Epitaphiū ſup oſtiū monumēti ſacri. Aſpice plaſma meū qui tranſis ante ſepulchrū.
Quo triduo iacui: cū ꝓ te paſſus abiui. Et vehemoth dirum cōtriui compede plexū.
Vectibus ⁊ tetri cōfractis ꝓſus auerni. Abſtulit inde ſuos ſecū ſupra aſtra locatos.
c Et quēadmodū poſitū erat ⁊c. Bern. Meditare inqͭ ⁊ tu poſitionē corpis
chriſti crucifixi: ⁊ vide ſi aliquid eſt in eo quod nō peroret pro te ad patrē. Caput illud
diuinū multiplici ſpinarū denſitate depreſſat: vſqꝫ ad teneritudinē cerebri confixum
eſt: ad quid hęc ne doleret caput tuū: ne tua vulneret intentio. Caligauerunt in morte

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

E oculi ſui ⁊ illa luminaria magna q̄ illuminant orbē/ ad horā extincta ſunt: nōne illis obtenebrātibus tenebre facte ſunt ſup vniuerſam terram: vt auerterent oculi tui/ ne viderēt vanitatē: ⁊ ſi viderēt nō adhererēt. Aures ille q̄ audiūt in celis: ſanctus ſctūs ſctūs dn̄s de⁹ ſabaoth: audiūt in terra demoniacorum voces/ crucifige crucifige. Et q̄d illud/ ne aures tue obdureſcerent ad clamorē pauperis: ne reciperēt auditū vanū: ne detractiōis virus apertis poris vſq̄q̄ ſuſciperēt. Specioſa illa facies ſputis illibata: vt facies tua illuminaret. Os illud qđ āgelos docet/ hoīes inſtruit: felle et aceto potat: vt os tuū veritatē ⁊ iudiciū loqueret/ et deum ſuū confiteret. Manus ille q̄ celos fundauerūt/ in cruce extenſe ⁊ clauis tranſuerberate duriſſimis: vt man⁹ tue extenderētur ad inopē. F Pect⁹ illud in quo ſūt oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſcientie dei abſcōditi: lancea militari pfoſſuꝫ eſt: vt pect⁹ tuū a prauis cogitationibus mūdaret: mundatū ſanctificaret/ ⁊ cōſeruaret ſanctificatū. Pedes illi quoꝝ ſcabellū adorare debem⁹/ qm̄ ſanctū eſt: dura cōfixione trāſfixi: ne pedes tui feſtinarēt ad malū: ſꝫ currerēt viā mādatorū dn̄i.

† Dic. 12. b

a ſ non enim reueriti ſunt ſolennitatē aut chriſti innocentiam vel miraculorum multitudinem. G

conuenerūt pncipēs ſacerdotū et phariſei ad pilatum dicētes: Dn̄e: recordati ſumus: quia ſeductor ille dixit adhuc viuens: poſt tres dies reſurgam: iube ergo cuſtodiri ſepulchrū vſq̄ in diē tertiū: ne forte venient diſcipuli eius et furētur eum: ⁊ dicāt plebi: ſurrexit a mortuis: ⁊ erit nouiſſim⁹ error peior priore. Ait illis pilat⁹: hābetis cuſtodiā. Ite ⁊ cuſtodite ſic ſcit̄. Illi aūt ābeūtes muniērunt ſepulchrum/ ſignātes lapidem cum cuſtodibus. H

a ſ volūt pilato blandiri: quia prius nō vocabant eū dn̄m ſed q: cōſenſit eis in malo: ideo blandiuntur.

a ſ ecce adhuc ſeuit atrox inuidia in iam defunctum dominū iuxta pphetiā. † Facta eſt hereditas mea quaſi hiena. Hereditas ſunt iudei: hiena eſt animal qđ ſeuit in monumentis: effodit enim corpora mortuoꝝ ⁊ deuorat.

a ſ ecce qualis ſtulticia: dicūt eū eſſe ſeductorē: ⁊ timēt verba ſua que dixerat verificari. b ſ precipue.

a ſ per tuos milites. b ſ que fuit dn̄ica reſurrectionis

a ſ de fide reſurrectionis. b ſ quia ille articulus reſurrectionis omnia precedentia confirmauit.

a ſ q. d. nō ptinet ad pfecturā meā cuſtodire ſepulchra: ſed ſnīa hūi ſanguinis ad me ptinet: ideo poteſtis habere cuſtodiā: facite vt placet: cōcedo etiā milites ſub ſtipēdio ad hoc.

a ſ iudei. b ſ ad ſepulchrum.

a ſ cū armatꝭ militib⁹ ꝑ eo pductis. b ſ ſigill' ſuis et ānul.

Quid plura? p te carnē ⁊ aiam poſuit: vt corp⁹ ⁊ ſpiritū ſibi vendicaret. Totū toto ſe te cōparauit. Huic igit̄ dn̄s vitā tuā o hō debes: q: vitā ſuā p tua poſuit: ⁊ cruciatus amaros ſuſtinuit/ ne tu ppetuos ſuſtineres. Cui q̄ iuſtius viuam q̄ illi: q: ſi nō moreret hic nō viueret. Hec Bern̄. Quāobrē chariſſimi q̄ramus ſalutē ⁊ oīm tribulationū ſolamē in ſaluberrima paſſione dn̄i nr̄i ieſu chriſti: q̄ eſt bn̄dictus in ſecula ſeculoꝝ: Amē.

¶ Explicit concordantia quattuor euangeliſtarum/ in paſſionē dn̄i noſtri Ieſu Chriſti/ inter priſcas/ haud facile ſecedet ſecūda: a fratre daniele Agricola obſeruantino/ ordinis Minorū cōcinne digeſta. Operaq; Adæ petri de Langendorff accuratiſſime: ære plano/ lucidoq; diſtincte/ notulis varijs & punctuatim/ pridie Kalendas Auguſti Baſileæ impreſſa: Regnante domino noſtro Ieſu Chriſto: Anno M.D.XIII. cui laus/ honos & gloria per infinita ſæcula ſæculorū

A M E N.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN